

GYÖNGYÖSI KALENDÁRIUM

1936.

VII. ÉVFOLYAM.

Barna Lipót Bankháza

Bpest V. Nádor-u. 26. Tőzsdével szemben

Dollár és fontra szóló zálogleveleket, kötvényeket, fix kamatozású papirokat pengő ellenében veszek és eladok. * Részvényeket, bármilyen értékpapírokat, kényszer- és hadikölcsönt a napi áron vásárolok. * Tőzsdei megbízásokat, mindenféle értékpapírok, kötvények és záloglevelek vételét és eladását legelőnyösebben teljesítem! Mindennemű felvilágosítással készséggel szolgállok, kívánatra árfolyamlapot díjmentesen küldök.

Telefon : 21-3-16, 10-4-67. és 15-8-28.

GYÖNGYÖSI KALENDÁRIUM

1936.

VII. ÉVFOLYAM.

MAGYAR FERENCES
KÖNYVTÁR

01304385

A GYÖNGYÖSI ÖREGDIÁKOK SZÖVETSÉGÉNEK KIADÁSA

Postai tájékoztató.

Levélpostai díjszabás.

A küldemény neve	Belföldre		Ausztriába és Németországba	Cseh-szlovákiába, Lengyelországba, Olaszországba és Romániába	Egyéb külföldre	
	helyben	vidékre				
	fillér					
Levél	20 gr-ig	10	20	32	32	40
	40 gr-ig	14	28	minden további 20 gr-ért		
	250 gr-ig	18	36	16	20	28
	500 gr-ig	26	50			
Levelezőlap	6	10	15	16	20	
Nyomtatvány	10 gr-ig 2 f 50 gr-ig 4 f 100 gr-ig 8 f 250 gr-ig 12 f 500 gr-ig 20 f 1000 gr-ig 40 f 2000 gr-ig 70 f	50 gr-onként		4	6	6
súlyhatár 2000 gr						
Árúmintá	50 gr-ig 6 f 250 gr-ig 15 f 350 gr-ig 24 f 500 gr-ig 30 f	50 gr-onként		4	6	6
súlyhatár 500 gr				de legkisebb		
				8	12	12
Üzleti papír	250 gr-ig 16 f 500 gr-ig 30 f 1000 gr-ig 60 f 2000 gr-ig 90 f	50 gr-onként		4	6	6
súlyhatár 2000 gr				de legkisebb		
				32	40	40
Ajánlási díj	20	50	50	50	50	50
Express-díj	belső ker. 60 külső ker. 100 f		80	80	80	80

Távbeszélő-díjszabás.

Helyben nyilvános állomásról 20 fillér
A távolsági forgalomban: Budapestről vagy Budapesttel 15 km-en belül 3 percenként 96 fillér
Vasárnap és Szent-István király napján magánbeszélgetésekért 40 fillér pótdíj jár.

Sürgős távolsági beszélgetésekért az egyszerű beszélgetési díj háromszorosa jár.

A budapesti és vidéki távbeszélő előfizetők közt a postahivatalok üzeneteket közvetítenek. Részletes felvilágosítást a távbeszélő központok adnak.

Távíró-díjszabás.

Belföldre:

10 szóig 100 fillér Minden további szó 20 szóig 140 fillér még —10 fillér

Külföldre:

Ausztria szavanként 12 fillér
Cseh-Szlovákia „ 18 „
Németország „ 28 „
Románia „ 18 „

A sürgős távirat díja háromszoros.
A közönséges táviratlap ára 2 fillér.
A vasárnap és Szent-István-napján feladott táviratokért még 40 fillér pótdíj jár.

Postautalvány-díjszabás.

Belföldre: *Külföldre:*

20 P-ig 20 f	40 P-ig 50 f	700 P-ig 380 f
100 „ 60 f	100 „ 80 f	800 „ 430 f
500 „ 120 f	200 „ 130 f	900 „ 480 f
1000 „ 200 f	300 „ 180 f	1000 „ 530 f
1200 „ 220 f	400 „ 230 f	1100 „ 580 f
	500 „ 280 f	1200 „ 630 f
	600 „ 330 f	

Ürlap. Belföldre rózsaszínű, külföldre sárgaszínű utalványúrlap használandó, Ára 2 fillér.

Közönséges levélben pénzt küldeni tilos és veszélyes.

Régi mértékek átszámítása új mértékekre.

1. Hosszúságmértékek.

1 öl (= 6 láb) = 1 méter 89,6 cm.
1 rőf = 77,7 cm.
1 láb (= 12 hüvelyk) = 31,6 cm.
1 hüvelyk (1") = 12 inch = 2 cm, 63 mm.
1 magyar mérföld = 8353 m.

2. Űrmérték.

1 akó (= 40 pint) = 56,6 liter.
1 pint (2 itce) = 1,415 liter.
1 magyar akó = 64 itce = 54,3 liter.
1 osztrák mérő = 61,487 liter.
1 pozsonyi mérő = 62,53 liter.
1 pesti mérő = 93,8 liter.
1 köböl (= 4 véka) = 120 liter.

1 kila (= 2 véka) 60 liter.

3. Súlymértékek.

1 vámmázsa (= 100 vámfont) = 50 kg.
1 bécsi mázsa = 56 kg.
1 bécsi font (= 3,2 bécsi lat) = 0,56 kg.
1 bécsi lat = 1,75 dekagramm.

4. Területmértékek.

1 kat. hold (= 1600 □-öl) = 57,546 ár.
1 □-öl = 3,597 □-méter.
1 □-láb (= 144 □-hüvelyk) = 0,099 □-m.
1 magyar hold (= 1200 □-öl) = 43,16 ár.
1 lánc = 1896 ár.

Nap	R. kat. naptár	Prot. naptár	Zsidó naptár	Régi krónika.
Szerda Csütört. Péntek Szomb.	1 Ujév 2 Makár 3 Genov. sz. † 4 Titusz pk. †	Ujév Ábel Benjámin Leona	6 Tebeth 9 S. Vajigas	1333 január 2. I. Károly Barkala unokáit, akik fogacsi várjobbágyok, mivel egyik testvérök a Bazarád vajdával szövöttekzett oláhok kezétől elesett, Széchényi Tamás erdélyi vajda, Gyöngyös földesura kérésére a nemesek jogai-val adományozta meg.
Vasár. Hétfő Kedd Szerda Csütört. Péntek Szomb.	5 E. Jéz. sz. n. 6 Vízkereszt 7 Lucián vt. 8 Szörény 9 Julián vt. 10 Vilmos pk. † 11 Higin p. vt	Simon Vízkereszt Attila Szörény Marcell Melánia Ágota	10 Jer. o. böjt 16 S. Vaje.	1300 január 11. Róland volt nádor, Demeter pozsonyi, András nyitrai és barsi ispánok, mint királyi bírák, Csobánka unokáját, Lászlót az Aba nemből, mivel Rafain bán jobbágyai közül többet megölelt, fej- és jószágvesztésre ítélik.
Vasár. Hétfő Kedd Szerda Csütört. Péntek Szomb.	12 E1. Sz. Csal. 13 Veronika 14 Hilár pk. ea. 15 Rem. sz. Pál 16 Marcell p. vt. 17 Antal apát 18 Piroska vt. †	Ernő Vidor Bódog Lóránt Gusztáv Antal Piroska	 23 S. Semo.	1346 január 21. Az ország főméltóságai kimondják, hogy Csobánka unokái, János és Dávid hűtelének voltak a király iránt, azért összes birtokaik: Gyöngyös, Bene, Halász, Zsadány, Veresmart, Jenő, Arok és Kornéllaka elvesztésére ítélik őket. Ez a gyöngyösi Abák utolsó kísérlete volt ősi birtokaik megtartására.
Vasár. Hétfő Kedd Szerda Csütört. Péntek Szomb.	19 E2. B. Margit 20 Fáb. és Seb. 21 Ágnes sz. vt. 22 Vince vt. 23 P. Raimund 24 Timót pk. † 25 Pálmegtiér.	Sára Fáb., Seb. Ágnes Artur Zelma Tádé Pál fordul.	 1 Sebat, RK.	1304 február 9. Csobánka unokája, Pál, benei birtokából kiszakítja a vörösmarti részt és a pálosoknak adja a templom fentartására, melyet Benén Lajos visontai plébános felépített.
Vasár. Hétfő Kedd Szerda Csütört. Péntek	26 E3. Polik. pk. 27 Arsz. Sz. Ján. 28 Nagy Károly 29 Szal. sz. Fer. 30 Mart. sz. vt. 31 Bosco sz. J. †	Vanda Lothár Károly Adél Mártonka Virgilia		

Cserján Imre

„Szeretet“ gyógyszertára

Vachott Sándor u. 6.

Alapítva: 1927.

Telefon: 29.

Nap	R. kat. naptár	Prot. naptár	Zsidó naptár
Szomb.	1 Ignác pk.	Ignác	8 S. Bo
Vasár.	2 E4. Gysz B A	Karolin	
Hétfő	3 Balázs pk.	Balázs	
Kedd	4 Korz. András	Ráchel	
Szerda	5 Ágota sz. vt.	Ágota	
Csütört.	6 Dorottya sz.	Dorottya	
Péntek	7 Romuald a. †	Tódor	
Szomb.	8 Máth. sz. Ján.	Aranka	15 S. Bes.
Vasár.	9 E. Septuages.	Abigail	
Hétfő	10 Skolasztika	Elvira	
Kedd	11 Lurdi Mária	Bertold	
Szerda	12 Szerv. r. 7 al.	Lidia	
Csütört.	13 Ricci sz. Kat.	Ella	
Péntek	14 Bálint vt. †	Bálint	
Szomb.	15 Kolomb. Kol.	Fausztin	22 S. Jithro
Vasár.	16 E Hatv. vas.	Juliánna	
Hétfő	17 Donát pk. vt.	Donát	
Kedd	18 Simon pk. vt.	Konrád	
Szerda	19 Konrád hv.	Zsuzsánna	
Csütört.	20 Aladár pk.	Álmos	
Péntek	21 Eleonóra	Eleonóra	
Szomb.	22 Péter székf.	Gerzson	29 S. Misp.
Vasár.	23 E Farsangv.	Alfréd	
Hétfő	24 Szökőnap	Mátyás	1 Adar RK.
Kedd	25 Mátyás ap.	I. Géza	
Szerda	26 Hamv.-sz†††	Sándor	
Csütört.	27 K. sz. M. ††	Ákos	
Péntek	28 Gábor p. †††	Elemér	
Szomb.	29 Román ap.††	Román	6 S. Ther.

Régi krónika.

1299 február 19. Gyulafia, István és rokonai Poroszló birtokot a kolostorral együtt elcserélik a Rátót nembeli Domonkos királyi tárnokmester Hahót-monostor, Hódos, Árkosd, Sziles és Csege birtokaiért. Ezen birtokokat korábban az egri püspökségnek adta, de mert rokonai az ajánlékozásnak ellentmondtak, visszavette.

1339 február 20. Pál országbíró előtt Széchényi Tamás erdélyi vajda elismeri, hogy őt csak Csobánka unokájának, Samunak gyöngyösi birtoka illeti meg, s nincs joga Csobánka másik unokájának, Pálnak vagyonára, mely Kompolti Imre kezében van. Tamás vajda Zsádány birtokért a sári kolostor kegyurasága mellett még 100 forintot fizet Kompoltinak.

1358 február 28. Visontai Pál unokái három részre osztják fel Heves és Sáros vármegyei birtokaikat. A visontai hetivásár, a hevesi vám jövedelme, valamint a sári bencés kolostor patronátusa megmarad tovább is közös kezelésben. Visonta egy részét németek lakják, a falu másik felét Magyarfalunak írja az oklevél.

EGYHÁZMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T. GYÖNGYÖSI FIÓKINTÉZETE

Foglalkozik a bank-
üzlet minden ágával

GYÖNGYÖS

Nap	R kat. naptár	Prof. naptár	Zsidó naptár	Régi krónika.
Vasár.	1 D1. Invocab.	Albin		1350 március 15. Az esztergomi káptalan Széchényi Tamás országbírói Solymosi Demeter tiltakozása ellenére bevezeti Gyöngyös és Bene birtoklásába.
Hétfő	2 Simplic ††	Lujza		
Kedd	3 Kunigund. ††	Kornélia		
Szerda	4 Káz. Kán. ††	Kázmér		
Csütört.	5 Özséb ††	Adorján	11 Eszter böjl	
Péntek	6 Perpetua ††	Gottlieb		
Szomb.	7 A. sz. Tam. ††	Tamás	13 S. Thes	
Vasár.	8 D2. Remin.	Zoltán		1272 március 17. V. István király Lampert egy püspök kérésére megerősíti 1267-ben kiadott adománylevelét a hevesi királyi várhoz tartozó Halász birtokról Csobánka fia, János részére, aki a csehek elleni hadjáratban a Rábcánál Haslói Otho fivérét, WALTER katonáival együtt elfogta.
Hétfő	9 Franciska ††	Franciska	14 Purim	
Kedd	10 40 vértanu ††	Olimpia	15 Sus.-Pur,	
Szerda	11 Szilárd ††	Aladár		
Csütört.	12 I. Gerg. p. ††	Gergely		
Péntek	13 Sabin ††	Kriszlián		
Szomb.	14 Matild ††	Matild	20 S. Kí Thize	
Vasár.	15 D3. Nemz. ü.	Nemzeti ü.		1322 március 18. Lampert országbíró Csobánka fia, László birtokainak kétharmadát testvéreinek, Samunak, egyharmadát Dózsa nádornak adja. Az ítélet utóbbi részét később a király úgy módosítja, hogy Gyöngyös és a többi birtok részben Samu fiaié, részben Dózsa nádoré és Lampert országbíróé lesz.
Hétfő	16 Geréb pk. ††	Henriette		
Kedd	17 Patrik pk. ††	Gertrud		
Szerda	18 Sándor pk. ††	Sándor		
Csütört.	19 József ††	József		
Péntek	20 B. Cs. M. †††	Hubert		
Szomb.	21 Ben. ap. ††	Benedek	27 S. Vajak.	
Vasár.	22 D4. Laetare	Oktávián		1340 március 22. Rédey Demeter unokái tiltakoznak az ellen, hogy a király a magtalanul elhalt Tasy Demeter birtokait: Tást, Szentmártont és Encset bárkinek adományozza, mivel egy őstől származnak vele.
Hétfő	23 Viktor vt. ††	Frumenc		
Kedd	24 Gábor főa. ††	Gábor	1 Nizan RK.	
Szerda	25 *Gy. o. B. A.	Gy. B.-A.		
Csütört.	26 Manó ††	Manó		
Péntek	27 Dam. Ján. ††	Hajnalka		
Szomb.	28 Kap. Ján. ††	Gedeon	5 S. Vajikra	
Vasár.	29 D5. Fekete v.	Cirill		
Hétfő	30 Kerény vt. ††	Izidor		
Kedd	31 Guidó ††	Árpád		

A Gyöngyösi Divatcsarnok

mély tisztelettel ajánlja

GYERMEK, NŐI ÉS FÉRFI

DIVATCIKKEIT

Hanisz Imre
tér
6

Telefon
szám
216

Nagy választék !! Szolid árak !! Szabott árak !!

Nap	R. kat. naptár	Prot. naptár	Zsidó naptár
Szerda	1 Hugó pk. ††	Hugó	
Csütört.	2 Paulai Fer. ††	Áron	
Péntek	3 Fájd. Sz. †††	Keresztély	
Szomb.	4 Izidor pk. ††	Izidor	12 S. Zav
Vasár.	5 D6. Palmar.	Vinae	
Hétfő	6 Coel p. ††	Göelésztin	
Kedd	7 B. H. Józ. ††	Herman	15 Pas. 1.
Szerda	8 Dénes pk. ††	Lidia	16 Pas. 2.
Csütört.	9 Nagycsüt. ††	Erhardt	
Péntek	10 Nagyp. †††	Nagypént.	
Szomb.	11 Nagysz. ††	Leó	19 Sabbat
Vasár.	12 D. Husvét v.	D. Husv. v.	
Hétfő	13 *Husvét h.	Husvét h.	21 Pas. 7.
Kedd	14 Jusztin vt.	Tibor	22 Pas. 8.
Szerda	15 Anasztázia	Atala	
Csütört.	16 L. B., Józ. †	Lambert	
Péntek	17 Anicét †	Anicét	
Szomb.	18 Apollonius	Ilma	26 S. Semini
Vasár.	19 D1. Fehérv.	Kocsárd	
Hétfő	20 Tivadar hv.	Tivadar	
Kedd	21 Parzah. Sz. K.	Anzelm	
Szerda	22 Szótér és K.	Szótér	
Csütört.	23 Béla pk. vt.	Béla	1 Ijar RK.
Péntek	24 György vt. †	György	
Szomb.	25 Márk. ev.	Márk	3 S. Thas.
Vasár.	26 D2. Miseric.	Ervin	
Hétfő	27 K. sz. Pét. et.	Arisztid	5 Seni böjt
Kedd	28 Keresztes P.	Valéria	
Szerda	29 Sz. József. ol.	Albertina	
Csütört.	30 Sien. Katalin	Katalin	8 Kham. böjt

Régi krónika.

1319 április 10. Márton egri püspök hogy az Isten dicséretében fáradozó kanonokok szükségét neszenvedjenek, Tamás esztergomi érsek ítélete alapján külválasztja a káptalani birtokokat a püspökiektől.

1341 április 13. Károly király Tagadótelek birtokot Solymos és Gyöngyös között Széchényi Tamás vajdának adja. Ezen oklevél nevezi először Gyöngyöst városnak (civitas). A határnevek között előfordulnak a két Mérges patak, Tuka patak, Ágberek völgy, a Gyöngyösről Benére vezető út.

Zsolnai KOVÁCS IMRE

országos híví fényképész mester
Gyöngyösön, Hanisz-tér 4. szám

Művészi feivételek minden időben, modern villany-fény mellett. Gyermek-csoport-, Menyasszonyi-, iskola-tablók, külső épületek, stb. stb. különlegesen szép kivitelben, jutányos áron készülnek.

Nap	R. kat. naptár	Prot. naptár	Zsidó naptár	Régi krónika.
Péntek Szomb.	1 Fül. és Jak. † 2 Aianáz	Fülöp Zsigmond	10 S Akh.	<p>1334 május 5. Károly király Széchenyi Tamás Gyöngyös birtokának ugyanazon jogokat és kiváltságokat adja, amelyekkel a királyi Buda várának polgárai élnek. Ugyanazon nap kapnak hasonló jogokat a vajda Szécsény és Rimaszombat birtokai is. Komárom már 1265-ben szerezte meg ezen kiváltságokat.</p> <p>1342 május 17 Pál országbíró a Széchenyi Tamás erdélyi vajda és Kompolti István közt Tagadótelek miatt folyó perben ítéletet hoz, a vitás területet megosztja a perlekedő felek között.</p> <p>1327 május 21. Károly király az Aba nemzetség Csobánka és Péter ágát egészen megfosztja gyöngyösi, benei és halászi birtokaiktól, mivel Trencsényi Mátéval résztvettek a rozgonyi csatában, s a birtokokat a neki gyermekkorá óta hűségesen szolgáló Széchenyi Tamás erdélyi vajdának adja. Az egrí káptalan az elvesztett birtokokat 2000 forintra értékelte.</p>
Vasár. Hétfő Kedd Szerda Csütört. Péntek Szomb.	3 D3. 4 Flórián vt. 5 V. Pius p. 6 János ap. ev. 7 B. Gizella 8 Mih. főa. m. † 9 Naz. Gergely	Irma Flórián Gotthard Frida Napoleon Gizella Gergely	12 Seni böjt 17 S. Emor	
Vasár. Hétfő Kedd Szerda Csütört. Péntek Szomb.	10 D4. 11 Hier Sz. Fer. 12 Pongrác 13 B. Róbert et. 14 Bonifác vt. 15 Salle János † 16 Nep. sz. János	Ármin Mamertus Pongrác Szervác Bonifác Zsófia Mózes	18 Lag b. 24 S. Aeh	
Vasár. Hétfő Kedd Szerda Csütört. Péntek Szomb.	17 D5. Rogate 18 Venanc 19 Cölest 20 Bernard 21 Áldozó csüt. 22 Julia sz. vt. 23 Dezső pk. vt.	Paskál Erik Ivó Bernát Áld. csüt. Julia Dezső	 1 Sziv. RK. 2 S. Bam.	
Vasár. Hétfő Kedd Szerda Csütört. Péntek Szomb.	24 D6. Exaudi 25 VII. Gerg. p. 26 Nérei Fülöp 27 Beda et. 28 Ágoston pk. 29 Pazzi Magd. † 30 Arki Sz. J. †††	Eszter Orbán Fülöp Béda Emil Maxim Nándor	3 } Selosach 4 } jeme 5 } hagebala 6 Sab. 1. 7 Sab. 2. 9 S. Nas.	
Vasár.	31 D Pünkösdv.	D. Pünk.v.		

AKAR
SZÉP
LENNI ?

Használjon Guttman-féle
Mirtus-virág krémét !

K a p h a t ó :

Guttman Sándor „Megváltó” gyógyszertára
Gyöngyös, Fő-tér. Telefon: 170. Alapítva: 1858.

Nap	R. kat. naptár	Prot. naptár	Zsidó naptár	Régi krónika.
Hétfő Kedd Szerda Csütört. Péntek Szomb.	1 Pünkösdh. 2 Erazmus vt. 3 Klotild K. †† 4 Kar. sz. Fer. 5 Bonifác ††† 6 Norb. pk. ††	Pünkösdh. Anna Klotild Kerény Bonifác Norbert	16 S. Beh.	1291 június 5. III. Endre király Kompolt ispán fiait, Pétert és Pált a IV. Istvántól kapott Györk, Tarnaörs, Detk és Domszló birtokában megerősíti. 1323 június 10. Károly király a Csák Mátéval ellene küzdő Csobánka unokája, Pál összes birtokait: Visontát, Karácsondot, Adácsot, Zsadányt, Kürtöt, Csobánkát, Lakot Kompolti Imrének adja, kinek László testvérét a hadjáratban megölték.
Vasár. Hétfő Kedd Szerda Csütört. Péntek Szomb.	7 D1. Szenthár. 8 Med. pk. 9 Prim. és F. vt. 10 Margit kirné 11 Urnapja 12 Fak. János † 13 Pád. Antal	Szenthár. Medárd Félix Margit Barnabás Kolos Tóbiás	23 S. Sela.	1363 június 17. Az egri káptalan megjárta a Solymosi Demetertől elidegenített solymosi birtokrész határait. A határnevek közt megfigyelésre érdemesek: Mátraerdő, Csorna, Munyalátó hegyek, Hidas, Mérgecs, Kismérgecs, Gyöngyös patakok, Sastó mező, Babakő szikla.
Vasár. Hétfő Kedd Szerda Csütört. Péntek Szomb.	14 D2. N. Vazul 15 Jolán 16 Regisz Fer. 17 Rainer hv. 18 Efrém ea. 19 J. sz. Szíve † 20 Szilvér p. vt.	Vazul Vid Jusztin Laura Arnold Gyárfás Ráfáel	30 S. Kora	1296 június 22. III. Endre király a Kompolt fia, Péter domszlói birtokán feltárt vassbánya részére ugyanazon kiváltságokat adja, amikkel más bányák élnek.
Vasár. Hétfő Kedd Szerda Csütört. Péntek Szomb.	21 D3. Gonz. A. 22 Ákos 23 Ediltrud sz. 24 K. sz. Ján. sz. 25 Vilmos hv. 26 János és Pál † 27 László király	Alajos Paulina Zoltán Iván Vilmos Ján. és Pál László	1 Tham. RK. 7 S. Khuka.	
Vasár. Hétfő Kedd	28 D4. Ireneus 29 Sz. Péter, Pál 30 Pál emlék.	Arszlán Péter és Pál Pál		

Seiler és Tóth Divatárúháza

Gyöngyös. Tel. 130.

Eger. Telefon: 89.

Legnagyobb és legizlésebb választék az összes divatcikkekben.

Közismerten szolid kiszolgálás.

Nap	R. kat. naptár	Prot. naptár	Zsidó naptár
Szerda	1 Jézus sz. vére	Tibold	
Csütört.	2 Sarlós B.-A.	Ottokár	
Péntek	3 Ottó †	Kornél	
Szomb.	4 Ulrik pk.	Ulrik	14 S. balak†
Vasár.	5 D5. Zak. Ant.	Enese	
Hétfő	6 Izaiás próf.	Ozajás	
Kedd	7 Cirill és Met.	Ciril és M.	17 Temp. böjji
Szerda	8 Erzsébet kir.	Teréz	
Csütört.	9 Veronika sz.	Lukrécia	
Péntek	10 Amália	Amália	
Szomb.	11 I. Pius p. vt.	Lili	21 S. Pinkha.
Vasár.	12 D6. G. János	Izabella	
Hétfő	13 Anaklét p.	Jenő	
Kedd	14 Bonaventura	Eőrs	
Szerda	15 Henrik cs.	Henrik	
Csütört.	16 Karm. B.-A.	Valter	
Péntek	17 Elek hv. †	Elek	
Szomb.	18 Kamill hv.	Frigyes	28 S. Mato.
Vasár.	19 D7. Páli sz. v.	Emilia	
Hétfő	20 Jeromos hv.	Illés	1 Ab RK.
Kedd	21 Praxedes	Dániei	
Szerda	22 Mária Magd.	Mária M.	
Csütört.	23 Apollinár pk.	Lenke	
Péntek	24 B. Kinga †	Krisztina	
Szomb.	25 Jakab apost.	Jakab	6 S. Deb.
Vasár.	26 D8. Anna a.	Anna	
Hétfő	27 Pantaleon	Olga	
Kedd	28 Ince p.	Ince	9 Jer. p.
Szerda	29 Márta sz.	Márta	
Csütört.	30 Judit vt.	Judit	
Péntek	31 Loy. sz. Ignác	Oszkár	

Régi krónika.

1399 július 1. Heves vármegye közgyűlése szabályozza a kompolti bencés apátság vámszedőj jogát. E szerint az Egerből Budára menő kereskedők Makláron és Kompolton fizettek vámot; visszafelé Gyöngyösön és Pásztón, ha kirakodtak, egyebütt nem. Tilos volt Pásztóról Gyöngyös megkerülésével Kompoltra menni.

1338 július 9. Pál országbíró előtt Rédey Kemény azzal vádolja Túri Miklóst, hogy húsz év előtt Csák Máté hadával elpusztította Gyöngyös-Püspököt, s a támadás közben Jakab nevű testvére elesett.

1386 július 9. Széchenyi Frank Budán és Gyöngyösön levő birtokrészeit cserébe átengedi Simonnak Szécsény külső részében levő birtokaiért.

1322 július 15. Lampert országbíró Csobánka fia, László minden birtokát elveszi, mivel Rafain bán jobbágyaitól Debrecen mellett 200 márkát elvett, közülök hármat megölt, hatot halálosan megbesített. A birtokok kétharmadát magának, egyharmadát Dózsa nádornak ítélte oda. Az ítélet teljesen megváltoztatja a királynak két

RÓTH ÉS FELDHEIM

vas, szerszám, műszaki és gépkeresk.

GYÖNGYÖS

Hanisztér 17. szám.

Interurban telefon 81.

Postatakarékp. sz.: 41,750.

Weiss Manfréd rt. csepelei mezőgazdasági gépeinek bizományi lerakata. Golyóscsapágyak, autófelszerelési cikkek.

Rádiókészülékek és rádiócikkek, vízvezeték-szerelési anyagok, autó, traktor, gép s padlóolaj, golyóscsapágy zsirok.

Nap	R. kat. naptár	Prot. naptár	Zsidó naptár	Régi krónika.
Szomb.	1 Vas. sz. Péter	Vas. Péter	13 S. Voet.	nappal előbb kelt enyhébb döntését.
Vasár.	2 D9. Lig. Alf.	Lehel		1367 július 28. Rédei Forgách Demeter tiltakozik az ellen, hogy Széchényi Kónya horvát-dalmát bán és Kont gyöngyösi bíró bizonyos rédei birtokrészt elfoglaljanak.
Hétfő	3 István er.	Hermina		1351 augusztus 1. Miklós nádor Széchényi Tamás országbíró megint, hogy Solymosi Demeter solymosi birtokából Gyöngyöshöz nem tartozó birtokrészt ne foglaljon el.
Kedd	4 Domonkos	Domonkos		1322 augusztus 8. Az egi káptalan Károly király parancsára Csobánka unokája, Samu gyöngyösi birtokát három részre osztja fel: a templomtól északra eső egyharmad a patakig lett Péteré, a patakon túli rész, ahol a szent Test kápolnája volt, valamint a templomtól délre eső kétharmad Dávidé.
Szerda	5 Havas B. A.	Oszvald		1299 augusztus 10. III. Endre király bizottságot küld ki annak megvizsgálására, vajjon András egi püspök fenhatósága kiterjed-e Máramaros földre, vagy az Péter erdélyi püspök alá tartozott. A vizsgálat az utóbbira nézve volt kedvező, s az erdélyi vajda a kérdéses területet az erdélyi püspök rendelkezése alá adja.
Csütört.	6 Ur színvált.	Berta		
Péntek	7 Kajeján hv. †	Ibolya		
Szomb.	8 Cirjék vt.	László	20 S. Ekev.	
Vasár.	9 D10. Viann.	Emőd		
Hétfő	10 Lőrinc vt.	Lőrincz		
Kedd	11 Zsuzsánna	Tibor		
Szerda	12 Klára sz.	Klára		
Csütört.	13 I. és Kesszián	Ipoly		
Péntek	14 Özséb vt. †††	Özséb		
Szomb.	15 Nagybold.-A.	Mária	27 S. Reäh	
Vasár.	16 D11. Joakim	Ábrahám		
Hétfő	17 Jácint hv.	Anasztáz		
Kedd	18 Ilona cs.	Ilona		
Szerda	19 Lajos pk.	Huba	1 Elul. RK.	
Csütört.	20 *Sz. István k.	István kir.		
Péntek	21 Chant. Fr. †	Sámuel		
Szomb.	22 Timót vt.	Menyhért	4 S. Softim	
Vasár.	23 D12. B. Fül.	Farkas		
Hétfő	24 Bertalan ap.	Bertalan		
Kedd	25 Lajos kir.	Lajos		
Szerda	26 Zefirin p.	Izsó		
Csütört.	27 Kalazanti J.	Gebhárd		
Péntek	28 Ágoston pk. †	Ágoston		
Szomb.	29 Ker. sz. J. fejev	Ernesztin	11 S. Ki Th.	
Vasár.	30 D13. L. Róza	Róza		
Hétfő	31 Rajmund	Erika		

Hajdu Izsóné virágkertészete

Gyöngyös

A legnemesebb virágok termelése és nagybani eladása!
Kertek alakítását és gondozását, sírok kiültetését vállalja!

Különlegesen szép cserepes és vágott virágok, csokrok és koszorúk árusítása a
Hanisz-tér 7. szám alatti virágcsarnokban!

Nap	R. kat. naptár	Prot. naptár	Zsidó naptár
Kedd	1 Egyed	Egyed	
Szerda	2 István kir.	Rebeka	
Csütört.	3 Manszvét pk.	Hilda	
Péntek	4 Vit sz. Róza	Rozália	
Szomb.	5 Juszt sz. Lőr.	Viktor	18 S. Ki Th.
Vasár.	6 D14. Ida	Zakariás	
Hétfő	7 Kassai vérl.	Regina	
Kedd	8 *Kis B.-Assz	Mária	
Szerda	9 Kláver Péter	Ádám	
Csütört.	10 Tol. sz. Mikl.	Erik	
Péntek	11 Prot. és Jác.	Teodóra	
Szomb.	12 Mária neve	Guidó	25 S. Nez.
Vasár.	13 D15. Notb.	Ludovika	
Hétfő	14 Sz. ker. felm.	Szerénke	
Kedd	15 Fájdalm. Sz.	Nikodem	
Szerda	16 Korn. p. K. ††	Edit	
Csütört.	17 Sz. Fer. sebh.	Ludmilla	1 Thisri 5697
Péntek	18 Kup. sz. J. †††	Titusz	2 Ujév 2. n
Szomb.	19 Január vt. ††	Vilhelmina	3 S. Hassz.
Vasár.	20 D16. Euszták	Friderika	
Hétfő	21 Máté ap.	Máté	4 Gerd.-böjt
Kedd	22 Móric vt.	Móric	
Szerda	23 Tekla sz. vt.	Tekla	
Csütört.	24 Fogoly k. M.	Gellért	
Péntek	25 Gellért vt. †	Kleofás	
Szomb.	26 Ciprián és J.	Jusztina	10 Jom Kipp.
Vasár.	27 D17. K. és D.	Adalbert	
Hétfő	28 Vencel kir.	Vencel	
Kedd	29 Mihály főa.	Mihály	
Szerda	30 Jeromos ea.	Jeromos	

Régi krónika.

1372 augusztus 14. Nagy Lajos király megígéri Domszlai Miklósnak, Heves vármegye ispánjának és Sirok várnagyának, mivel a vár újjáépítésére 2000 aranyforintot adott, amíg az összeget neki ki nem fizeti, a várat tőle és utódaitól nem veszi el.

1260 augusztus 24. István ifjabb király Domsztló birtokot, ahol őt család él, Kompolt ispánnak adományozza.

1275 augusztus 27. IV. László király elrendeli György fiai Heves vármegyei birtokai: Nagytarján, Oroszi, Csamak, Lóg, Kistarján vagy Gyöngyöstarján, Körtvélyes határainak megjárását. Az oklevél megemlíti Fancsalt, Patát, Fajzatot, Bodonyt, Galyát, a Mátrát, Solymost.

1261 szeptember 9. IV. Béla király az egyház iránt való tiszteletből, melynek áldásait keresztesétől kezdve temetéséig mindenki élvezi, az egri egyház jogait és kiváltságait oklevélbe foglalja. Az egyház alapítója Szent István volt, Szent László bőséges birtokokkal gyarapította, de a tatárok teljesen feldúlták és elhamvasztották.

Klein S. Herman úridivat áruháza

Kékes - Gyöngyös - Mátraháza

K ü l ö n l e g e s s é g e k :

kalap-, cipő-, fehérnemű-,
nyakkendő és sportcikkben

Nap	R. kat. naptár	Prot. naptár	Zsidó naptár
Csütört.	1 Remig	Malvin	15 Szuk. 1.
Péntek	2 Őrzőangy. †	Petra	16 Szuk. 2.
Szomb.	3 Lis. sz. Teréz	Helga	17 Sabbáth
Vasár.	4 D18. Assisi F.	Ferenc	
Hétfő	5 Placid vt.	Aurél	
Kedd	6 Brunó hv.	Brunó	
Szerda	7 Rőzsafűzér	Amália	21 Hos. Rab.
Csütört.	8 Magy. N.-A.	Etelka	22. Sem. Az.
Péntek	9 Dénes pk. †	Dénes	23 Szimkhat
Szomb.	10 Borg. Fer.	Gedeon	24 S. Bere.
Vasár.	11 D19. Placidia	Brigitta	
Hétfő	12 Miksa	Miksa	
Kedd	13 Ede kir.	Kálmán	
Szerda	14 Kallisz p.	Helén	
Csütört.	15 Teréz sz.	Teréz	
Péntek	16 Gál apát †	Gál	
Szomb.	17 Alac. M. Mar.	Hedvig	1 Mark. RK.
Vasár.	18 D20. Luk. ev.	Lukács	
Hétfő	19 Alk. Péter	Lucius	
Kedd	20 Vendel	Iréne	
Szerda	21 Orsolya vt.	Orsolya	
Csütört.	22 Kordula sz.	Előd	
Péntek	23 Ignác pátr. †	Gyöngyike	
Szomb.	24 Ráfael főa.	Salamon	8 S. Lekh.
Vasár.	25 D21. Kr. kir.	Blanka	
Hétfő	26 Dömötör	Dömötör	10 Seni böjt
Kedd	27 Szabina vt.	Szabina	
Szerda	28 Sim., Jud. ap.	Sim., Judás	
Csütört.	29 Nárcisz pk.	Zenő	13 Khan. böjt
Péntek	30 Rodr. Alf. †	Kolos	
Szomb.	31 Farkas pk. ††	Refor. eml.	15 S. Vajere

Régi krónika.

1373 szeptember 10. Imre nádor parancsára a jászói konvent megjárja Karácsi Miklós karácsondi birtokának határait. A bejárás megemlíti a szomszédos Szentistván, Gauna, Irrota falvakat, melyek a török időkben elpusztultak.

1315 szeptember 14. Károly király Csobánka unokái és ezek rokonai összes birtokait, köztük Gyöngyöst is, elveszi és Domonkos nádornak adja, mivel Trencsényi Mátéval szövöttek és hűségére vissza nem tértek.

1345 szeptember 24. Rédei Miklós öregsége és vaksága miatt birtokait Réden, Hídvégen és Fancsalón nem kezelhetvén, azok gondozását, míg fiai felnőnek, rokonára, Rédei Jakabra bizza, kikötvén, hogy a birtokok jövedelméből elsősorban három fia neveltetésének költségeit kell fedeznie.

1302 október 6. Tamás alországbíró Gyöngyöst az Aba nembeli Csobánka unokáitól elveszi, mert rokonai Gyanda, Réde, Pata birtokait feldúlták, szolgálkat megölelték.

1262 október 20. Lampert egri püspök a káptalan beleegyezésével a sá-

Ha gyöngyösi bort kedvel

r e n d e l j e n

Dr. Polgár Lajos

gyöngyös—visontai termelői kimérésében!

Alkotmány-u. 18.

Telefonszám: 2-48-52.

Telefon rendelés!

Házhoz szállítás!

Nap	R. kat. naptár	Prot. naptár	Zsidó naptár
Vasár.	1 D22. Mindsz.	Marianna	
Hétfő	2 Halottak n.	Achil	17 Seni böjt
Kedd	3 Hubert pk.	Győző	
Szerda	4 Bor. Károly	Károly	
Csütört.	5 Imre herceg	Imre	
Péntek	6 Lénárd hv. †	Lénárd	
Szomb	7 Eng. pk. vt.	Rezső	22 S. Khaj.
Vasár.	8 D23. Gottfr.	Gottfried	
Hétfő	9 Tivadar vt.	Tivadar	
Kedd	10 Avell. Andr.	Luther	
Szerda	11 Márton pk.	Márton	
Csütört.	12 Márton p. vt.	Jónás	
Péntek	13 K. sz. Szan. †	Szaniszló	
Szomb.	14 Jozafát vt.	Klementin.	29 S. Thold.
Vasár.	15 D24. N. Albert	Lipót	1 Kisl. RK.
Hétfő	16 Odön pk.	Ottmár	
Kedd	17 Csod. Gerg.	Hortense	
Szerda	18 Pét., Pál baz.	Ödön	
Csütört.	19 Erzséb. assz.	Erzsébet	
Péntek	20 Val. sz. Félix †	Jolán	
Szomb.	21 Sz. M. bemut.	Olivér	7 Vajeze
Vasár.	22 D25. Cecil. vt.	Cecilia	
Hétfő	23 Kelemen p.	Kelemen	
Kedd	24 Ker. János	Emma	
Szerda	25 Katalin vt.	Katalin	
Csütört.	26 Berch. sz. J.	Milos	
Péntek	27 É. sz. Mária †	Virgil	
Szomb.	28 B. Pign. hv.	Stefánia	14 Vajislakh
Vasár.	29 D1. Szatern.	Noé	
Hétfő	20 András aps.	András	

Régi krónika.

rosi Szent Jakab egyházat plébániává teszi meg, s annak első plébánosává Hippolit egri kanonokot, István ifjabb király házi káplánját nevezi ki. Ezzel leteszi az önálló szepesi püspökség alapjait.

1320 október 26. Az egri káptalan bizonyítja, hogy Csák Máté elpusztította Csobánka unokája, Samu és fia, János gyöngyösi birtokát, a templomot felgyújtotta, az okleveleket elrabolta. A budai káptalan Gyöngyöst 1000 forintra értékeli ekkor.

1335 november 2. Károly király Széchenyi Tamás erdélyi vajda kérésére megerősíti saját 1334 május 5-iki kiváltságlevelét a gyöngyösiek részére.

1294 november 16. III. Endre király az Aba nembeli Kompolt fiát, Pétert megerősíti Domoszló birtokban, mert a Tamás fia ellen viselt hadjáratban vitézségét kitüntette.

1294 november 26. III. Endre király az Aba nembeli Kompolt fia, Péter kérésére megerősíti István ifjabb király adománylevelét Domoszló birtokról. Az adományozott Adorján vár ostrománál megsebesült.

STOP!

FEJ-, FOG-, IDEG-
fájdalmak ellen biztos hatású háziszser a

„TRIAPIRIN“!

Kapható:

Boros Aladár „Szent Bertalan“ gyógyszerárában, Gyöngyösön.

Nap	R. kat. naptár	Prot. naptár	Zsidó naptár
Kedd	1 Elig. pk.	Elza	
Szerda	2 Bibiana vt.	Aurélia	
Csütört.	3 X. sz. Ferenc	Olvia	
Péntek	4 Borbála vt. †	Borbála	
Szomb.	5 Szabbasz ap.	Vilma	21 S. Vajesev
Vasár.	6 D2. Mikl. pk.	Miklós	
Hétfő	7 Ambrus pk.	Ambrus	
Kedd	8 Szeplőt. f.	Mária	
Szerda	8 Fourier Péter	Natália	
Csütört.	10 Melkiades p.	Judit	
Péntek	11 Damáz p. †	Árpád	
Szomb.	12 Ottilia sz.	Gabriella	28 S. Mikez
Vasár.	13 D3. Luca sz	Luca	
Hétfő	14 Nikáz p. vt.	Szilárdka	
Kedd	15 Valérián	Johanna	1 Teb. RK.
Szerda	16 Etel cs. K. ††	Albina	2 Szo. Kha.
Csütört.	17 Lázár	Lázár	
Péntek	18 Grácián †††	Augusztá	
Szomb.	19 Pelágia ††	Viola	5 S. Vajigas
Vasár.	20 D4. Timót vt.	Teofil	
Hétfő	21 Tamás ap.	Tamás	
Kedd	22 Zenó vt.	Zeno	
Szerda	23 Viktória	Viktória	
Csütört.	24 Ádám É. †††	Ádám, Éva	10 Jer. o. bõjt.
Péntek	25 Nagykarács.	Karács.	
Szomb.	26 *Sz. Istv. 1.vt.	István	12 S. Vajekhi
Vasár.	27 D. János ap.	János	
Hétfő	28 Aprószentek	Kamilla	
Kedd	29 Tamás pk.	Dávid	
Szerda	30 Dávid	Zord	
Csütört.	31 Szilveszter	Szilveszter	

Régi krónika.

1366 december 3. Az egi káptalan Verpeléten Nagy Lajos király szemelyes bírósága elé idézi Heves vármegye hatóságát, mivel Szentiványi János királyi adószedő három lovát elhajtotta tőle.

1328 december 6. Az Aba nembeli Demeter királyi tárnokmester a Károly királytól kapott Jobbágy és Fajzat birtokokat nejének, Garai Katalinnak adja. Fajzat három százzal később a gyöngyösi jezsuitáké lett.

1376 december 14. Zimankós hidegben a sári kolostorpatrónusainak Szerémi Györgynek, Visontai Imrének és Ugrai Baláznak kérésére György gyöngyösi plébános és Hauk városbíró, Domankos benei pálos perjel bejárják a sári kolostor és Vörösmart közt vonuló határt.

Gyöngyös és Vidéke „Hangya”

fogyasztási

és értékesítő

szövetkezet

Gyöngyös Mátyás király u. 1.

Telefonszám 254

Tartalommutató

Naptári rész	1—14
Beköszöntő	17—20
Harangozó Antal : Fiamhoz így szólok (vers)	20—21
Dr. Bozsik Pál : Teendőink	22—25
Első közgyűlésünk	26
1. Dr. Csengő Nándor : A Gyöngyösi Öregdiákok Szövetségének megalakulása és célja	27—29
2. Dr. Bártfai Szabó László : A magyar Szent Korona Gyöngyösön	29—36
3. Szabó Jágó ünnepi beszéde	36—37
4. Dr. Kurcz Jakab öregdiák beszéde	33—39
Stiller Kálmán : Diákkori emlékeim	40—46
Derecskey Imre : Palóchonban (adomák)	47—48
Barna Jenő : A sportélet Gyöngyösön	49—53
Dr. Gerő Ármin : Idegen világban (vers)	53—54
In memoriam. 1. Pintér Kornél. Arcképpel	55—56
2. Simon Mihály.	56—57
3. Pásztor József. Arcképpel	57—59
4. Stiller János. „	59—61
5. Kemény János. „	61—64
Dr. Szegő Ferenc : A Vachott önképzőkör	64—67
Fejér Ferenc gyöngyösi jegyző verse 1734-ből	67
A Szent Korona-ház felszentelése.	
Magnin Adorján beszéde	68—71
Török Kálmán „	71
Pajkos Lajos : A Szent Korona-ház megvételének története	72—77
Dr. Rácz Lajos : Légi veszély, gázháború, légvédelem	78—86
Dr. Jávorka Sándor : A Mátra növényvilága	87—90
Dr. Megyeri József : Mikor én ujságíró voltam	91—96
Tárkányi Béla : A betlehemi pásztorfiú (vers)	96—97
Dr. Winckelsteini Winckler István városunk képviselője. Arcképpel	98—99
A mi élő értékeink.	
1. Guba Pál. Arcképpel	99—100
2. Majzik Viktor. Arcképpel	101
3. Richter Gedeon. Arcképpel	101—104
4. Dr. Scipiades Elemér. Arcképpel	105—106
5. Dr. Makra Zoltán. Arcképpel	106—108
6. Kalmár Béla. Arcképpel	108—112

Dr. Szalayné Stark Iza: Vachott Sándor. Arcképpel. . .	113—117
Szabó József: Látogatás a gyöngyösi rk. Egyházi Múzeumban	118—122
P. Horváth Zsigmond: Az év eseményei	123—128
Tiszli címtár	126
A Gyöngyösi Öregdiákok Szövetségének névsora.	
1. gyöngyösiek, 2. vidékiek, 3. budapestiek	130—146
Dr. Rácz Lajos: Gyöngyösi keresztretjvény	147
Hirdetések. Apróságok. Képek.	

Szerkesztésért felelős dr. Bártfai Szabó László.

Névnapok jegyzéke betűrendben.

Abel jan 2.	Emil ápr 5, máj 28, nov 21.	János jan 27, febr 8, márc 9 és 30, máj 6, 16 és 21, jún 12 és 24, júl 12, aug 29, okt 20 és 23, nov 24. december 27.	Orbán máj 25.
Ádám dec 24.	Emma ápr 19, jún 29, szept 22.	Jenő júl 13, nov 17.	Oszkár dec 1.
Adél dec 24.	Ernő jan 12.	Jolán nov 18.	Ottó márc 23, nov 18.
Adorján márc 4.	Erzsébet júl 8, nov 19, dec 5	József febr 4, márc 17 és 19, máj 8, jún 20, aug 27, szept 18.	Ottília dec 13.
Ágnes jan 21, márc 18, ápr 20.	Ervin aug 25 és 26.	Julia febr 16 máj 22, jún 19.	Otokár nov 4.
Ágota febr 5.	Eszter máj 24	Julianna febr 16.	Ödön nov 16.
Ágoston máj 28, aug 3, 28	Etelka febr 5, dec 16.	Karolina jún 14, nov 4.	Paula jan 26, márc 9.
Ákos jún 22.	Éva dec 24.	Kálmán okt 13	Pál jan 15 és 25, márc 7, jún 26 és 30.
Aladár febr 15, jún 29.	Fábián jan 20.	Károly jan 28 márc 2, nov 4.	Péter-Pál jun 29
Alajos jún 21.	Ferenc jan 29, ápr 2, jún 16, okt 4 és 10, dec 3.	Kat. lin febr 13, ápr 30, nov 25, dec 10.	Péter-Jan 31, febr 22, ápr 16 és 29, máj 19, aug 1, okt 19, december 5.
Albert ápr 7 és 23.	Flóra júl 29, nov 24.	Kelemen jan 23, nov 23.	Piroska jan 18.
Allonz aug 2, okt. 30.	Franciska márc 9	Klára aug 12 és 18.	Pongrác febr 1, máj 12
Alfréd júl 19, nov 14.	Frigyes márc 6, júl 18.	Konrád febr 19, nov 26.	Rafaél okt 24.
Amália júl 10, okt 7, nov 20	Gabriella febr 10.	Kornélia márc 31.	Regina szept 7
Ambrus dec 7 és 20.	Gábor márc 24, ápr 7, nov 2.	Kriszta márc 15, júl 25.	Rezső ápr 17
András febr 4. máj 15, nov 10 és 30.	G spár jan 6, aug 27.	Krisztina júl 24, aug 5.	Róbert ápr 22, jun 7.
Anna febr 19, jún 2, júl 26	Gellért szept 24	Lajos aug 19 és 25,	Rozsa aug 30
Antal jan 17, febr 12, máj 10, jún 13, júl 28, szept 2.	Gergely márc 12, máj 9 és 25, nov 17.	László jún 27.	Rozália szept 4-
Aranka dec 2.	Géza febr 25, nov 23.	Laura ápr 11, jún 28.	Salamon febr 8, okt 24
Árpád jan 5.	Gizella máj 7.	Leó ápr 11. jún 28.	Sándor febr 26, márc 10 és 18, máj 3
Artur jan 7.	Gusztáv ápr 22, aug 2.	Livia febr 12.	Sára jan 19
Augusta márc 29.	György ápr 24, máj 5, dec 8.	Lóránt aug 10	Sarolta júl 5
Aurél jún 15.	Győző febr 28.	Lőrinc aug 10, szept 5.	Sebestyén dec 30, jan 20,
Balás febr 3	Gyula ápr 12, máj 27.	Lujza jún 9 és 21.	Simon jan 5, febr 18, okt 28.
Barnabás febr 11.	Hainalka júl 19.	Lukács okt 18.	Szidónia jun 23
Bálint jan 7, febr 14.	Helén aug 19	Malvina okt 7	Szilárd márc 11
Béla ápr 23	Henrik jan 16, júl 12.	Magdolna júl 22, aug 3.	Szilveszter dec 31
Benedek márc 21.	Hermann ápr 7.	Márgit jan 28, febr 23, jún 10, júl 13.	Tamás márc 7, szept 18 és 22, dec 21 és 29
Benő márc 31.	Hermin ápr 13.	M. tild márc 14	Terezia okt 15.
Berta júl 23	Hubert március 20, november 3.	Mária szept. Kisasszony utáni első vasárnap.	Tibor ápr 14
Bernát máj 20, aug 21, jún 16, júl 15.	Ida szept 4, nov 3.	Márc ápr 25, jún 18, okt 17.	Tivadar ápr 20, nov 9, szept 19
Bertalan aug 24.	Ilka nov 3.	Mária júl 27 és 29.	Valér jan 29, dec 15
Blanka aug 10.	Ignác febr 1. júl 31, dec 15	Márton nov 11 és 12.	Vendel okt 20
Boldizsá jan 6.	Ilona máj 22, aug 18, nov 3	Máté szept 21	Vencel szept 28
Borbála dec 4.	Imre nov 5.	Mátyás febr 24 aug 21	Veronika jan 13, febr 4, júl 9
Carolina jún 14, nov 4.	Ince júl 28.	Mária ápr 9, júl 22, aug 5.	Viktor febr 26, júl 28
Dániel febr 16, júl 21, nov 23.	Irma márc 26	Medárd jun 8.	Viktória dec 23
Dénes ápr 6, okt 9, nov 27, dec 26	Jrén márc 25, ápr 5 és 28, máj 17, dec 15.	Menyhért jan 6.	Wilma okt 25
Demeter okt 26, nov 7.	István aug 3 és 20, szept 2, nov 23, december 26.	Mihály máj 8. szept 29.	Vilmos jan 10, ápr máj 28, jun 25.
Dezso febr 11, máj 23, nov 15, dec 18	Iván jún 24.	Miklós márc 23 szept 10 és 29, dec 6.	Vin'c jan 22, ápr 5, máj 24, júl 19.
Domonkos aug 4 okt 14, dec 20.	Izabella jan .	Nándor máj 30, okt 19.	Zoltán márc 8.
Dorothy febr 6, jún 5, szept 9.	Jakab máj 1, júl 25	Olga jun 21.	Zsigmond máj 2
Dömötör ápr 9, okt 26.	Janka máj 6.		Zsófia máj 15
Elek febr 11, júl 17.			Zsuzsánna febr 19, aug 11.
Elemér nov 1			
Ella febr 10, márc 24.			
Emilia ápr 5, nov 21,			

Beköszöntő.

Van némi túlzás abban a sokat hangoztatott mondásban, hogy Budapesten minden utcasarkon gyöngyösibe botlik az ember. A valóságban ez tényleg nincs így, az azonban elvitathatatlan, hogy ritka az a nap, amikor a Pesten élő gyöngyösi ember valamelyik ide szakadt, vagy Gyöngyösről felrándult földijével ne találkoznék. Talán szülővárosunknak a fővároshoz való közelsége az oka annak, hogy más vidéki városokhoz viszonyítva, sokan vagyunk itt Pesten mi gyöngyösiek. Ha a „gyöngyösi“ fogalmát kiterjesztjük mindazokra, akiket valamely kötelék fűz városunkhoz, akkor kétségtelenül ezekre megy Budapesten azoknak száma, akiket gyöngyösieknek nevezhetnénk. Szinte nem akarja elhinni az ember, hogy ezeket az egymásra utalt embereket 1934-ig semmiféle kötelék nem fűzte egymáshoz. A véletlén találkozásán kívül nem volt a Pesten élő gyöngyösieknek alkalmuk arra, hogy a mult emlékeit egymás közt felidézhesék, ügyes-bajos dolgaikat megbeszéljék, jövő terveiket megvitassák és hogy szükség esetén egymást támogassák.

A világháború után Barna Lipót kísérelte meg a Pesten élő gyöngyösiek tömörítését. Nagy utánajárással mintegy kétszázötven gyöngyösinek címét nyomozta ki, akik közül egy kisebb társaság havonta vacsorázni jött össze a várkertkioszkban. 1928-ban pedig Szegő Ferenc tett közzé lelkes felhívást a „Gyöngyösi Vén Diákok“ társaságának megalakítására. A gazdasági és lelki depresszió azonban csakhamar elbánt a fenti társasággal is, — a második meg sem alakult, — úgy hogy az utóbbi években már megint nem volt kapcsolat a pesti gyöngyösiek között. Annál is inkább sajnálatos volt ez, mert ugyanekkor javában virágoztak más vidéki városok és a főváros diákszövetségei. Az iglói diákszövetség Makra Zoltán irányításával nemcsak társadalmilag, hanem irodalmilag is derék munkát fejt ki. A bencés, piarista, cistercita, löcsei, pataki, szarvasi diákszövetségek állandóan hallatnak magukról. Vannak diákszövetségek, amelyeknek őrszemei ott állanak közéletünk minden fonto-

sabb ōrhelyén. Csak a gyöngyösieknek nincsenek pártfogóik, csak a gyöngyösi geniusnak nincsenek zászlóvivői a fővárosban!

Ilyen körülmények között alakult meg 1934-ben a gimnázium háromszázéves jubileumával kapcsolatban a Gyöngyösi Öregdiákok Szövetsége, majd még ugyanebben az évben a Szövetség budapesti csoportja, azzal a céllal, hogy az Alma Mater és az egymás iránti ragaszkodást a tagokban ébren tartsa és hogy lehetőséget nyújtson a tagoknak egymás kölcsönös megismerésére és támogatására.

A budapesti csoport szervezkedésének irányt szabott az alapszabályok 5-ik paragrafus, amely kimondja, hogy a Szövetség rendes tagja mindenki lehet, akit valamilyen lelki kapocs fűz Gyöngyös városához, ami a gyakorlatban azt jelentette, hogy mindenkit szívesen kell látnunk a Szövetség kötelékében, aki gyöngyösinek vallja magát, lelki közösséget vállal az Alma Mater szellemével és egyébként megfelel az alapszabályszerű feltételeknek. Lelkesedéssel indult meg a szervező munka. Bártfai Szabó László elnökünk révén csakhamar munkaotthont kap a csoport a Magyar Tudományos Akadémia épületében, ahol nap-nap után alkalmunk volt látni az Alma Mater eszméjének varázslatos hatalmát s bizony sokszor nehéz volt eltitkolni egymás előtt meghatódottságunkat, amikor egy-egy régen elfelejtett diáktársunk levelét olvastuk, akiről azt hittük, hogy régen elsodorta közülünk a világháború forgószele. Az öröm mellett volt olykor bánatunk is: amikor baráti közeledésünket rideg visszautasítással viszonyozták. Jól esik leszögezni, hogy csak nagyon kevesen voltak olyanok, akik nem álltak az Alma Mater kibontott zászlaja alá. Kívánságuknak megfelelően kitörültük ezen urak neveit a gyöngyösiek névsorából és nevükkel együtt igyekezünk azt is elfelejteni, hogy fájdalmat okoztak közömbösségükkel.

A kezdet nehézségeinek áthidalása után megtartottuk első választmányi ülésünket, ahol leszögeztük a gyöngyösi középiskolás és egyetemi hallgatók segélyezésénél követendő irányelveket. Az 1935. február hó 5-én megtartott második választmányi ülésünk nem csak azért volt nevezetes, mert itt született meg a Szent Korona-Háza emléktáblával való megjelölésének eszméje, hanem azért is, mert ezt a gyűlésünket követte a fiatal Szövetség első társadalmi megmozdulása. Erre az estére hirdettük meg ugyanis az első családi vacsoránkat az Alkotmány vendéglő különtermébe. Miután komoly aggodalmaink voltak az est sikerét illetőleg, óvatosságból csak 80 személy részvételét jeleztük a vendéglősnek. A vége az volt, hogy zsúfolásig megtelt a terem és a terítékeket százhuszra kellett kiegészíteni! A jég tehát meg volt törve, a Szövetség ujdonsült tagjai zökkenő nélkül egymásra találtak, beszédtemájukat folytatták ott, ahol

elhagyták valamikor az iskolapadban. Első családi estélyünk tehát mindenképpen sikerültnek volt mondható. Gyöngyösi barátaink közül Kurcz Jakab, Szabó Jágó, Libisch Károly, Bogdány Lajos vettek részt az éjfélig tartó vacsorán.

A szórakozás után újból kemény munka következett. A tagnévsort kinyomatás előtt ki kellett egészíteni, a meglévő adatokat át kellett rostálni, ami mind sok utánajárásba került. A másik nehéz probléma volt a tagdíj kérdése! Mert lelkesedés az volt kezdettől fogva, a tagdíjak azonban csak nagyon gyéren érkeztek Gyöngyösi Józsi bátyánk kasszájába. Már pedig a nemes célok megvalósításához és nem utolsó sorban a posta- és nyomdaköltséghez pénz kellett. Erre való tekintettel egy újabb választmányi gyűlés elhatározza, hogy felhívást intéz a tagokhoz, amelyen kéri őket a hátralekös tagdíjak befizetésére. Ugyanezen választmányi gyűlésen fogadtuk meg városunk hatszáz éves jubileumi évének megünneplését is. Bozsik Pál indítványára elhatározzuk, hogy áldott emlékezetű tanárainknak, Stiller Jánosnak és Pásztor Józsefnek örökét a Gyöngyösi Kalendáriumot újra kiadjuk. A választmány Bártfai Szabó László vezetése alatt Bozsik Pál, Bonkáló Sándor és Rácz Lajosból álló bizottságot küld ki a kalendárium szerkesztésére. A gyöngyösi anyaszövetség választmánya pedig augusztus 23-iki ülésén kimondotta, hogy ez a Szövetség hivatalos kiadványa legyen.

Ez a története annak, hogy a *Gyöngyösi Kalendárium* VII. évfolyama 1936-ban újra megjelenik. Boldogult Stiller Jánosnak, amidőn április 20-án, nagyszombat délután a kalendárium kiadásának tervét meghallotta, felcsillant jóságos szeme: végtelenül boldoggá tesz a tudat, mondotta, hogy a nemes eszmét felkaroljátok. A Gondviselés egy hónappal később elszóllította őt közülünk s a kalendárium újjászületését már nem érthette meg.

1935. május 25. megint nevezetes nap volt a pesti csoport életében. Ezen a napon tartottuk meg második nagyobbzabású családi összejövetelünket a remetekertvárosi Balázs-féle vendéglőben. Előzőleg a Gyöngyösről felrándult barátainkkal együtt megtekintetük elnökünk vezetésével a Tudományos Akadémia épületét és az ott felhalmozott bámulatos műkincseket. Ezután a rendelkezésünkre bocsátott autóbuszon Richter Gedeon alapító tagtársunk kőbányai gyógyszervegyészeti gyárába robogtunk ki, ahol a gyárüzem megtekintése után lukullusi ebéddel vendégtelt meg bennünket házigazdánk. A világgraszoló gyárüzem láttára büszke öröm töltött el bennünket, mert arra gondoltunk, hogy mindezt egy iskolatársunk, egy gyöngyösi testvérünk hozta létre! Láttuk a Braziliába, Ausztráliába, Japánba címzett hatalmas gyógyszerküldeményeket, amelyek a Rich-

ter névvel együtt a gyöngyösi munkának, a gyöngyösi geniusnak dicsőségét hirdetik.

Este megint kellemes meglepetésben volt részünk. A kedveszöletlen hideg idő ellenére mintegy százan gyülekeztek össze a szövetség tagjai közül családi vacsoránkra. Megjelent elsőizben közöttünk a Szövetség új elnöke: Csengő Nándor is, aki az első pillanattól kezdve megnyerte magának a budapesti csoport meleg rokonszenvét, Ott volt továbbá a Richter család, Porkoláb Zoltán közigazgatási bíró, Polgár Tibor a Rádió karnagya és felesége Tóth Erzsi operaénekesnő, Gyöngyösről eljöttek Libisch Károly, Szabó Jágó, Vereb György és még sokan mások, akiknek a budapesti csoport hálával tartozik baráti közreműködésükért.

Végigtekintve első évi működésünkön, azt véljük, hogy némileg eredményes volt. A budapesti gyöngyösiek idáig nélkülözött szövetsége ma már nem álom, hanem élő valóság. Tagjait az Alma Mater és egymás iránti ragaszkodás és a diákokat segíteni akarás szelleme hatja át. A budapesti csoport minden egyes tagja tudatában van annak, hogy mivel tartozik a Szövetségnek.

Csak egy törekvésünket nem tudtuk megoldani. Elképzelésünket: Gyöngyös város jubileumi évének országos keretek közt való megünneplését nem sikerült a Szövetségen kívül álló okok miatt valóra váltani. Reméljük, hogy városunk agilis vezetősége az 1936-ik évben legyőzi a nehézségeket és Gyöngyös a Szövetség munkásságának felhasználásával megmutatja, hogy kulturális téren is bírja a versenyt más vidéki városokkal.

A szerkesztők.

Fiamhoz így szólok...

*Ma orvosnál voltam kisfiam
s ahogy a tudós-tanár áruló szeme megértette velem:
nem sokat ér az életem.
Szivem fáradt jószág, halkán dobolja csak
az élet-muzsikát,
a tüdők is foltos képet adnak a kutató sugár alatt,
senki se tehet velem csudát,
ezt a kopott testet már csak cipelem.
Ismered apádat: nem lenne baj,
hogy mindezt tudja, hogy érzi: ebben mi van,
ha most mégis több a szomorúság bennem —
csak miattad van, kisfiam.*

Ma még az ábécés-padok gondjai örlik benned
 az órákat, magadban remény-madarakat melengetsz
 s mikor diákos komolyságodból néha fölengedsz,
 kis szived úgy repes,
 hogy robotos szüleid ott vannak veled . . .
 látod, kisfiam, ez az, amiről szólni akarok neked.

Szép, okos fiam vagy, fejjel nőttél ki korodból,
 s tudni fogod: mindig jóbarátod voltam,
 ugy-e tudod?

Ha egyszer-egyszer mégis keményebb volt a tekintetem,
 mint szerettem volna — felejtsd el . . .
 felejteni fogod, ha szived férfikorba dobban,
 hiszen mikor feddtelek:
 magamhoz akkor öleltelek legjobban.
 Jópajtások voltunk
 és nagyokat beszélgettünk mi ketten,
 ezer kérdésre ezer feleletben
 életünk két arcát előtted fölfedtem.
 Láttam rajtad mindig, hogy büszke vagy apádra,
 én pedig boldog, hogy értelmed kapuját kitárva
 a legizesebb gyümölcsöt: a tudást
 pazar kézzel eléd szórhatom.

Ne haragudj apádra, hogy elrabolta tőled
 az ólomkatonákat, játékágyút, kardot, puskát,
 mikkel kedveskedtek a rokonok,
 neked talán tetszett volna ez a játék,
 de tudod, apád konok,
 nem szívelte ezt a játékot soha . . .
 ilyen játékból, ha hozzászoknak,
 nagyon sok baj lehet — ezt is jó lesz megtanulnod —,
 beszéltem a háborúról eleget.

Ha egyszer úgy kerülne:
 csontjaimat kis földkupac örzi egy csöndes helyen,
 szeretném, ha te állnál majd az őrhelyen,
 mit elhagyok
 és szóval, szíveddel harcolnál az Ideálért,
 amért századokon át küzdöttek a nagyok.
 Csak ez az, amit kérek s ebből nem engedek,
 ennek így kell lenni,
 legyen számodra e kérés a végrendelet.

HARANGOZÓ ANTAL.

Teendőink.

Több mint kétévtizedes szendergés után újból kopogtat a gyöngyösi lelkek ajtaján a Gyöngyösi Kalendárium.

Tanáraik munkájának a tanítványok kísérlik meg a folytatását. A tanítványok közt akadhatnak, akik az életszintér különböző változataiban tiszteletreméltó tudást, gyakorlati készséget és jártasságot sajátítottak el, de egy tulajdonságban soha sem fogják utólérni Stiller Jánost és Pásztor Józsefet, a Gyöngyösi Kalendárium megalapítóit és első szerkesztőit: Gyöngyöst náluk jobban szeretni, a gyöngyösi értékeket náluk jobban megbecsülni, a gyöngyösi sikernek náluk jobban örülni nem lehet.

S ezzel adva van az irány, melyet mi, egykori tanítványaik, később barátaik és dolgozó társaik, vállalkozásuk folytatásában követni akarunk. Feltárni, megörökíteni és irányítani: nekünk is ez lesz a törekvésünk. Kinyomozni és megeleveníteni Gyöngyös múltjának nevezetes mozzanatait; a tárgyilagos szemlélő elfogulatlanságával évről-évre feljegyezni a fontosabb gyöngyösi eseményeket; összegyűjteni Gyöngyösnek minden értékes fiát, kik gondolatoknak és törekvéseknek hordozói s beállítani minden munkaerőt eszményképünknek, Gyöngyös fejlődésének és szebb jövőjének szolgálatába: ime, ebben látjuk a Gyöngyösi Kalendárium hivatását, jelentőségét és életfeladatát.

Álmat akarunk megvalósítani. Gyöngyös népét jellemesnek, munkaszeretőnek, izzóan magyarnak, vallásosnak, gazdaságilag erősnek, hagyományaihoz ragaszkodónak szeretnénk látni. Gyöngyös nagysága és a Nagy-Gyöngyös megteremtése lebeg a szemünk előtt. Közreműködni akarunk, hogy a gyöngyösi mivolt, mint a magyar nemzet és fajiság egyik értéke, jövőjéért vergődő hazánkban fogalom legyen s a gyöngyösi lelkiség, mint a magyar nemzeti génusz egyik legértékesebb alkotórésze és más vidékek számára is mint mintakép szerepeljen. A nagyobbra való elhivatottság, a magasabbrendűség öntudatát, de nem mint üres büszkeséget és felfuvalkodást, hanem mint súlyos kötelességek sorozatát, akarjuk a gyöngyösi népben felébreszteni s a közjó munkálásában tiszteletreméltó eredményekhez segíteni. S e törekvésünkhöz erőt és kitartást az a meggyőződés szerez, hogy nem pusztán csalfa lidércfény integet felénk s nem játszi délibábot kergetünk.

Boldog vagyok, hogy gyöngyösinek születtem és büszke vagyok arra, bárhová dob is az élet, hogy gyöngyösinek vallhatom magamat: ime, ilyen gyöngyösi lélek kimunkálása a mi programunk.

Minden épület csak megfelelő alapon állhat szilárdan. A gyön-

gyösi jelen megingathatatlan alapját, a gyöngyösi jövő biztos célkitűzéseit csakis a gyöngyösi múlt tudása adhatja meg. Nemcsak Kalandáriumnknál, hanem általában minden gyöngyösi kulturális megnyilvánulásnak tengelyéül a gyöngyösi történelem ismeretét kell tekintenünk.

Egyik legfontosabb teendőnk azért ennek a multnak felkutatása. Elődeink is nagy súlyt helyeztek erre.

Nem szabad azonban szem elöl téveszteniünk, hogy más dolog mondák és legendák csillogásában sütkérezni és más a történelem fáklyáját lobogtatni. S e helyről is szeretném buzdítani mindazokat, kiknek a történelem művelésére a Gondviselés készséget és megfelelő helyzeti energiát adott: tekintsük egyik legfontosabb életmunkánknak a gyöngyösi történelem felvirágoztatását. Mennyi élethivatás található itt érvényesülést. A jogász, a tanár, az orvos, a theologus, ha szereti Gyöngyöst, bőségesen jut munkaterülethez a Mátravidék történelmi kincseinek keresésekor. Intézményeink, épületeink története, Klió évkönyvébe feljegyzett kiválóbb testvéreink életrajzai mellett legyen szabad nemcsak történelemkedvelő, hanem orvos társaink előtt is hangoztatnom: a gyöngyösi népiség is várja az ő mélysége titkaihoz a bűvárokat. Mert ugyan mondd meg nekem, kedves olvasóm, mi a legfontosabb érték Gyöngyösön? Nem egy hatalmas városháza, nem az okos városrendezés, nem a szépen sorakozó utcák és épületek, a mintaszerű villanyvilágítás és vízvezeték, nem ezek az elsődleges értékek. Aminthogy a gazdaságtudományban is túlvagyunk már azon a „klasszikus” állásponton, mely a gazdaságnak, mint valami fétisnek törvényeit önmagában igyekezett megállapítani. Az elsődleges érték, a legnagyobb kincs Gyöngyös népe, maguk a gyöngyösiek. S mennyire nem ismerjük ennek a gyöngyösi népiségnek az eredetét! Mily szép munka volna történelmileg feltárni, mily települések, mily nemzetiségekkel való keveredések és kereszteződések eredményezték a mai gyöngyösi népet. Kik laktak itt a honfoglalás előtt, miképen talált itt szállást az Abák kabar törzse, miként honosodtak meg itt a becsületes német iparosok, a szláv földművesek és zsellérek: mennyi kutatás kellene e kérdés tisztázásához. Mily elismerést érdemelnek azok, kik alapos szaktudással, a modern faj- és öröklésbiológia módszeres eszközeivel megvizsgálják a gyöngyösi népiség fajtáságának tényezőit, vércsoportmegoszlását, a különböző népfajokhoz való szerológiai távolságát s így megállapítanak, hogy a gyöngyösi népben mennyiben ütköznek ki mongoloid, dinári, alpesi, földközi vagy északi germán emberfajta elemek. Már a görög bölcselő a legnagyobb emberi tudománynak ezt mondta: ismerd meg magadat. Mennyire nem is-

merjük mi gyöngyösi fizikai mivoltunk összetevő elemeit. Nem szeretnénk hinni, hogy ennek az új és annyira fontos tudományágnak ne akadjon Gyöngyösön vagy gyöngyösi művelője.

Szeretném azonban hangsúlyozni, hogy Gyöngyös fogalma nem szabad, hogy összeessék Gyöngyös közigazgatási határaival. Minden gyöngyösi lélekben égni kell a becsvágynak, hogy Gyöngyös Hevesmegye déli felének kulturaközpontja, gazdasági vezetője kell, hogy legyen. A Gyöngyösi Kalendáriumnak a Nagy-Gyöngyös volt a múltban és lesz a jövőben is ideálja. Gyöngyösnek az adja meg az igazi fejlődést, ha minél nagyobb környéket tud magához kapcsolni, illetőleg ha vezérszerepre hivatottságáról oly tevékenységgel tud bizonytságot tenni, hogy a vidék minél nagyobb sugárban érezze és gyakorolja Gyöngyöshöz való tartozását. Aminthogy a környék lakossága állandó tartalék Gyöngyös népi felfrissüléséhez is. Gyöngyös jövője szempontjából nem közömbös, mikép fejlődik Gyöngyöskörnyék népisége. Ennek a vidéknek szellemi és gazdasági vezetői, papjai, tisztviselői, tanítói, birtokosai és a gyöngyösi társadalom vezetői szoros egymásrautaltságuk miatt saját érdekükben kell hogy közös úton haladjanak, aminthogy csaknem kivétel nélkül a gyöngyösi Alma Mater padjain töltötték el ifjúságuk legszebb éveit.

Gyöngyöst északról szláv település határolja, oldalt és délen azonban — aligha tévedek e megállapításban — a legősibb fajtisza magyarság veszi körül. Ennek az eredeti magyar népiségnek a felfedezése, megbecsülése, fejlődésének helyes irányban való befolyásolása egyik legfontosabb gyöngyösi feladat. Nem akarok most községek megnevezni, hogy az ősi magyar erények, de fogyatkozások is mennyire megtalálhatók ezeknek a községeknek népi elemeiben. Gyöngyös azáltal mutatja meg vezéri készségét, ha ezekben az ősmagyar rétegekben felfedezi a nagy nemzeti értéket és a magyar néptest fontos szerveiként az elsorvadástól megóvjá, ápolja, erősíti, életképessé, a magyar népi jövő ígértől terhes hordozóivá teszi azokat.

A múlt jelenségeinek felkutatása és megismertetése mellett a jelen eseményeinek is krónikásai kívánunk lenni, feljegyezve azokat, amint a napi szenvedélyek surlódásaitól megtisztultak a történelem számára. A gyöngyösi életet egy év dióhéjában fogják bemutatni idevonatkozó cikkeink. A történelem műzsája nem ismeri a hízelgést, de nem ismeri az igazság elhallgatását, a valódi érdem és hasznos szolgálat figyelmen kívül hagyását sem. Igen nehéz feladat az ilytermészetű összefoglalás. Munkatársaink nyílt szemének és kritikai érzékének mindig próbakövei lesznek a jelent bemutató dolgozatok.

A gyöngyösi gimnázium volt tanítványainak, a Gyöngyösi Öregdiákoknak Szövetsége adja meg a fémjelzést a Gyöngyösi Kalendáriumhoz. Gyöngyös szellemi elitje áll a vállalkozás mellett. A gyöngyösi élet menetét helyesen befolyásolni, az anyatörzsről leszakadt ágakat a gyöngyösi eszmeközösségben megtartani : vajjon nem kell-e szintén feladatként kitűzni maga elé Kalendáriumunknak ?

A gyöngyösi élet csak egyrésze a magyarság életének. Ezt a gyöngyösi életet akarjuk fejleszteni, felvirágoztatni, a magyar nemzet testén a Mátravidéknek értékes, ragyogó gyönggyé való kicsiszolódását elősegíteni. Nagy-Gyöngyös sajátosságai, népszokásai, népi költészete nemcsak szűkebb pátriánknak, hanem az összmagyarságnak féltett kincsei s magyar kötelességünk ezeket az ősi értékeket a modern civilizáció kiegyenlítő megsemmisítésétől megmenteni.

Azért a Gyöngyösi Kalendárium nem hiányozhatik senkinek az asztaláról és könyvtárából, aki szereti Gyöngyöst és jövőjét szívén viseli.

Dr. Bozsik Pál.

Első közgyűlésünk.

Szövetségünk tagjainak szeptember közepén az alábbi meghívót kézbesítette a posta :

MEGHIVÓ.

A „Gyöngyösi Öregdiákok Szövetsége“ 1935. évi szeptember hó 22-én (vasárnap) délelőtt $1\frac{1}{2}$ 11 órakor a reálgimnázium tornatermében tartja

I. ÉVI RENDES KÖZGYŰLÉSÉT.

A közgyűlés keretében leleplezzük azt az emléktáblát, amelyet a magyar szent korona gyöngyösi tartózkodási helyének megjelölésére a Szt. Bertalan Egyházközség tulajdonában levő házon (Almássy-ház) elhelyezünk.

A közgyűlésre és az ezzel kapcsolatos emléktábla-leleplezési ünnepélyre Címedet, mint Szövetségünk tagját tisztelettel meghívjuk.

Stiller Kálmán
ügyv. titkár

borhi Borhy György
elnök

TÁRGYSOROZAT :

I. A reálgimnázium tornatermében : 1. Himnusz. Éneklí a reál-gimnázium énekkara. 2. Elnöki megnyitó. 3. Terveink a jövőben. Előadja : Csengő Nándor dr. ügyv. elnök. 4. Titkári jelentés. 5. Az 1933. évi zárszámadás letárgyalása, a felmentvények megadása. 6. Az 1935. és 1936. évi költségvetés letárgyalása és elfogadása. 7. Esetleges indítványok.

II. A közgyűlés tárgysorozatának letárgyalása után a reál-gimnázium tornaterméből átvonulunk a Szent korona-épülethez. Útközben a gimnázium előcsarnokában levő hősi halott emléktáblát megkoszorúzzuk.

III. A Szent korona-háznál : 1. Hiszekegy. Éneklí a reál-gimnázium énekkara. 2. Bártfai Szabó László dr. öregdiák előadása : A Szent korona-ház története. 3. Az emléktáblát az Öregdiákok nevében leleplezi Szabó Jágó. 4. Az egyházközség nevében az emléktáblát átveszi Magnin Adorján. 5. Az emléktáblát Kurcz Jakab dr. öregdiák megkoszorúzza. 6. Szózat.

Mindkét helyen a város lakói közül több százan jelentek meg. Az elhangzott beszédek közül közöljük dr. Csengő Nándor elnöki célkitűzéseit, a Szent korona-ház történetét s a reája elhelyezett emléktábla átadásakor és megkoszorúzásakor elhangzott beszédeket.

1. A Gyöngyösi Öregdiákok Szövetségének megalakulása és célja.

A gyöngyösi gimnázium történetében kiemelkedő évfordulót jelentett az 1934. esztendő; ebben az évben töltötte be csendes, de nemzeti kultúra szempontjából nagyfontosságú munkájának háromszázadik esztendejét. Az iskolák életében ritka évforduló nem mulhatott el nyomtalanul és nem lehetett csupán az intézet csendes belső ünnepe. Megindult a jubileumi ünnepség rendezésének nagy munkája, melyhez készséggel csatlakozott Gyöngyös megyei város egész társadalma és régen végzett öregdiákok távol munkálkodó népes serege, hogy méltó fénnel ünnepelhesse az Alma Mater jubileumát. Ezen ünnepséggel kapcsolatosan merült fel az öregdiákok szövetségbe-tömörítésének gondolata. A jubileumi ünnepség rendezési munkálataival megindult tájékoztató és előkészítő lépések eredményei a terv életrevalóságát és megvalósításának szükségességét igazolták. Lelkes örömmel vettetek részt intézetünk helyben és távol élő öregdiákjai az országos jubileum előmunkálataiban, és mire elérkezett a nagy ünnepség napja — 1934. május 27-e — a 300 éves évforduló lélekemelő programjához és az intézeti hősi halottak emléktáblájának leleplezéséhez szervesen kapcsolódott az öregdiákság alakuló közgyűlése. A nagy jubileum ünnepi hangulatától, a hősök emléktáblájának leleplezése nyomán fakadt mély átérzések és az Alma Mater iránti szeretet melegétől lelkes öregdiák-sereg előtt vázolta dr. Bártfai Szabó László, kormányfőtanácsos, akadémiai főkönyvtáros, öregdiák az 1934. május 27-én tartott alakuló közgyűlésen a tömörülés célját; a lélek átérése és a meggyőző szó ereje nyomán a nagyszámmal összesereglett öregdiákok egyhangú határozattal megalakították a Szövetséget. E megalakulás óta a Budapesten élő nagyszámú öregdiákok következetes munkája megteremtette a Gyöngyösi Öregdiákok Szövetsége budapesti csoportját.

Világosan érzem azt a nagy különbséget, mely Szövetségünk és sok más egyesülés között kidomborodik. *Szövetségünkben és tömörülésünkben nincs sem anyagi, sem politikai, sem parciális társadalmi érdek v. érdekelttség, hanem nemes lelkek érdektelen találkozására emelkedett célkitűzés munkálására.* De vajjon van-e biztosíték ezen anyagi előnyöket nem adó és érdekek szolgálatában nem álló tömörülés fenntartására? Állandó munkáló s összetartó erő az a közös lélekrezs, melyet e város és ezen iskola formált ki mindazokban, kik ezen Szövetség tagjai. Az anyagból készült fizikai kapcsolatok erejét messze felülmúlja a génius loci és a genius scholae ereje: és ha ez összetartja, erőt is ad a Szövetség érdekében végzen-

dő munka elmélyítéséhez. A történeti ember sorsváltozásai világosan mutatják, hogy az átalakító, fenntartó, felemelő és nemesítő hatások nem az anyagi, hanem elmélyítően munkáló szellemi, lelki értékek működésének eredményei voltak nemcsak az egyesek, hanem egyesületek, nemzetek és az egész emberiség életében.

Szövetségünk első évének tájékozódó s mederásó munkája után most már jóváhagyott alapszabályaink célkitűzéseinek mélyítő munkálása vár reánk. Egyik főcélunk, hogy erősítsük, elevenné s élőve tegyük azt a szeretetet, ragaszkodást, mely intézetünk volt tanítványai között a tanulói évek alatt kialakult. Az Alma Mater iránti szeretet és hála érzését ápolni és ezen érzések megnyilatkozásait ifjuságunk javára gyümölcsöztetni törekszünk. Óhajtjuk, hogy iskolánk évszázadokon át kifejlődött eszméi, nemzeti érzése, hagyományai és a nemes léleknek friss lendületet adó erői elevenen érvényesüljenek öregdiákjaink életében, szellemében, munkájában. — A ma törtető s gyorsütemű életiramában jól esik megpihenni a gondtalan tanulói kor, a szép diákélet üdítő hangulatában. E szándékok szolgálatába állítjuk időnkinti összejöveteleinket akár a fehér asztal barátságos hangulata, akár öregdiák-szereplőink műsoros előadásai hoznak össze bennünket.

Nemes törekvése Szövetségünknek a segítség és támogatás; Szövetségünk és annak minden tagja kötelességének tartja, erkölcsi támogatásban részesíteni egyesületünk minden tagját. A Szövetség pénztárába befolyó tagdíjakból (évi tagdíj 2 P., postatakarékp. csekkszám: 28105) — a legszükségesebb adminisztrációs kiadásokon felül megmaradó összeget az öregdiák utánpótlás — az Alma Mater ölen felnövő és anyagiakkal küzdő érdemes ifjuság támogatására fordítjuk, Szövetségünk ezen tevékenysége meghozza gyümölcsét. Bizony sűrűn előfordult már eddig is, hogy szegénysorsú s jóra való tanulónk nem tudta befizetni a tandíjrészletet, s így a kimaradás gondolatával kellett foglalkoznia. Szövetségünk gyorssegélye mentette meg tanulónkat ezen emésztő gondtól.

Egyetemre kerülő növendékeink számára is segítséget jelent Szövetségünk; Budapesten élő tagjaink biztos tanácsadói, sokszor segítői egyetemre került ifjainknak.

Szándékunk intézetünkben létesítendő Öregdiákok-Múzemában összegyűjteni egykori tanítványainknak — az iskolával kapcsolatos emléktárgyait, munkáit, alkotásait. Fel akarjuk használni iskolánk nevelő munkájában — a Szövetség megalakulásának tényéből fakadó hatásokat és azt a nagy szellemi és erkölcsi értéket, melyet a Szövetség képvisel. — E célt szolgálja öregdiákjaink iskolai ünnepélyünkön szereplése és közreműködése; ezzel újszínű nevelő hatást biztosítsunk ifjaink részére.

Kiszélesítő és elmélyítő szövetségi munka révén szeretnénk beplántálni tanuló ifjúságunkba a gondolatot, hogy — amikor künn az életben hidegre fordul az idő, zord szél fúj, fagyos körülöttünk az emberi szív és nincs közel a szülői ház — bizalommal fordulhatnak az öregdiákok nemesszívű s mindig önzellen gárdájához.

Hisszük, hogy mindama szép gondolat és célkitűzés, mely Szövetségünk programja — a nemes törekvést mindig megáldó isteni gondviselés segítségével megvalósul.

Dr. Csengő Nándor,
a GyÖSz. ügvy. elnöke.

2. A magyar szent korona Gyöngyösön.

Aki a régi családok eredetét kutatja, úgy tesz, mint a földrajz-tudósa a nagy folyókkal: ha meg akarja tudni, honnan indulnak el, az utolsó kis forrást keresi meg az erdők rejtekében.

Az Almásyak származása is ilyen megfejtésre váró kérdése a magyar történelemnek. A név maga bolgár-török eredetű, s az országban előforduló sok Almás helynév arra vall, hogy a megszálló magyarok több helyet jelöltek meg e névvel. Adatok híjával, ha csak a találgatás hinárijába beletévedni nem akarunk, bajos eldönteni, a gyöngyösi Almásyak honnan jöttek a városba.¹

A számításba vehető Pest megyei Almás 1406-ban még lakott birtok, 1438-ban Almásy Benedeket és Pált találjuk ott, de a birtok egy részét Zsigmond király már 1409-ben Kaproncay másként Kó kay Miklósnak adja.²

A Nógrád megyei Almás a XV. században két részből áll; Nagyalmás a Kacsics nembeli Szechényiek hollókői várához tartozik, s Széchényi László 1454-ben egyéb birtokával, köztük Gyöngyössel együtt elzálogosítja Lossonczy Albertnek. Kisalmás köznevesi birtok, 6 jobbágytelekből áll, s a falucska fele része az 1542 körül élő Almásy Jánosé. Száz évvel később már az utolsó almási birtoktörödéket adják el, 1612. Abaffy János Fáy Ferencnek és 1639-ben Dancs Máté Bolgár Pálnak.³

Azonos lehetett a sorsa azon Almásy Pálnak is, aki 1634-ben gyöngyösi lakos, s valószínűleg egyik őse a Bethlen Gábor felvidé-

¹ A család történetét kiadta: Almásy Dénes — A zsadányi és törökszentmiklósi Almásy grófok története, Budapest 1903. A bevezető részben található hiányos származást nem lehet elfogadni.

² Országos levéltár, Dl. 9153 (1406), 13172 (1438), Kapy levéltár (1409).

³ Bánffy oklevéltár I. (1454), gr. Erdődy levéltár Galgócon (1480), gr. Széchényi cs. története I. k. (1542), gr. Teleki levéltár Gyömrőn (1612 és 1639.).

ki hadjárata idejében a városba menekült Almásyaknak. Közülök néhányan a szent Orbán templom hátánál telepednek meg, mások a Bene utcában szereznek házat; anyagi helyzetök éppen nem fényes, Almásy Molnár András 1673-ban a Szurdokon vesz szőlőt, István diák pedig a Sárhegy oldalán kősziklából telepít szőlőt; de a család anyagi jólétének megalapítója András gyöngyösi plébános, aki a megszűnt benei pálos kolostor és a sári apátság földjeit igyekszik a plébánia részére megszerezni, majd 1679-ben Pálffy Ferdinánd egri püspöktől kibérli a megye királyi dézsmáját. E javadalom csak két évig maradt meg a kezén, mivel a püspök közben elhunyt, de így is sok ezer forint haszonhoz juttatta. Tekintélye is megnövekedett: többször végezte mint helyettes a főispáni teendőket is.⁴

János öccse 1683/84-ben a város jegyzői tisztét tölti be. Ő tisztázza a család nemességének kérdését, 1675-ben vitatja nemesi származását, majd két év múlva címeres nemesítő levelet szerez. Igen világos fejű, alaposan képzett ember. Bejegyzéseit a városi jegyzőkönyvbe gondosan végzi, a tárgyalt kérdést jól megfigyeli. Fogalmazásai tiszták, latinul jól tud. Utolsó bejegyzése érdekes elvi kijelentést tartalmaz: aki a város lakói közül a terhek viselése elől a városból kimegy, a bíró csak úgy fogadhatja vissza, ha adóját két szeresen megfizeti.⁵ 1685-ben szolgabíró lesz belőle, s a török, mivel Gyöngyös városa a reá kirótt terhet nem tudta megfizetni, Szolnokban láncra vereti. Amikor kiszabadul, az Érsekújvár alól a megyébe téli szállásra jövő Heister Donat császári tábornagy fogatja el az alispánnal és bírótársaival együtt, hogy a megyére kivetett 35000 forint hadisarcot megkapja. A Rákóczi felkelés idejében Bercsényi személyes barátja és megbízottja, ő vezeti a város megerősítését, s neki tulajdonítható, hogy Gyöngyös megmaradt a dicsőséges fejedelem hűségén a felkelő csapatok által okozott sok károsodás és a szécsényi országgyűlés kedvezőtlen határozatai után is. 1704. májusában kelt végrendelete csupa vallásos hagyatékot sorol fel, kiemelvén szintén gyöngyösi származású nejének, Deák Juditnak hűségét és vele egyetértő gondoskodását gyermekeiről és vagyonáról. Özvegye 1716-ban végrendelezik, s felsorolja a család kezén levő sok birtokot, házat, ékszert, ezüstneműt is.⁶

⁴ Heves vm, története III., Sebők: Gyöngyös története.

⁵ II. sz. városi protocollum, 167—174. l. A család levéltárában levő 1632-ik és 1676-ik évi Almásy-címeres levelek nem ezen család tagjai részére szólnak. V. ö. Turul, XXIII. k. 158—160. l.

⁶ Mindkettő eredelije Almásy Pál iratai közt, 9. csomó. Nemzeti Múzeum. A Deákok a XVI. század óta Püspökiben laknak, családi házuk később a Piarc-utcában

A városban élő harmadik testvér Almásy György volt, aki szintén ismert egyén a város életében, több éven át a szent Bertalan templom egyházfia (kúrátor) volt; élete végén megvakult. Az ő fiai közül Márton a város egyik jeles ügyvédje, később Békés megye alispánja, Ferenc 1702-ben és 1705-ben jegyző, 1716/17-ben városbíró, majd megyei számvevő, s a ferencrendiek gondozója. Közpályájának iránya a terhek, lehetőleg igazságos elosztása volt.

A főágnak két leánytagja és egy fiutódja maradt. Ágnes Nagyszombatba ment férjhez Mihály Pál diákhhoz, ennek halála után Stösszel Kristófhhoz, ki szolgabíró, 1716-ban alispán; Apolló kisaszszony Dettrich István kapitány, majd Hellebronth János felesége. János úrfi a család tekintélyének megfelelő alapos kiképzést nyer, 1730-ban a királyi táblára nevezik ki bírónak, s a város ünnepi küldöttséggel siet üdvözölni szülöttét s legjobb földesurát. Hamarosan udvari tanácsos, Jásznagykun főkapitány és a hétszemélyes bíróság tagja lesz. Neki köszönhető, hogy az elzálogosított magyar kerület visszaváltásának ügye 1746-ban megkezdődött. 1772-ben bekövetkezett halálakor hat fiú és két leány maradt utána.

Közülök elhagyva itt Ignác lovassági tábornokot, aki 1771-ben gróffá lett, és többi testvérét, a legidősebb fiúval, Pállal ismerkedjünk meg. Ő a család vagyoni jólétét alapozta meg.

1774 március 18-án Kállay László alispán, Ambrosovszky Mihály esperes és Majthényi Imre kincstári ügyész végzik a feloszlatott jezsuiták gyöngyösi házának becslését és leltározását. Megírják ebben, hogy a rendház a Bene utcában van, a plébánia és a Ficsur féle ház között. Az épületet 14253 forint 6²/₂ dénárba becsülték. Szemben, az Almásy és Liszkai ház között volt a rend bormérő és bognár háza, melyben az utóbbi években átlag 165 akó bort mértek el, s a műhely után 30 forint bért adott a bérlő. A rendházhoz tartozott a Solymos utcai két kerékre járó malom, a Kismalom nyolcad része, egy szőlő, 3 szántóföld (összesen 35 hold), egy öreg serfőző ház a Tóth utcában s egy kert a Nagypatak mellett. Fajzat pusztát a tarjániak felesbe dolgozták meg, s évente 400 forintot hozott. A jószágállomány megért 900 forintot, a makkoltatás évente 100-at, a fakitermelés 120-at. A személyzet (kulcsár, gazda, 4 juhász, ökrös gazda, vetésőr, erdőőr és kocsis) évi fizetése kitett 532 forint 32 dénárt. Az egész birtok becsértéke 17021 forint 43²/₃ dénár volt.⁷

(a mai Hanisz Imre téren) volt, 1701-ben szomszédai Rác István és Gothár János. Almásyné 1716 márc. 23-iki végrendeletében, egyéb jámbor célú hagyomány között 300 forintot ad a szent Ferencrendiek gyöngyösi temploma beboltozására.

⁷ Eredetije az Országos levéltárban, Acta Jesuitarum Gyöngyösiensia, II. csomó.

Mivel a birtoktest kicsi volt s a tanulmányi alap egyéb jószágaitól távol esett, kezelése sok nehézséggel járt, az udvari kamara elhatározta eladását. Valószínűleg többször megkísérelték ezt, de sikertelenül.

Hét évvel később, 1784 május 6-án, miután a nyilvános árverésen senki nem jelentkezett, s Dévay Pál huszárezredes nem akarta a becsértéket sem megadni, Almásy Pál vette meg szintén becsáron alól az ingatlanokat: 14500 forintért a tanulmányi alapot képviselő Farádi Vörös Antal igazgatótól. Amikor a vételárat lefizette, Bujanovics Károly udvari ágens kieszközölte, hogy a vett ingatlanokat a felsőbb jóváhagyásig birtokba vehesse.

Almásy nyomban hozzáfogott a romokba dőlt szomszédos ház lebontásához, elhatározta, hogy a fiúmei kormányzóság élén helyettes főkormányzó gyanánt működő fia részére az ősi Almásy ház hozzácsatolásával szép palotát építtet. Az ifjabb Pál a nyarat Gyöngyösön tölti el, az ő útmutatása mellett készíti el Rábl Károly kőműves mester a nemes vonalú, arányosan tagozott palota tervzetét, s annak gondos megépítésével olyan jó hírt szerez magának, hogy később a középítkezést többnyire ő reá bízák. A munkához májusban hozzáfognak, Schulz Antal lakatos, Mischka János üveges, Leber József asztalos és festő, Eckelhard Ferenc kályhás mesterek buzgólkodnak a hatalmas palota díszítésén és berendezésén.

Valaki azonban megirigyelte Almásy szerencsését; II. József császár ugyanis szeptember 14-én utasítja Erdődy János gr. kamarai elnököt: második bizottságot küldjön ki a gyöngyösi jezsuiták vagyonának megbecslésére. Tarródy József alispán ezt teljesíti, s a bizottság valóban úgy találja, hogy az épületek s földek a vételár dupláját is megérik. Almásy úgy érezte, hogy a kincstár vele méltánytalanul jár el, mégis 1784 december 16-án írásban terjeszti elő azon készségét, ha a kamara nem rendel el új árverést, amit a császár nem is kíván leírataiban, hajlandó legfeljebb 20,000 forintig elmenni a vételárral. Egykorú vallomásokkal igazolja, hogy a szomszédos majorház már 1774-ben is romhalmaz volt, hogy a két házból átépített palota építésénél kőfuarra 277, ajtók és ablakok megújítására 1180, a kőművesmunkára 851 forintot költött, hogy a malmok rendbehozatala is sok pénzébe került. Az udvari kamara az ajánlatot elfogadta, s így a város egyik egyik legszebb palotájának építése befejeződött.⁸ Hogy a gyöngyösi ág vagyoni függetlenségét s a palota fennmaradását biztosítsa, Almásy u. n. családhi bizományt alapított, s ebbeli intézkedését leszármazottai jó egy évszázadon át tiszteletben tartották.

⁸ U. ott. Almásy Pál iratai, 72. csomó.

Ha a nagy űsök iránt tartozó kegyeletes tisztelettel a palota kapuján belépünk, úgy találjuk, hogy a residentionálisnak nevezett házban az egykorú leírások szerint⁹ az emeleten 15 szoba, 4 kamara, a földszinten 5 szoba, 2 nagy kamara, 2 konyha, füstölő, mosóház volt, alatta 3 különálló pince, a padlás magtár céljaira kideszkázva. Az udvaron szivárványos, zsindegyel fedett kút, hátul keresztben épült zsindegyes fáskamra, hat kőből készült búzaverem felül kőszádlókkal látunk; továbbá lóistállót, 2 szekérszint és jégvermet, e mögött külön udvarban a majorátushoz tartozó nagy istállót, szekérszint, kamarát, jégvermet és sertésólat emeltelett a gondos gazda.

Az épület belső berendezése az anyagi jólétben élő, vallásos, a hagyományokhoz ragaszkodó család képét tárja elénk. Pál kegyelmes úr szobáiban sok az ezüstnemű, hatalmas ágy, kényelmes karosszékek vannak, a szép holicsi fehér edényekre, cintányérokra, rézedényekre, abroszokra Boris leányasszony ügyel. A női lakosztályban kék selyemmel borított székek, bevonva hamuszín bagariatokokkal, a szegletben üveges almárium, berakott asztalkák, aranyozott rámában tükör, fekete bársonnyal bevont asztali prés, cérnagombolyító és ezüst kerekas rokka van. A falakon az ifjabb nemzedék arcképei. A palota egyik szobája kápolnaszerűen van berendezve. A falon ezüst feszületet látunk fekete keresztire szegezve, egy másik feszület keretben drágakövekkel van kirakva. Felettük van a pápa arcképe, s ez alatt a Boldogságos Szűznek szobra aranyozott rámában. Ez utóbbi különös megbecsülés tárgya. Amikor a család Pestre megy lakni, a szobrot átviszik a városház „sessionális” termébe, onnan II. Pál kérésére 1804 június 16-án ünnepélyes búcsújárással viszik el Verebélyre, „minthogy azon templomban naponként fog a Bold. Szűz tiszteltetni és az gyöngyösi lakosaink arra járni számosan szoktak” írja a város akkori jegyzője.¹⁰

Visszatérve a palota belső leírására a szintén nemes egyszerűséggel épített ebédlőben Mária Terézia, II. József császár és I. Ferenc király arcképei, Almásy Ignác generális és felesége, a nádor arcképei alatt hatalmas tölgyfa asztal állott. Ebben a teremben pihent meg a magyarok szent koronája.

⁹ Megemlítésre méltó leltárak 1796 febr. 17.-éről, 1810-ből a fajzati nyári palota leírása, 1813 október 18-áról a gyöngyösi uradalom és palota leltárai. U. ott, 71. csomó.

¹⁰ A II. sz. városi tanácsi jegyzőkönyvben olvasható czen bejegyzés, összevetve az Almásy-palota 1796 február 17-iki leltárával, megoldja a verebélyi Boldogságos Szűz szobra eredetének kérdését. V. ö. P. Zadravecz István: Mátraverebély Szentkút tört., 1934. A kegyhelyen Almásy János és felesége 1705-ben kápolnát építettek, melynek természetes nagyságú szoborcsoportja a mostani kálvária kápolnában látható.

A nemzet a királyság megalapítása óta politikai függetlensége és területi épsége symbolumának tekintette a szent koronát. Féltő gonddal őrizte, mert ha idegenbe került, csak áldozatok árán tudta visszaszerezni. De élő jogforrásunk is volt a szent ereklye: ha a pártoskodás zaja elült, a nemzet annak engedelmeskedett, akinek fejére a szent koronát feltette. Különösen kifejlődött ez a nemzeti közérzés 1790 óta, midőn a bécsi kincstárból Budára visszahozták.

Napoleon támadásának és győzelmeinek hírére 1805 november 16-án József főherceg nádor kivéteti a szent koronát és a koronázási jelvényeket a vészládából, szállításra alkalmas másikba téteti át és december 1-én Splényi báró koronaőr és Perényi Lázár báró helytartótanácsos Gyöngyösön, Egeren át Munkács várába vitték. A megyék és városok nagyszámú lovas kíséretet és gyalogságot rendelttek melléje. 1806 március közepén indulnak vissza, s Gyöngyös tanácsa értesülvén arról, hogy 20-án este érkezik a szent korona a városba, a március 5-iki ülésén megteszi az intézkedéseket „országunk drága Kintse” méltó fogadtatására, elrendelvén, hogy a céhek tagjai a szent Bertalan templom előtt álljanak sorba, a tanács élén a jegyző magyar nyelven üdvözlje, s a mozsarak dörgése között zeneszó kíséretében vigyék a nemzet palládiumát az Almásy-palotába. Este a szent korona újonnan megfestett képét, a házak és középületek ablakait kivilágították.¹¹ A kora hajnali órákban vitték a szent jelvényeket tovább, s Budára 23-án érkeztek meg.

1809-ben az első tanácsulást Mórocz Mihály bíró azzal nyitja meg, hogy a mostoha szerencse seregeinknek nem kedvezett, Ratisbonánál csatát vesztek, s a francia sereg az ausztriai birodalom anyavárosát Bécsét is megszállotta. A háborús készülődésből a város is kiveszi részét: 2742 forint hadi adót fizet a megye pénztárába, 2 lovas és 24 gyalogost szerel fel, az idősebb munkásokat Komáromba viszik sáncmunkára. Március 18-án Károly Ambrus főherceg primás száll meg a városban, az Almásy palotában ebédel, majd tovább siet Egerbe az udvarnak szállásról gondoskodni. Nemsokára Mária királyné a királyi ház tagjaival követi, az udvari gála hintókat és lovakat Gyöngyösön helyezik el. A lakosság megnyugvással látja, hogy a személyzet mindenért készpénzzel fizet.

Január első napjaiban Szecsődy helytartósági tanácsos és a titkárok nagyobb csapata az iránt érdeklődik, ha az ellenség Budához közeledne, a kormányfőszékek részére lehetne-e a városban szállást készíteni. Az udvari kamara és a helytartótanács számára a megyeházat, a hadi főparancsnokságnak a nemrég épült nemzeti

¹¹ Az 1806 április 12.-ki tanácsülés a kivilágításkor felmerült asztalos munkáért 9, a lakatosnak 5, a festőnek 45 rajnai forintot utalt ki.

iskolát (elemit), az országbirói és tárnokmesteri hivatalok részére a Berényi, az osztrák főtörvényszéknek a Grassalkovich (a mostani Orcy) a birodalmi főszámvevőszék részére a gróf Hunyady-házát jelölik ki.

Az akkor már Pesten levő magyar kancellária június 15-én elrendeli, hogy a szent koronát Egerbe vigyék. Még aznap Almásy pesti palotájában helyezték el, másnap Gyöngyösre érkezett a szent ereklye, s az éjet szintén Almásy koronaőr palotájában töltötte. Reggel tovább vitték Egerbe, ahol a székesegyház kincstárában, majd a megyeházán helyezték el.

Az 59 emberből álló őrség nem érezte jól magát a túlzásúfolt Egerben, szeptember 21-én engedélyt nyert, hogy visszavihesse a szent ereklyéket Gyöngyösre. Az Almásy palota nagytermében pihentek immár harmadszor egyfolytában 43 napig. November 3-án viszik vissza őket, az éjet Turán Esterházy herceg házában töltik, s a beállott nagy esőzés miatt november 8-án érkeznek meg Budára, s még aznap este fáklyafény mellett teszik végleges helyökre.¹²

Ebben a néhány hónapban a királyi család és a monarchia szeme Gyöngyösre és Egerre irányul. A királyaink által kevésbé ismert és pártfogolt palócság hűsége a legválságosabb körülmények között szerzi meg tűzkeresztségét.¹³

A város lakóinak akkori élete ugyanis a felkavart hangyabolyéhoz hasonlítható. Még szerencse, hogy a Gondviselés ezen a nyáron jó termést adott. Október 4-én ugyanis Hornyik Károly kapitány hadi kórházat állít fel az ú. n. stabális házban és a Farkas vendégfogadóban. Az elemi iskolában pokrócgyárat rendeznek be, megrendelnek 400 ágyat, szalmazsákokot, fejbánkoszt. Szappant, gyertyát a megye ad, lepedőt, ágyruhát senki. A város minden lehető elkövet a naponta százakkal szaporodó betegek ételmezésére, nemes Kovács Ferenc az encsi búzából sütteti a kenyeret, Erős János szolgabíró éjjelt nappallá tesz, de a bajjal nem tudnak megbirkózni: gyógyszer, kötszer, orvos nincs, tisztaságról szó sem lehet; így az ispotáiban, iskolákban egymás hegyén-hátán vergődő, többnyire német be-

¹² Ipolyi Arnold : A magyar szent korona, Budapest 1886. A kérdésre vonatkozó (bár nem teljes) újabb irodalmat l. Moravcsik Gyula : A m. szt. kor. görög feliratai, Budapest 1935. Az 1909-iki százéves ünnepség kapcsán Csomor Kálmán szintén megírta az 1809-iki fogadtatás történetét a Mátraidék 1909, 38. és köv. számaiban.

¹³ Feltűnő, hogy Aba Samun és Mátyás királyon kívül nem járt magyar uralkodó a városban, s ott csak Zsigmond szerzett átmenetileg birtokot, valamint hogy pl. Stier Márton főmérnök 1664-ben megrajzolt hivatalos térképén, mely pedig jelentéktelen kis falvakat is felsorol, a város neve sem fordul elő. Mindez kétségtelenül hozzájárult a város hagyományos ellenzéki irányú közérzésének kifejlődéséhez.

teg katona nagy része kolerában hal meg, naponta 40—50-nek ásnak sírt a város temetőjében. A város eredménytelenül kéri a budai hadbiztosságot, ne küldje a sok beteget a városba. Tarródy István, mint királyi biztos az ispitát és minden középületet lefoglal, megtelnek betegekkel a magánházak is, s a lakosság kályhát, kemencét kidobál szobáiból, hogy a szörnyű vést családjától távoltartsa. A város tanácsa a szószékről adakozásra hivatja fel a még el nem durvult szívű embereket, városnegyedenként gyűjti össze az élelmet, pénzt, tépést és ruhaneműt.

A multakra visszaemlékezve áldjuk a Gondviselést, hogy nagyapáink szenvedése nem tartott sokáig, s hogy a küzdelmes időkből fenmaradt szép palota ismét köztulajdonba került.

Bártfai Szabó László.

3. Mélyen tisztelt ünneplő közönség

Lelkünk szomjazza a szépet és keresi, szívesen látja a régi időknek megelevenítő emlékeit!

Amikor ismeretlen helyeken idegen városba érkezünk és a megszállás gondjain túl estünk, első dolgunk a bedekerben kutatni, vagy ha ilyen nincs, érdeklődni, hogy mi van valami nevezetes, amit megnézni érdemes.

Az újabbi időben kellemesen tapasztalható nagyobb idegenforgalom mellett mind gyakrabban tesz fel a kérdést a Gyöngyösön megfordulók, hogy van-e olyan nevezetessége, amit megtekinteni érdemes és amit kihagyni mulasztás volna.

Gyöngyös városnak, mint városnak 600 évnél régebben van meg királyi privilégiuma. Kétségtelen, hogy a kiváltságos jogokat megelőző időkben is, tehát 600 évvel ezelőtt, több évszázadon kellett itt központosítottabb életnek lenni. Minden történelmi bizonyítás mellőzésével nyugodtan állíthatom ezért, hogy városunk legalább egy évezredre tekinthet vissza és ennek következtében Gyöngyös léte szorosan összekapcsolódik egy ezredéven át nemzetünk történelmével.

Helyzeti-adottsága, a nagyalföldi síkságot bezáró és a mátrai hegyek alján elterülő fekvése egész vidék gócpontjává tette.

Szerelmetes Mátránknak minden részében oltalmat adó várak magaslottak és lankásan emelkedő fensíkjához, a hegyekben csörgedező kellemes vizet kínáló forrásaihoz a legendák egész sora fűződik.

A mellettünk kiépített elsőrendű stratégiai útvonalakat harci

felvonulásra bizonyára igénybe vették csatára induló nagyjaink, városunkon keresztül indultak vezéreink diadalmas hadjárataikra, de vesztett csata után menekülő csapataink, vagy rendetlenül viszszerterő hőseink is a Mátra hegységben kerestek ideiglenes menedéket, a sűrű erdők, uttalan hegyek könnyűvé tették az üldözés elől védelmet kereső daliák megpihenését.

Egész bizonyos az is, hogy Gyöngyös nemes város lakói, talán a mátrai ózondús levegőtől megihletve, vagy talán a város dícső urainak és az itt lakozó híres nemzetségek kiváló vezéregyéniségének hatása alatt fokozottabb mértékben vették ki részüket a nemzeti küzdelemből, kell, hogy az ezer éves, változó viszonyok között vívódó magyar sorsból sok különös, nagyobb esemény, érdekes történet színhelye legyen a város, és ha azokból sok nagy ember alakja, kiválóságai vagy cselekedetei feljegyzés hiányában az utókor részére ismeretlenek is maradnak, lehetetlen, hogy nem maradtak fel a multból olyan írások és feljegyzések, melyek a város egyes helyeihez, vagy nagyjainak nevéhez nem fűződnek.

Nemzetek a multnak hagyományaiából, a multnak történelméből nemcsak sokat tanulnak, hanem erőt is merítenek a jövőre és csak az a nemzet boldogul, csak annak a nemzetnek van jövője, amely okulni tud a multból és amely megbecsüli a történelmi emlékeket.

Ime egy történelmi emlékkal ékeskedő házunk, amelynek falai között 1805 és 1809 években őrizték — amint hallottuk, — szent koronánkat.

A szorongattatás idejében gondosan kiválasztott, legmegbízhatóbb emberek közé és a legbiztonságosabbnak talált helyre, *hozzánk* hozták a kettős kereszttel ékes koronát, a magyar történelem büszkeségét!

Hozzánk hozták, hogy megmentsék, hogy a koronából kiáramló fényt, a korona iránt való mélységes tekintély alapját, a magyar akaratnak összpontosító, egységét a rendi alkotmány biztosítékát, a nemzet java és szabadsága jelvényét, a magyar királyság legdicsebb jelképét oltalmazzák és a jövő érdekében megtartsák. Hála Istennek sikerrel!

Minden igaz gyöngyösi polgár becsülje meg-e házat, minden idegen áhitattal álljon meg e ház előtt. Érdemessé vált arra e ház, mert Szent István királyunk ihletett fejének dísze, ezer éves alkotmányunk megtestesítője, szépnek álmódzott jövőnk biztosítója, Nagymagyarország szimboluma ebben a házban elhelyezve őriztetett.

Mi pedig gyöngyösi öreg deákok hálás köszönetünket fejezzük ki Bárfai Szabó László történetbúvár társelnökünknek, aki Gyöngyös történelmének kutatásai közben hívta fel e szent helyre figyel-

münket és kérjük Öt, hogy mindazokat a helyeket, amelyeknek városunkban történelmi kapcsolata van, hozza tudomásunkra és ha megfelelőt talál, igérjük, hogy emlékeztetésül és buzdításul szintén megfogjuk örökíteni.

Hálás köszönetünket fejezzük ki dr. Bozsik Pál volt főpásztorunknak, ki a szövetség magjának elvetéséhez a talajt előkészítette és a távolból is nemcsak nemes érdeklődéssel kíséri sorsunkat, de támogat és lelkesít is, — köszönjük dr. Csengő Nándor főgimnáziumi igazgatónak, hogy a szövetség ügyét felkarolta és lelkes kitartással ápolja, fejleszti, — hálásan köszönjük Guba Pál főtisztelendőségének és Stiller Kálmán tanár főtitkárnak, hogy fáradhatatlan buzgalommal megindították ez emléktáblához a gyűjtést és azt sikerrel befejezték, — végül köszönjük Libisch Károlynak, hogy minden ügyünkben oly buzgón igyekszik segítségünkre lenni!

Midőn még hálásan megköszönöm mindazoknak, akik adományaikkal lehetővé tették a szerény jelzőtábla elkészítését és elhelyezését, kérem, hogy az emléktáblát takaró lepel távolíttassék el és ezennel felkérem ezen dicső emlékű ház jelenlegi tulajdonosának a gyöngyösi felsővárosi szent Bertalan római kat. egyházközség képviselőjét, Magnin Adorján prépost-plebános urat, hogy ezen emléktáblát szívesen átvenni és kegyelettel megőrizni szíveskedjék.

Szabó Jágó.

4. Dr. Kurcz Jakab öregdiák beszéde.

Hazánk dicső multjával való kapcsolat fenntartása, a mult eseményeiről való megemlékezés, ezen események megünnepelese: hazafias feladat.

A multak emlékéből merítjük azt az erőt, kitartást, lelkesülést, mely egy jobb jövő felé vezet bennünket és mely ébren tartja Magyarországot visszaszerzésének gondolatát.

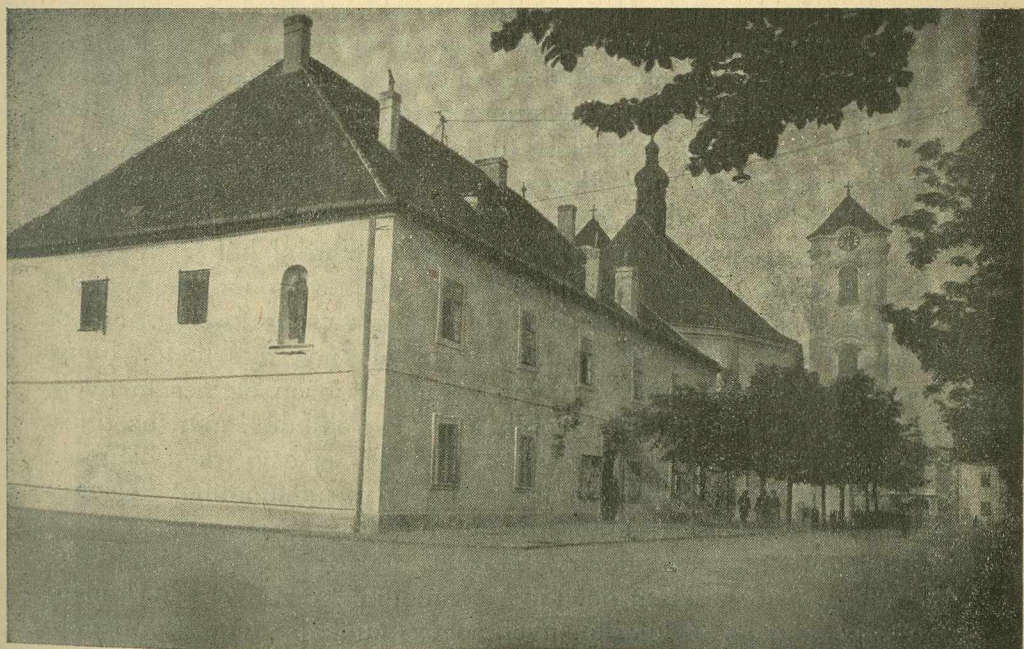
Létezésünk gyökerei a multba nyulnak vissza és törekvésünk, iparkodásunk, lélekzetvételünk arra megy, hogy ezen gyökérzet olyan lombozatot hajtson, mint ezelőtt.

A mult eseményeihez tartozik, hogy a magyar szent korona ezen házban megpihent. A Szent Korona Magyarország szimbóluma, a királyi felségjogok főforrása, a magyarság kifejezője, minden magyar ember előtt a legnagyobb tisztelet és szeretet és a legnagyobb hódolat tárgya.

Ha csak egyetlen napig pihent volna is itt a magyar szent korona, ez nevezetes esemény, méltó a megemlékezésre és megün-

nepelésre. Hadd tudja mindenki, hogy a magyar szent korona Gyöngyös város falai között is megfordult és hogy ezen ünepéllyel csak annak a tiszteletnek, annak az ősi ragaszkodásnak, annak a mély-séges mély hódolatnak adunk kifejezést, mellyel szent koronánk iránt viseltetünk.

Koszorúzzuk meg a magyar szent korona ittlétét tanusító emléktáblát. Legyen mindenkinek emlékezetébe vésve annak a tudata, hogy a magyar szent korona ezen házban pihent meg és ha majd koszorunk levelei elhervadnak, legyen gondja az utódoknak, hogy a megemlékezés örökre ébren tartassék.

Diákkori emlékeim.

Amikor mi, a gyöngyösi gimnázium Öregdiákjai összejöttünk, hogy az Alma Mater iránt való szeretetünkről tanúságot tegyünk és egymást az iskola padjaiban megszokott testvéri szeretettel köszöntsük, szükséges, hogy mindazt a nemes érzést és kultúrára való törekvést, melyre az intézet nevelt bennünket, mindazt a becsületességet és munkaszeretetet, melyre ez az intézet rászoktatott, most egymás között, de méginkább az egész társadalomban tovább ápoljuk, uralkodóvá tegyük, hogy végtére az iskolában otthonos egyenlőség, igazság, emberszeretet és tudás lehessen a társadalomnak alapjává.

Az én mai előadásom kísérlet, miként a mai összejöveteleünk is kísérlet. Meg akarom tudni, él-e még bennünk az a barátság, amit az iskola padjai között kötöttünk s amit az élet ezerféle iránya törekedett meggyöngíteni. Amióta Csengő Nándor, igazgató úr felhívására az Öregdiákok Szövetségének főtitkárságát újra elvállaltam, azt a célt tűztem ki magamnak, hogy a régi diákbarátságot egymás között felélesztem; ezeken az összejöveteleken való részvételetekből akarom megtudni, meg van-e még bennetek a régi közös élet iránt való szeretet, tudtok-e még lelkesedni nemes eszméért, tudjátok-e még szeretni régi iskolátokat annyira, hogy itt megjelenjete, ha kell, az iskolának segítsetek, az iskola munkáját a társadalomban folytassátok. Ha nem hült még ki szivetekben az iskolában a tanáraitoktól a szivetekben meggyújtott tüze a lelkesedésnek, akkor bizonyára lesznek majd közöttetek, akik ezeket a délutánokat a maguk tehetségének és munkaidejének a közös cél szolgálatába állításával szórakoztatókká tudják tenni.

Én közös emlékeket idézek ma föl, igaz egyszerű, jelentéktelen eseményeket, de ezek a naiv, egyszerű élmények egykor mélyen belevésődtek a mi lelkünkbe, a mi fejlődésünkre tehát jelentékeny hatással voltak. Ezeket az élményeket a gimnáziumban 22 éven át tanító egyik tanárom személye körül óhajtom csoportosítani, mert ő közülünk a legtöbbnek is tanára volt és így remélhető, hogy mondanivalóim általánosan ismertek, tehát közösen átélt események voltak. Aktualitást is nyer továbbá ez a kis előadás, mert ez a tanárunk éppen a múlt esztendőben költözött el e gyarló világból, hogy immár a szellemek kettős rendjében a jutalomdíjért felsorakozva az Úr ítélőszéke előtt érdemül hivatkozzék mireánk, a keze alól kikerült rengeteg diákra, akik az országban szétszóródva a nemzet és a társadalom pilléréivé öregedtünk. Bizonyára az Úr méltányolja majd az ő teljesítményét, nehéz munkáját, fárasztó buzgalmát. Nekünk azonban egyszerre mosolygás és derű költözik lelkünkbe,

a kedves emlékek egész légiója rohamozza meg képzeletünket, mikor megemlítem a nevét, a becsületes tisztos nevét, — nem amit mi adtunk neki — amikor emlékezem róla, egykori tornatanárunkról: Simon Mihályról.

Rögtön megelevenedik előttünk egy kép, a saját osztályunk képe, midőn a nehéz komoly tudományok órái után hajtván az ifjú élet cselekvés ösztönétől, csengetés után boldogan rohantunk a tornaterembe, hogy a tornázás szent csarnokába haramiaként betörve pár perc alatt ellepjük az összes tornaszert.

Érdekes eleven képet láthatna itt az idegen! Az egyik a nyújtón próbálja a haskerepet, vagy kínozza a térdforgást, a másik a korláton gyakorolja a billenést, egy csomó gyerek a létrákon kapaszkodik felfelé, hogy onnan a kakasülőről kiabáljon lefelé az ujonnan érkezőkre; mások a bakot cipelik a faltól befelé, hogy sorba nekirohanva kézen lendüljenek rajta keresztül, ismét mások a póznákon vagy köteleken kínlódnak felfelé. Az egész termet betölti az élet lüktető zaja, a megkötöttség, a szigorú fegyelem kényszeréből hirtelen a teljes szabadságba jutott ifjúság erővel teljes hangzavara, a rendetlenségben, az önkéntes cselekvésben rejlő édes öröm valamennyi kitörésével. Jókedv, tréfa, kötődés, majd ennek nyomán kergetődzés, hátbaverés, majd az ilyen sérelem megtorlása tarkítja a képet.

Eltelik néhány perc, míg a tornázási düh első kitörése lehiggad, míg a kezdők okvetetlenkedése, zavaros tennivágyása helyet enged a tornázóképességnek, amíg a kontárok mohó próbálkozása megszűnik, önként meghátrál a nagyszerű tornafenomének mutatványai elől.

Egyszerre azonban megszólal a Simon tanár úr csattogatója. Nem szoktuk mi az többre becsülni, mint a gyöngyösi ember az első harangszót, majd jön még a második figyelmeztetés is, talán még a harmadik is. Azért a terem közepén csak nagyon gyéren folyik a gyülekezés, a legtöbb gyerek még most kísérel meg egy utolsó produkciót a nyújtón, korláton, kötélén és létrán. Maga a tanár úr is hozzá van szoktatva ehhez a késedelemhez, rendesen még maga is talál ilyenkor valami sürgős tennivalót. Hanem most az egyszer gyors tempóban következik a második csattogtatás is, megerősítve egy hangos sorakozz felhívással. Tisztul is mindenki a szerekől s nyomakszik a sorba, csak az egyik társunk szalad felfelé a menedékesre eresztett létrán, hogy még egy utolsó csusszanjon terpeszülésben lefelé az immár egy sorba alakuló osztály szemelátára. De most az egyszer ráfizetett az egyéni mutatványra, mert hirtelen a létra alatt termelt a tanár úr, a csattogatót fenyegetően

tartva a kezében. Mit csinál ilyenkor a megszorult diák? Érezve a veszedelmet, még feljebb mászik, egészen az elérhetetlen magasságba; a szigorú felszólításra pedig, hogy azonnal jöjjön le, meg sem mozdul, hanem onnan felülről bizonykodik, hogy lejön rögtön, csak a tanár úr szíveskedjék néhány lépéssel távolabbra menni. Azonban hiába most minden kérés, a helyzet mind fenyegetőbbé, a követelés mind szigorúbbá válik, világos tehát, hogy érkezett a cselekvés pillanata. Az osztály feszült várakozással felbontva a már kialakulni kezdő sorrendet figyelt a bekövetkezendőkre. A deliquens pedig érzi, hogy a helyzet ily veszedelmes állapotában csak a gyors lecsúszás s a végén egy ügyes ugrás hozhat menekülést. Elszántan csúszik tehát lefelé, iparkodik is ugrani egy nagyszerűet, hogy túlessen a Skyllához hasonló ponton és pillanaton, azonban a lendület közben a teljes erővel lesújtó csattogtató vége érzékenyen odatapadt a felső combjára. Sajgott is erősen az ütés helye, de a sok nevelő és kárörvendő diáktárs miatt becsületbeli kötelelesség volt azt fel sem venni. Ha az ütés nem sikerül, vagy csak gyenge energiájú lett volna, akkor virtus lett volna később megsántulni és a gyakorlatból kiállani, de így, mivel az ütés a megvakarás szükségességének a fokát is elérte, kétségtelen egyetlen tennivaló volt, egyébként dicsérendő lelki erővel a fájdalmat elnyomni és minden sajgást letagadni.

Annyi bizonyos, hogy az ilyen zivatáros napokon a felelősségre vonással ritkán volt szerencséje. Mikor sikerült őt nagyon meghagyanunk, már akkor nem tudott világosan látni és rendszerint épen azt vádolta meg, aki idején gyanut fogott és őrizkedett rendetlenkedni. Csak úgy tett, hogy magára vonja a gyanut. Természetesen akkor aztán az igazság erejének teljes súlyával tiltakozott s társai pedig bizonyították igazát. Voltaképp nem igen akadt közöttünk, aki meg ne érdemelte volna a szidást, az nagyon lenézett személyiség lett volna, a figyelmeztetés és szidás tehát sohasem volt igazságtalan, csak épen nem az idején, tehát rosszkor volt alkalmazva. Akadt azonban olyan eset is, amikor ráhibázott a csinytevőre. De ilyenkor meg az volt a baj, hogy hirtelen haragú ember is volt, meg aztán most csakugyan érezte a komoly megbántást, hát mindjárt kiszalasztott a száján egy-egy goromba megjegyzést, amit persze a vakmerőbbek nem hagytak magukon száradni. A szócsata aztán az osztálykönyvbeírásig fokozódott, de akadt köztünk olyan szemfüles gyerek is, aki ilyenkor kiszaladt hozzá, megfogta a kezét és édesded hangon könyörgött: Kedves tanár ur csak nem tesz tönkre egy ifjú életet? S ez a jó szívére való hivatkozás rendesen bevált, s az illető néhány további szidással megúszta a veszedelmet.

Ugyanis a gyerek nagy pszichológus. Mindig tökéletesen tájékozott abban, melyik tanár úrnak az óráján mennyit engedhet meg magának. Gyakran elmegy a megengedhetőség határáig, néha azzal is próbálkozik, nem lehetne-e túllépni, de sohase tesz olyat, ami biztosan bajt okoz. Persze a megtehetőség demarkációs vonala minden tanárnál más és más.

Szölgvénynek például még a szeme elé sem mertünk kerülni. Átható, szinte sasteakintete előtt mint valami szelíd galambok, akkor is menekültünk, amikor okunk se volt reá. Már ha talákoztunk vele, messziről igazgattuk a ruhánkat s borzasztóan vigyáztunk, hogy hibát ne találjon bennünk. Ha pedig mondott valamit, hangja még évek múltán is zsongott bennünk. Halk lépteivel azonban mindig váratlanul csapott le reánk. Hetedikes koromban egyszer a délutáni egészségtan óra előtt azzal szórakoztunk, hogy az Elmennék én, de nem tudom hová c. népdalt énekeltük kórusban. Tudvalevő, hogy ezt a dalt egyszerűsége folytán nagyszerűen lehet kíséreni. Fújtuk is lelkesedve. Ki a tenort érzelegte, ki tercelt, ki fisztulázott, ki a basszussal kinlódott. Egyszer csak megjelent az ajtóban Szölgvény alakja. Azt a riadalmat, ijedtséget, ami rajtunk erőt vett! Torunkon akadt a hang: Elmennék én, de nem tudom hová! Szeretünk volna ott elsülyedni. Néhány csengően átható szavára szégyenkezve tüntünk el a padokban.

Széky tatánál, mert így becéztük, az abszolút tekintély volt az uralkodó elv. Tudtuk, hogy ha ő rászól valakire, annak az év végén is nyoma lesz. Ő maga is nagyon vigyázott a tekintélyre. Abszolút úr volt előttünk. Arról volt nevezetes, hogy sohase lehetett tudni, de még csak sejteni se nála, hogy ki mikor felel. Volt aki már 5-ször felelt, míg a másik egyszer se. Előfordult tehát néha, hogy jeles tanuló sem készült a leckére valamilyen okból. Váratlanul érte a felszólítás. Persze nem tudott semmit. De Széky tata nem akarta elhinni, hogy nem tud, ráfogta, hogy nem érti. Végig magyarázta tehát és megcsináltatta vele az egész feladatot. Rettenetes kín volt ez, az amúgy is begyulladt diáknak, Végigfelelni tudatlanul az egész órát! El nem ismerhette, hogy nem tanult, mert az egyenlő lett volna a bukással. Kínlódott tehát és mutatta, hogy akar tudni. Vért izzadt a táblánál, míg végül megváltotta őt szenvedéseitől a szabadulást jelző csengetyűszó. Volt is itt fegyelem olyan, hogy csak! Akkor is bólongattunk a magyarázatnak, mikor egy szót sem értettünk belőle és még félkettőkor is türelmesen kuksoltunk korgó gyomrunk dacára is a messze kihúzódó magyarázat alatt.

Major Károlynál — neki még melléknevet se adtunk — minden külön eszköz nélkül is csend volt. Az volt az eredetisége, hogy

sohase használt noteszt. Illetőleg csak az osztályban nem. De tudtuk, hogy a tanári szobában mindenkinek beírja a feleletet. De fejünk felett lógott a Damokles kardja, hátha elfelejti. Nála már az sok volt, ha azt mondta: De ugyan kérem... Többet nem szótt mégis őrizkedett mindenki, hogy az ő gyomrába kerüljön.

Hegyi Jóskánál — engedjétek meg, hogy csak így hívjam — a hivalkodó becsületesség és a pattogó hazafiság volt az erény. A mi osztályunkban sohasem maradt titokban semmi. Ha valaminek a tettesét kereste, az rögtön felállott, mert az erénynek számított és büntetlenséget szerzett. De azért egyszer azt a tapasztalatot szereztük, hogy nem jó mindent elmondani neki. Valamelyik tanárunkról pletykáltunk neki s eldicsekedett a tanári szobában vele. A tanári kari hangulatváltozás azonnal éreztette velünk hibánkat. Hanem a hazafias frázisokat ugyancsak kerestük. Emlékszem reá, hogy egyszer a történelemből váratlanul feleltem, pedig mindössze, hogy elolvastam a leckét. Tudtam, hogy nem tudom a leckét. Napoleon 1812-iki visszavonulásáról kellett beszélnem. Elkezdtem tehát csak úgy ex has lefestereni az orosz téli tájat, a katonáknak borzasztó szenvedéseit az éhség, a szomjúság meg az örökös apró támadás miatt. Addig beszéltem, a francia katonák hazájuk miatt sóvárgó bánatáról, míg egyszer csak megelégette a felelést, ráadásul még meg is dicsért, hogy ilyen szépen feleltem.

Nagy esemény volt azonban a részünkre, ha valamelyik torna-versenyen részt vettünk. Magam is kettőn voltam. Az első kerületi tornaverseny volt Esztergomban, ahonnan a Szacelláry Györgytől felajánlott ezüst serleget hoztuk el, mint versenydíjat. Ez pedig a következőképpen történt. Szölgyémy igazgató úr igen jó ismeretségben volt az esztergomi urakkal és az ő rendkívüli tekintélye folytán már előre is kilátásunk volt valamilyen nyereményre. Rajtunk múlt tehát, hogy valami nagyszerűt mutassunk be. Szegény Simon Miska rendkívül izgatott volt, alig találta a helyét, de mi most az egyszer kiletünk magunkért. Botgyakorlatokat mutattunk be különös fegyelmezettséggel és biztossággal. Bennünket is hajtott a kitüntetés utáni vágy. Nagy örömet is szereztünk ezzel a tornatanárunknak, különösen mikor Szölgyémy elénk állott s nagyszerű ékes-szólással feldicsért bennünket, kiemelve, hogy a nyeremény értékét az emeli, hogy nem egyes tornászok győztek, hanem az egész csapat és fegyelmeztségével az intézet szellemének kiválóságát bizonyította be. Büszkén is vonultunk végig Esztergom utcáin, egyik jóképű társunk vitte a csapat előtt a díszes serleget, mi pedig menetelés közben a Végig mentem az ormódi temetőn c. népdalt olyan egy-üteműen énekeltük, hogy a többi vidéki csapat is eltanulta tőlünk.

Meglátogattuk Esztergom nevezetességeit is, könyvtárát, a dómot, de bizony már csak arra emlékszem, hogy a híres kálváriára sok lépcső vezet, hogy a Pázmány márvány szobra a dómban nagyon szigorúan nézett le ránk, meg hogy nagyszerű túrós rétest kaptunk ebédre az esztergomi kaszinóban. Itthon nagy dicsőséggel fogadtak bennünket fegyelmeztségünkért.

De bizony egész más bizonyítványt szereztünk két év mulva a fővárosi országos tornaversenyen. Itt mindenkép a balsors szegődött hozzánk. Már a füleslabdaversenyben kikaptunk a hódmezővársárlhelyiektől, pedig csapatunkat kiválónak tartottuk itthon. Az volt a baj, hogy egészen új versenyszabályok szerint kellett küzdenünk, míg ellenfeleink gyakorlottak voltak benne. Még így is nehezen győztek le, a rendes időt meg kellett hosszabbítani, mi alatt az egyik társunk a pálya szélén egy szabálytalan labda után kapott a levegőben, de elfogni nem tudta s emiatt veszítettünk. Még rosszabbul jártunk a szertornán. A magasugrás a korláttudással volt összekötve. De mi nem gondoltuk, hogy nem mi állapítjuk meg, ki megy a korláthoz és ki az ugrómércéhez. Így aztán a jó ugrók közül a legtöbben a korláthoz, a jótornászok pedig a magasugrók közé kerültek. Persze reménytelenné lett előre a verseny számunkra. De azzal vigasztalódtunk, hogy majd helyre hozzuk a hibát a szabadgyakorlatoknál, hiszen Esztergomban is ezzel győztünk. De az itteni urakat már az igazgatónk nem ismerte, aztán nem előre megtanult leckét kellett felmondani, mint Esztergomban. Simon tanár úrnak tételt kellett húznia egy zacskóból. Véletlenül olyan tételre hibázott amúgy is izgalomtól reszkető kezével, amelyet azelőtt sohasem gyakoroltatott. Látszott rajta, hogy izgatott, különösen mert Szölgyémy igazgató úr is kijött Kalkbrenner Antal, meg Stiller János tanár urakkal a mi leendő dicsőségünkben való gyönyörködés végett. A kihúzott tétel szerint bizonyos kargyakorlatokkal kapcsolatosan, lábunkat mereven előre, majd oldalt kellett volna lendítenünk. Simon tanár úr pedig izgatottságában elvétette a felállítást. Négyes sorok helyett kettős sorokban szorosan egymás háta mögé vezényelt bennünket, úgy hogy mikor oldalt merevítettünk, akkor a szomszédos sorban levő társunkat molesztáltuk, mikor pedig előre lendítettünk, előttünk álló társunkat találtuk hátulról telibe. A tanár úr pedig már se nem látott, se nem hallott. Egyre fokozta a tempót, mind sebesebben és sebesebben. Mi pedig tökéletesen megvadulva rugdostunk össze-vissza tempóval és tempó nélkül úgy, hogy a végén felbomlott minden rend, a fegyelmezett csapat egy lábbal rugdosódó, karral hadonászó gomolyaggá szilajult. Mikor a szabálytalan rugdosódás megkezdődött, Szölgyémy gyanút fogva

rögtön odaszólt társainak : Gyerünk innen ! Mentek is lehorgasztott fejjel, iparkodtak a látási távolságon kívül. Azonban szembe találkoztak az idegen tanárok egy csoportjával, akik már messziről látva a mi kinlólásunkat, hangos derültséggel érdeklődtek tőlük, nem ismerik-e ezt a nagyszarű csapatot. Ők pedig megtagadtak bennünket, nem kérem, nem ismerjük, dehogya is ismerjük. Mindig el fog még ma is a mosolygás, valahányszor erre a jelenetre gondolok. Pedig nem jöttünk eredménytelenül haza. Az egyéni versenyeken többen közülünk nyertek második, vagy harmadik díjat; elsőt nem, mert közvetlenül a verseny napja előtt olyan erősen treniroztunk nagy buzgóságunkban, hogy a versenyen sokan izomlázal küszködtünk.

Ha nem is sok dicsőséggel kerültünk a versenyről haza, mégis kedves emlékeim ezek, sokszor elmerengek rajtuk, ami azt bizonyítja, hogy a versenyeknek nemcsak az egyéni, vagy a csapat mérkőzéseknek a megnyerése által van jelentőségük az ifjuságra, sokkal fontosabbak ezek a közösen átélt élmények, a gyermeki lélek fejlődésére, alakítására igen alkalmas események.

Igy emlékezem én vissza boldog diákkoromra. Elmondtam ez egyszerű, de a mi életünkre nevezetes eseményeket, hogy mindnyájunkban, akik ma itt összegyülekeztünk, megindítsam a kedves visszaemlékezések sorozatát, hogy a mai délutánt a régi diákkorunk gondtalan örömeinek felidézésével tegyük kedvessé, hogy az egykori iskolánk, tanáraink és társaink körében visszaképzelve magunkat, a mai korunk sok gondját rövid időre elfelejtsük.

Stiller Kálmán.

Kedves Diákok !

Becsüljétek meg tankönyveiteket. Semjéni Domonkos visegrádi tanító írja 1363-ban Klára nővérének :

*Haurit aquam cribro
Qui vult discere sine libro.*

Ki tudja ezt szépen lefordítani ?

Palóchonban

Törvény elé került a palóc, immár ki tudja hányadszor. Ott sétált fe-alá türelmetlenül az egri törvényszék folyosóján és izgatottan nézte a faliórát, hogy vajjon mikor jön már az a tekintetes bíró úr, aki eldönti a sorsát. Szeretett volna már minél hamarább tulesni a dolgon, mer hiszen ott az ember mindig bizonytalanságban van, amíg csak ki nem mondják rá a végső szentenciát.

Végre aztán bekerült a bíró elé. Régi ismerős volt, mert hiszen nem először követett el olyasmit, amire paragrafus intézkedik. Aztán amikor a személyi adatokat vették fel, a bíró megkérdezte:

— Volt-e már büntetve?

— Tavaly aratás után ültem két napot csendháborításér'.

A bíró tovább faggatta:

— Hát aztán?

— Három napot ültem, mert a cséplőgépről leakasztottam egy zsák búzát, amelyik a szomszédé vót.

A bíró türelmetlenkedett:

— Na, mondja csak tovább.

— Megint két napot kaptam csendháborításért, aztán ... egy napot megint csendháborításért.

A bíró felcsattant:

— Hát szándékos emberölésért nyolc esztendőt!?

Mire a palóc morgott valamit, aztán azt mondta:

— Isten bizony, ezt majdnem elfelejttem.

*

Ez az apró eset meg most történt a követválasztáson:

A választás napján a községháza udvarán két pártra szakadtak a szavazók. Az egyik csoport a Nemzeti Egység Pártjához húzott, a másik meg a kisgazdák között keveredett. Csak Bocsi János ténfergett ott középen, hogy senki nem tudhatta, ki fiára akar majd szavazni. Az egyik komája, nyilván, hogy kiugrassa a nyulat a bokorból, meg is kérdezte:

— Hát kend meg hová tartozik?

De az én palócom őrizte továbbra is a titkát és a viláért sem fakított volna, hanem kibúvóval azt mondta:

— Hát bizony tartozom én az Egyházmegyei Takarékbba is, meg a Hitelszövetkezetbe is.

*

Pétervásárán a Kakas-vendéglő előtt állt egyszer egy kétlovas szekér. A gazda a jól végzett napi munka után betért egy félitterre, a lovakat pedig magukra hagyta, csak úgy vigyázatlanul. A félitter-

höl azonban liter lett és az este már jókorán betakarta a falut, amikor még a két ló mindig ott búsongott éhesen és fáradtan.

Egyszerre az útcasarkon reflektorfény villant. A lovak felfigyeltek, aztán amikor az autó közelbe ért, a két ló megriadt és egyszerre úgy neki iramodtak az út hosszának, mintha többet talán már sohasem akarnának megállni.

Mire a gazda kiért, már csend volt. Az autó eltűnt de hült helye volt a lovaknak is. Ezt látva, kissé bizonytalanul megállt a bejárat legfelső lépcsőjén, csípőre tette a kezét és azt mondta:

— Se nem tülköl, se nem dudál, se a fene meg nem eszi, se sehogy?

*

Hogy az alábbi esett valóban meglörtént-e, nem tudom. Így hallottam:

Rendkívül bőbeszédű palóc került a járásbíró elé. Bármit kérdeztek tőle, mindent olyan hosszasan mondott el, hogy nem lehetett kivárni a végét. A bíró persze sokszor figyelmeztette, hogy röviden beszéljen, de hiába. Végre is, mikor látta, hogy semmiképpen sem boldogul vele, valami fenytékféléhez kellett folyamodni.

— Hallja, — szólt rá haragosan, — ha nem mondja el nekem röviden ezt a dolgot, úgy lecsukatom, hogy arról koldul.

A palóc aztán látva, hogy itt már nem tréfa a dolog, valóban igen-igen rövidre fogta a szót és állítólag így mondta el a tényállást:

— Én haza, a sógor ott, én a sógori meg, ő engem esmét meg, de én őt úgy meg, hogy ő többé engem nem, a csendőrök oda és engem ide.

Derecskey Imre.

A Hazug.

Megjött Jankó más országból,
Sokat fecseg az újságból;
Ő a dógot csak hadarja,
Hogy mind higgyék, azt akarja.
Tán „Mesztiris“ városába
Járt volt ő az iskolába.

KRIZA JÁNOS: VADRÓZSÁK.

A sportélet Gyöngyösön.

Három évtizedre tehető, hogy Gyöngyösön tudatosan és szervezeten kezdtek sportolni. Legrégibb, legtevékenyebb sportegyesületünk életkora ennyire nyulik vissza.

Már az ókori klasszikus népek azt tartották, hogy ép testben lakik ép lélek, ennek megfelelőleg űzték is a testnevelést, a gimnasztikát. Idők folyamán, mintha a test ügyességi és erő kifejtési fejlesztése alább hagyott volna, a kimagasló spotesemények kezdtek ellanyhulni. A középkorban a lovagi játékok és tornák lettek divatosak. Hellas derült ege alatt a szigorú spártai neveléssel járó testi erő kifejllesztése, a megvívott görög stadionbeli játékok a történelemnek maradtak. Csak a legutolsó félszázadban kezdtek újra a sport általános és rendszeres művelését s ennek eredményeit bemutató olimpiai versenyeket, mint a testnevelés magas iskolájának vizsgálőadásait az egész világ sportkiválasztottjainak részvételével feleleveníteni. Így Athén tartotta az újkori első olimpiát is 1896-ban. Azóta négy évenként más-más ország rendezte meg. Most már a tizenegyedik jövő évben Berlinben lesz.

Hazánkban a rendszeres sportegyesületi tevékenység hivatalosan megállapíthatólag 60 évre tehető. Ekkor alakult meg az ország fővárosában, Budapesten, a Magyar Athletikai Club. Ez kihatással volt a vidékre, ahol sorra alakultak az egyesületek, hogy bekap-

csolódjanak az egyetemes testnevelés szolgálatába.

Gyöngyösön az ilyenmő legrégibb egyesület 1906. évben alakult, a Gyöngyösi Testgyakorlók Köre elnevezés alatt, amelyet azután Gyöngyösi Athletikai Club névre változtattak át. Egyesületi színe a város színe: zöld, fehérrel. Alapszabály szerint célja: az egyetemes sport gyakorlása és előmozdítása, valamint a keresztény erkölcsön alapuló hazafias szellem és bajtársi összetartás ápolása. Az egyesület több szakosztályban működik, így: atletikai, labdarugó, lawn-tennisz, torna, vívó- és céllövő, birkozó, kerékpár, ökölvívó és sí-szakosztályban. Ezek közül kezdetben a tornát gyakorolták és pedig a főgimnázium tornacsarnokában a tornatanár vezetésével. A helyiséget használatra a vallás- és közoktatásügyi miniszter engedte át az egyesületnek. Az általánosan elterjedt „nagy méta”-labdajátékon kívül más labdázás akkor még nem igen volt ismeretes. Ez a diákok és általában a nép körében elterjedt játék folyt a nagyobb utcákon és tereken; ütötték a labdát husággal s azalatt futottak egyik métától a másikig. Helyette füleslabda, majd a jelenben általános elterjedésnek örvendő football kezdett divatba jönni. Az egyesületnek ekkor még nem volt sportpályája s így a labdázók eleinte a vasut melletti volt nagy vásártéren, ez úgynevezett baromállomáson játszottak. Egy időben a nagy lovassági laktanya udvara adott helyet a labdarugómérkőzések céljára, ahol már bekerített helyen lehetett folytatni a versenyeket.

A testnevelés fontossága mindjobban a köztudatba ment s ez indította a várost is arra, hogy az iskolán kívüli sportok zászlóvivőjét a helybeli Athletikai Clubot 1920 évben sporttelephez juttassa. A vasuti vágány innenső oldalán, a nagykaszánya szomszédságában volt és megszüntetett temető helyét jelölték ki e célra, melyet azután az egyesület sportpályának berendezett. Körülkerítette azt, rajta futball- s futópályát és 6 tennispályát létesített s egy kisebb irodai helyiségből és pályafelügyelői lakásból álló klubházat épített. Később tribünt emelt az Országos Testnevelési Tanács útján nyert segéllyel és bevezette a telepre a vízvezetékét. — A telephez csatolták időközben a leventék céljait szolgáló épületet, melyet az addig ott üzlethellyel birt fakereskedő cégtől váltották meg. A múlt évben pedig a fakereskedelmi vállalat megszüntével nagyobb épülethez jutott a sportegyesület, melynek telepe ekként teljes lett a városrendezési terv szerint való elgondolásnak megfelelően.

Hivatását követve a Gy.A.K. élénk működést fejt ki a sport különféle ágaiban. Minden rendbeli fiatalság testnevelését felkarolja, részint az által, hogy a kebelébe tartozókat az egyéniségüknek leginkább megfelelő sportokban foglalkoztatja, részint akként, hogy

telepének átengedésével módot ad más alakulatoknak és az iskolának is, hogy ott sporttevékenységet fejthessenek ki.

Különösen tudatában van annak, hogy a Mátra alján fekvő Gyöngyös város, melyet szorgalmas nép lakik, s amelynek földművelése, különösen bor- és gyümölcs-termelése, ipara és még inkább kereskedelme virágzó, a sporttéren is kell, hogy lépést tartson a haladással. Ezért dolgozik már egy emberöltő óta a sportolásra leginkább hivatott középosztálybeli egyedek révén az egyetemes testnevelés elterjesztésén s így a város lakosainak, mint a nemzet tagjainak testi s egyben lelki megerősítésén. Több évtizedes munkássága során tagjai számos bajnokságot szereztek s több vándordíjas emléktárgynak a védői.

Másik sporttevékenységet kifejtő egyesület a városban a Gyöngyösi Kereskedelmi Alkalmazottak Egyesületéből alakult Kereskedelmi Kör, amelynek sportosztálya van. Módosított alapszabálya szerint célja: Gyöngyösön a kereskedelmi, ipari, tisztviselőik vagy bármely más pályán működő alkalmazottak és önálló foglalkozású egyének anyagi, szellemi, társadalmi, legfőképpen pedig testnevelési érdekeinek megóvása s elősegítése. Sport-osztályokat létesít és az egyes szakosztályok közreműködésével sportversenyeket rendez. Jövedelméhez mérten a sportosztályok tagjainak tanítása céljából átmenetileg trénereket alkalmaz. Alakulásának éve 1924. Színe: kék, fehér díszítéssel. Habár a sport-osztály címe: Gyöngyösi Kereskedelmi Kör Sport Osztálya, jelvényviselésre a Gy.K.S.E. van engedélyezve. Saját pályához 1930 évben jutott, amidőn megvásárolta a Csathó-kert melletti agyaggödörnek nevezett mélyedést, ahol a part által védett területre tett szert. Itt építette ki a futballpályát. A telep nyugati oldalán lévő épületekben van az iroda és az öltöző. Az egyesület az Északi Labdarugó Alsövetség által kiírt bajnoki labdarugó-mérkőzések fordulóin részt szokott venni.

További sportegyesület a Gyöngyösi Vívó és Tennis Club, amely a nevében megjelölt sportokkal foglalkozik; 1930-ban alakult. Célja: oly érintkezési központot nyújtani, mely a vívó és tennisz sportot Gyöngyösön társadalmilag és szakszerűen terjeszti. Versenyeket szintén rendez s a győzőknek érmeket és emléktárgyakat ajánl fel. Vannak tiszteletbeli, alapító és rendes tagjai. Tenniszpályáit az uszoda mellett modernül kiépítette.

A Gyöngyösi Úszók Egyesülete 1928-ban alakult. Jóváhagyott alapszabállyal rendelkezik, célja az úszó sport kifejlesztése városunkban. Az úszás tanítására úszómestert tart. Versenyeket rendez más úszó egyesületek meghívásával. 33 méteres versenyszodája a Gyöngyösvidéki Gőzmalom szomszédságában van két medencével

kiépítve. A kisebbik a Gőzmalomból meleg vizet is kap. Nem is nagyon mély ártézikút szolgáltatja a vizet.

A Magyar Országos Véderő Egyesület (Move) az 1920 években a Gyak utján ezen egyesület által üzött sportokkal foglalkozott, majd szétválva, csak a céllövészetet gyakorolja. Főérdeme abban van, hogy a Csathó-kert melletti lőtér néhány éve létesült, ahol nemcsak helyi, hanem kerületi versenyeket is rendez.

A Gyöngyösi Polgári Lövészegylet „a hazáért” jelige alatt 1930-ban létesült, Szine: a magyar nemzet szín. Célja: a céllövősport iránt az érdeklődés felkeltése és a céllövés gyakorlása. Súlyt helyez ezenfelül a tagok vallásos és hazafias érzésének erősítésére, erkölcsi felfogásuk nemesítésére, jellemük szilárdítására, a lövész-bajtársi szellem kifejesztésére, a tagoknak egymásközi kölcsönös támogatására, ismereteik bővítésére és a többi sportág üzésére.

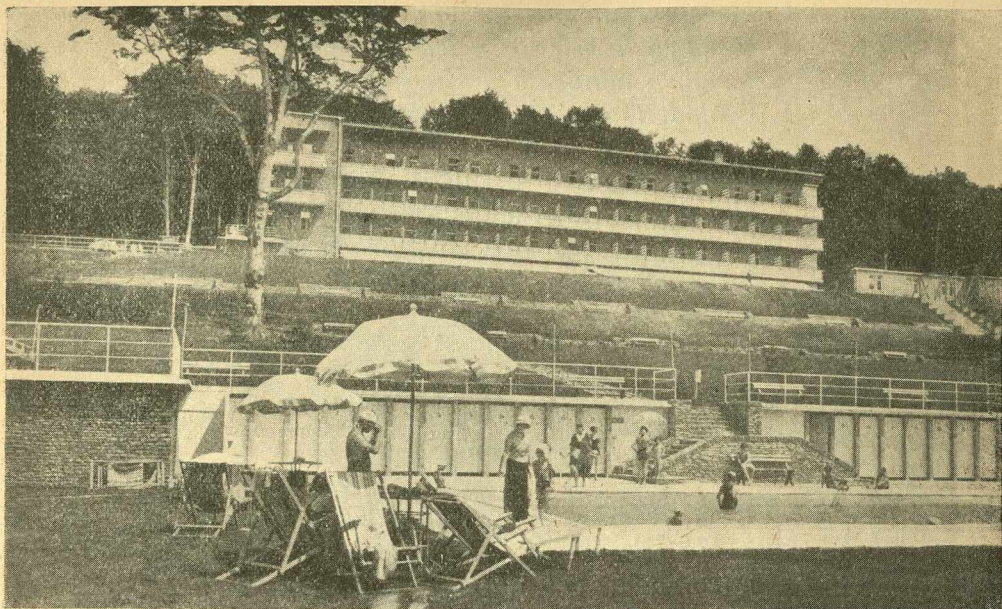
„Klak” sportnéven működött még a háború után pár évig a Gyöngyösi Katholikus Legényegylet Athletikai Köre, mely csak a futballsporttal foglalkozott, az anyaegyesület azonban anyagilag nem támogathatta eléggé s így beszüntette működését.

A Levente Egyesület rendelkezésénél fogva foglalkozik a testneveléssel s így az ifjak fegyelmezésével, a különféle spotgyakorlatokkal.

1931 év óta van szerve Gyöngyösön a Postás Sport Egyesület országos alakulásának Helyi Csoportja néven. Eddig leginkább a céllövészet terén folytatott működést.

Van még a városban két régi egyesület, amelyek ugyan szorosán véve nem sportegyesületek, de azokkal rokon célt szolgálnak. Így a Mátra Egylet 1881. évben alakult s turistáskodással foglalkozik, és a Gyöngyösi Korcsolyázó Egyesület, mely 1882-ben keletkezett. Pályája a város felsőrészén van, melyet úgy a tagok, mint az iskolák növendékei nagy számban keresnek fel. A város déli részén egy magánkézben levő korcsolyapálya is áll a közönség rendelkezésére, mely szintén látogatott.

A sportok közül leginkább a labdarugás van elterjedve, ez vonz közönséget. A vasárnap délutánok szórakozásául a futballmérkőzések szolgálnak az ez iránt érdeklődőknek. Több száz, sőt néha ezrekre menő lelkes közönség özönlik ki a pályákra, különösen a döntő bajnoki mérkőzések megtekintésére, hogy ott kedvelt csapata színeinek győzelméért drukkoljon. Nemcsak az egyesületek, hanem a gimnázium és felsőmezőgazdasági iskola diáksága, továbbá a levente, tűzoltó, katonaság, rendőrség futballcsapatai is adnak ott találkozózt a küzdő porondon. Ezzel szemben — sajnos — az athletika, ezen előkelő és sokágú sport művelése mai napság nem igen

talál pártolásra. Sem elegendő működő tag nem akad, de nincs sportközönség sem, amely érdeklődésével ösztökölné az athlétákat tréningek tartására és versenyekre. De mint mindenben, még a sportban is divat az uralkodó, mely most a tömegsportoknak, a csapatjátékoknak kedvez. Az idő kereke forgásával bizonyára változás fog esni ezen téren is, mert semmi állandó nincs a nap alatt. Bármely sport legyen azonban az uralkodó planéta az emberek életében, annak üzése egyformán eszköz arra, hogy a nemzet fiatalságának testi erejét fejlessze, jellemét acélozza arra a munkára, mely a haza boldogulásához vezet!

Barna Jenő.

Idegen világban.

*Idegen vagyok, szörnyen idegen
Ezen a kusza, kerge világon,
Miként megrebbent, viharvert madár
A megtépett, lombfosztott ágon.*

*Tétován járok úttalan úton
Ijedt szívem két lakattal zárván,
Ott, ahol a gyűlölet lett úrrá,
Csak lézengek kifosztottan, árván.*

Idegen számomra az ádáz tusa,
 Melyben testvér tör a testvér ellen,
 Melyben mindenik vesztes a csatán
 Csalódottan, lélekölten, verten.

Idegen a szennyes érdekek harca,
 Hol önzés s erőszak karöltve járnak,
 Hol Káinok lesnek a sovány koncra,
 S vérbeborultan prédára várnak.

Idegenek ez ősi, gyilkos ösztönök,
 Idegen e sötét, bozótos vadon,
 Melyben a kaján irigység honol
 És könnyörtelen tobzódik szabadon.

Hová lettek a boldog, szép idők,
 Mikor jelszó volt igazság, béke,
 Mikor nem volt durva a nyers erő,
 S minden szenvedőnek volt menedéke.

Amikor szelid, irgalmas kezek
 Törölték le az omló könnyeket,
 A szeretet nem volt testetlen ige
 Hanem trónon ült, élt és éltetett.

Vajjon eljön-e még a te országod,
 A bölcs megértés szent birodalma,
 Melynek határi nem lesznek szűkek,
 És végtelen lesz majd a hatalma.

Ahol le nem nyugszik a nap soha,
 És egyformán ontja áldó sugarát,
 Nem lesz ember embernek farkasa,
 De jóban, rosszban hűséges barát.

És érdemes lesz dolgozni, élni
 Önzetlenül, nemcsak önmagáért,
 Hanem dicső, szent felbuzdulással
 Nagy eszméért, Istenért, hazáért.

Dr. Gerő Ármin.

In memoriam

1. Pintér Kornél (1848—1932).

Az utolsó ferences szerzetes tanár volt a gyöngyösi reál-gimnáziumban. Nyugalomba vonulásakor hálás tanítványainak kezdeményezésére a képviselőtestület a város díszpolgárává választotta. becsülését, tiszteletét akarta kifejezni az egész rend iránt, mely 121 esztendőn át lelkiismeretesen és eredményesen szolgálta a város, a környék, meg a Felvidék kultúráját, ahonnan sok diák jött le Gyöngyösre tanulni.

Ő maga is felvidéki volt, a nyitrai Hosszúfaluban született. A ferencesek 121 esztendejéből egymaga 49 esztendőt töltött a

tanári szolgálatban. Több ivadékot nevelt fel, tanítványai szétszóródtak az egész országban s amikor Szentgyörgyi Dezső felhívására tanítványai a gimnáziumban az ő nevére alapítványt adtak össze, a buzgóság és szívesség, amellyel a messze idegenből is jelentkeztek már meglett emberek, eléggé mutatta szeretetüket és hálájukat egykori tanáruk iránt. Nyugalomba vonulásakor tanítványainak őszinte szeretete vette körül, megható volt a ragaszkodás, amellyel ünnepelték.

Ez a tisztelet annak az erkölcsi magaslatnak a következménye volt, amelyen ő állott, azoknak a nemes, ideális eszméknek szólt, miket tanítványai fogékony lelkébe buzgón osztogatott s amiknek nemcsak szószólója, de maga is buzgó követője volt. Ebben a tiszteletet parancsoló erkölcsi légkörben a gyermeki lélek zsenge hajtásai virágzásra buzdultak s később a meglett férfiak szívében társadalmi élet erkölcsi szintjének emelésére egészséges gyümölcsöket érleltek.

Pedig szigorú, talán kissé rideg is volt a modora, lénye nem volt vonzó. De a kötelességteljesítésben való pontossága, elveinek és cselekedeteinek vaskövetkezetessége, önfegyelmélettsége biztos hatású volt tanítványaira.

Emellett végtelen szerény ember volt. A „fehér képű barátot” már fiatalkorban ismerte a környék. Később a gyönyörű kolostornak huzamosabb ideig házfőnöke volt, alatta történt a zárda átadása a szigorított rendnek, a nagygimnáziumnak igazgatója volt, amikor az állam átvette az intézetet és főgimnáziummá fejlesztette, 1904-ben a kolostor és templom leégése után ő építette föl mindkettőt. Válságos időben vezetői tisztét eredményesen töltötte be, még se volt sohase nagyravágyó, vagy büszke, megmaradt egyszerű, alázatos szerzetesnek.

Nem volt gyöngyösi ember, de tanárságának hosszú ideje alatt összeforrott a város társadalmával. Szívesen időzött a jóbarátok körében, de ő maga nem szívesen ment ki a zárdából. Aki azonban őt, vagy a kolostort felkereste, azt elhalmozta a szíves vendéglátás jeleivel. Becsülte is mindenki. Ő nem a képességek kifejtésével a magasba törő ember típusa akart lenni, hanem a szorgalmas, munkás szerenység képviselője, igazi szilárd pillére a társadalomnak is, a hazának is.

Most már csendesen pihen a kolostor kriptájában. Hatása, tanítványainak lelkében megmaradt, emléke él, akikért dolgozott, akik körében jól érezte magát, akikért életét feláldozta.

2. Simon Mihály (1860—1934).

Kevés tanár hagyott diákjai emlékezetében olyan mély nyomokat, mint ő a tornatanár. Segesden 1860-ban született, Curgón és Baján járt középiskolába, 1880-ban Baján tanítói képesítést nyert. Tanítói működését Felsősegeden kezdte a róm. kat. elemi iskolában, Lengyeltótiiban folytatta, 1882-ben pedig állami alkalmazást nyert a beregszászi elemi iskolában, ahonnan kilenc év múlva Hatvanba került. Katonai kiképzést mint póttartalékos kapott, a tüzoltó tiszti tanfolyamot is elvégezte, ezért úgy látszik tornatanításra is képességet találtak benne s megbízták a hatvani polgári iskolában két éven át a torna tanításával. Ez a megbízás ösztönözte őt, hogy heienként kétszer feljárva Budapestre a Nemzeti Tornaegyletbe, elvégezze a tornatanítói szaktanfolyamot. Jó hasznát is vette, mert Hatvanból Gyöngyösre került tanítónak s 1897-ben, közvetlenül az államosítás előtt a város képviselőtestülete megválasztotta rendes tornatanítónak. Az állam aztán átvette őt is eleinte jutalomdíjasnak, két évre rá pedig kinevezte rendes tornatanítónak.

Igy jutott ő a gimnázium diákjainak testneveléséhez, s ez a feladat bizony nem volt könnyű munka rá nézve. Ugyanis a gimnázium megszigorult fegyelme a tornaórákon volt természetesen

a legenyhébb, a diákság pajkos jókedve tehát itt törte át gyakorta a korlátokat. Jó szívű ember volt, szerette is tanítványait, azért népszerű volt a diákok között, de könnyen haragra gyult s ilyenkor nem tudta tanári tekintélyét megtartani. Így aztán tanítványai szót fogadtak neki, szívesen is tornáztak, versenyeken jutalmakat szereztek, de ha sikerült őt megharagítani valami rendellenességgel, akkor vége volt a tornaóra komolyságának. Ha nyersen rendreutasította a rendellenkedőt, nem sokat nyert vele, mivel pedig szerette diákjait, s nem akarta súlyosan megbüntetettetni őket, esetleges panaszai a tanári testületben nem részesültek kellő méltánylásban. Így történt aztán, hogy a tornaórákat a diákság lenyomott kedélyének a felszabadulása jellemezte. Vidámság, jókedv, pajkos tréfa állandó volt egymás között a tornateremben s ez tette élvezetessé, máig emlékezetessé a tornaórát. Se szeri, se száma azoknak az emlékeknek, mik tanítványai lelkében őrzik az ő emlékezetét.

Élete végén, mint nyugdíjas elszakadt Gyöngyöstől, balatonmenti szőlőjébe költözött s ott is halt meg 1934. okt. 31-én. Porai a felsősegesdi temetőben nyugszanak.

A gyöngyösi Atlétikai Klubba tömörült tanítványai iránta való hálából 1925. aug. 29-én az ő emlékezetére rendezték a pályamegnyitó klubközi atlétikai versenyt s ünnepelték egykori tornatanárjukat. Azt hiszem, nem akadna diákja, akinek a szeme fel ne csilanna nevének hallatára s aki ma már gyerekes csintalanság nélkül, férfias komolysággal ne állana meg emlékezeténél.

3. Pásztor József (1863—1933).

A gyöngyösi gimnáziumnak 36 éven keresztül volt rajztanára. Jász-Jákóhalmán, született, a gimnázium első osztályát Jászberényben, a másodikat Gyöngyösön, a harmadikat Egerben, a többbit Jászberényben végezte. Az érettségi után a budapesti m. kir. rajztanárképző intézetbe járt négy éven át s utána 1888. márc. 1-től Gyöngyös város képviselőtestülete megválasztotta rajztanárnak. A rajztanári oklevelet a polgári iskolára 1891-ben, a középiskolára 1896-ban szerezte meg. A nagygimnázium államosításakor az állam kinevezte rendes tanárnak s azóta itt működött 1924-ig, nyugdíjba vonulásáig.

Gyöngyös város társadalmának és kulturális életének nevezetes alakja volt ő. Mint a helybeli Társadalmi Kör igazgatója közkedveltségben részesült, az Országos Műemlékek Bizottságának tagsága művészi ambícióit tartotta ébren. Kedvvel rajzolgatott és festgetett, nem egy képét őrzik ma is barátai, közülük kettő a jászbe-

rényi Múzeumba is elkerült. A szí. Bertalan templomban ő is dolgozott Turi Gyula freskóin, akinek a festésben követője volt. Lakása művészemberre vallott. Tele volt képekkel, régiségekkel, könyvekkel. Tanítványai részére kiadott egy kis könyvet is, Művészeti Stílusok címmel.

A társadalomban a nyugodt, derült életkedv mestere volt. Tréfás írásaival gyakran neveltette meg barátait, elmés szójátékokkal

teli felolvasásai mindig mosolyt csaltak hallgatói ajkára. Ezért minden társaságnak szívesen látott tagja volt. Egyéni gondjait, bajait szívébe rejtette, kifelé csak jókedvet sugárzott. Szerette a nyugodt, úri életet, nem is nősült meg. Szabad idejét rajzolgatással, később történelmi tanulmányokkal töltötte. A Gyöngyösi Kalendárium szerkesztését Stiller Jánossal együtt tervezték, s Vargha Tivadarral, meg Hornyák Géza dr.-ral e célra egész kis irodalmi kört alakítottak. A Kalendárium két első számát együtt készítette Stiller Jánossal, ő mint a vállalat kiadója szerepelt, de voltaképp csak a szer-

kesztésbe folyt bele, a harmadik évfolyamtól kezdve pedig csak mint munkatárs dolgozott. A Kalendárium címlapján Gyöngyös város címerét ő rajzolta meg.

Különösképp a város környékével, az avar és török korbeli várakkal szeretett foglalkozni s ez irányú tanulmányait Hevesmegye várai címen ki is adta. Foglalkozott Gyöngyös-Solymos monografiájával és a Sári apátság történetével, amely az Egri Egyházmegyei Közlönyben mint 5 arannyal jutalmazott pályamű jelent meg. Nyugalombavonulásakor pedig a Mátra-Kalauz c. zsebkönyvét adta ki. Heves vármegye történetéről írt munkájának II. kötete kéziratban maradt meg.

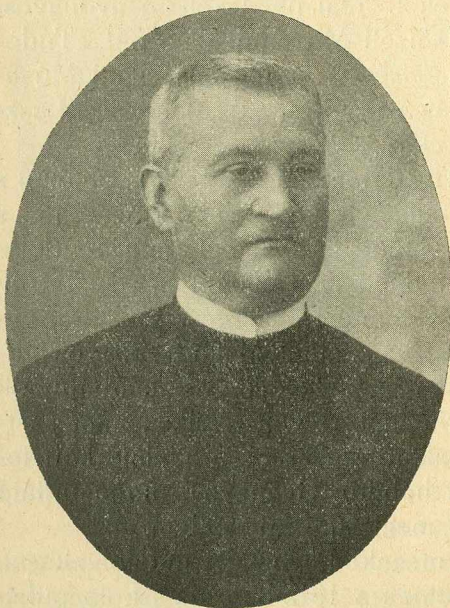
Derült életkedve, vidámsága az iskolai munkában is jellegzetes volt, őt a maga nyugalomból megszokott hangulatából semmiféle diákpajkososság nem zavarta ki. A tanári katedra magasságából tekintett le diákjaira, ha valamelyik nem készült és nem tudott felelni, még a szekundát is tréfálkozva írta be a noteszába. Ezt az egyked-

vűséget annyira megszokták diákjai, hogy óráján rendetlenség so-hase történt. Jóakarató tréfálkozásával mindenkit visszatartott a rendetlenségtől.

Szerette is a diákjait. A majálisokon mindig szívesen vett részt, intézeti kirándulásokon gyakran pályadíjat tűzött ki valami versenyre, futásra, mászásra, birkozásra, vagy egyébre. Sírkövét még életében előre megcsináltatta, csak az évszámot hagyta üresen. Csak egy félévet kellett várnia. Amilyen úriasan élt, olyan volt a halála is. Egy este rosszul lett s reggelre meghalt. Nemesen érző szívére vallott, hogy vagyontát jótékonycélra hagyta s az intézetnek is 500 pengős alapítványt hagyományozott.

4. Stiller János (1868—1935).

A gyöngyösi gimnázium értékes, általánosan kedvelt latin-görög szakos tanára egészen gyöngyösi volt. Ott született, annak élt, ott

halt meg. A nagygimnáziumnak csak a négy osztályát végezte el, aztán Egerbe ment ferencendi szerzetesnek s a ciszterek gimnáziumában érettségizett. Elvégezvén a teológiát 1891 jún. 29-én itthon mondja első szent miséjét. Rendje ekkor a kolozsvári egyetemre küldte s ott két év alatt elvégezte a bölcsészeti szakot. Közben a vakációt mint a Károlyi család udvari papja s az ifjú József gróf nevelője Parádön töltötte. Vizsgálatainak le-tétele után nyáron Dunakeszin helyettesítette a plébánost, 1893-tól aztán a gyöngyösi gimnáziumban tanárkodott. 1911-ben a gyöngyösi szt. Ferenc rendi

kolostornak a szigorúbb szerzet által való elfoglalásakor az esztergomi egyházmegye világi papja lett s egészen tanári hivatásának élt.

Világos gondolkodású, nyájas, szeretetreméltó tanár volt. Tanítványai rajongottak érte. Különösképp az eleven eszű, pajkos diákot szerette, mert életrevalóságot látott benne. Az ilyen gyerekből derék embert nevelni nagy kedvvel törekedett. Amilyen szigorú tudott lenni a valódi rosszasság iránt s amilyen érzékenyen tudta a

hibást pirongatni, ép oly hamar elfeledte a pajkosságot. Valóban szive szeretetének melegével nevelte diákjait s azok bizony félték e szeretet elvesztésétől. Sok gyöngé, de később megerősödött tanuló hálás szívvel gondol reá ma is.

A jó békevilágban szeretett külföldi tanulmányokat tenni. Járt Rómában, Schweizban, Párisban, Londonban, a Nordcapon, Bosznia-Hercegovinában. Tanulmányi kirándulásainak sok eredményét egy-egy füzetbe foglalva kiadta. Így keletkeztek: Római zarándoklatom, Schweiz havasai között, Az éjféli nap országaiban. E kis tanulmányok közben kapott kedvet a tollforgatáshoz. Történelmi tanulmányokba kezdett, különösképen szülővárosának a története érdekelt. A Mátra kalauzban, amit Széky Istvánnal és Hanák Kolossal együtt szerkesztett, az ő tollából származik Gyöngyös leírása. A Mátraegyletnek ebben az időben igen cselekvő tagja volt, többször vezetett kirándulást Aquincumba az Országos Turistaegyesület megbízásából s ott a helyszínen szemléltető előadást tartott. Gyűjtötte a gyöngyös-környéki emlékeket, régi pénzeket, a gyöngyösi szkytha sirleletre ő hívta fel a Nemzeti Múzeum figyelmét. Tudományos foglalkozásai közben ismeretségbe került a Nemzeti Múzeum tudósaival, a Földrajzi Társaság vezetőivel s Bártfai Szabó László révén más tudományos körökkel is.

Ugyanekkor itthon Vargha Tivadar elemi iskolai igazgatóval s Pásztor József kollégájával kirándulgatott a közeli várromokhoz s ilyen alkalmakkor érlelték meg a Gyöngyösi Kalendárium gondolatát, amit végül Pásztor Józseffel indított meg 1909-ben, de két év múlva már egyedül szerkesztett a világháború kitöréséig. A hat évfolyamban rendkívül értékes anyag van felhalmozva Gyöngyös történetéből, úgy hogy a mű magasan kiemelkedik a kalendáriumok megszokott szintjéből. A Kalendáriumnak ő volt a lelke; mint szerkesztő sok embert biztalt a munkára, egész kis irodalmi kört toborzott össze, s ha ki nem tör a háború, Gyöngyös monografiája teljes feldolgozást nyer az évente megjelenő kötetekben.

A háború kitörése azonban megakadályozta a mű folytatását. Helyettes igazgatója lesz az intézetnek s 1915-ben, az iskolaépületnek kórház céljaira való lefoglalásakor sokat tett az intézet értékeinek megmentésére, valamint a város különböző három helyén meghúzódó iskolában a tanítás folytonosságának biztosítására. Ő állította össze aztán az intézet hősi halottainak a névsorát is.

1930-ban nyugalomba vonult s barátainak élt. Igazi, odaadó, barátaikért áldozatokra kész ember volt, aki szívével fogta fel a világot. Megértette a szegények panaszát, a szomorúak baját és vigasztaló szavai, jótettei tiszteletet kellettek mindenkiben. Temetésén a

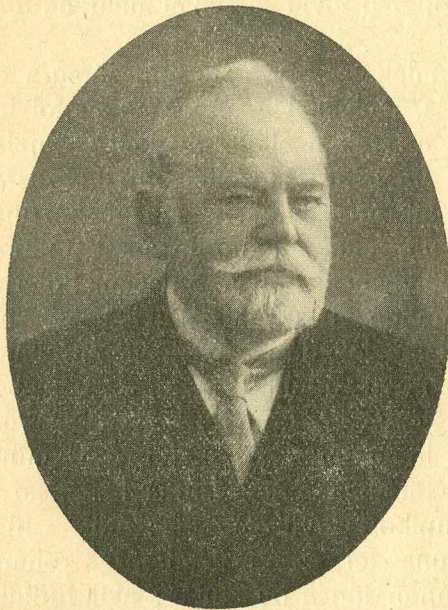
résztevő óriási tömeg a város minden rétegéből megmutatta, menyire össze volt nőve Gyöngyös városával és közönségével.

Stiller Kálmán.

5. Kemény János (1855—1935).

Dr. Náray Béla emlékbeszéde a temetésen aug. 14-én.

Nem azért jöttem, hogy tépjem a hátramaradottak sebeit, melyekre ember nem adhat balzsamot; mi itt nem segíthetünk, mi

csak kérhetjük az örök írgalom Atyját, hogy adja meg nekik a megnyugvást abban, amin az Ő szent akarata szerint változtatni úgy sem lehet. Nem is azért jöttem, hogy feltárjam itt életét, részletezzem küzdelmeit és sikereit. Ez a szomorú alkalom csak arra való, hogy utolsó Istenhozzádot mondjunk neki, ki egykor ennek a városnak első tisztviselője s haladásának egyik úttörője volt.

És mégis, hacsak általánosságban is, ha rapszódikusan is, meg kell emlékeznünk és jól is esik megemlékezni, hogy ki volt az a férfiú, aki hosszú időn át élén állott ennek a városnak.

Jól esik tudni, hogy ember volt, egyszerű és érző szívű ember, amilyenek a jók szoktak lenni; atya volt, előbb büszke és boldog, utóbb törtszívű és vigasztalhatatlan atya, mikor a gyilkos kór elrabolta bálványozott gyermekét; ember volt, melegszívű és mosolygó arcú patriarcha, ha állása megengedte, hogy gyengéd és mosolygó legyen, de kemény és vasból való harcos, ha a kötelezettség erőt és energiát követelt. Ki ismerte volna fel a halkszavú öregembert abban az izzadó, kormos arcú harcosban, aki az 1917. évi nagy tűzvészkor vakmerően rohant a lángok közé, hogy védje a városházát, a városi levéltárt, a szőlőgazdaság, a kisemberek részére nélkülözhetetlen és pótolhatatlan üzemanyagot, hogy mentse a városát, melynek feje, vezére és szerelmese volt . . . Ki álmodta volna, hogy a 63 éves öregember az őszirózsás forradalom napján ropogó fegyverek között hatol majd át a városon, egy fegyvertelen kis csapat élén, kard és puska nélkül ő maga is, de, vértelve

a kevély férfiúi bátorság fegyverével és hogy megtudja védeni városát a rablók és fosztogatók ellen akkor, midőn az arra hívatott karhatalom csődöt mondott.

Jól esik tudni, hogy ember volt, aki tudott örülni polgártársaival, ha azoknak örömük volt, pedig Ő úgy érezte, hogy az Ő minden örömét bezárták abba az ólmos koporsóba, melyet idegen földről hozatott haza a város szeretete. Ember volt, aki tudott együtt szenvedni városával, városa minden lakójával, midőn háború, tűzvész, forradalom és kommunizmus pusztította legféltettebb értékeinket, pedig Ő úgy tudta, hogy az a koporsó elvitt magával mindent, ami félténivalója volt.

Rég elmúlt dolgok ezek, emlékek a történelem számára és emlékek a keserves küzdelmek is, melyeket a háború alatt folytattott az elkeseredés, a nyomor és a siralom ellen, oly időben, melynél nehezebb a török hódoltság óta nem nehezedett erre a városra.

Nem sokan vagyunk már, akik még láttuk, visszaemlékezünk, mi volt ez a város 25—30 év előtt, akik rohanó folyókat láttunk felhőszakadás idején végighömpölyögni a Solymos uccán, Főtéren és Csap uccán s akik láttuk a rohanó vízen átfektetett kerekeshidakat, mulatságos és kezdetleges közlekedési eszközeit egy elmaradott kornak; akik láttuk a szörnyű útburkolatokat, az úttestből kiálló köveket, melyek mintha egy végleg lesoványodott állat bordái lettek volna; akik petróleum lámpa mellett rontottuk a szemünket s az őszi és téli estéken vaksötétben botorkáltunk haza, ha a késő esti, vagy éjjeli órák otthonunkon kívül találtak; akik a tűzvészt jelző harangkongásra riadtunk fel az éjszakában és rohantunk félig öltözetlenül, nézni, honnan jön a pusztulás; akik tudtuk, hogy a város rendezetlen s hogy a vész elhárításához nincsen víz s akik láttuk, tudtuk, ami eljövendő volt s ami el is jött az 1917. év májusában. És kevesen vagyunk már, akik láttuk a főútvonalakon a hosszú gödröket, melyekbe a csatornahálózatot temették s melyek eltüntették az úccán rohanó árt s a mulatságos kerekeshidakat. És felszedték az úttestet s a kiálló bordák helyén modern útburkolat támadt, melyet a gyöngyösi nép olyan találóan selyem útnak nevezett el. És kigyulladtak a villanylámpák a kormos petróleumlámpák helyett és gőgös lángok hasítottak bele a sivár uccai sötétségbe. És tudósok jöttek s nagy tanakodás folyt a város vízellátásáról, a tűz megelőzéséről és a halászi határba kibuggyant az ártézi kútból a víz, örvendetes hirnöke a későbbi vízvezetéknek...

Kemény János polgármester egy csúnya falut vett át, midőn polgármesterré választották s ő ezt a falut elindította a fejlődés útján, hogy igazi várossá és kultúrközponttá váljék.

Én láttam a tevékenységét és sokszor elgondolkoztam rajta, melyik volt alkotásai közül a legértékesebb? Mikor a vízvezeték létesítésére az első lépéseket megtette, ezzel a végzetet akarta megakadályozni, de a végzet gyorsabb volt, mert a polgármester kezét megkötötte a háború, a végzetnek pedig sok millió új kezét adott. Az 1917. évi tűzvész készületlenül találta a várost. Utána felismertük, hogy a romok felett új, modern, szép egészséges és tűzbiztos várost kell építeni. Neki, a teremtő erőnek, aki tele volt az alkotás izzó vágyával, aki egymaga többet tett, mint századokon át minder előde, megadatott a legszebb feladat, mellyel a sors egy polgármestert megajándékozhat: hogy újjáépítse városát és nekem meggyőződésem, hogy ő akkor volt legnagyobb, mikor le tudott mondani erről a csodálatosan szép feladról s idegen kézbe tudta azt adni, mert érezte, hogy a város elcsenevészedett teste csak úgy lesz igazán életképes, ha az operáló kés mélyen belevág a húsba s érezte, hogy neki, a város atyjának, erre nincs meg a kellő ereje. Ez a felismerés, ez a mozdulat, ez a lemondás egy nagylelkű ember gesztusa volt. És jött az idegen orvos, aki érzéketlen maradt, midőn kése alatt vonaglott a város beteg teste, érzéketlen maradt tenger bánattal szemben, de meggyógyított bennünket! Áldassék érte, aki a helyes utat felismerte s akinek volt ereje és elszántsága a beteg testet rátermelt orvosra bízni. Az új, nem is álmodott Gyöngyös nemcsak a városrendezők érdeme, hanem ér-

deme azoknak is, akik a város életében minden idők legfontosabb és legnehezebb eme feladatát szakavatott kezekbe tették le.

Immár háromfelé vált az, aki Kemény János volt: teste átadatik a földnek, lelke az Ur trónja előtt számol be sáfárkodásáról s örvendez a gyermekeivel való viszontlátásnak, ámde alkotásai itt maradtak, hogy a város azok nyomán haladjon a tökéletesség felé.

Búcsúzom a Képviselőtestület nevében, melynek hosszú időn át bölcs vezetője és odaadó munkatársa volt, a városi tisztviselők nevében, kiknek atyja, barátja és testvére volt s e város minden polgára nevében, kiknek javát akarta és előrevitte, alkotásai nevében, melyeket itthagytott a mi javunkra, gyermekeink, unokáink és minden ivadékaik javára.

Mi, kik szerettük és becsültük Őt, megőrizzük emlékét mindig a sírig, e város története pedig megőrzi emlékét mindaddig, míg a térképen *irva* leszen nemes Gyöngyös város neve.

A Vachott Önképzőkör.

Ebben az időben még csak a „*Gyöngyösi Katolikus Nagy-gimnázium*“ létezett hat osztállyal. A drága és felejthetetlen jóságú szent Ferencesek voltak tanáraink. Az igazgatónk Vágó Ferenc és mellette Galambos Áron, Zörög Mihály, Cserny Ernő, Laukonides Modest, Lassu Pius, Szabó Kázmér, Sárgay Tamás. Rajztanárnk a nemrég meghalt Pásztor József, énektanárnk Fehér Pepi bácsi, tornatanárnk Novoszád bácsi volt, ez a szivvel-lélekkel magyar érzésű, de magyarul soha jól nem beszélő nagyszerű sportember.

Még akkor nem volt Gyöngyösön sem villany, sem telefon, sem aszfaltozás, sem vízvezeték, csak néhány kútban volt ivóvíz, ahonnan rocskaszámra hordtuk a vizet. Mi magunk Fried bácsi-éktől évi 1 forint fizetés ellenében kaptuk az ivóvizet, mások a „*kőkútról*“, a közvágóhídról, meg a vasútállomásról hordták. Az uccák akkor patakkövel voltak kirakva, melyen hogyha egy szekér végigment, olyan zörgést csinált, mintha 100 és 100 gépfegyver katogna. De mi gyerekek azért örültünk neki, mert ha hordták be a szilvát és más gyümölcsöt, bizony a nagy rázás következtében a saroglyán keresztül lehullott a gyümölcs és nekünk ez mindig édeesebb és jobb volt, mint amit otthon vettünk, vagy magunk termeltünk. Csomor Kálmán polgármestersége alatt aszfaltozták a várost, aki végtelen eredeti ember volt. Előzőleg szijjártó mesterséget űzött, de nagy városi politikus volt, kitűnő szónok és mint ilyen előbb vá-

rosi képviselő, majd polgármester lett. Akkor még nem volt kvalifikációs törvény és így megválasztása joghatályos volt. Mi gyermekek nagyon örültünk az „aszfaltirozásnak”. Nemcsak mert nagyon érdekes volt az aszfalt öntése és lesimítása, hanem lehetett szurkot is lopni. Persze vigyázni kellett, hogy ezt meg ne lássák, ennél fogva a nadrágzsebünkbe dugtuk. Itt azonban a test melegétől olvadozott, összeragadt és a legcsodálatosabb tünetemény állt elő. A nadrágzsebben összeolvadt szurok egyenes arányban állt az arc vagy egyéb testrész pirosságával, mert a beolvadt szurkot nem lehetett a nadrágzsebből észrevétlenül eltávolítani, a szülők pedig sohasem tudták megérteni, hogy mi gyönyörűség van az olajos, bűdös fekete anyagnak folyton való gyurkálásában, de különösen nem tudtak arra a magaslatra emelkedni, hogy megértsék, hogy az ember nem feltétlenül gondolt arra, hogy a nadrágzsebben az összeragadt szurok a nadrágot tönkreteszi. A szülők ez ellen való szere hatályosabb volt, mint Stitz bácsi, az akkori egyik rendőrbiztos és Téts bácsi, rendőrkapitány minden körütekintő óvatossága. A szülők a kéz vagy a pálca, az arc vagy más testrész közötti távolságot a kéz mozgása által a lehető legrövidebb idő alatt nullára redukálták, amely hirtelen útmegrövidítés csattanással végződött. Ha tehát félig vizesen csillogó szem és piros arc volt együtt, ez biztosan megállapítható jele volt annak, hogy a nadrágzsebben szurok volt, — de a szülők már felfedezték.

Még mi nagyobb diákok is szívesen el-elcsentünk egy-egy ilyen darab „szurokot” aminek épp oly kevéssé volt különben értéke, mint akár a szent János kenyér mag, vagy az őszi barack mag gyűjtésének. De Istenem melyik fiatal diáknak a zsebe és fiókja nem igazi lomtár! Volt abban szurok, szent János kenyér mag, ócska toll, régi pénz, ördög-lakat, ceruzavég, meg a jó Isten tudná mi minden. Nem beszélve a legkülönfélébb spárgákról.

A gimnázium épülete a mostani fiókvárosházában volt, tanáraink pedig a kolostorban laktak. A gimnázium I. osztályába való beiratkozásra szülőink kísérték le, szép csinosan felöltöztetve bennünket. Elsősorban is a klostromba kellett mennünk jelentkezni Vágó Ferenc igazgató úrnál, aki örökös, kedves mosolyával megsimogatta arcunkat, kedves volt hozzánk és a végén barackot nyomott a fejünkre, amellyel gimnazistákká avattattunk fel. S ezzel megkezdődött a diákélet.

A beiratkozás alatt nagy élet folyt a „klostrom” előtt. A nagyobb diákok harsogva kínálták könyveiket az alsóbb osztályokba kerülőknek és valóságos könyvvásár fejlődött ki, hol az algebra, sintaxis, német szótár, stb. stb. cseréltek boldogan gazdát. A beiratkozás maga rendszerint 3 napig tartott és az iskolaév „Veni-

sancte“-val, szent misével kezdődött, mely után a gimnázium „*Vaqua-jába*“ mentünk, ahol az igazgató ur beszédet tartott, majd ki-ki saját osztályába vonult, ahol megjelent az osztályfőnök úr, névsort olvasott és a tanrendet diktálta fel. Másnap megkezdődött a rendes tanítás és a katolikus fiuk minden reggel $\frac{1}{2}$ 8 órakor csendes misére mentek az alig pár lépésnyire levő szent Bertalan templomba. 8 óra előtt visszaérkeztek, 8 órakor csöngetett a kis harang a Vaqua kicsiny tornyában, bejött a tanár úr, imádkoztunk és megkezdődött a tanítás, mit minden óra végén ugyancsak latin szövegű imával végeztünk be. Ezután óraközi 10 perces szünet következett, amikor is megettük a velünk hozott uzsonnát, vagy a „*Kis pékné*“, vagy Rázus Gyula által árusított sós kalácsot, vagy peracet.

Az iskolaév elején az V. és VI-ik gimnázistákat nagy izgalom járta át, mert szeptember közepe felé megalakult minden évben a „*Gyöngyösi Katolikus Nagygimnázium Vachott Önképzőköre*“. Nagy tisztség volt, aki itt valamely pozícióhoz jutott és tülekedtünk érte mindannyian, úgy mint a felnőttek is tülekednek minden közéleti tisztségért. Az V. és VI. osztályú tanulók mindegyike tagja lehetett, de nem volt kötelező. Viszont a IV. osztályosok csak pártoló tagok lehettek, ami azt jelentette, hogy az Önképzőköri üléseken megjelenhettek. Soha el nem felejthető kedves emlékek azok, amelyek bennünket az Önképzőkörhöz fűznek. Legelső írásaink szárnypróbálgatásai, szavalataink és előadásaink ott kezdtek alapot nyerni. A jeligés levéllel beérkezett munkák közül dicséretet nyertek az „*Emlékkönyvbe*“ iktattak be és a záró ünnepélyen, mely mindig Péter Pál napján volt, fel is olvastattak. Ugyanigy azok neveit is felolvasták, akik dicséretet nyertek szavalásban.

Voltak sokan a VII-ikbe elvándorolt diákok közül, kik mikor mint jogászok, vagy orvosnövendékek hazakerültek, eljöttek az Önképzőkör ülésére s mi bizony nagy büszkeséggel megsüvegeztük őket. Az én időmben Szlovácsik János volt az Önképzőköri elnök, én magam főkönyvtáros voltam. Velünk együtt az Önképzőkörnek akkori tagjai *Makra Zoltán*, ki kitűnően szavalt, nagy nyelvérzéke volt, komoly, mosolygós arcú jó pajtás volt, őt református papnak tippeltük, *Zabóczky Gyula*, a gyöngyösi posta ny. főnöke, *Kiss Ferkó*, a posta ny. főigazgatója, akik sokat „hosszúmetáztak“ velünk a „*Baromálláson*“, a vasut mellett, *Durnyi Boldizsár*, *Pálik Arzén* Ferenc rendi kispapok, *Hajdu Izsó* gyöngyösi városi főállatorvos stb. stb. Közülük kerültek ki a bírálók. Mindig ketten voltak. I. és II. bíráló. A beérkezett munkák jeligés levélkével adattak be. A vezető tanár ur, *Cserny Ernő* osztotta ki az összegyűlt munkákat bírálatra és a vasárnap délelőtt tartott önképzőköri ülésen mindkét bíráló elmondotta véleményét és a munkát vagy visszautasították,

mely esetben a jeligés levélkét eltépték, vagy elfogadták egyszerűen, jól, vagy dicsérettel. Ugyanígy bíralták iskolatársaink az előadott szavakat és nagy öröm volt, ha mindkét bíráló dicséretesnek találta akár ezt, akár azt a munkát, melyhez még a *sigillum professoris* kellett, hogy jogerőssé váljék a munkának bírálata.

Most, hogy Bártfai Szabó László öregdiák testvérünk oly nagy szeretettel hoz össze bennünket a Gyöngyösi Vén Diákok ülésére, önkénytelenül eszembe jut kora ifjuságunk e ragyogó emléke és azt látom, hogy mikor együtt vagyunk és vissza-vissza merengünk ifjuságunk ragyogó napjaira, újból gyöngyösi fiatal, gond nélküli diákoknak érezzük magunkat.

Szegő Ferenc dr.

Kedves Diákok!

Fejér Ferenc gyöngyösi jegyző 1734. újesztendején az alábbi szép verssel köszöntötte fel a városi tanácsot. Próbáljátok meg magyarrá fordítani. A legjobban sikerült dolgotat jutalomban részesítjük s a jövő évi kalendáriumban közöljük.

Pascha dabit Marcus, Corpus Baptista celebrat
 Antonus Spiritum : fit, vix quod in orbe futurum est.
 Omnipotens faxit, praeservet vitam animumque ;
 Infelix non sit, sed felix omnibus annus,
 Gaudia plura ferat, quam veh veh triste reclamet.
 Qaare Deus regis copias atque arma secundet,
 Ut Lunae radios confringat, stellaque non det
 Splendorem, verum plangat sub Caesare Turcus,
 Lilia nec vireant, ita sint confusa nitore.
 Queis pax tuta foret, Deus et veneranda Potestas
 Hungarica a Turba magis colerentur amore ;
 Alma Dei Genitrix sic se ostensura Patronam,
 Pristinum inque statum reditura est Hungara Tellus.
 Taliter Hungaricis esset rehabenda libertas,
 Aeternum pro qua famulatura Hungara Turba est,
 Atque Deo summas aeternum dicere grates
 Cessabit minime, verum omni tempore tanta
 Vota Deo aeterno praestabit corde calente,
 Ut nunquam cesset, sed semper floreat Hunnus
 Ac prae aliis Regnum Hungariae stet forte sub astro.

A szent korona ház felszentelése

1935 október 20.

Nagy és előkelő közönség gyűlt össze a felsővárosi Egyházközség ünnepi közgyűlésére, melynek egyetlen tárgya a hívők adakozásából megvásárolt Almásy-palota felszentelése volt.

A szent Bertalan templomban a nagymisét, a Ház felszentelését Török Kálmán prelátus kanonok végezte, valamint a templomot

megelevenítő hívőnek szintén ő mondta a szent beszédet.

Az ünnepi ülésen Magnin Adorján prépost-plébános megnyitóbeszédében tisztelettel üdvözölte az egyházközség képviselőtestületének megjelent tagjait, Török Kálmán pápai prelátest, Puky Árpád polgármestert, utóbbit mint az egyházvédnökség elnökét és az összes kedves vendégeket. Megállapította, hogy a képviselőtestületi gyűlést szabályszerűen hívták össze és a képviselőtestület tagjai határozatképes számban jelentek meg. Fölkérte

a jegyzői tiszt ellátására Szánthó Lőrinc tanárt, hitelesítésére Szakay Andor és Pampuk Mihály tagokat.

A mai gyűlésnek, úgymond, az a célja, hogy a Szent Korona-Háznak birtokbavétele felett érzett örömnünknek ünnepélyes formában kifejezést adjunk. Mert ma nagy örömnünk van. Egyházközségünknek annyi tanácskozás után, annyi tervezgetés és tárgyalás után,

annyi gond között, annyi akadály ellenére végre sikerült odajutnia, hogy Isten kegyelméből ezt az egyházközségi célokra megvásárolt házat birtokba vettük és rendeltetésének átadjuk, miután azt Török Kálmán prelátus úr az Egyház áldásával a mai napon megszentelte. Hála legyen a mindenható Istennek érte. Gloria in excelsis Deo — énekelte ma szép hangján a prelátus úr, dicsőség a magaságban Istennek, ez hangzott vissza az énekkarból. Legyen hát érte dicsőség az Istennek, aki a tervnek megvalósításához bennünket hozzásegített. Neki legyen dicsőség, egyedül az Uristennek. Minden kell, hogy az Uristent dicsérje, fű, fa, virág, az élő és élettelen teremtmények, a Mátrának felhőkbe nyúló hegyormai és a mélységes tenger és a kis gyöngyvirág és a hatalmas ézengés, mind-mind az Istent dicséri. Annál jobban kell nekünk dicsérni Istent embereknek, akik a teremtés koronái vagyunk, akik legtöbbet kaptunk Isten kezéből és akik legjobban tudunk Istennek hálát adni. Vere dignum et justum est aequum et salutare, így énekelte a prelátus úr szépséges hangján. Valóban méltó és igazságos, derék és üdvösséges, hogy Istennek, a Mindenhatónak hálát adjunk mindenkor és mindenütt. Ha tehát méltó és igazságos mindenkor és mindenütt hálát adni Isten végtelen Felségének, akkor annál inkább méltó és igazságos és illendő dolog, hogy Istennek most ezen a drága szent napon adjunk hálát, mikor az első képviselőtestületi gyűlést a tekintetes képviselőtestület saját házában tarthatja meg. Hála legyen az Istennek azért, mert adott elegendő belátást az embereknek annak megértésére, hogy szükség van erre a szép házra. A ház megszerzése a katolikus akció eredménye. Mert mi a katolikus akció? Rövid megfogalmazásban a világiak szervezett apostoluskodása. Elmúlt tudniillik az az idő, mikor azt mondták, hogy az egyház és a vallás dolga a papok dolga. Elmúlt az az idő, amikor elég volt a pap az egyházi ügyek vezetésére. Most szükség van a világiakra is. Mert hiszen mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim, az én gyenge szavam a prédikáló székről nem hallatszik el a Durandába és a Víztorony környékén lakók az öreg harang szavát is épen csakhogy hallják. Szükség van tehát, hogy az Istennek a szavát, az egyház szavát és az egyház szolgálóinak szavát kivigyék az egész városba, szerte a világba. Kivigyék a szélekre is a lelkesen apostolkodó világiak! A vallásos, imádságos, templomba járó meggyőződéses, hitű, példaadó katolikusoknak kell kiállni az élekre. Azoknak kell kint állni a fronton, akik érzik, hogy nekik vallásosoknak kell lenniök önmaguk érdekében és mások érdekében is. Akik érzik, hogy nem szabad önmagukban megtartani a vallásosságot, hanem embertársaik szívébe is bele kell plántálni. Mikor a katolikus akciónak

ezt a sajátságát és természetét most megállapítom, meg kell állapítanom azt is, hogy a katolikus akció Gyöngyösön nagyszerű otthont nyert ezzel a házzal és már maga a megszerzés is katolikus akció volt, a világiak munkájának eredménye. Mert ez az érdem, mélyen tisztelt képviselőtestületi tagok, az önöké! Igaz, hogy az egyháziak részéről történt az indítás, t. i. dr. Bozsik Pál prépost plébános elődömnök a gondolata volt a Szent Korona-Háznak megvásárolása, a legelső lökést pedig Török Kálmán prelátus kanonok úr adta hozzá, mert az ő 2000 pengős adománya nélkül nem mertünk volna belefogni a vásárlásba. Igaz ugyan, hogy iparkodtam magam is a munkának összefogója lenni, de mindazonáltal nem a miénk az érdem egyháziaké, hanem az önöké, mélyen tisztelt képviselőtestületi tagok. Amikor ezzel a gondolattal eléjük léptem, bíztak bennem és alapos megfontolás és meggondolás után elhatározták, hogy a székházat megvásárolják. Önöké az érdem és Önöké most az én köszönetem is. Ha itt a teremben csak úgy hirtelenében körülnézek, látok 8—10 képviselőtestületi tagot, akiknek legelsősorban köszönhető, hogy a vásárlás gondolata kátyúba nem jutott. Ugyancsak 8—10-en voltak, talán ha jobban körülnézek, 15—20-at is mondhatnék, s hogyha itt előttem látnám a folyosóra szorultakat, azok között is találnék nem egyet, aki három esztendő óta állandóan ezzel a gondolattal foglalkozik, aki három esztendő óta mindig azon töri a fejét, hogy az egyház érdekében hogyan lehetne a házat megvenni és hasznosítani. Mert 3 esztendő óta magam is minden reggel ezzel a gondolattal kelek és minden este ezzel a gondolattal fekszem és kimondhatatlan öröömre szolgál, hogy a gondolat nem volt hiábavaló. A siker azonban nem az én érdemem, hanem azé a 8-é, 10-é, 20-é, akik három év óta ennek a gondolatnak éltek, nem csüggedtek és engem sem engedtek csüggedni. Két esztendővel ezelőtt boldogtalan voltam, mikor a vásárlásnak ügye kátyúba jutott, mikor nem sikerült az első terv, igen nagy kárára az Egyházközségnek és igen nagy kárára a Hangya részvényeseknek. Lelkes világiak nem hagyták a gondolatot elaludni, addig tanácskoztak és tervezgettek, míg újabb lehetőséget nem találtak. Az ő munkájuknak, világi katolikusok munkájának eredménye az, hogy ebben a szépséges teremben együtt vagyunk és házszentelést tartunk. De talán mégsem övéké az igazi érdem, hanem azé a 460 gyöngyösi katolikusé, aki pénzét összeadta. 60—100—200—300 pengőjével, vagy az evangéliumi szegény asszony garasával. Övéké, az adakozóké a legnagyobb érdem és az én legnagyobb köszönetem. Ezért mondtam, mélyen tisztelt képviselőtestület, hogy a katolikus akciónak ez a házára lesz. Itt fog kinevelődni majd az a típus, a jövődő típusa, a

huszadik századbeli férfi típusa, amely hitvalló, derék, vallásos, istenes és áldozatkész.

Méltóztassanak a díszközgyűlés megnyitásakor mindazok, akik a ház megvásárlásában fáradoztak, mély és nagy tisztelettel teljes köszönetemet fogadni.

A következő tárgy a palota története volt, melyet dr. Hornyák Miklós mutatott be kivonatossan. A kalendáriumban teljes szövegében közöljük.

Utána a megvásárlás körülményeit vázolta Pajkos Lajos pénztáros. A felolvasott szöveget alább ugyancsak olvashatja az érdeklődő.

Elnök mindkettőnek köszönetet mond, indítványozza, hogy a felolvasó maga is sokat fáradozván a ház megszerzése érdekében, a közgyűlés háláját fejezze ki neki.

Cserba Béla lelkes felszólalásban köszönte meg Török prelátnak a 2000 pengős adományt, továbbá az elnöklő prépostnak fáradhatatlan buzgalmát a gyűjtés megszervezésében és a fennálló ellentétek lecsendesítésében. Indítványára mindezt jegyzőkönyvbe foglalják.

Török Kálmán a következőket mondta : A legnagyobb örömmel, élvezettel hallgattam azokat az értékes előadásokat, amelyek egyrésről a Szent Korona-Ház történetére, másrésről pedig a ház katolikus tulajdonba vételére vonatkoztak. Amikor a magam részéről is mint ennek a nagy egyházközségnek volt lelkipásztora hálás elismerést nyilvánítok az előadottak iránt, az én hálám nemcsak ő reájuk vonatkozik, kiknek előadása minden tekintetben méltó arra, hogy a Szent Korona-Ház évkönyvében megörökíttessenek, de van nekem egy más kötelességem a hála nyilvánítására akkor, amikor az egyházközségi képviselőtestületi alelnök úr, az én tisztelt barátom, a hála egész zuhatagát árasztotta rám. Hát mindenestre én hálás vagyok ezért a jóságért, amikor ő az én szolgálataimat tetézve az ő jóságával, elismerte.

De ebben a hálanyilvánításban, nem tagadom, ember vagyok, jól esik nekem az az érzés, hogy az én szívem egyik legforróbb dobbanása Gyöngyösön viszonzásra talált, Emlékeztetek mindenkit arra az angol közmondásra : az én házam, az én váram. Ennek a nagy egyházközségnek megvan a háza, legyen vára. Őrizze benne azokat a nagy hagyományokat, melyeket Szent István nemzetére hagyott, őrizze, védje az államnak, hazának legerősebb támasztékát : a vallásosságot és hazaszeretetet. Békesség e Háznak és a benne lakóknak. Maradjon ezen a házon áldás és békesség, az a békesség, amelyik a legnagyobb teremtő erőt adja az ember legnevesebb akaratának. Adja Isten, hogy az egyházközség ebben a Házban kitűzött célját Isten segítségével elérhesse.

Elhatározta a közgyűlés, hogy az Érsekfőpásztort táviratilag üdvözli.

Magnin prépost záróbeszédében a Házat átvette, bejelentette, hogy homlokzatán a szent korona kisebbített másolatát, a helyreállított nagyteremben pedig a szent korona gyöngyösi tartózkodását ábrázoló freskót fogják megfestetni. A majdan befolyó jövedelmet szociális intézmények létesítésére kívánja az egyházközség fordítani. Végezetül felolvasták Hódosy Gedeonnak, a város volt képviselőjének meleghangú táviratát, s ezzel a saját házban tartott első közgyűlés véget ért.

A Szent Korona-Ház megvételének története.

Gyöngyös felső részének egyházközsége, mely városunk számára nézve legnagyobb egyesülete, megalakulása óta egészen a mai napig nélkülözte az állandó hely hiányát. -- Értekezleteit, megbeszéléseit, üléseit, mindig mások szivességéből, hol egyik, hol másik helyen volt kénytelen megtartani, a köszönet után mindig maradt a vezetőség lelkében valami kicsi ür, mert mindenki érezte, hogy az egyházközség az elvesztett szivességet viszonzni semmivel nem tudja. Sok esetben éppen nem is lehetett a kért helyiséget megkapnia.

Mindezek a hiányok és egyéb itt fel nem sorolt okok készítették egyházközségünk vezetőségét arra, hogy ha nem is palotáról, de kunyhóról feltétlenül gondoskodnia kell, hol otthon lehessen, hol másoktól nem kell nem is viszonzható szivességet kérni.

A ház megvételének gondolata tehát nem új. Ez irányban tett első lépéseket megtették már az 1932. év január első napjaiban. A gyöngyösi Hangya Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezetet ugyanis ekkor a Központ házi kezelésben vezette. Úgy látszott azonban, a házi kezelés sem tudta meghozni a kívánt eredményt és így vetődött fel az a gondolat, hogy a Központ a gyöngyösi Hangyát felszámoltatja.

Tulajdonában volt többek között városunk egyik legimpozánsabb és legjobb helyen levő épülete, az u. n. Almásy-féle palota is. Dr. Bozsik Pál városunk plébánosa, egyházközségünk akkori elnöke gondolt legelőször arra, ha már a gyöngyösi Hangya Szövetkezet nem tudja megtartani a házat, maradjon továbbra is gyöngyösi kezekben, legyen a gyöngyösi Szt. Bertalan egyházközségé.

1932. év január első napjaiban ezen célból magához kérlette néhány bizalmas emberét, kik előtt feltárta terveit. Számításai szerint a Hangya vagyoni helyzete felszámolás esetén sem fog veszte-

séggel zárulni, hanem bizonyos felesleg is marad a lebonyolítás után. Ezeken az alapokon elindulva tárgyalást kezdett a Szövetkezet legnagyobb hitelezőjével, a Hangya Központtal, mely tisztában volt a Szövetkezet anyagi helyzetével, a tárgyalást felvette egyházközségünk kiküldötteivel, mert az elébe tárt indokok alapján meggyőződést szerzett, hogy a tárgyalások sikerrel való befejezése neki is, az egyházközségnek is, de különösen és elsősorban az érdekelt üzletrészes tagoknak előnyét célozza.

A terv az volt, hogy az egyházközség megkapja az Almásy-féle palotát, a nyomda egész felszerelését, a Budapesti-Gyöngyösvárosi Széntermelő és Értékesítő Rt. 717 darab részvényét, a Mészhomok Bányát, a szeszfőzderészt, a Háztartási Szövetkezet 700 drb. üzletrészét, a kétes követelések közül 14.500 pengő névértéket s mindezt akkori számítások szerint 75.041 pengő vagyon értékben. Ezzel szemben vállalja a banknál fennálló 28.800 pengő tartozást, a központnak fizet 6.000 pengő készpénzt, és a tagok 38.241 pengőt kitevő üzletrész-követelését, mely szintén 75.041 pengő összevont értékben tett ki. — Kiemelem, hogy a vagyon felértékelésénél a ház 53.000 pengővel szerepelt, melynek évi nyershozama 14.508 pengő 30 fillért tett ki.

A terv életrevalónak és kivihetőnek látszott.

Ezen tárgyalások egyikén jelen volt közöttünk Török Kálmán pápai prelátus úr is, ki nagylelkű bőkezűséggel felajánlotta az egyházközségnek 2000 pengős adományát. Ez a nagylelkű felajánlás volt a későbbi tárgyalások egyik sarkalatos talpköve.

A ház megvételének terve így állott, amikor dr. Bozsik Pál el távozott közülünk. Az összes erre vonatkozó iratok nálam maradtak. Vezér nélkül állottunk és kedvünket veszítve lemondunk a tervről, hogy az Almásy-féle palota valaha is egyházközségünké lehessen. Az 1932. év március 20-ára kitűzött rendkívüli közgyűlésen, hol az 1500 Hangya tag közül a nagy propaganda dacára csupán 57 tag gyűlt egybe, kimondotta a szövetkezet a felszámolását és annak végrehajtásával a Hangyát bízta meg. Ez a közgyűlés monddta ki érvényes határozattal azt is, hogy a már fentebb vázolt vagyonrészeket Egyházközségünknek adja. De ugyanakkor elhatározták azt is, hogy a tagok az Egyházközségtől üzletrészeik értékét, csak annak házjövédelme arányában, hosszabb idő múlva követelhetik.

A felszámolás folyt a maga útján. 1932. év május 17-én új plébánost és új egyházközségi elnököt kapott a Szt. Bertalan Egyházközség.

Az első napok multa után, új plébánosunk éles szemmel for-

dította érdeklődését a félbeszakadt tárgyalások felé, felismerve azt, hogy a jól előkészített ötlet keresztülvitelén csak nyerhet egyházközségünk, de anyagi javát, előnyét szolgálja az üzletrészes tagoknak is. Ujból felvettük tehát a tárgyalások fonalát. Az üzletrészesek nagyobb biztonsága és teljes biztosítéka gyanánt felajánlotta egyházközségünk azt is, hogy a megvásárolandó Almásy-féle házra az üzletrészesek teljes értékét, 38.241 pengőt be is kebelezhetik. Sajnos a felajánlott biztosíték még így sem volt egyeseknek elég. Most tehát másodszor is immár utóljára végleg lemondtunk a házról, úgy látszott, megbukik a terv a türelmetlenségen és a rövidlátáson.

A felszámolási vagyon pedig olvadt, mint a tavaszi hó. A fűszerüzletet a „Háztartás” vette meg, a vaskereskedést eladták, a mészhomokbánya idegen kézre került, a nyomda gazdát cserélt. Nem maradt más vagyona a felszámoló Hangyának, csak a két ház. 1934. év augusztus 22-én mindkét házra kitűzték az árverést. Ekkor csak az egyik házra, a főtérre akadt vevő a Hangya központ személyében. A másik házat, az Almásy-félét, melynek kikiáltási ára 112.000 pengő volt, meg lehetett volna vásárolni ennek feléért, vagyis 56.000 pengőért, azonban még ezt az árat is magasnak tartották, mert nem akadt vevő.

A felszámolók ekkor látván, hogyha nem veszik komolyan kezükbe saját ügyüket, a tagok még rá is fizethetnek, tárgyalást kezdtek tehát a Hangya központtal s kérték, hogy követelését mérsékelje. A központ erre 50.000 pengőre mérsékelte a felszámoló tömeggel szembeni követelését.

Látva a helyzetet, ismerve a körülményeket, hogy az üzletrészesek legfeljebb érdekeltségüknek csak egy csekély töredékét kaphatják meg legjobb esetben is, itt kapcsolódtunk bele újra az eseményekbe. 50.000 pengőért megszerezhető az Almásy-féle palota. Többünk lelkét megremegtette. De hogyan, miképpen cselekedjünk, mikor jóakarató elgondolásunkon kívül egy árva rézfillérünk sem volt.

Ekkor újra érdeklődni kezdtünk a Hangya központnál, nem volna-e hajlandó követelését 50.000 pengőnél még alacsonyabbra lezállítani, ha az egyházközség mint vevő komolyan megjelenne a láthatáron. Kísérletünk nem volt sikertelen.

Kezdtünk hinni abban, hogy 40.000 pengőért megvehetjük a palotát. Tervünk az volt, 10.000 pengőt adományként összegyűjtünk, 30.000 pengőt kölcsönként megszerezünk. Számításunkban nem csalódtunk. Hittel hittük és reménykedve reméltük, hogy van még városunkban 19.000 katolikus lélek között minden második olyan, ki tud legalább egy pengőt áldozni ilyen célra.

Az árverésig volt még 60 napunk. Úgy gondoltuk, ha a gyűjtés nem sikerül, elmegyünk még egyszer azokhoz, akik szivesek voltak felajánlani az összegeket, megköszönjük szépen a jószívvel adott adományokat, levonva a tanulságot, visszavonulunk.

Prépost-plebánusunk irányította a gyűjtést: nem alakítottunk gyűjtőbizottságokat, nem dolgoztunk ki haditerveket. Egynéhány meghittebb, bizalmasabb embere, kiket erre a célra meghívott és felkért, kísérte el őt gyűjtőútján. — Amikor az egyik szegényaszony nem tudott adni semmit a házra, így szólt: „Magát meg arra kérem, imádkozzék buzgón és tiszta szívvel jószándékunkért és gyűjtésünk eredményességéért, mert az ima nagyon-nagyon sokat segít.“

Szeptember hó 20-án volt az első gyűjtési nap. 6 családnál jelentettük be tisztelgő látogatásunkat. Itt prépost-plebánusunk feltárta jövetelünk okát és célját, kérve, hogy Egyházközségünket ebben a nagyhorderejű lépésben támogassák. Első nap eredménye számokban kifejezve 650 — pengőt tett ki. — Nagyon meg lehetünk elégedve az eredménnyel. A látogatásokat naponként folytattuk. Mindenütt előre bejelentettük jövetelünket. A meglátogatottak túlnyomó nagy része szeretettel várta érkezésünket, szívesen fogadta gyűjtőbizottságunkat, igen sokan felajánlották jelentős adományukon kívül értékes, pénzben fel nem mérhető erkölcsi támogatásukat, önként jószántukból vállalkoztak arra, hogy apostolkodnak közös, mindnyájunkat érdeklő katolikus ügyünkben. Ezeknek az önként jelentkező segítő társaknak munkája nagyban elősegítette gyűjtésünk eredményességét.

Gyűjtőkörutunkon a keresztényi alázatosságnak, a nemes áldozatkészségnek sok olyan példáját láthattuk és tapasztalhattuk, melyet elfelednünk nem lehet soha. Szíves engedelmezzük, hogy icsasak ide egyet.

Szeptember hó egyik napján, az alkonyati órákban bekopogtattunk egyik kevésbé tehető, de jószívű és áldozatos lelkű ismert, 2 gyermekes, buzgón vallásos család ajtaján. Látszott rajtuk, hogy kitüntető megtisztelésnek veszik prépost plebánusunknak hajlékukban való megjelenését. Miután előadtuk jövetelünk célját, férj feleség egymásra néz, — gondolkozás nélkül felajánlottak 50 pengőt. Majd amikor elnökünk megköszöni a jelentős és nem várt összeget, hangsúlyozva azt, hogy mily nagy szükségünk van most minden katolikus hívő összefogására és adományára, a feleség rátekint jószágos szemével elnökünkre és átérezve a hallottakat, így szól: „Főtisztelendő atyám! Régi, öreg kopottas télikabátom van, ezt a 100 — pengőt régen, pengőnként gyűjtöttem, hogy az idén új télikabátot

vegyek magamnak, azonban az előadásukból úgy látom, egyházamnak most nagyobb szüksége van erre az összegre mint nekem. Én szívesen felajánlom az egész 100 pengőt a házra, legfeljebb az idén még kopottas kabátban járok." Ezzel átnyújtotta az egész összeget. Csak azt kívánta, hogy nevüket hallgassuk el, mert nem akarnak hivalkodni senki előtt azzal, hogy ők is adtak a nemes célra. Ahol a megértésnek az áldozatkészségnek ilyen fokával találkoztunk, szabad volt-e nekünk egy pillanatra is csüggednünk?

Szeptember hó végén 9.800— pengő és október hó végén már 15.400— pengő adomány volt gyűjtőívünkbe bejegyezve. Ily körülmények között köszöntött ránk az árverés napja október 30-ika,

Elnökünk személyesen képviselte ugyan egyházközségünket ennél a fontos aktusnál, azonban az érdeklődők nagy tömege szorongott a kicsi árverési teremben és várakozott az utcán.

Az árverésen a házat egyházközségünk vette meg 40.000— pengőért mint legtöbbet ígérő.

Szorongó szívvel vártuk az utóajánlatra szánt 15 nap elteltét. Legyen szabad történeli hűség kedvéért még azt elmondanom, amikor november hó 15-én délután 1 órakor Magnin Adorján prépost plebános úr dolgozó szobájában ketten vártuk dr. Cserba Béla járásbírósi elnök úrnak előre megbeszélte telefon híradását az árverés jogerőre emelkedéséről, mindketten az ablaknál állva kitekintettünk a szemben levő Almásy-palota gyönyörű barokkstílusú homlokzatára, mert a kilátást ekkor már nem zavarta semmi, mert a barakot elbontották, a fiókvárosháza előtt álló régi Mária szoborra esett tekintetünk, és éreztük, hogy a hála könnyei utat törnek, kezünk önkénytelenül imára kulcsolódott, — mert a telefon csengett: az árverési vétel jogerőre emelkedett. —

A 150 éves ősi katolikus ház ismét a katolikusok kezére került.

Eddig tart a Szent Korona-Ház megvételének története, és ezzel igénytelen szavaimat be is fejezhetném.

A gyűjtést november 15-én nem szakítottuk félbe, hanem kisebb-nagyobb megszakításokkal folytattuk egész 1935 év február közepéig. A gyűjtés egész tartama alatt a helybeli sajtó a legéberebb figyelemmel kísérte munkánkat és annak eredményét, jóakarató támogató és felvilágosító cikkeivel hathatósan közreműködött a siker érdekében. Mondjunk ezért köszönetet e helyről is önzetlen támogatásukért.

Január havában 8 kisebb gyűjtőbizottság megszervezését is szükségesnek tartottuk, kik elnökünk írásbeli kérelmével és felhatalmazásával meglátogatták a szegényebb sorsú családokat, hogy

tőlük is támogatást kérjenek. Antal István, Kozmári Imre, Bágyi Ferenc, Tót Benei János, ifj. Rejlik József, Tasi Sándor, Hablicsek István, Schneller József, id. Kiss József, Molnár Ferenc, Kovács Ferenc, Horvát Rab József, Géczi József, Minkácsi József, Juhász Imre, ifj. Csáki János, Juhász András, Melicher Sándor, Dózsa László, Taos György, Juhász Ferenc, Liptai József, Újhelyi Ferenc segítettek a gyűjtésben.

„Mienk a ház“, e mondat immár közhellyé vált. Igaz hogy terhekkkel, adóssággal küzködünk. De a legnehezebb részen már túl vagyunk. Az ingatlan tekintélyes jövedelme biztos alapot nyújt arra, hogy azokkal meg is tudunk hirkózni. Az a jó Isten, kihez munkánk megkezdése előtt folyamodtunk, az nem fog minket elhagyni ezután sem, mert látja, hogy igaz ügyben, becsülettel és hűséggel dolgozunk egyházunkért.

Pajkos Lajos.

Ki tud jól németül ?

Szövetségünk célkitűzései között szerepel az ősök iránti tisztelet ébrentartása. Ezért közöljük Meyer Conrad Ferdinand kiváló német költőnek alábbi sorait és felhívjuk ifjú barátainkat, fordítsák ezt versformában magyarra. A legjobban sikerült munkát értékes könyvvel jutalmazzuk és jövőre közölni fogjuk.

„Wir Toten, wir Toten sind grössere Heere
 Als ihr auf der Erde, als ihr auf dem Meere!
 Wir pflügten das Feld mit geduldigen Taten,
 Ihr schwinget die Sichel und schneidet die Saaten,
 Und was wir vollendet, und was wir begonnen
 Das füllt noch dort oben die rauschenden Bronnen,
 Und all unser Lieben und Hassen und Hadern,
 Das klopft noch dort oben in sterblichen Adern,
 Und was wir an gültigen Sätzen gefunden,
 Dran bleibt aller irdischer Wandel gebunden,
 Und unsere Töne, Gebilde, Gedichte
 Erkämpfen den Lorbeer im strahlenden Lichte
 Wir suchen noch immer die irdischen Ziele,
 Drum ehret und opfert — denn unser sind viele!“

Légi veszély, gázháború, légvédelem.

E sorok írója már 1929. ápr. 26-án elsőnek ismertette a Budapesti Önkéntes Mentőegyesület nyilvános értekezletén a hazánkat fenyegető gázveszélyt és hangoztatta a lég- és gázvédelem megszervezésének szükségességét. B. Sz. L.

Trianon óta a magyar Öregdiák lelke tele van keserőséggel, tele van sajtó fájdalommal. Trianon átka az öregdiák nyomában van akkor is, ha valamely örömben van része, vagy amikor írt keres lelkének fájó sebére a multa való visszaemlékezéssel. Nékünk

öregdiákoknak talán még kegyetlenebb sors jutott osztályrészül, mint Nektek fiatal barátaink, mert mi még a huszárromantikás Gyöngyös városában éltük pántlikás benei és tátraaldunai iskolai kirándulások mámorában a kisdíák zavartalan boldog életét. Aztán jött a világháború, a délceg gyöngyösi huszárokat elvitte tőlünk a mi jámbor vicinálisunk és hozta helyettük szakadatlanul a sebesülteket, a gimnáziumunkból kórház lett, a világ bámulta a magyar vitéz-

séget és mégis . . . a Ti gyermeki tudatokat rettenetes magyar valóságra ébredt: Gyöngyös nem fekszik távol a határtól, és a mi Mátránk az ország legmagasabb hegye . . . De igazságtalanok volnánk Veletek szemben, ha csupán a magunk fájdalomával törődnénk. Tudjuk nagyon jól, milyen hősiességbe kerül manapság becsülettel megfelelni kötelességteknek, amikor a gazdasági válságok Eriniszzei napról-napra megkísérlik a mai magyar diák lelki és testi egyensúlyának felborítását. Milyen felemelő hatással lehet reánk öregdiákokra, amikor azt látjuk, hogy a gyűlölet hatalmas megtörik a magyar diák szellemi páncélzatán, amikor azt tapasztaljuk, hogy gazdasági válságok nem hozzák magukkal szükségképpen a magyar diák lelkének összeomlását és a magyar diák ott áll a küzdőtéren feszülő inakkal, glóriásan, mint záloga a szebb magyar jövőnek. De odáig még sok tennivaló van hátra! A mai magyar diáknak tanultabbnak, körültekintőbbnek és rugalmasabbnak kell lennie, mint amilyenek mi voltunk! A jövő Magyarországot megteremtőinek különb érzékkel kell birniuk a realitások iránt, mint amilyenek mi birtunk!

*

Földünk legkiválóbb szakértői egyértelműen úgy vélik, hogy a légi háború megfelelő védekezés nélkül a megtámadott nemzet teljes pusztulását okozhatja. Ez az oka annak, hogy már az első alkalmat megragadjuk, hogy megírjuk a minimumát annak, amit erről a kérdéstről mindnyájunknak tudnunk kell.

1. *A kombinált légi támadás.* Véghezvitele korszerű hadirepülőgépekkel történik. A világháború favázás, 120 kilométer sebességgel haladó 150 lóerős repülőgépei helyett a modern hadseregek repülőgép-óriásokkal rendelkeznek, amelyek 12 motorral 6000 lóerőt fejtenek ki, óránként 300—400 kilométer sebességgel haladnak és 3—5 tonna teherbírással 2000 kilométer utat tudnak megtenni. Ezek a gépek bombáikat átlag 3—4000 m. magasságból dobálják le, de fel tudnak emelkedni szükség esetén 10.000 m. re is a sztratoszféra alsó határáig és még 6000 m. magasságból is tekintélyes találati biztonsággal tudják irányító készülékük segítségével a bombát ledobni. Minthogy Csonka-Magyarország leghosszabb kelet-nyugati átmérője csak 440 kilométer, ennél fogva egy ellenséges repülőgép 2 óra alatt kényelmesen átrepülheti az országot és vissza is térhet bázisához a nélkül, hogy utközben üzemanyag felvételére volna utalva. Csonka-Magyarország van e tekintetben Európában a legkedvezőtlenebb helyzetben, úgy hogy már a háború kitérését követő első órákban tudnák ellenséges repülőrajok az egész ország fontosabb gócpontjait bombázni. A légi bomba háromféle lehet:

romboló-, gyújtó- és gázbomba. Mind háromnak egyidejű alkalmazása: a kombinált légi lámadás.

2. A *romboló bomba*. Hatását robbanás által fejt ki. Fémhüvelyben robbanó anyag (trinitrophenol, trinitrotoluol) van elhelyezve. A robbanó anyagot gyújtó készülék robbantja fel. Ez utóbbi működésbe jön vagy akkor, amikor a bomba szilárd testbe ütközik, vagy pedig késleltető készülék segítségével később, esetleg órák múlva. Az ütközés pillanatában robbanó bombák, rendszerint 5—20 kgr. súlyúak, ezeket sorozatos dobással, élő célok ellen szokták alkalmazni. A robbanás pillanatában kb. 1000 darabra repednek és még 300 méter távolságban is súlyos sebesülést okozhatnak. A késleltető berendezéssel ellátott u. n. aknabombák 50—2000 kgr. súlyúak, átütik egy ház összes emeleteit és mélyen a ház alapzatánál robbannak. Minthogy ezek az óriási bombák igen sokba kerülnek, alkalmazásuk előreláthatólag csak is a katonailag legfontosabb építmények ellen fog irányulni. A bombák leejtése a repülőgépről elektromos uton egy gombnyomás segítségével történik. Mellékelt táblázat a különböző súlyú 3—4000 m. magasból ledobott aknabombák hatását tünteti fel.

Bombasúly.	Kirobbantott földtölcsér mélysége	Szétrombolt betonréteg	Mi történik ha a bomba házat ér?	Mi történik ha a bomba az épületől 50 m. távolságra csapódik?
50 kg.	1.8 m.	0.66 m.	Erősen megrombálja a házat, a tetőt átfurja	Ablakokat, ajtókat rombol
100 kg.	2.0 m.	0.83 m.	A házak felső emeleteit rombadönti. Csaknem rombadönti a házat.	súlyosan megrombálja az épület falait is.
300 kg.	2.1 m.	1.29 m.	Több házat összedönt	Csaknem rombadül az épület
500 kg.	3.0 m.	1.45 m.		
1000 kg.	4.5 m.	2.00 m.		
2000 kg.	6.8 m.	3—4 m.	Házsorokat pusztít el.	Rombadönti az épületet

3. A *gyújtó bomba*. Hatását gyujtogatás által fejt ki ezért pánikkeltésre igen alkalmas. Súlyuk 200 gramm és 5 kg. között változik, tehát könnyűek és ezért egy hadi repülőgép 1000 darabot is vihet magával. Ha a ledobott bombáknak csak a 10%-a okoz

tüzet, 10 gép akkor is 1000 tűzvészt képes sorozatos dobással előidézni. Az újabb gyújtóbombák elektronhüvelyből, a benne elhelyezett thermit keverékből és alumíniumpor+bariumsperoxyd keverékből álló előgyújtóból állanak. Az elektron magnéziumnak és alumíniumnak az ötvözetete, meggyújtva maga is tökéletesen elég. A thermit alumínium és vasoxydpor keveréke; az előbbi meggyújtva alumíniumoxyddá ég el, égése közben 2—3000° C hőt fejleszt, miközben lánggra lobbantja az elektronhüvelyt is. Az égő elektronbomba vízzel nem oltható, mert a magas hőben a víz elemeire bomlik és a felszabaduló oxigén még fokozza az égést. Ezt a lávaszerű, erősen fröccsenő és sisseregő izzó tömeget homokkal vagy földdel kell behinteni, hogy az égést fenntartó levegő oxigénjét elvonjuk tőle. A gyújtó bombák átütő képessége csekély, a tetőzetet átütve a padláson fejtik ki hatásukat, ahol a közelükbe eső minden égethető anyagot meggyujtanak.

4. A gázbomba. Aránylag vékonyfalú bombák, amelyekben 25—30 kg. súlyú mérgező vegyi anyagot juttatnak a földre folyé-

kony vagy szilárd halmazállapotban, hogy az ott elterülve, vagy enyhe robbanás segítségével kolloid füstté, vagy gőzzé porítva fertőzze meg az „elgázosítandó” területet. A harcász tehát kémiai értelemben véve nem mindig valódi gáz, hanem minden olyan anyag, amely élő szervezetbe jutva, ott káros élettani hatást fejt ki. A gázbombák robbanásakor nem hallunk éles dörrenést, hanem csak tompa pukkanást, a gázbomba hüvelye nem szakad apró darabkára, hanem szétnyílik mint a virágszirom.

5. A gázhaború. Légnemű anyagok háborús alkalmazása nem a világháború vívmánya. Thukidides adatai szerint a peleponesusiak Kr. e. 400 évvel kénnel és szurokkal kísérelték meg Platea lakosait városukból kifüstölni. Éppen ezért meddő az a vita, hogy a németek vagy a franciák alkalmazták először a világháborúban a mérges gázokat, mint harcanyagokat. Tény az, hogy az első eredményes gáztámadást a németek hajtották végre 1915. ápr. 22-én Ypernnél, chlorgázzal, amelyeket palackokból az u. n. fuvó eljárással bocsájtottak az ellenség állásaira. Az eredmény 5000 halott és 15.000 gázsérült volt. A világháború második felében már ágyuval lövik, aknavetőkkel dobják, repülőgépről ejtik a gázbombákat, amelyek vagy a tüdőt károsító u. n. „fojtó” gázokkal (Grünkreuz), vagy könnyezést, tüsszentést, köhögést előidéző anyagokkal (Blaukreuz), vagy pedig a bőrre ható maró és hó-

lyaghúzó anyagokkal (Gelbkreuz) vannak megtöltve. A harcászoknak közös tulajdonságuk, hogy a levegőnél valamivel nehezebbek és éppen ezért 15—20 m. magasságban a föld felszínén helyezkednek el. Hatásfokuk nagy mértékben függ meteorológiai tényezőktől: hidegtől, melegtől, esőtől, szárazságtól, széltől, napfénytől, légnyomástól.

6. *Fojtó harcászok.* A már említett chlórion kívül, legjellegzetesebb képviselője ennek a csoportnak a foszgén, amely a rotadó falevél szagára emlékeztető, szintelen, 8 foknál cseppfolyósodó gáz. Mérgező hatása nyolcszor akkora mint a chlóré. Belélegezve a tüdőt támadja meg, a tüdőnyálkahártyáját szétroncsolja, a vérsavó számára áteresztővé teszi, aminek következtében tüdővíznyő fejlődik ki, heves köhögéssel, nagymennyiségű szilvalészerű köpettel, a mérgezett vére besűrűsödik, szíve a fokozott munka következtében felmondja a szolgálatot, vagy már a harmadik órában, vagy csak 2—3 nap elteltével. Hasonlóan hatnak: a difoszgén, a chlorpikrin (vomiting gaze). Ez utóbbi, amint angol nevéből is kivehető, a tüdő mellett a gyomor-bélrendszert is megtámadja.

7. *Ingerlő harcászok.* A szem, orr és a légcső nyálkahártyáira fejtik ki ingerlő hatásukat, ezért könnyezést, tüszentést, köhögést, fuldoklást idéznek elő. Elsősorban arsenvegyületek tartoznak ide, amelyeket a németek „Clark“-nak (Chlorarsenkampfstoffe rövidítése) neveztek el. Ma általában „klárkok“-nak nevezzük ezeket a jellegzetes mérges füstöket, amelyeknek kémiai elnevezésük: diphenylarsinchlorid (Klark I.), diphenylarsincyanid (Klark II.) és diphenylaminarsinchlorid (Adamsit). Közös tulajdonságuk, hogy az előbb említett tüneteken kívül, fejfájást, hányingert, vizsketést, a megfulladás érzetét és ennek folytán halálfélelmet idéznek elő. A könnyezést okozó anyagok közül meg kell említeni a bromacetont, brommethylaethylketont (Bn-Stoff) és a xylylbromidot. Békében ezeket az anyagokat gázálcok áteresztőképességének a vizsgálatához és gázgyakorlatokon alkalmazzák.

8. *Hólyaghúzó, maró harcászok.* Ennél a csoportnál jóformán csak egy harcanyagról, a harcászok legfélelmetesebbikéről, a mustárgázzal kell megemlékeznünk. A mustárgáz (dichloridiaethylsulfid, Lost, Yperit) szintelen folyadék. Tormára, mustárra emlékeztető szagát szennyezések okozzák. Gázbombákkal, vagy repülőgépről való lepermetezéssel juttatják el az ellenséges terepre, amelyet száraz időben 2—3 napig, hideg szélcsendes időben 10 napig is képes megfertőzni. Ruhán, bőrön, cipőtalpon egyformán áthatol. A mustárgázcsepp a bőrre jutva csak egy-két óra elteltével okozott gyuladást, majd 8—12 óra múlva megjelennek a gennyszerű váladékkal telt hólyagok, amelyek másodlagos fertőzések következté-

ben hónapokig tartó gennyedésekbe mennek át. A szembejutott mustárgázcsepp a szem pusztulását idézi elő. Mustárgá zgőzők belelegezve a légutak gyulladását okozzák. Hasonló hatása van az amerikaiak „halálharmat“-jának (chlorvinylarsindichlorid, Lewisit). Harcászati értéke azonban ennek jóval kisebb, mint a mustárgáznak, mert a bőrre jutva égető érzést vált ki és így figyelmezteti a fertőzésre a gázsérültet.

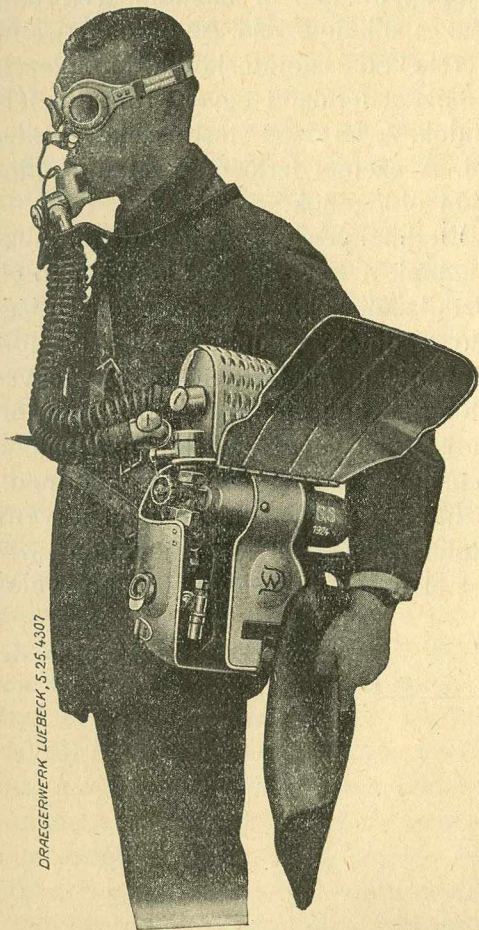
9. *A honi légvédelem.* Feladata a hátszágot fenyegető ellenséges légi támadás elhárítása. Legeredményesebb módja a légi harc. Vadászrepülőgépek az ellenséges bombázó gépeknek nagy károkat okozhatnak, azt azonban nem tudják megakadályozni, hogy a bombázó raj egy része el ne jusson a rendeltési helyére és ott bombáit le ne dobja. A légi harcot eredményesen támogathatja a földről a légvédelmi tüzérség, teljesen elhárítani a légi támadást azonban ez sem tudja. Légi harc és a szárazföldi tüzérségi elhárítás képezik az aktív légvédelmet, amelyet Magyarország részére megtiltott a trianoni békeszerződés. A passzív légvédelem módjai: acéldróthálókból álló léggömbgátak felállítása abból a célból, hogy az ellenséges repülőgépek beleütközve lezuhanjanak, továbbá köddel való beburkolása, elsötítése, fákkal való beültetése katonai szempontból érzékeny területeknek. Az ellenséges repülőket megtévesztésére szolgálnak az u. n. Potemkin-telepek és egyéb álcázó álépítmények. Az aktív légvédelem, valamint a passzív légvédelemnek az a része, amely a katonailag fontos építmények védelmére vonatkozik, a hadvezetőség feladata. A hadvezetőség feladata ezenkívül a honi légvédelmi figyelő és jelentőszolgálat megszervezése is.

10. *A passzív polgári légvédelem.* Az eddig elmondottakból kiviláglik, hogy a légvédelem kérdése nem választható el az önvédelem kérdésétől. Épen ezért a passzív légvédelem megszervezésénél a polgári lakosságnak jut a főszerep. A polgári lakosság megszervezését már béke időben el kell végezni, hogy ne érje készületlenül a légi támadás. A nép legszélesebb rétegeiben ismertetni kell a légvédelem problémáit, mint a honvédelem új ágazatát. Légvédelmi gyakorlatokat kell tartani, amelyeken a polgárság aktív része megtanulja elvégezni azokat a feladatokat, amelyekkel a köznek és önmagának tartozik mint pl. törmelék elhordása, tüzoltás, figyelő és hradó szolgálat, fertőtlenítés, szállítás, rendőri szolgálat, riasztó szolgálat stb. A légvédelmi szolgálatra alkalmatlan gyermekek, aggok, betegek támadás esetén óvóhelyeken helyezendők el, amennyiben a városban maradtak. Óvóhelyeket be kell rendezni a már meglévő épületek pincéiben, ezenkívül pályaudvarokon, tereken, uccakeresztezéseknél, gyárakban, nagyobb üzemekben stb. A padlásról

már békében minden égethető anyagot el kell távolítani a tűzveszély csökkentése érdekében. Az új építkezésnél figyelembe veendő a légvédelmi szempontok, mint pl. lapos, betontetűzetű házak nagy kertekkel, óvóhelyekké átalakítható pincehelyiségek, a széljárás irányában fekvő széles uccák, stb. A légvédelmi szempontok betartása alig 2—3%-al növeli az építkezési költségeket. Gyulékony anyagot a padláson nem lehet megtűrni. Házi tűzoltóság már békében megszervezendő. A házak oltásához szükséges anyagokat (homok, só, pelyva, vödör, lapát) már békében elő kell készíteni. Fa alkatrészek égésénél kézi fecskendőre és vízre is lesz szükség.

11. A *gázvédelem*. Lehet egyéni, vagy nagyobb embercsoportok kollektív gázvédelme. Az egyéni gázvédelem eszköze a gázálarc (könnyű gázvédelem), továbbá az izoláló (önmentő) készülék (nehéz gázvédelem) és a gázvédő ruházat. A gázálarc legmegfelelőbb típusa az u. n. „vonalálarc”. Nevét onnan kapta, hogy egy bizonyos vonal mentén illeszkedik légmentesen az archoz. Ez a vonal a homlok közepén át a halánték felé tart, majd innen az arcon lefelé haladva, az áll alatt egyesül a tuloldalival. A gázmentes zárás tökéletesítésére célszerűnek mutatkozott a záróvonalat keretté kiszélesíteni. A mai korszerű gázálarcok háromrétegű gumiból készülnek szattyánnal bélelt bolyhos kecskebőr kerettel. A látást két cellonlemezből készült ablak teszi lehetővé, amelyek erőművi behatásra nem repednek szilánkokra és páramentesíthetők. A fejhez való rögzítést tartószallagok teszik lehetővé. Leglényegesebb alkatrésze a gázálarcnak a mérges gázok „megszűrésére” szolgáló betét. Ez rendszerint csavarmenetekkel illeszthető a gázálarc szájrészéhez, kisebb szűrő betéteknél közvetlenül, nagyobb u. n. „légtisztítóknál” összekötőtömlő segítségével. Az ipari mérgezők esetén használatos szűrőbetétek különbözők, megfelelően annak, hogy milyen gázféleség méregtelenítésére vannak hivatva. Hadi célokra olyan szűrőbetétet kellett készíteni amely egyformán véd minden számításba jöhető mérges gáz ellen. A korszerű gázálarc háromrétegű száraz betétje megfelel ennek a feltételnek. Az első réteg horzsakőbe itatott anyag, amely kémiai uton köti meg a gázokat. A második réteg az u. n. aktív szénréteg, amely fizikális uton, nagy felületének a vonzó erejével fejti ki hatását. A klárktípusú mérgező füstök ellen ez a két réteg nem nyújt védelmet, ezeknek a megkötését célozza a szűrőbetét harmadik rétege, amely lemezzé préselt zsirmentes gyapotból, itatóspapirból vagy tollpelyhből készül. A polgári lakosság számára készült gázálarcban ugy a belégzés, mint a kilégzés a szűrőbetéten át történik. Nálunk a „Mercur”-gyár készít európai viszonylatban is kiváló gázálarcokat, darabonként 28 P. ár-

ban. A gázárc kezelése, munkának a gázárcban való végzése csakis gyakorlattal gáztanfolyamokon sajátítható el. A szűrőbetét néhány órai használat után kimerül, amikor ujjal kell azt kicserélni. A gázárc csak abban az esetben használható, hogyha a környező levegő oxigéntartalma nem kevesebb 13%-nál. Ilyenkor izoláló készülékre, az u. n. „önmentő“-re vagyunk utalva. A készülék lényege az, hogy a légzéshez szükséges oxigént palackból adagolja, vagy légzésközben kémiai úton fejleszti és ily módon teljesen függetleníti viselőjüket a külvilágtól. A gázvédelem legfontosab és legnehezebb problémája: a mustárgáz elleni védekezés.

DRAEGERWERK LIEBECK, S. 25. 4.307

Amint említettük, a mustárgáz ruházaton, cipőn egyformán áthatol. Ujabbán előállítanak mustárgázbiztos, lostálló gumizott impregnált vászonból készült védőruhákat. Viselésük azonban, az előidézett nagyfokú izzadás következtében igen nagy nehézségekbe ütközik. A kollektív gázvédelem, gázbiztos óvóhelyek megépítésével és berendezésével érhető el. Az óvóhelyek nagyságát úgy kell megszabni, hogy benne egy órai tartózkodás alatt egy személyre 3 köbméter levegő jusson. Legcélszerűbb a pincék, általában a földalatti helyiségek kiválasztása. Az óvóhelynek két bejárata le-

gyen, nyujtson védelmet bombaszilánkok ellen is e mellett a külvilágtól légmentesen zárjon. Befogadó képességük 20—25 személynél ne legyen nagyobb, tetőzetük pedig alá legyen támasztva, hogy az esetleges összeomló ház súlya alatt be ne szakadjon. Az óvóhely szellőztetése kétféle úton érhető el. Az egyik eljárás az, hogy magas kúrtón motoros vagy kézi erővel hajtott szivattyú segítségével szívatjuk be kívülről a levegőt, amelyet a szivattyuba illesztett

szűrőbetéttel még meg is tisztítunk az eselleges mérges gázoktól. A szellőztetés másik módja : az óvóhelyiség elhasznált levegőjét szivattyúval kálipatronon hajtjuk át, amely a szénsavat és vízgőzt elnyeli. Az elhasznált oxigént oxigéntartályból pótoljuk. A mustárgázzal megfertőzött területek felkutatása a gázfelderítő, chlormésszel való desinficiálás a fertőtlenítő osztagok feladata. Fojtó gázzal történt mérgezés esetén a sérültnék nem szabad semmiféle testi munkát végezni, a segélyhelyre is hodágyon kell őt szállítani, szigoruan tilos azonkívül a mesterséges légzés alkalmazása. Az orvos oxigénbelégzést, érvágást végez, szívszereket ad és gondoskodik a mérgezett testének felmelegítéséről. Mustárgázzal fertőzött egyén ruhái a fertőtlenítő helyiségben eltávolítandók, a fertőzött testrészeket pedig chlormészpuderral kell behinteni. A szemet fertőzés esetén szóda-bikarbonát oldattal vagy bőrvizzet öblögetjük.

12. *A légvédelmi törvény.* Eredményes lég- és gázvédelmi mozgalom csakis az ország lakosságának a bevonásával képzelhető el. Egyesületek, társadalmi megmozdulások sokat használhatnak a légvédelem ügyének, számbavehető eredmény azonban csakis a törvény által intézményessé tett légvédelem által érhető el. A légvédelmi feladatokat az államhatalomnak kell előírni és ezeknek elvégzését szükség esetén végrehajtó közegeivel kell kikényszeríteni. Megnyugvással állapíthatjuk meg, hogy másfél évtizedes dermedtség után végre ez évben megszületett a magyar légvédelmi törvény is. Ha ez a törvény bizonyos kötelezettségeket fog a jövőben szá munkra előírni, végezzük ezeket el a szebb magyar jövőbe vetett hittel és bizakodással!

RÁCZ LAJOS dr.

Kérdés: A Hatvan előtti állomást miért nem hívják Ötvenkilencnek?

Mert a honfoglaló magyarok nyelvében hatvan nem meghatározott számot jelentett, hanem annyit, hogy sok. Földesurának nagy serege, sok vitéze volt.

A Mátra növényvilága.

A gyöngyösi diákok figyelmébe ajánljuk ezt a nagyjértékű cikket. Birjuk a kiváló szerző ígértét, hogy a jövő évfolyamban képekkel mutatja be a Mátra flórájának jellegzetességeit. Szerkesztő.

A Mátra növényföldrajzi tekintetben a Balatontól a Bükkhegységig húzódó Magyar Középhegység flóratereületéhez tartozik. Növényzete sok tekintetben egyezik a Kárpátok övének növényvilágával, de különösen a verőfényes, melegebb lejtők növényei az Alföld és az azt környező lejtők növényzetével azonosak.

A Mátra magasabb pontjait és hűvösebb északi lejtőit bükk-erdő, az alacsonyabb lejtőket, verőfényes oldalakat tölgyerdő borítja, különösen az utóbbiban még a gyertyánfa állományok is gyakoriak. Természetes, önmagától fejlődött fenyveserdőt a Mátrában nem találunk. Ilyennek kifejlődéséhez jóval magasabb hegytömegek közeli befolyása, nagyobb nyirkosság, üdőbb talaj volna szükséges, amint azt pl. Vas- és Sopronvármegyék határszéli hegyvidékén látjuk, ahol jóval alacsonyabb hegylejtők az Alpok közelsége miatt fenyvessel vannak borítva. Így hát a Mátrában itt-ott található kisebb fenyőcsoportok, erdőrészek csak mesterséges ültetés eredményei.

Mivel a Mátrában kevés a sziklakibuvás, sziklai növényt is csak keveset találunk rajta. Egyébként is a trachytos kőzet, amelyenből a Mátra is áll, növényzetben aránylag szegény és így a Mátra növényzete más hegycsoportokéhoz képest kevésbé változatosnak mondható.

A bükkerdő és melegebb lejtőkön a tölgyerdő — utóbbi főleg *kocsánytalan tölgyből* (*Quercus sessilis*) és a bozontos kupaccsal és fényes, kissé érdes levelekkel bíró *csertölgyből* (*Qu. cerris*) áll — uralkodó fáit a már említett *gyertyánon* (*Carpinus betulus*) kívül még a *szil* (*Ulmus glabra* és *scabra*), *rezgő nyárfa* (*Populus tremula*), *nyírfa* (*Betula verrucosa*), *közönséges kőris* (*Fraxinus excelsior*), *juharfajok* (*Acer*), *hársfa* (*Tilia*), *cseresznye*, *vadkörte*, *barkócafa* (*Sorbus torminalis*), a *som* (*Cornus mas*) kísérik, különösen az erdőszéleken számos *cserje*, minő a *galagonya*, *kökény*, a *közönséges és bibircses kecskerágó*, a *fagyal*, *ostorménfa*, *bodzafa*, *varjútövis*, stb. található. A bükkös *kisebb cserjéi* közül említhetjük a leghűvösebb helyeken, tetőkön található *fekete áfonyát* (*Vaccinium myrtillus*), a kora tavasszal vörös, illatos virágaival pompázó, de mérges *farkasboroszlánt* (*Daphne mezereum*), szintén árnyas, hűvös helyeken a Kárpátok havas vidékeiről ideszakadt *tüsketlen havasaljai rózsát* (*Rosa pendulina*) mely sötétpiros, sajátos

illatú virágaival már messziről feltűnik. A hegyek alján lent a verőfényes lejtőkön gyakori nyár elején a nagy, rendkívül illatos pirosló virágú törpe rózsza (*R. gallica*). Ugyancsak erdőszéleken, bokros lejtőkön gyakori tavasszal a földön szétterülő szőrös *rekettye* (*Genista pilosa*), nyáron a magas *rekettye* (*G. elata*), a gyönyörű sárga fürtös *feketéllő zanót* (*Cytisus nigricans*) és az Erdélyből ideszakadt *fehér virágú zanót* (*C. leucanthus*). A tölgyfákon az ősszel lombját hullató, sárga *fagyöngy* (*Loranthus europaeus*) élőködik, míg az örökzöld levelű, fehér bogyójú *fagyöngy* (*Viscum album*) nyárfán, hársfán, fenyőn, stb. élőködik. Vizek mentén a fűzfákon kívül gyakori az enyves égerfa (*Alnus glutinosa*).

Tavasszal, lombfejlődés előtt, amikor tehát a lombosság el nem veszi a napfényt a fejlődő füvek elől, legszindúsabb az erdő a különféle színben pompázó virágok százaitól és ezreitől. Ekkor virágzik a *hóvirág* (*Galanthus nivalis*), a *keltike* (*Corydalis cava* és *solida*), a *Gagea*, a mérges *piros hunyor* (*Helleborus purpurescens*), amely csak a Pilis—visegrádi hegyektől északkeletnek és a Kárpátokban él, tehet magyar bennszülött növény; azután a *tüdőfű* (*Pulmonaria officinalis* és *P. mollissima*), az *Isopyrum thalictroides*, *Anemone ranunculoides*, *Ranunculus auricomus*, *Stellaria holostea*, *ibolya-fajok*, *kankalin* (*Primula pannonica*), *Dentaria bulbifera*, *Paris quadrifolia* stb., majd később a *gyöngyvirág*, *Polygonatum*-fajok, a *Mercurialis perennis*, *Majanthemum bifolium*, *Platanthera bifolia*, *Neotitia nidus avis*, a csak Délkeleteurópában honos *Waldsteinia geoides*, *Arum maculatum*, *Oxalis acetosella*, *Ranunculus lanuginosus*, *Asperula odorata*, *Lilium martagon*, a Kékes tetején a Kárpátoktól ideszakadt *Polygonatum verticillatum*, *Myosotis sylvatica*, *Hieracium murorum*, *Chrysanthemum corymbosum* stb. A szárazabb világos tölgyerdők nyáreleji díszje a sárga virágú *Iris variegata* és a gyönyörű lilakék nagyvirágú *Campanula persicifolia*, a fehér gyapjas levelű, bíborpiros virágú *Lychnis coronaria*, a fehér virágú *Clematis recta*; de egyik legszebb díszje a tölgyesnek májusban a magyar *zergevirág*. (*Doronicum hungaricum*), vele társul az *enyves mécsvirág*, *Viscaria viscosa* is. Helyenként a *Scutellaria altissima* halványlila virágai is láthatók. Nyáron az igénytelen, de ritka sárga ernyős virágú *Silaum Rochelii* is található.

Erdei vágásokban a fűzike (*Chamaenerion angustifolium*), földi *eperfajok*, *szederfajok*, *Inula*, *Verbascum*, *Campanula* és *Cirsium* fajok, a *nadragulya* (*Atropa belladonna*), a sárga *gyűszűvirág* (*Digitalis ambigua*) az uralkodók. Az erdei *harasztok* a nyirkos helyeken, patakok mentén termő erdei paizsika (*Dryopteris filix mas*), a hőlgyharaszt (*Athyrium filix femina*), az árnyas sziklákon az édes

gyökerű *páfrány* (*Polypodium vulgare*) és a hólyagharaszt (*Cystopteris fragilis*) említhető. A parádi kis Lipóthegyen *korpafüvet* (*Lycopodium clavatum* is találtak. Szárazabb helyeken, erdőszéleken gyakori a *sasharaszt* (*Pteridium aquilinum*). *Csermelyek*, *patakok mentén* kora tavasszal gyakori az *aranyveselke* (*Chrysosplenium alternifolium*), később a *Circaea lutetiana* a *Scrophularia nodosa* és *vernalis*, a *nebántsvirág*, *Impatiens noli tangere*, legkisebb érintésre messzire szétpattanó terméseivel, a *Cirsium oleraceum*, stb.

A réteken, erdei tisztásokon, erdőszéleken tavasszal ott találjuk a tavaszi *héricszet* (*Adonis vernalis*), különféle *Orchideákat* (pl. *Orchis morio*, *O. speciosus*, *O. maculatus*, *O. sambucinus*, *Gymnadenia conopsea*), az *Arenaria graminifolia*, *Iris graminea* (a *Galya rétvén*), később az *Ajuga*, a mezei *zsálya* (*Salvia pratensis*), a *kart-hauzi szegfű* magyarföldi rokona, a *Dianthus Pontederæ*, a *papvirág*, vagy *margaréta* (*Chrysanthemum leucanthemum*), a *Hypochaeris maculata*, *Trifolium pannonicum*, a délkeletről jött *Trinia Kitaibelii*, nyáron a *Laserpitium latifolium*, ősz felé a *Szent László füve* (*Gentiana cruciata*) a feltünőbb vagy gyakoribb növények.

A sziklák növényei közül megemlítjük az árnyas görgeteges helyen növény, lapos becőjű *holdviolát* (*Lunaria rediviva*), a *Bupleurum longifoliumot*; a sziklarepedésekben, így a Saskőn és Disznókőn nő a *Saxifraga aizoon*, a sziklák aljában a *Hesperis candida*, a *Centaurea mollis*, a *Sedum glaucum* erősen mirigyszőrös eltérése :

a *Sedum matrense*, azután az *Allium montanum*, ősz felé a sárga *sisakvirág*, az *Aconitum anthora*, a Világoshegyen Gyöngyöstarján felett pedig a ritka *Minuartia frutescens*. A sziklák cserjéi közül említjük a *Cotoneaster integerrimát*, a *Spiraea oblongifoliát* és az igen sűrűn tüskés, fehér virágú *Rosa pimpinellifoliát*.

Az alacsony *verőfényes* köves bokros helyeken kora tavasszal nő a *Potentilla arenaria*, később a magyarföldi *P. patula*, a kék vagy sárga virágú törpe *nőszirm* (*Iris pumila*), a *Medicago prostrata*, *Centaurea stricta*, a *Veronica prostrata*, *V. dentata*, *V. teucrium*, majd az *Anthemis tinctoria*, *Geranium sanguineum*, ősz felé az *Aster amellus*, *Phyteuma canescens*, *Centaurea*, a ritka *Crepis pannonica* és egész nyáron a *Carduus collinus*, mely csupán az Északi és Északkeleti Kárpátok és a Magyar Középhegység lejtőiről ismeretes.

*Növénytani*lag talán *legérdekesebb* pontja a Mátrának a Gyöngyös és Abasár község közt húzódó *Sárhegy*, ahol kora tavasszal az igen ritka apró *Gagea bohemica*, majd a *Pulsatilla grandis*, később a *Thlaspi Jankae*, *Potentilla patula* nyár végén az *Aconitum Anthora*, a Szent Anna kápolna melletti tócsában a rendkívül érdekes és ritka *Ranunculus polyphyllus* és a *Carex Buekii*, a hegyköves lejtőin pedig a szintén csak kevés pontról ismeretes pázsitfű, a *Poa scabra* terem. Ugyancsak nyár elején a *Linum hirsutum* kékvirágú bokrai is diszlenek rajta, ősszel pedig a hegylejtő az élénk vörös levelű szömörcebokroktól (*Cotinus coggygia*) piroslik.

A Mátrában található virágos növények számát mintegy 1000 fajra lehet becsülni. Nedves években sok kalapos gomba is terem.

(Barcza—Vigyázó *Mátrakalauz* 1930-ból).

Jávorka Sándor dr.

Mikor én ujságíró voltam . . .

Régen történt a dolog, bizony régen! Első gimnáziumba jártam. Igen büszke voltam én akkor! Elemistákkal a világ minden kincséért nem álltam volna össze játszani s az a kis kék sapka, amit mi gimnazisták viseltünk, azt hittük, hogy többet jelent, mint Napoleon marsallbotja.

Borzasztó nagy kedvvel jártam iskolába. Minden tantárgyat szerettem, még a latint is meg a számtant is, amely két tárgy rendszeren a diákok mumusa szokott lenni. A Veni Sancte után néhány hónapra már olyan voltam, mintha örökké csak gimnazista lettem volna.

Egy nap az osztályfőnököm magához hívott az utcán és azt mondta :

— Te, Jóska, ezentúl Klein Sanyit fogod tanítani! Nagyon gyenge gyerek, foglalkozz csak vele komolyan, majd meglátom, lesz-e eredmény!

— De osztályfőnök úr, — próbáltam ellenmondani, hiszen én nem tudok tanítani! Magam is kis gyerek vagyok!

— Ej, lári-fári! Nem olyan nagy dolog az egész — volt a felelete az osztályfőnökömnek. Hegyi tanár úr volt, rég elkerült már Gyöngyösről. — Elmégy Sándorékhoz mindennap, kikérdezed a leckét és punktum! Csak arra vigyázz, hogy jól tanulja meg, mert kissé hanyag az ipse! Tíz koronát kapsz egy hónapra!

Szivszorongva vártam a délutánt, mikor „tanári” tevékenységemet meg kellett kezdenem. Klein Sanyi vidéki szülők gyereke volt, kosztba adták Wiener kisasszonyhoz, aki kosztadásból élt s közismerten a legidősebb hajadona volt akkoriban Gyöngyös városának. A Solymos-utca végéről a Főtérre kellett lemennem. Egész kirándulásnak tűnt ez fel nekem. A másnapi leckét jól megtanultam, nehogy felsüljek. Mikor megérkeztem, illedelmesen bemutatkoztam Wiener kisasszonynak, aki nagyot nézett, mikor meglátott. Bizonyára túlfiatlannak tartotta a „tanár urat”. De nem szólt semmit.

Mi aztán összeültünk Sanyival és elkezdtünk tanulni. Kis szőke gyerek volt ez a Sanyi. A középső sorban ült az osztályban a negyedik padban. Sehogy se izlett neki a tanulás. Különösen sok baja volt a latinnal. Emlékszem, hogy az osztályfőnökünk „különórára” is berendelte néhányszor, ami abban állt, hogy délután mindazoknak, akik délelőtt rosszul feleltek, el kellett menni az osztályfőnökünk lakására s fel kellett mondani a leckét. S ha az illető akkor sem tudta? . . . No erről inkább jó nem is beszélni. Nem kívántam én ezeket a különórákat az ellenségemnek sem.

Szóval Klein Sanyival én magoltam egész éven át a latint. Las-

sanként rájöttem, hogy nem is olyan nehéz az a tanítás! Mindenesetre Klein Sanyi többet szenvedett alatta mint én, mert mégis csak könnyebb volt kérdezni, mint felelni. Hogy volt-e eredménye a tanításomnak, arra már nem emlékszem, de erős a gyanum, hogy nem sok tudományt önthettem szegény Sanyiba, mert nem sokáig birta nálunk az iramot, a második osztályt már valahol más városban „próbálgatta“, nem Gyöngyösön.

Nekem azonban az egész évben kijárt minden hónap elején a 10 korona, amit Wiener kisasszony gondosan borítékba csomagolva nyújtott át.

Mindezeket csak azért bocsátottam előre, hogy megmagyarázzam, miképen lettem én tőkepénzes tíz éves koromban. Az első 10 koronának borzasztóan örültem, hiszen ez volt életem legelső keresete. Mikor a zsebemben éreztem, azt hittem, hogy én vagyok a világ leggazdagabb embere. El is határoztam, hogy valami nagy dolgot csinállok vele.

S itt kezdődik az én ujságírói karrierem, mert hosszas töprengés után arra a gondolatra jutottam, hogy ujságot alapítok. Egyelőre ugyan még nem tudtam, mit fogok beleírni, de egy pesti cégtől akkor kaptam ajánlatot litografáló készülékre. Enyvszerű lap volt ez, amelyre rá kellett fektetni a másoló tintával megírt oldalakat s vagy 10 példányt lehetett ily módon létesíteni. Én tehát mindenekelőtt a készüléket rendeltem meg. Néhány nap mulva meg is jött s én ezalatt már a „szerkesztőbizottságot“ is összeállítottam néhány osztálytársamból, sőt néhány „cikket“ is megírtam. Sokat vitatkoztunk a „szerkesztőségben“, amely a folyosó egyik magányos zugában volt, hogy mi legyen a címe az ujságnak! Voltak, akik „Gyöngyösi diákujság“-ot vagy „Előré“-t vagy ilyesfélét ajánlottak, de nekem nagyon tetszett az „Excelsior“ szó. Nem tudtam ugyan pontosan mit jelent, de nagyon hangzatos volt és valahol olvastam, hogy cipőkenőcsöt meg szappant is neveztek el így. Én tehát amellet kardoskodtam, hogy így nevezzük el az ujságot is. S mivel a laptulajdonos és a nyomdász is én voltam, a főszerkesztői állást nem is számítva, az én akaratom diadalmaskodott.

Lassanként megszületett az első szám. Az előszót, amely előfizetési felhívás is lehetett, én írtam s itt minden fűt-fát ígértem az olvasóknak. Egy szám ára 4 fillér volt s ezért bámulatot sokat nyújtott az Excelsior. Jött mindenekelőtt egy hosszú cikkem, mely egy tűzvész leírása volt. Akkoriban pusztította el a nagy tűz Gyöngyös városát s én egy ehhez hasonló esetet írtam le színes szavakkal. „Munkatársaim“ is kitétek magukért. Egyik osztálytársam még rejtvényeket is gyártott, bár azt hiszem, ő löbbit törte a fejét, míg meg-

csinálta azokat, mint az, aki megfejtette. A jókedvet „A klasszis humora” című rovat nyújtotta, amelyben az osztályban állandóan előforduló tréfás események foglaltak helyet. Igen hatásosak voltak a szerkesztői üzenetek is, amelyek a szubjektív elemet képviselték s közvetlen összeköttetést létesítettek a szerkesztőség és az olvasóközönség közt. No és aztán volt még egy cikk, a „Körtefa” című. Ennek egy kisiú volt a főhőse, aki a körtefával kapcsolatban valami igen megható történetet élt át úgy, hogy sírni lehetett az elolvasás után. Ezt a cikket azért említem meg ily részletesen, mert ez indította meg a lavinát, ami csakhamar katasztrófához vezetett.

Nekem valahogy kezdettől fogva nagyon ismerős volt a körtefáról szóló história, de keresztülgedtem a „szerkesztői cenzurán”, mert „az irodalom üzöi” oly kis számban voltak az osztályunkban, hogy ápolni kellett a zsenge venyigéket, gondoltam magamban, még ha némi vadhajtás is van rajtuk. S ahogy tovább gondolkoztam, egyre jobban megbizonyosodtam abban, hogy a körtefa történetét, én már olvastam valahol. Végigfutottam magamban minden lehető könyvet, amit ismertem. Meglehető nagyterjedelmű volt az általam áttanulmányozott irodalom, de szerintem az akkori világirodalom igen tekintélyes részét tette ki a Többszines királyfitól és Rinaldo Rinaldini-tól kezdve Hófehérkén meg a Hamupipőkén át a Filléres könyvtár minden füzetéig. Sőt néhány Jókain és Cooper-regényen is túlvoltam. Ilyen kiterjedt irodalom mellett nem csoda, ha nem jutott eszembe a „Körtefa” igazi szerzőjének a neve.

A lap megjelent s az Excelsior meghódította az osztályt. A 10 példány, amit készítettem rögtön elfogyott, alig tudtam megtartani egy „szerkesztői példányt.” Ha kétszer annyi lett volna, akkor sem maradt volna belőle. Napokon át az órák alatt egyebet sem olvastak a fiúk, mint az Excelsiort. A tízpercek alatt csoportok alakultak és minden egyes cikket és rovatot megvitattak.

Egy nap az egyik „szerkesztőségi beltág” titokzatos arccal jött hozzám s a fülembé súgta :

— Te, Jóska ! Tudod-e, hogy Géza azt hieszteli, hogy a tűzvész történetét kiírtad a negyedik elemista könyvből !

Elsápadtam és megdöbentem erre a váratlan hírre. Én kiírtam a cikket ? Én, akinek hemzsegett a feje újabb és újabb témák tömegétől ? Gyalázatos rágalom ! Igaz, hogy az elemista könyvben is volt valami hasonló dolog elmesélve, de ott árvívről volt szó, nem tűzvészről. Az pedig nagy különbség !

A legjobban az bosszantott a dologban, hogy épen Géza mesélt rólam ilyen dolgot, a szerkesztőség egyik főtagja és — amit legelőször kellett volna mondanom — a „Körtefa” második szer-

zője, ez a haszontalan alak, akiről most már egész biztosan tudtam, hogy a novelláját szóról-szóra kiírta valahonnan. S most még ő mer engem vádolni.

Cselekedni kellett. Azonnal összehívtam a szerkesztőséget, — a munkatársak közt megjelent Géza is — és előadtam a hallottakat. Nekitámadtam Gézának, hogy gyalázatosan rágalmaz, ha azt állítja, hogy az én cikkem plagium. (Ezt a szót nemrég olvastam az újságban, nem is tudtam, hogy oly hamar rokonságba kerülök vele). Azt is odavágtam, hogy amennyire „egyéni invenció“ terméke az én cikkem, oly alávaló plágium a „Körtefa“ s én mindent elfogok követni, hogy igazamat be is bizonyítsam.

Géza elvörösödött, aztán a párbajszabályok teljes mellőzésével ökölbe szorított kézzel jött nekem. Hogy mi következett aztán, annak kitalálását rábízom az olvasó fantáziájára, de annyi bizonyos, hogy Géza legalább annyi kék folttal hagyta el a küzdőteret, mint én.

Hiába, a szerkesztés nem könnyű dolog s a kellemetlenségeknek még nem lett vége. Géza, úgy látszik, tovább hintette a mételeyt s másnap feldúlt hangyabolyhoz hasonlított az osztály. A tízpercek alatt mindenféle az Excelsior példányait láttam a kezekben, suttogó csoportokat láttam, melyek elhallgattak, ha feljűk közeledtem.

Most már lehetetlen volt tovább halogatnom a tettek mezejére való komoly kilépést, egész főszerkesztői tekintélyem veszélyben forgott. A szerkesztőbizottsággal, amelyből természetesen Gézát kizártuk, összeültünk vagyis inkább összeálltunk, mert az egész a folyosó végén történt, ahol egy szék sem volt és megállapodtunk, hogy az ügyet számtan tanárunk elé terjesztjük, döntse el ő, hogy ki követett el plágiumot. Nagyon szerettük ezt a tanárunkat s vele voltunk a legbizalmasabb viszonyban. Én bizton hittem, hogy ha én olvastam a „Körtefa“ című elbeszélést már valahol, akkor ő még inkább olvasta azt. Így bizonyára nekem fog igazat adni.

A számtanóra előtt a folyosón át is adtam az Excelsiort a tanárunknak. Dolgozatírás következett s a tanár úr belemért az újságunk olvasásába. Szemmelláthatólag élvezte a szellemességeket, mert arca igen derült volt. Én alig tudtam a dolgot megcsinálni, félszemmél mindig a katedra felé tekintettem.

Óra végén aztán odamentem hozzá és szivszorongva kérdeztem véleményét. Ő csak mosolygott, aztán megveregette a vállamat:

— Ügyes gyerekek vagytok Jóska, de kicsiségek miatt ne veszekedjete, hiszen ilyen kis gyerekek, mint ti, még nem alkothatnak egészen eredeti dolgokat.

Ezen szavak után visszaadta az Excelsior szerkesztői példá-

nyát és kiment az osztályból. Én le voltam sujtva, mert sokkal többet vártam a számtantanárunk bírálatától.

A következő óra osztályfőnökünké volt. Bennem rossz előérzet lett úrrá s hirtelen megvillant bennem az a gondolat, hogy hátha a számtantanárunk elmesélte a lap történetét az osztályfőnökünknek. Ebből csak baj származhatott, mert Hegyi tanár úr igen szigorú ember volt.

S nem is csalódtam, mert az osztályfőnökünk, mikor bejött az osztályba s beírta a hiányzókat, felém fordult :

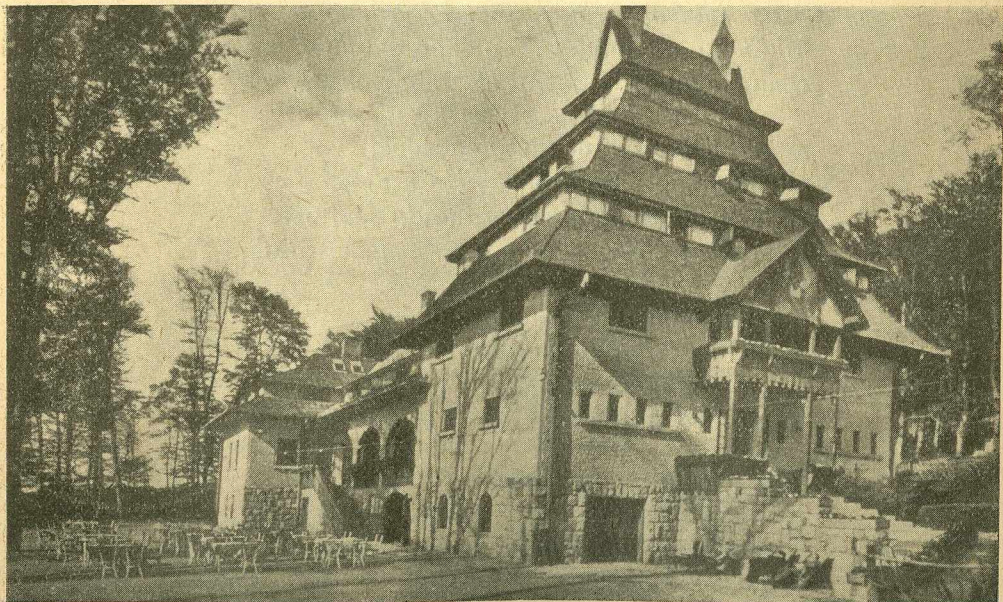
— Jóska, Jóska, miket hallok ? Hát ti lapot szerkesztetek s azt nekem csak most kell megtudnom ? Ide azokkal a lapokkal !

Én tántorogva vittem ki a szerkesztői példányt, a többi „előfizető” lapja is csakhamar ott hevert a katedrán.

Szörnyű percek teltek el. Szívrepesve vártam, mi lesz velünk.

— Ti még gyerekek vagytok — kezdte végre osztályfőnökünk — van nektek elég tanulnivalótok, foglalkoztatok azokkal ! Ilyesféle számársággal nem érdemes az időtöket elpocsékolni. S hozzá még, amint hallom, veszekedés és ellentét is származik belőle ! Ezennel megtiltom az ujságírást s ezeket a példányokat elkobzom. Egyelőre nem kaptok semmi büntetést, de ha legközelebb megint hasonló dolgot csinál valaki az osztályban, az aztán ne kerüljön a szemem elé ! Punktum !

Ez a punktum volt rendszeren az osztályfőnökünk mondatbefejezője. Halálos csend fogadta a bejelentést, amely ellen nem volt

apelláta. Bár „szerkesztői önérzetem“ súlyos csapást szenvedett a „szamárság“ szótól, de aztán megkönnyebbülve lélegzettem föl. Mégis csak megúsztuk a dolgot, nem lett semmi baj! Csak nagy terveim mentek füstbe! Hát bizony ez azért elég keserűség volt!

Az óra aztán nyugodtan telt el. Óra után a lappéldányok tulajdonosai nekem rontottak, hogy fizessem vissza a 4 filléreket. Én azonban vis maiorra hivatkozva azt feleltem, hogy nekem is jelentős tőkém veszett kárba, hiszen sok befektetésem volt, meg aztán tulajdonképen ők már elolvasták a lapot s így élvezték a benne levő irodalmat.

A kedélyek lassan megnyugodtak, csak Gézával nem békültem ki sokáig. Azt azonban megvallom, hogy azzal a bizonyos „Körtefa“ című elbeszéléssel még mai napig nem találkoztam újra és így még mindig nem tudom biztosan, hogy plágium volt-e vagy sem.

Ez az én ujságírói pályám rövid, de nem nagyon dicsőséges históriája.

Megyeri József.

A betlehemi pásztorfiú

*Azon éjjel, mely fényt árasztott a földre,
S az igazság örök napját feltünteté,
Midőn a megváltót szeplőtlen szülője
Bethlehemben szegény jászolba fekteté.*

*Angyali karoknak dicső énekével
Hívatva, pásztorok siettek hozzája,
A bölcsőt ragyogni csodálandó fénnel
Látják, hisznek, s szívök a kisdedet áldja.*

*És nap felkeltével ismét eljövének,
S jeléül őszinte jóakarajoknak,
Az isteni gyermek kegyes szülőjének
Galambot, gyümölcsöt és báránykát hoztak.*

*Egy pásztorfiú volt velök Bethlehemből,
Ki mint szegény árva semmit sem vihetett,
Ő neki semmije sem volt mindezekből,
Csak tiszta szíve volt, s abban hit s szeretet.*

És hogy kijelentse e szív szeretetét,
 Jó szívvel megfújja pástorfurulyáját,
 Ezzel köszöntvén az isteni kisedet,
 Hű nevelő atyját s szűzanya-dajkáját.

Eljött minden reggel, s a kis Jézuskának
 Fújt egyet, mint neki Isten tudni adta ;
 S szívreszóló hangját jámbor nótájának
 A szent kiseded mindig örömmel hallgatta,

De amint egy reggel szokás szerint eljön,
 A szegény hajléknál sok fényes szolgát lát,
 Bámul a csoporton s az arany-ezüstön,
 Mely borítá kelet három szent királyát.

Kik bíborpalástban a porba hullának,
 Értvén a jóságos Istennek nagy titkát.
 Imádvá hódoltak az Isten Fiának,
 Adván neki tömjént, aranyat és mirrhát.

Látván ezt a szegény pástorfúú, nem mert
 Most közelebb menni kis furulyájával ;
 Csak távolról nézte a sok szép idegent
 Együgyű szívének szent jámborságával.

De a szent Szűzanya mindjárt észrevette
 A jó pástorfúú, amint távol áll a ;
 Magához szóllítja, kitérnek mellette,
 S a szűz kegyességgel így szólott hozzája :

Csak a szeretet ad az aranynak becsét,
 Melyet a királyok hoztak jámborsággal ;
 A te szívedben is ég ily hű szeretet,
 Jer hát, amint szoktál, elő furulyáddal.

És a pástorfúú furulyázni kezdett,
 Oly szívreható volt szívből jött nótája,
 Hogy öröm fogott el ott minden jó lelket,
 A kis Jézuska is mosolygott reája.

TÁRKÁNYI BÉLA.

Dr. Winckelsteini Winckler István városunk képviselője.

1890-ben született Győrött. Római katolikus, kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter. A gimnáziumi érettségi után egy évet a bécsúj-helyi katonai akadémián töltött, majd beiratkozott a budapesti egyetemre, ahol jogi és államtudományi doktorrá avatták. Egyetemi évei alatt a *Revue de Hongrie* segéd-szerkesztője volt. A világháborúban résztvett a mozgósítástól az összeomlásig s mint főhadnagy szerelt le több kitüntetéssel. 1919-ben az ujonnan felállított külügyminisztériumba került miniszteri titkári rangban, 1921-ben pedig a bécsi követséghez osztották be. Ugyan- ebben az évben tette le

a bírói és ügyvédi vizsgát. Később a közlekedési minisztériumba helyezték át, ahol két éven át az import-export osztály vezetője volt. 1923-ban a párizsi magyar követséghez került, két év múlva pedig visszarendelték a külügyminisztériumba. Mint a minisztérium gazdaságpolitikai osztályának helyettes vezetője több ízben vett részt a Népszövetség ülésein. Nemzetközi kereskedelmi szerződések alkalmával több ízben volt a magyar küldöttség vezetője. Gróf Bethlen István miniszterelnök 1930. évi berlini és Gömbös Gyula miniszterelnök 1932. évi római tárgyalásain gazdasági szakértő volt. 1933-ban, mint a külkereskedelmi ügyek kormánybiztosát a Külkereskedelmi Hivatal megszervezésével bízták meg, amely feladatának kitűnően megfelelt s mint elnök az új intézmény élére került. 1934-ben résztvett a magyar-osztrák-olasz tárgyalásokon Rómában s írta alá az Olasz-

országgal és Ausztriával kötött gazdasági megállapodásokat. A kormányzó 1935 március 5-én nevezte ki kereskedelemügyi államtitkárrá, majd 1935 szeptember 2-án kereskedelmi és közlekedésügyi miniszterré.

A mi élő értékeink.

Az ezen sorozatokban következő vázlatos életrajzok bemutatásával kettős célunk van: egyrészt rá akarunk mutatni arra, hogy a tehetség és a kitartó szorgalom a muliban is csak nehézségek legyőzése után tudott érvényesülni, másrészt be akarjuk mutatni az ifjúságnak s a Kalendárium olvasóinak a Szövetség s így közvetve a tanulók jóakaró barátait.

1. Guba Pál.

A város mai vezetőinek egyik nesztora, mindnyájunk kedves Pali bácsija 1861 április 26-án született. Atyja Alajos, a Kispatak által hajtott Gubamalom tulajdonosa, anyja Forgách Juliánna szintén régi molnár család leszármazottja volt.

A kis fiúcska élénk emlékezetében maradt anyai nagyapja Forgách István sári molnár-mester, ki gyolcsgatyában, égszínkék ezüstgombos mellényben járt, s büszke volt arra, hogy az országnak nagy urakat adó Forgáchoké között ringott ősei bölcsője.

A hat fiú közül három kiskorában elhalt, a megmaradtakból kettő néhány gimnáziumi osztály elvégzése után apja mesterségét folytatta, s életök zavartalan boldogságban folyt le az alsó és felső Guba malomban. A legidősebb Palkó szintén csak két osztályt járt a gyön-

gyösi gimnáziumban, a felsőbb osztályokat Egerben és Jászberényben végezte el. Itt tett érettségi vizsgát is.

A középiskolákból kikerült ifjú tisztában van életcéljával: pap akar lenni. Mivel az egri és esztergomi teológusok közé bejutnia nem sikerült, lelke sugallatát követve a piaristáknál jelentkezett felvételre. Az ujoncév eltelté után a teológiát Nyitrán, az egyetemi tanulmányokat Kolozsvárt végezte el. 1885-ben Lönhardt Ferenc erdélyi püspök pappá szentelte, s első szentmiséjét augusztus 8-án mutatta be az Úrnak a szent Bertalan templomban.

Tanári működését Kisszebenben kezdte meg, mint latin-magyar és történelemre képesített tanár. A rendben akkor fennálló elvek szerint több helyen tanított, s előjárói utasítására szaktárgyain kívül a hittanításra is vállalkozott. Talán éppen a felvidéki tót nebulókkal való bajlódás fejlesztette benne fájának szeretét s a szülőföldjétől való állandó távollét növelték benne a vágyat Gyöngyös után.

A trianoni események Pozsonyszentgyörgyön érték. A rend 24 gimnáziumából 13-at vittek el ellenségeink. Mivel a hűségesküt nem tette le, eltiltották a tanítástól, majd kiutasították. Kicsi értékeit egyetlen teherkocsiba berakva 1920 november 3-án indult el a Csonkaha felé, s a rövid út hosszú egy hónapig tartott. Szülővárosában talált hajlékot a hontalanná lett Vándor, ahol a rend engedélyével elvállalta a kórház lelkészi állását.

A hazáját ért végtelen csapás valósággal megacélozza Pál bátyánk életerejét. Folytatja szociális tevékenységét a kórház falain kívül is, sok-sok szenvedő embertársát vigasztalja meg szinte kifogyhatatlan tanácsaival. Közel lizenhétezer zarándokot vezetett az ősi Máriacellbe, Rómába és a lourdesi kegyhelyre. Lelkének egyensúlyát, fiatalos derűjét az isteni kegyelem mindmáig fenntartja, ez teszi lehetővé, hogy életét mindig honfitársai javának előmozdítására szentelheti. Emellett tanítványainak nagy számát irányította az egyházi pályára.

A gyöngyösi katolikus hitéletnek idei egyik kimagasló eseménye augusztus 4-én tartott aranymiséje a szent Bertalan templomban. A város lakói zsúfolásig megtöltötték a templomot, s fogadták a jubiláns áldását. A legényegyletben tartott ünnepi ebéden tanítványainak és tisztelőinek szintén nagy serege vett részt.

A jubileumhoz csatlakozva arra kérjük a magyarok Istenét: tartsa meg Őt minél tovább nekünk.

2. Majzik Viktor.

Városunk régi barátja 1866-ban Nagyfügeden született. Mint a gyöngyösi járás főszolgabírója, később a megye alispánja minden társadalmi megmozdulásból kivette részét és a város lakóinak ragaszkodását szerezte meg.

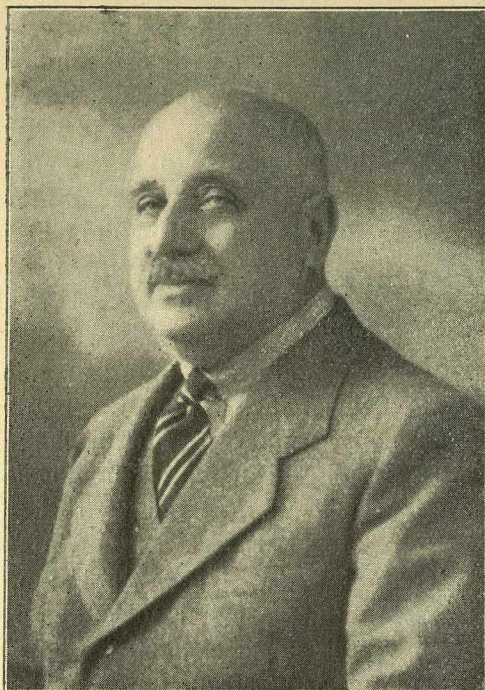
1901 óta, s így még a nagy háború kitörésekor is ő áll a megye élén. A város érdemei méltánylásául 1916 július 30-án díszpolgárává választja meg. A válságos idők nagy fergetege elragadja egyetlen fiát. A veszteség nem jár magában: szeretett hitvese kevés idővel éli túl a nagy csapást. A boldog családi körtől kegyetlenül megfosztott Majzik Viktor Budapestre kerül a közigazgatási bírósághoz s mint a nagy lelkek általában, ő is a kötelességteljesítésben keres vigasztalást.

Azon megkeresésünkre, elfogadja-e Szövetségünk tagságát, a következő szép szavakkal válaszolt: Gyöngyösi diák nem voltam, de Gyöngyös városban töltöttem az életem legszebb szakát s a városból való eltávozásom (1897) után is hivatali állásomból kifolyólag a város közönségével a gyakori találkozás révén is a legbensőbb harmóniában éltem. Érzéseim a város és lakói iránt ma is változhatatlanok.

3. Richter Gedeon.

Richter Gedeon a hevesmegyei Ecséden földbirtokos családból született 1872. szeptember 23-án. Atyja Adolf és édesanyja már a következő évben elhunytak s testvéreivel együtt Gyöngyösön a nagyszülőknél és az Engel családnál élte át gyermek és ifjú korát. Mínd a hat gimnáziumi osztályt a ferencrendiek gimnáziumában járta ki, s tanárai közül ma is hálás kegyelettel őrzi Pintér Kornél emlékét. Középiskoláinak sikeres elvégzése után, mint gyógyszerészgyakornok a gyöngyösi Mersits Nándor-féle gyógyszertárba lépett. A gyakornoki évek eltelté után a budapesti tudomány-egyetemen szerezte

meg gyógyszerészi oklevelét 1895-ben. Az egyetem akkori hírneves tanárai vezették be a tudós kutatás munkájába: Thán Károly, Lengyel, Margó Tivadar és Eötvös Lóránt báró. Ennek bir- tokában európai körútra há- tározta el magát. Bejárja Francia-, Német- és Olaszor- szágot, ahol a gyógyászat egy abban az időben újra neki- lendülő ágában, az organo- therapia területén egészíti ki ismereteit. Bőséges tapaszla- latokkal tarsolyában, Richter Gedeon 1901-ben újra Buda- pestre tér vissza és itt meg- veszi az Üllői uton ma is fennálló Sas gyógyszertárt.

A gyógyszertárral kapcsola- ban programjába veszi az organoterapiának Magyaror- szágon való kifejlesztését és ennek szolgálatában haladék- talanul laboratóriumot létesít. Egyedül kezdi meg az uttörő

munkát, amelynek csakhamar eredménye is mutatkozik, amennyi- ben már a következő évben forgalomba hozza az első magyar or- ganoterapiás gyógyszerkészítményt, a Tonogent, amelyből rövide- sen mindenütt ismert és megbecsült világmárkát teremtett. Az első készítmények sikerén felbátorodva, rövidesen új világcikkeket kreál. A pajzsmirigy, petefészek, hasnyálmirigy készítmények után Richter a gyógyászat rendelkezésére bocsájtja a nagyszerű glanduitrint, amely készítménye a szülészetben ma is pótolhatatlan.

Richter vállalkozása csakhamar tulnő a Sas gyógyszertár la- boratoriumának keretein, ezért, hogy üzemét tovább tudja fejleszteni, Kőbányán gyárat alapít, ahol nemsokára újabb világmárkák meg- teremtésével szerez világhírt a Richter névnek. Nemcsak a szak- emberek, a művelt nagyközönség is meg tudja ítélni, hogy mit je- lentettek és mit jelentenek ma is a gyógyászatban a lecithinkészít- mények, a Hyperol, a Kalmopyrin és a Hydropyirin! Ám a világ- háború kitörése, épen azért mert Richter tudományos fekészültsége méltatlannak tartotta önmagához a konjunkturák teremtette lehetősé- gek felhasználását, bizonyos mértékben a gyár fejlődésének is gá-

tal vetett. De csak látszólag, mert ő maga tovább dolgozott a kijelölt irányban és ennek eredményeképpen a világháborút követő gazdasági válságok idején sincs „leépítés“ a Richter-gyárban, sőt felépíti az új 8 munkateremből álló organotherapiás osztályt. Ugyanekkor újabb szintetikus kémiai gyógyszerek is napvilágot látnak üzemében. Novocol, Tophosan, Cotarnin, az organotherapia terén pedig a Corpus Luteum, Parathyreoidea, és Hormogland készítmények fémjelzik a Richter Gedeon féle üzemet.

A külföldön is nagyszerű csengésű Richter név most már lehetővé teszi, hogy exportra is gondoljon. Egy-két év leforgása alatt nemcsak Európa, hanem a messze Kelet és Nyugat fontosabb gócpontjaiban leányvállalatokat és képviselőket létesít. Ezalatt idehaza újabb nagyszerű készítmények kerülnek forgalomba: Bismosalvan, Carbo-készítmények, Adigan, Insulin, Inarsunin, Perhepar, Glanduovin, Glandubolin, Glanduantin, stb., bizonyítékául annak, hogy a gyár az orvostudomány fejlődésével lépést haladva, mindig meghozta a szükséges gyógyszereket. Ma a gyár 9 üzemosztályra, 5 tudományos osztályra tagozódik és 400 munkásnak, 50 tisztviselőnek, köztük orvosoknak, gyógyszerészeknek és mérnököknek ad kenyeret, ezenkívül 3 külföldi leányvállalatot tart fenn és 40 képviselővel rendelkezik.

A Richter-gyár 1927-ben ünnepelte fennállásának 25 éves évfordulóját. A gyárnak ezen jubileuma alkalmával méltán volt része a legmagasabb elismerésekben, az egyes tárca-miniszterek részéről külön-külön is, így a Belügy- és Népjóléti Minisztérium a magyar közegészségügy terén kifejtett, kiválóan értékes szolgálataiért, a Földművelésügyi minisztérium a magyar mezőgazdaság és állattenyésztés termékeinek értéktöbbletet jelentő feldolgozásáért, a Kereskedelemügyi Minisztérium a magyar ipari termelésnek példás tanubizonytságot hirdető $\frac{1}{4}$ százados munkásságáért és egyben a Miniszterelnök Úr is a gyár exportjával kapcsolatban végzett devizatermelő és egyúttal magyar kulturális, propagandisztikus tevékenységéért nyilvánították teljes elismerésüket.

Az azóta eltelt évek egyre súlyosabb feladatok elé állították az egész magyar iparral együtt a Richter-gyárat is. A külföldi verseny fokozása, az export elé tornyosuló akadályok, a kötött devizagazdálkodás, a megoldatlan aranyprobléma, az egyes államok autarchikus törekvései, mind kerékkötői lettek a magyar ipar fejlődésének.

Az Országos Iparegyesület mégis meglepéssel állapította meg, hogy a Richter Gedeon vegyszeti gyár r.t. a gyógyszerészeti iparnak ez az elit vállalata, ezen nehézségek tűzpróbáit is kiállotta

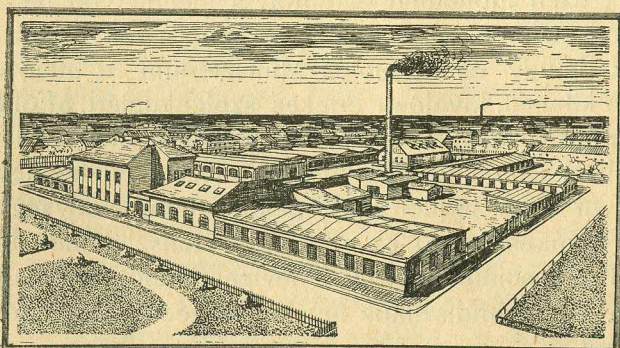
és a jubileumi év óta eltelt évtized alatt is fokozni tudja termelési kapacitását, egész sereg új és nagyjelentőségű gyógyszerpreparátummal gazdagította a gyógyszerkincset és tette lehetővé ezáltal a külföldi gyógyszerek importjának csökkentését és emellett munkáslétszámát 50%-al, a tisztviselői státusát pedig 25%-al tudta emelni.

Azok közül a gyógyszerkészítmények közül, amelyeket a Richter-gyár az utóbbi évek folyamán gyártási programjába felvett és amelyekkel eddig külkereskedelmi mérlegünket súlyos tételekkel terhelő külföldi gyógyszerimportot tette feleslegessé, különösen a következőket emeljük ki: Acitophosan, Magnozon, Ergosterin- és vitaminkészítmények, Myofort, Ovakliman, Uterothym, Veropyron.

Az utódállamokon kívül, amelyekben a magyar gyógyszervegyészeti ipar fölénye éppen a Richter-gyár munkássága következtében elvitathatatlaná vált, a gyár exportja kiterjedt a kontinens valamennyi államára. De a tengerentúli államok közül is úgy Közel mint a Távol Keleten, Észak- és Délamerikában, Afrikában, sőt Ausztráliában is a Richter-gyárnak mindenütt virágzó képviselői működnek, hirdetve a magyar ipari munka lankadatlan erejét és értéknevóját.

1929-ben kormányfőtanácsossá nevezték ki, elismerve ezzel is felfelé ívelő pályája gazdag sikereit.

De nem lenne ez a szerény vázlat kerek annak megemlítése nélkül, hogy nagynevű Öregdiák társunk 1902-ben Szegeden vette

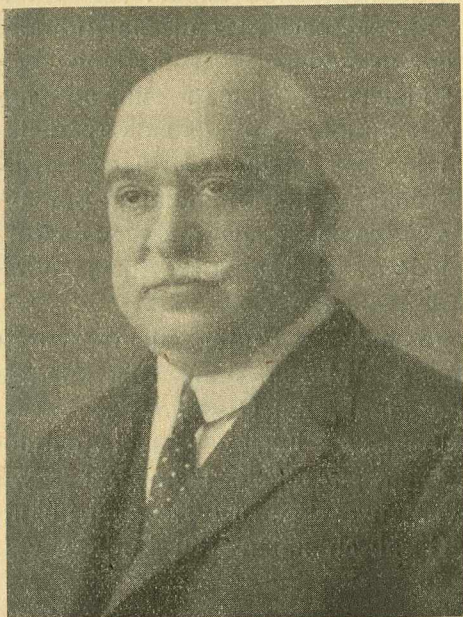

nőül Winkler Anna urleányt, akivel immár negyedik évtizede a legboldogabb házasságban él. A gyár vezetésével járó teendőit ma is fáradhatatlanul végzi, reggel hétkor már ott találják a gyár-

ba siető munkások és mérnökök, s onnan utolsónak távozik el. Munkatársa fia László, s ha a délutáni órákban néhány órát övéinek szentelhet, két gügyögő szép unoka vidítja fel a boldog otthon körében.

4. Dr. Scipiades Elemér.

Naptárunk minden olvasója bizonyára visszaemlékezik arra a szép ünnepi beszédre, melyet a gimnázium jubileumakor Scipiades Elemér Öregdiák társunk mondott.

Született 1875. augusztus 21-én Jászárokszálláson. Iskoláit Gyöngyösön és Egerben végezte, érettségét 1893-ban a cistercit rend egri gimnáziumában tett. Orvosi diplomát szerzett a budapesti egyetemen 1898. október 27-én. Pályája szintén nehéz viszonyok között indult meg. Díjtalan, illetőleg dijas gyakornok volt 1898. okt. 1-től 1899. okt. 1-ig a budapesti egyetem élettani intézeténél Klug, díjtalan gyakornok a budapesti egyetem II. számú belklinikáján 1899. október 1-től 1900. szeptember 1-ig br. Kéthly Károly

egyetemi tanárok mellett. Díjtalan, illetőleg dijas gyakornok, majd tanársegéd 1900. szept. 1-től 1900. május 1-ig a budapesti egyetem II. sz. női klinikáján Tauffernél, közben 1908-ban 5 hónapi tanulmányúton jár Amerika Egyesült Államaiban. Adjunctus 1910. május 1-től 1919. aug. 31-ig a budapesti egyetem II. sz. női klinikáján szintén Tauffer oldalán. Közben 1910. júniusában a budapesti egyetem magántanárrá habilitálta a „Terhességi és szülési pathologia” című tárgykörből. Ezután 1914. július végétől 1916. aug. 10-ig hadbavonult. Szolgálatát részben a szerb harctéren töltötte s itt az ellenség előtt eljesített kitűnő szolgálatainak elismerésül hadiparancsban soronkívül főorvossá lépett elő, részben a budapesti honvéd helyőrségi kórházban, ahol a sebészeti osztály orvosfőnöke lett s ezredorvossá lépett elő. Klinikája kérésére ekkor a hadiszolgálat alól felmentették. A vörös kereszt II. oszt. hadiékítményes díszjelvényével tüntették ki.

Ezután mint szabadságon levő adjunctus, 1917. aug. 31-től 1919. november 30-ig helyettes főorvos a székesfőváros Szt. Rókus kórházánál, majd 1919. december 1-től 1922. január 4-ig valóságos főorvos a székesfőváros Zita kórházánál. Közben 1920. okt. 1-től

az Erzsébet tudományegyetemen a szülészet és a nőgyógyászat megbízott, 1922. január 4-től pedig nyilvános rendes tanára. Tudományos munkássága, közte sok német nyelven megírt mű, mintegy 100 értekezésből áll. Ezeknek kiemelkedőbb témái: Az ophtalmoblenorrhoea prophylaxisa; a szűkmedencék; az uterus ruptura; az eklampsia; az osteomalatia (thymus elmélet); a medencéknek statikája; medencefenéki sajkaelmélet; a lokalanaesthesia nagyobb nőgyógyászati műtéteknél; új műtét a prolapsusok gyógyítására; intravenás sodaoldattal való kezelés általános fertőzőes gyermekági betegségeknél; az emberi lepény morphológiája; borsavkezelés localis gyermekági betegségeknél; a gyermekági lázról; az egykéről; Baranyavármegye és Pécs 51 hónapos szülészeti ellenőrzése; a terhességek korlátozásának jelentősége.

Tagja a m. kir. Orvosegyesületnek, a Budapesti nőorvosok szakosztályának, tagja és volt elnöke a Magyar nőorvosok társaságának, tagja a Magyar sebésztársaságnak, az Országos közegészségügyi egyesületnek, tagja és elnöke az Erzsébet egyetem tudományos egyesületének és orvosi szakosztályának, tagja a Magyar kiskadémiának, az Országos Orvosszövetség pécsi baranyai fiókjának, a Deutsche gynecologische Gesellschaftnak. Bácsbodrog vm. tiszteletbeli tisztí főorvosa.

5. Dr. Makra Zoltán.

1880. év június hó 24-én született Gyöngyösön tekintélyes kereskedői családból; atyja Makra Mátyás szoros barátságban állott Csomor Kálmán polpármesterrel és Klimó Pál ev. ref lelkésszel, kik képességük és anyagi függetlenségük folytán is erősen befolytak a város ügyeibe. Csak a politikai felfogásuk volt különböző: Csomor Kálmán és Makra Mátyás a 67-es eszmékért küzdöttek, míg Klimó Pál a 48-as Kossuthpártnak volt rendíthetetlen lelkes híve. Egyházi téren Klimó Pál és Makra Mátyás voltak közelebbi megértő viszonyban, a-

mennyiben a gyöngyösi Egyesült Protestáns Egyháznak Klimó Pál volt a lelkésze és Makra Mátyás a főgondnoka.

Makra Mátyásnak 1886 évben bekövetkezett elhunytja után a városházán betöltött szerepét idősebb fia, Makra Géza, a Gyöngyösi Bank Részvénytársaság vezérigazgatója vette át, aki Gyöngyös város társadalmában különösen az 1895—1915 években igen jelentős szerepet vitt Kemény János polgármestersége alatt. Vezetésre hívatott férfiú volt szónoki készsége, világos nyílt esze és nyájas modora folytán.

Makra Zoltán igen gondos nevelésben részesült. Az elemi iskolákat, valamint a gimnázium 6 osztályát Gyöngyösön végezte. A gimnáziumban akkor még a Ferencrendi tanárok tanították, akik közül Vágó Ferenc igazgatónak, Szabó Kázmér és Plischka Norbert tanároknak volt tanítványa. A VI. osztályba az 1896-ik évben járt, amikor az egész országban millenáris ünnepélyek voltak. Ünnepezt ebben az évben Gyöngyös város és az összes társadalmi egyesületek, amely ünnepeken a gimnáziumi ifjúság is résztvett. De a gimnázium maga is rendezett nagy ünnepélyt, amely egybe volt kapcsolva az intézet millenáris zászlajának felszentelésével, amelynek selyemszalagjára a szent koronát nővére, Bárány Pálné hímezte. A VI. osztály befejezése után — akkor még nem volt főgimnázium — a német nyelv gyakorlása végett Iglóra ment és ott végezte a VII. és VIII. osztályokat.

Egyetemi tanulmányait Egerben és Budapesten kezdette, majd külföldön a német müncheni, heidelbergi és a francia genfi egyetemeken végezte. A jogtudományi és államtudományi doktorátusok megszerzése után mint ügyvédjelölt dr. Kálmán Ignác ügyvéd irodájában volt gyakorlaton. Ekkor volt ő a gyöngyösi ifjúság egyik vezére, a Korcsolyázó Egylet titkára, a Kaszinónak jegyzője, a Társadalmi Körnek titkára, a Jótékony Nőegylet multságainak, valamint a Kaszinó estélyeinek főrendezője és még számos nobile officium viselője.

Alapos felkészültség után állami közpályára lépett, mert a közelet szolgálatára érzett magában hivatást. 1906 évben a Kir. Jogügyi Igazgatóságához fogalmazó gyakornokká nevezték ki. 1908 évben megszerezvén az ügyvédi oklevelet, 1909 évben Aradra kincstári alügyésszé, 1916 évben kincstári ügyésszé, 1920 évben kir. jogügyi tanácsossá nevezetett ki. Még abban az évben kiváló munkásságának és képességének elismeréséül a pénzügyminisztériumba rendeltetett be, hol 1924 évben soronkívül miniszteri osztálytanácsosi címet, 1926 évben soronkívül miniszteri osztálytanácsosi jelleget, 1928 évben soronkívül valóságos miniszteri osztálytanácsossá

neveztetett ki, majd 1935 évben miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel tüntették ki. A kormány megbízásából pénzügyi természetű ügyek tárgyalása végett több mint félévet töltött az Amerikai Egyesült Államok fővárosában Washingtonban.

Az irodalom terén tevékeny munkásságot fejt ki és pedig úgy a szépirodalomban, mint a szakirodalomban. Irta és szerkesztette az Iglói Diákalbumot, az Iglói Emléklapot és az Iglói Diákszövetség Évkönyveit. Pénzügyi és jogi természetű cikkei és tanulmányai nagyobbára az Ügyvédek Lapjában és a Jogtudományi Közönyben jelennek meg.

Társadalmi téren is serényen munkálkodik. Ügyvezető elnöke az Iglói Diákszövetségnek. Jellemzésül álljanak itt az Iglói Diákszövetség című lapban megjelent sorok: „Az Iglói Diákszövetség ügyvezető elnöke nobilis gondolkozású úr, a legmelegebb szívű diáktárs és párját ritkító összetartó erő a Szövetség életében. Merem állítani, hogy családján és hivatalán kívül egyik nagy célja életének a szövetségben tömörült diáktársak meleg, testvéri szeretetben, testvéri barátságban, egyenrangú szeretetben való együttartása és hogy ez a legnagyobb mértékben is sikerül neki.” Lelkes barátja a Mátrának, ügyvezető elnöke a Mátrafüredi Nyaralótulajdonosok Egyesületének és nem szűnik meg szóval és tettel a Mátra érdekeit és fejlődését előmozdítani.

Szoros baráti és rokoni összeköttetést tart fenn ma is a gyöngösiekkel és részben ezen érzelmek közelebbi ápolása végett Mátrafüreden nyaralót építtetett.

Beszéli a nyugati világnyelveket, a németet, franciát és angolt, beutazta egész Európát, valamint az Amerikai Egyesült Államokat.

6. Kalmár Béla önéletrajza

Születtem 1881. március 5-én Nagylócon Nógrád vármegyében. Atyám ugyancsak Béla, anyám Piliár Vilma volt. Atyám földbirtokos volt Nagylócon és hosszú éveken keresztül virilis jogon Nógrád vármegye törvényhatósági bizottságának tagja. Az első elemibe 5 éves koromban irattak be. Egy évig jártam szülőfalumban elemi iskolába. Tekintettel azonban neveltetésem érdekeire, az iskolai környezet megjavítása érdekében atyám 6 éves koromban Sóshartyánba küldött, ahol az ottani tanítónál — akivel rokonsági viszonyban voltunk — végeztem el elemi iskoláimat. 9 éves koromban kerültem Zsolnára, Trencsén vármegyébe első gimnáziumba. Ilyen, a szülőfalumtól meszeszefekvő városba történt elküldésem az indokolta, hogy Zsolnán ugyancsak rokonokhoz kerültem, ahol akkor még nagyobbbrészt a

magyar nyelvet törve beszélő tót ajkú iskolatársak között végeztem el az első és második gimnáziumot. Különféle családi körülmények miatt atyám a harmadik gimnáziumba Egerbe küldött, ahol a Foglár érsekről elnevezett intézet bentlakójaként végeztem el a harmadik gimnáziumot. Innen újból visszakerültem Zsolnára a negyedik gimnáziumba s miután Zsolnán abban az időben a kir.

katolikus gimnázium csak 4 osztályból állott, szükségszerűen választani kellett, hova kerüljek az ötödikbe. Gyöngyösre esett a választás. Különös indoka az volt, hogy Kemény János Gyöngyös város későbbi nagynevű polgármestere rokonom, aki szívesen fogadott családi környezetébe s nála lakván, Gyöngyösön végeztem el az ötödik és hatodik

gimnáziumot. Végtelen kedves és sok gyermekkori emlék fűz Gyöngyösön töltött tanuló éveimhez, akkori környezetemhez és tanárimhoz, nagy szeretettel emlékszem vissza Pintér Kornél igazgatómra, Cserny Ernő osztályfőnökömre, Zörög Mihály hittan és számtan tanáromra, Szabó Kázmérra és a többiekre is. Iskolatársaim közül ma már inkább az arc, mint a név emlékekre vagyok utalva. Élénken él emlékezetemben a kitűnő eminens, a mindig elegáns, a nagyszerű szavalóképességű Diczenty Dezső; a gyöngyösi notabilitások egyik sarja, az eleven eszű, ugyancsak jó tanuló Makra Zoltán, a hosszú növésű rendőrkapitány fia Técs, az ugyancsak nagyon szépen szavaló Bene fiú, kenyers pajtásom Majercsik Sándor. Ma már bizony igen soknak csak az arca él emlékezetemben, nevük a 40 év távlatában legtöbbször elmosódott. Gyöngyösön nagyon szerettem lenni. Kedves, intelligens rokoni környezetben, megértő, atyai jóindulatú Ferences tanárok között hamar elszaladt a 2 esztendő. Gyöngyösi tartózkodásom alatt következett be a nemzet nagy millenáris esztendeje. Az ország, a vármegyék, a városok el voltak árasztva, telítve voltak a milleneum nagy ünnepére készülődés lázával, amely természetesen reánk diákokra is erősen kihatott és nemesen fokozta a belénk nevelt nemzeti és hazafias érzést. Kedvesen emlékszem a Bene-pusztán lezajlott diákrajlisokra s a városka intelligens társa-

dalmának velünk diákokkal együttérző, együttmulató családjaira és sok szép leányára.

Gyöngyösről is menni kellett — sajnos — mert ott megint csak 6 gimnázium osztályból állott a középiskola. Atyám választása Iglóra esett, részint a német szó miatt, részint, mert vármegyemből több velem egyidős fiú járt már Iglón, akik Nógrádban is elhívték a gimnáziumi jó hírét és a Szepesség eme kedves diákvárosának meglelelkű, jó kedélyű diák életét. Hogy az iglói diákesztendők milyen hatalmas, el nem enyésző kedves emlékeket hagytak az Iglón nevelkedett magyar vidékről felkerült diákság szívében, mi sem bizonyítja jobban, mint az azóta létrehívott s az ország egyik legerősebb diák szövetsége: az Iglói Diák Szövetség. Ma is él és virul, ápolja a magyar diákság összetartozandóságának nemes és szép emlékeit. 1898-ban érettségiztem 17 éves koromban. Most már irányt és pályát kellett választanom. Engem a jog területe vonzott, a jogász pályára törekedtem. Alighanem fiatal korom aggasztotta atyámat s nem akart egy darabig Budapestre küldeni, mert féltett a nagyváros könnyen megejtő kísértéseitől. Két évet az eperjesi jogakadémián töltöttem s ma is örülök neki, hogy a jogtudomány alapvető tantételeit majdnem középiskolai korlátok közé fogva Eperjesen tanultam meg, ahol nem lehetett nem készülni, nem kollokválni, pláne rosszul vizsgázni, mert ott olyan szoros összeműködés volt a tanár és hallgatói között, olyan megértő baráti kapcsolat, hogy ott becsületbeli kötelesség volt mindig jól készülni és mindig jól felelni. Harmadik évfolyamra most már a budapesti egyetemre kerültem, ahol is végül absolváltam és államvizsgáztam 1902-ben.

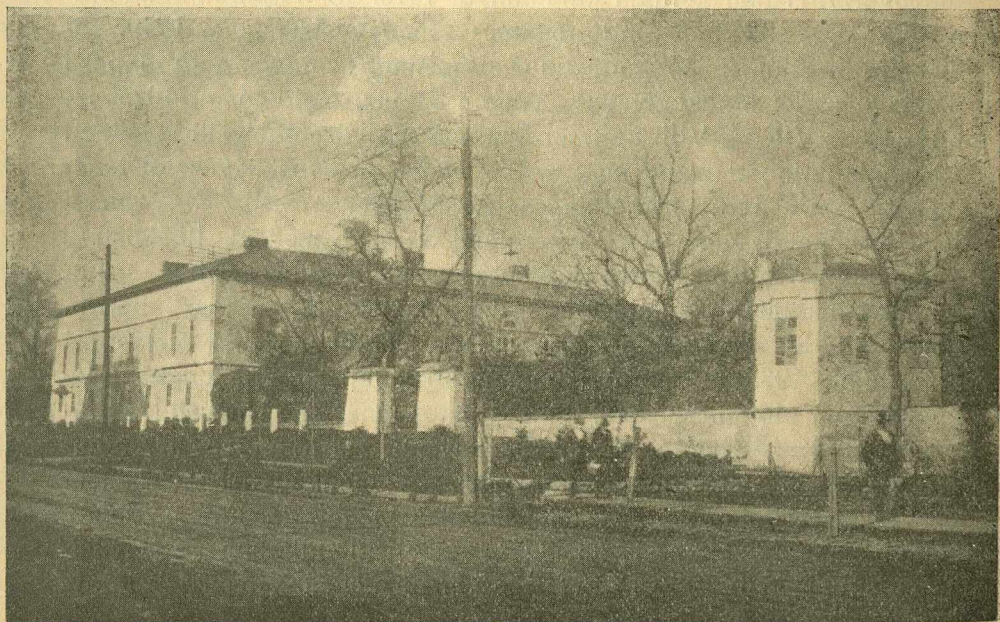
Nagy kérdés volt számomra, hová, milyen irányba pályázzam megszerzett diplomámmal. Őszintén meg kell mondanom, hogy különös összeköttetések és befolyások nélkül akkor sem volt könnyű a magyar fiatalság elhelyezkedése. Rövid ideig Nógrád vármegyénél próbálkoztam megyei szolgálatba lépni, onnan azonban ide nem tartozó okokból, alig egy évi szolgálat után kiléptem. Budapestre kerültem, itt próbáltam elhelyezkedni és érvényesülni a közigazgatási pályán. Sajnos, nagyon nehezen ment. Nálam erősebb összeköttetéssel bíró fiatalok mindenütt megelőztek, úgyhogy azzal a gondolattal kezdtem foglalkozni, hogy tovább képezem magamat és ügyvédi pályára lépek. Előkelő ügyvédi irodába kerültem, ahol nobile officiumképen, minden fizetés nélkül működtem néhány hónapig. A tanonc hónapok tanulságai és tapasztalatai azonban és a foglalkozással járó végrehajtási eljárások sokszor szomorú aktusai annyira elkedvellettek, hogy otthagytam az ügyvédi irodát. Hosszas és nehéz kísérletezések után kerültem végül 1903- év nyarán Rudnay

Béla akkori főkapitány elébe, aki valamikor vármegyém főispánja és atyám meglelelkű jó ismerőse volt. Szívesen fogadott, semmit sem ígért, de jó néhány hét múlva detektívekkel kerestetett a városban, mert állítólag nem volt bejelentett lakásom vagy elkallódott a bejelentőlap szelvényem. Hála a budapesti detektívek ügyességének, hamarosan megtaláltak és Rudnay elé állítottak. A bejelentés elhanyagolása miatt alaposan leszidott, de éreztem a hangján, hogy a szidás nem a szigorú főkapitány, hanem az atyai barát hangja. 1903. augusztus 6-án kinevezett rendőrdíjnoknak, ettől az időponttól kezdve, hogy hivatalos tollat vettem a kezembe, soha többé nem volt szükségem protekcióra, 1905. februárjában fogalmazóyakornok lettem s minden zökkenés nélkül haladtam elő rendőrségi pályámon.

1905. októberében mint besorozott egy éves önkéntes szabad-ságra mentem s a német nyelv elsajátítása okából Grázban jelentkeztem önkéntesi évem leszolgálására. Nehéz esztendő volt nekem színmagyar fiúnak német városban, német tankönyvekkel megküzdennem, de makacsul elhatároztam, hogy a nyelvet megtanulom. Egy éven keresztül egyetlen magyar sort el nem olvastam és egyetlen magyar szót ki nem ejtettem, eredménye az volt, hogy a tisztvi vizsgán, év végén 103 német anyanyelvű önkéntes társam közül 27-es rangszámmal kerültem ki az iskolából. Önkéntes évem leszolgálása után a szolgálatba újból visszakerültem, különböző kerületi beosztásokban teljesítettem hosszú évekig szolgálatot. 1906-ban fizetés nélküli segédfogalmazóvá, 1909-ben segédfogalmazóvá, 1912-ben fogalmazóvá, 1917-ben kerületi kapitánnyá, 1919. januárjában rendőrtanácsossá és 1924-ben rendőrfőtanácsossá neveztettem ki. 1919. augusztus havától, a kommunizmus összeomlása után, a budapesti detektívtestület főnökhelyettese voltam 3 évig, majd innen 1925. januárjáig a VII. és VIII. kerületi kapitányság vezetőhelyettese lettem. 1925. januárjában bízott meg a főkapitány első ízben vezetői teendőkkel. A IX. kerületi kapitánysághoz kerültem, melyet 3 évig, a VII. kerületet 1 évig s az V. kerületet 3 évig vezettem. 1932-ben új főkapitányt nyert a budapesti rendőrség Dr. Ferenczy Tibor szombathelyi főkapitány személyében. Kitüntető bizalmának köszönhetem, hogy röviddel szolgálatba lépése után az elnöki osztály vezetésével bízott meg. 1933. év februárjában újabb kitüntetés ért, amikor a főkapitányom előterjesztésére, mint a főkapitány első helyettese, főkapitányhelyettesi címet és megbízatást nyertem a budapesti rendőrség vezetésére. 1934. júliusában valóságos főkapitányhelyettes lettem az V. fizetési fokozatban. Azóta ebben a megbízatásban dolgozom hazafias és — szerénytelenség nélkül mondhatom — egyéniségemet jellemző eréllyel s a feletteseim intencióinak megfelelő irányban és szorgalommal.

Ma 32 évet töltöttem el a budapesti rendőrség szolgálatában. Dicsekvés nélkül mondhatom, hogy mindig az első vonalban dolgoztam, sokszor nehéz és sokszor rendkívül nehéz megpróbáltatásoknak kitett helyzetekben s hogy becsülettel oldottam meg feladataimat, mutatja pályafutásom eredménye. Nem szeretem felsorolni, de mégis meg kell jegyezni, hogy hivatali pályámon feletteseim részéről sok dícséretet és elismerést nyertem. 1929-ben a Kormányzó Ur Őfőméltósága a III. osztályú magyar érdemkeresztel tüntetett ki, amelyre mint magyar köztisztviselő méltán büszke lehetek.

1917-ben megnősültem, van egy VI. gimnazista fiam, anyagi- és erkölcsileg a kiegyensúlyozott magyar köztisztviselő életét élem.

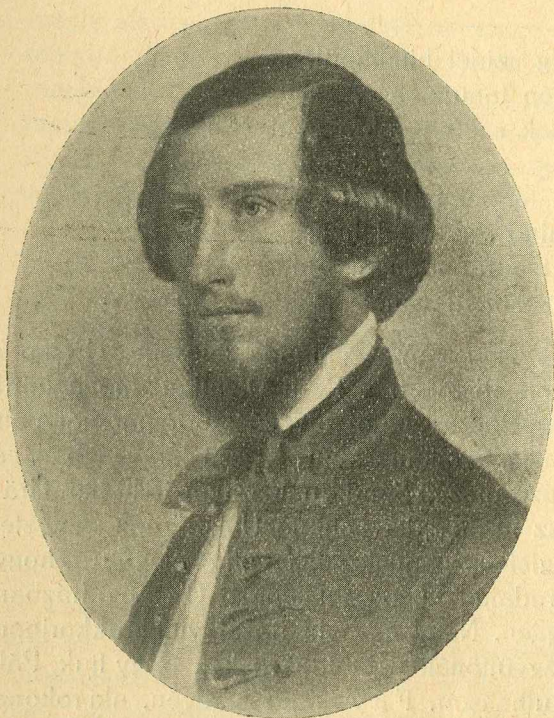

Vachott Sándor.

Jelen cikk vázlatos kivonat a szerző készülő dolgozatából. Csatoljuk hozzá a költő ismeretlen szép képének mását. Megérdemelné, hogy a róla elnevezett önképzőkör részére megfestessék.

Szerkesztő.

A XX. század rohanó ritmusú életében, nagyszerű gépek, a szinte mindent lebíró technika századában a régi világ sok színe elhalványul, sok felfogása átalakul. Költők ma is vannak nagy

számmal, de mintha a költészet finomságai iránt való érdeklődés csökkent volna. A ma nagyon elfoglalt, gondokkal küzdő embere kevésbé tud elmélyedni a „szép lelkek“ ragyogó elképzeléseibe vagy szivettépő fájdalmába. A 100 év előtti magyarok azonban együtt lelkesedtek és együtt sírtak a költőkkel s a magyar honleányok álmaiban a „költő“ képe romantikus dicsfényben jelent meg. De a sok elkézelt költői ideálnak talán senki se felelt meg oly tökéletesen, mint az Athenaeum köl-

tőgdárdájának legmelegebb szívű lirikusa, Gyöngyös szülöttje, a tragikus sorsú Vachott Sándor. Nyulánk, inkább magas természetén pompásan feszült a sujtásos atilla s szelid, lányos szépségű arcához jól illett az akkori idők divatos és költőktől szinte megkívánt nyakkendőmáslija. Ovális, magas homlokú, mély értelmet elérülő arcából nagyon bús, tiszta kék szemek néztek örökké ábrándozón a világba. Mélyükben ott bujkált az a szomorúság, mely akkor villant meg benne először, mikor az érzékenylelkű gyermek pár hónap alatt anyját, apját elvesztette. Tragikus indulása a tragikusan befejezett életnek. Arcának a férfias vonást markáns orra és

a körszakál adta meg. Fejéről dúsan omlottak alá hullámos, gesztenyebarna fürtjei.

Egy fürt van most előttem. Elsárgult lapú füzetecskében, — amelyben éppen most száz esztendeje Eperjesen „egybe kezdé írni“ verseit az ifjú költő, — találtam. Gondosan betakargatva, könnyű selyempapirban, „örök emlék“-ül rejtette oda a költő halála után felesége. Papirdarabkán, reszkető írással fel is írta C s a p ó Mari: „Sándorom gyönyörű hajából.“ . . . Töretlen fénnel ragyog, hullám-ba göndörödvé . . . Mily csodálatosan illenek erre is a gyönyörű sorok, melyeket 1840-ben Gyöngyös általa legszebbnek vélt leányának, G r e i z i g e r Irmának barna hajfürtjéről írt V a c h o t t Sándor:

— — — — —
Nem hagyja meg színét hitetlenül,
És ifjúságod szép tanúja lesz,
Ha majd az évek száma sokra gyül.

Mert elmulók a termet bájai,
A többi kecs mind változó lehet;
De nálam e fürt barnán megmarad,
Szépségiből idő el nem vehet.

Rokonszenves, vonzó volt egész lénye — mondja felesége, C s a p ó Mari, emlékirataiban. Midőn 1845-ben a Pesti Divatlap mellékletül V a c h o t t Sándor arcképét adta, a női olvasó tábor pár hét alatt elkapkodta a képeket. Nem is hívták másként a pesti társaságban és az írói körökben, mint Százszorszép Sándorunk. Mikor 1840-ben Gräfenbergben üdült, az egész fürdő „der schöne Ungar“-nak nevezte.

De ideális külső megjelenése mégse lett volna elég arra, hogy az akkori társadalmi és irodalmi központot képező C s a p ó házban szívesen látott vendég legyen. Nagy és nyílt házat vittek akkoriban C s a p ó é k Pesten. Összegyűjtötték a kitűnőségeket, hogy fiuk, Pál, nagy példák nyomán indulhasson. F á y András révén, aki rokona volt a családnak, és a gyermekeknek keresztapja, az akkori ismert íróvilág, akadémikusok, neves politikusok, a Nemzeti Színház jelesebb művészei is állandó vendégei voltak a Csapó-háznak. Így Vörösmarty, Bajza, Erdélyi János, Székács, Lisznyai, Garay és még többen megfordultak náluk, akik közelebbi—távolabbi rokonságban is állottak egymással éppen Csapóék révén. A ház asszonya, C s a j á g h y Erzsébet, lelkes irodalom- és művészetbarát. Idősebb nővére, Julia, Bajzának hitvese, Laura hugát pedig később Vörösmarty vette nőül. Egyik leányának, M a r i-nak lesz a férje Vachott Sándor, akinek nővére, Kornélia, Erdélyi Jánosnak lett a felesége.

Az akkori világnak ebbe az elismert írókból és szellemi kiválóságokból álló körébe nem juthatott volna be az ifjú Vachott Sándor, ha belső értékei és tényleges költői tehetsége már ekkor országos hírűvő nem teszik a nevét. Már a gyermekifjú költeményeiben az igazi lírikus hangja csendül meg s bár csak 1839 máj. 25-én írja le dantei magaslatú írói hitvallását:

Kebelből vedd a szót,
Ha vágyod írni kél:
Csak úgy beszélsz valót,
Ha szókat ot lelél,

mégis első versei is ösztönösen ezen elv szerint születnek. Igaz, mélyen átélt érzéseket dalol természetes őszinteséggel, minden mesterkéeltség és affektálás nélkül. Éppen ezáltal lesz kiemelkedő tagja annak a költői irányzatnak, amelynek vezéralakja Bajza József volt. Az akadémia őrzi Vörösmartynek Toldy Ferenchez írt egyik levelét, melyben Vachott Sándor egy költeményét ajánlja ama megjegyzéssel, hogy közlésre érdemes keresetlen és egyszerű hangjáért, amely irodalmunkban oly ritka. Petőfi is ezt a szívből jövő emberi őszinteséget dicséri Vachott Sándorhoz című költeményében, mikor azt mondja:

. hogy benned
Egy a költő s ember,
Hogy dalod s dalodnak
Kútforrása, szived,
Tiszta egyaránt.

Költői értékét nemcsak a nyilvánosság, hanem az irodalmi körök is elismerik, mikor 1842 elején a Kisfaludy Társaság, 1843-ban pedig az Akadémia választja tagjai sorába. Az ügyvédi diplomát is megszerezte és mint kir. táblai jegyző, atyjától örökölt vagyonából elég gondtalanul élt. Nem csoda, ha a szép és megnyerő külsejű táblai jegyzőben, de sokkal inkább a már országszerte ismert híres költőben a 14 éves, feltűnően fejlett és intelligens Csapó Mari ideálját találta meg. De hogy a gyermeklányka rajongását Vachott Sándor viszonzhassa, előbb életének második tragédiáját, első szerelmében való csalódását kellett átélnie. A gyöngyösi báró Brudern-család jószágigazgatójának leánya, a szépséges, kicsi Greiziger Irma volt csaknem három esztendeig a jegyese. Költészetének talán legszebb termékei őrzik e mélységes szerelem emlékét. Szép menyasszonyának kacérsága, ingerkedő modora, legfőképen azonban Greizigernének számító viselkedése, aki talán a költő vőnél többre vágyott, sok gyötrelmes órát szerzett a szerelmüknek.

„Szerelmem lángja nem hevit, de éget,
Nem boldogít, de gyötremre vár . . .“

mondja H o z z á c. költeményében. Viszonyukból hiányzott a bizalom és az őszinteség. Az örökös vergődés végül is szakításra vezetett.

Mindent veszítettem, szerelmet, hitel és reményt panaszolta a kis Csapó Marinak. Ezzel a romantikus lelkű kis leánynak életcélt adott akaratlanul is, hogy a sebzett szívű költő megvigasztalására szentelje életét. 1841 márciusában találkoztak először, ugyanezen év őszén már jegyesek. 1843 július 10-én volt az esküvőjük s ezzel kezdődtek V a c h o t t Sándor életének legszebb s legboldogabb évei. A boldog szerelem s a férfi életének másik nagy értéke, az önzetlen, mélységes barátság az akkoriban megismert P e t ő f i iránt, teljesen betöltik életét. Éppen ebben a barátságban csúcsosodik ki V a c h o t t Sándor irodalmi jelentősége, mert ő megérezve P e t ő f i nek emberi értékeit és költői zsenialitását, minden erejével elősegíti P e t ő f i tehetségének kibontakozását és érvényesülését. A maga költői sikereitől el nem kápráztatva, nemes önzellenséggal igyekszik a háttérbe vonulva a helyes irányba terelni az akkor még inkább bordalokat író P e t ő f i t. Felhívja figyelmét a népies költészetre s az abban rejlő nagy értékekre. V a c h o t t költészetében már P e t ő f i előtt hangot ad sok olyan gondolatnak és érzésnek, mely addig nem volt a magyar költészet tárgya: a család megénekelésének és a feleség dicsőítésének. Ezzel tehát megelőzője P e t ő f i nek, akinek lantján azután a magyar költészet egyik legszebb ágává virul ki a „családi költészet.“

A sors néhány kemény megpróbáltatását, rajongva szeretett nővérének, N e l l y -nek halálát, apósának tragikus végét, feledtetni próbálják vele a tápiósápi idillikus, szép napok. Régies, kis kastélygyönyörű kertjében, kedves galambjai között, érző lényekként kezelve kis virágait és fáit, éli feleségével, sokszor P e t ő f i, G a r a y és más barátai társaságában, boldog napjait. Ez időben ritkán szólal meg lantja s Imre öccse ezért szemrehányást is tesz neki, Ekkor írt kevés költeménye azonban a magyar líra igazi értékei közé tartozik, mint a Nyár reggeli dal kedvesemhez, Vallomás, Viráglevelke, stb.

Boldog kis otthonából árasztja ki szeretetét övéire, barátjaira s még távolabbi ismerőseire is, V a c h o t t, a szív embere. A támasz nélkül maradt egész Csapó családot, feleségének testvéreit és édesanyját magához veszi. Bőkezűen gondoskodik róluk. Barátjait készségesen segíti kisebb-nagyobb kölcsönökkel. Néhány rosszul sikerült adás-vételi ügye után azonban gondok kezdik háborgatni az anyagi dolgok iránt kevésbé fogékony költőt. Nehéz napok virradnak reá. Az anyagi romlás által okozott lelki gyöttrődésekhez egy még

sokkal fájóbb szenvedés járul, a nagy aggodalom hazájának elboruló sorsán. Mint Kossuth titkára, Pesten és Debrecenben közlőül éli át a magyar szabadságharc dicsőséges és fájdalmas napjait. A forrón szeretett haza elbukása mélységesen megrendíti az érzékenylelkű költőt :

Éjszak felé könnyű felhők szállnak,
Ha bánatim velök szállhatnának !
De bánatim vesztett honért kelnek,
Nincsen szárnyok, el nem röpülhetnek,

Ettől kezdve nem is nyeri vissza többé lelkének derűjét. Bujdosni kénytelen barátaival együtt. Örökös aggodalomban és vágyakozásban él családjá és felesége után. Ő, akinek életideálja a meleg szobában csendes feleség és barátságos otthon, melyben a rendet feldúlja picinke gyermek, mily fájdalmasan messze esik mindettől. Mikor végre a gyötrelmes hónapok után Nagyrédén összekerül nagyon szeretett családjával és anyagilag is kezd fellendülni, már-már bízni kezd egy jobb jövőben. De félve dalolja :

Nem jársz-e úgy, szívem, mint éjente jár
Világított teremben sok kis madár :
Azt vélve, hogy körüle napfény ragyog,
Vidám dallal köszönti a vélt napot . . . ?

Balsejtelve hamarosan valóra vált, mert 1851 december 5-én este a gyöngyösi polgármester zsandárai kopogtatnak nagyrédei otthonuk ajtaján. Az abszolutizmus még mindig kemény kézzel sujt le a magyar ügy harcosaira s őt is a pesti Ujépületbe hurcolják, mint Sárosy Gyulának, az Arany trombita szerzőjének rejtegetőjét.

A még alig 33 éves költő mögött bezárul a börtön ajtaja s átéli a Külföld rabjának azt a tragikus sorsát, amelyet talán gyászos jövődjének halvány szelleme sugallt éppen tíz évvel előbb az ifjú Vachottnak.

Dr. Szalayné Stark Iza.

Kedves Diákok !

A 48. oldalon közölt versben egy sajtóhiba van ; aki Stiller Kálmán tanár úrral elsőnek közli a hibát, jutalomkönyvet kap. De a „Vadrózsákat“ előbb ne nézze meg !

Szerkesztő.

Látogatás a gyöngyösi rk. Egyházi Múzeumban.

A szent Bertalan egyház eredetileg fallal kerített, kapukkal felszerelt vártemplom volt, melynek kincstárában nemcsak az egyházi kegyzsereket, hanem a város okleveleit, a céhek ládáit és iratait, sőt a templom pedlásán a török korszakban a város lakosságának értékes holmiját is őrizték. Az alsó rész lakói a Ferencrendiek kolostorába vitték a prédáló rablók elől féltett vagyonukat, a protestánsok pedig a Tót utcai iskolában halmozták fel értékeiket.

A megyés templom (szent Bertalan egyház) kincstárát 1314-ben Csák Máté kassai útbán felégette, okleveleit elrabolta. Fel nem értékelhető kárt okozott a várost sújtó sok tűzvész is, melyek következtében a „régii szent királyoktól nyert privilegiumok mind elégték” panaszzolják a gyöngyösiék 1636-ban az esztergomi káptalan előtt. 1661-ben Mehmed hatvani török bíró kivégezteti Varga Mihály külföldi származású rablót, aki betört a templom kincstárába s onnan 10000 akcse értékű egyházi edényt ellopott. — 1728-ban a város tanácsa eladhatja a templom némely „nem szükséges régi ezüst poharait” s árukat átadja Gyelvay plébánosnak, hogy egyházi ruhákat vegyen rajta.

A templom egyházi készletének első teljes leltára 1740-ből maradt reánk, amely a ma is meglevőnek alapját képezi, s 6 ezüst kelyhet, áldoztatókelyhet, szentségmutatót, 3 kis keresztet, szentségtartót sorol fel csupa ezüsből. Az egyházi ruhákat itt nem említve, 8 misekönyv is van a jegyzékben, melyek közül néhányat az alábbi cikk is megemlít.

Az 1803-ban tartott tisztújító közgyűlés intézkedik arra nézve, hogy a város okleveleit vigyék el a templomból és külön levéltárban helyezték el. 1810-ben a kormány felhívja az ország lakosságát, hogy a háború kiadásainak fedezésére az egyházi szerek egy részét engedje át. Az érsekség négy ezüst kelyhet és ezüst füstölőt jelöl ki ezen célra, a város lakossága azonban visszaváltja régi emlékeit.

A Ferencrendiek kolostorában őrzött nagybecsű könyvtár és kódexek egy része Szegedről került Gyöngyösre az árvíz idejében, a rend történetére vonatkozó középkori oklevelek és újabb iratok pedig nagyrészt a tartományi levéltárhoz tartoznak. Ezek ismertetésére visszatérünk. B. Sz. L.

A hatszázéves Gyöngyösnek igen kevés történeti emléke van, mert mindent elhamvasztottak a ma már szinte közmondásos sok tűzvész és a török majd később a labanc és végül a 48-as szabadságharcok küzdelmei. Épen azért üdvözölni tudunk minden olyan mozgalmat, mely arra irányul, hogy városunk többszázéves történelmére fényt vessen, módot adva arra, hogy az új generáció a palinás város multján felbuzdulva, az elődök munkás és termékeny szellemében dolgozva, fektessék le az eljövendő, talán még szebbnek ígérkező, újabb évszázad alapjait.

Ezt teszi Guba Pál ny. piarista tanár, kórházi lelkész, aki ezelőtt 5 évvel a régi Mátra-múzeumból összehozta a városháza föld-

szintjén elhelyezett gyöngyösi Városi Múzeumot és most a szent Bertalan templom régi emlékeit s a kettőből a jobb oldali kórusán Egyházi Múzeumot létesített. A két múzeum közül, dacára a későbbi kezdeményezésnek, az Egyházi Múzeum nagyobb anyaggal rendelkezik.

Az ember szinte hinni sem akar a szemének, amikor látja, hogy az ősz tanár, a lelkes múzeumbarát, éleslátásával alig 1 év leforgása alatt, milyen hatalmas értékeket halmozott össze.

A múzeum a jobb oldali kórus elfalazott részében, mintegy 40 m² területet foglal el. A hatalmas bejárati ajtón az 1750-es évszám díszleg. Valaha a kórus alatti kápolna ajtaja volt. Benyitok, az embert különös érzés fogja el. Körös-körül a falak mellett egyszerű fa-

állványok, a 150 éves régi orgona maradványaiból készítve. Az állványok tele könyvekkel. A Szt. Bertalan plébánia évszázadokon át összegyűjtött könyvei, vagy 1200 kötet; teológiai, filozófiai és történeti könyvek díszes bőrkötésben a legtöbb latin, azután görög, héber, francia, német és angol nyelven. Egyik-másik közülök 1 m magas és 10 kg-t is nyom. Sok kiváló gyöngyösi plébános tudományosságát dicsérik ezek. Egyet felveszek, 1000 oldalas mű, vastag itatószerű papíron nyomva, gót betűkkel. Az elejéből 50 oldal hiányzik, de azért látom, hogy latinnyelvű biblia. Az egyik oldalon széljegyzetet találok 1612-es dátummal: Biblia 1498-ból, lásd az Apocalypsis végén. Ott azonban semmi sem áll. Tehát ősnymtatvány. Mellette egy másik könyv: Decretumok 1514-ből, szintén latin nyelven. Most egy 600 oldalas hatalmas könyv ragadja meg a figyelmemet. Magyar nyelven írva Pázmány Péter prédikációiból az első kiadás. Nagyszombatban jelent meg 1695-ben Széchenyi György érsek költségén. Sorra jön megint egy régi könyv, szintén magyar nyelven: Juda és Jerusaleem királya Siralmas Szedechiás, Vátzon, Ambro Ferentz Ignatz Püspöki könyvnyomtató által 1769. esztendőben. Gyönyörű kéziratot emelek most fel. „Ex libris Patris Jacobi Szilágyi 1810.” Szilágyi Jakab volt gyöngyösi káplán latinnyelvű prédikációi, a legszebb gyöngybetűkkel írva mintegy 300 oldalon. A jezsuiták idejére vet fényt a másik kéziratot könyv, mely 1742-ből való, latin nyelven írva s a megjegyzésből látható, hogy a túróci társház könyvtárából került Gyöngyösre. A pálosok, 1689-ből származó írott költés könyvet: Antiphonarium Romanum-ot hagytak itt. Kopott külsejű araszvastagságú könyv tűnik most szemem elé. Belül egymásután hosszú sorban nevek és nevek. Lapozgatva benne megtudom, hogy Gyöngyösön 1600 végén a jezsuiták „Jó Halál” címen társulatot alakítottak, mely társulat tagjainak adományaiból földet vásároltak és 1721 április 9-én Zólyomi Ferenc gimnáziumi jezsuita hitshónok a földesurak és a tanács jelenlétében, az Úrdombján letette a kálvária alapjait. A könyv a tagok és adományozók névsorát tartalmazza. Érdekes megemlíteni néhány nevet a város akkori lakosai közül. A közepe táján kinyitom és jönnek sorban: Kürthy, Seres, Márton, Csepregi, Bozik, Mészáros, Cakó, Gál. Géci. Azt hiszem a város akkor inkább magyar volt, mint most.

3—400 éves misekönyvek kerülnek most a kezembe. 20 kötet, az egyikbe belepillantva, olvasom: Hic fuit Szabó Ignatz, 1712. A hiú ember gyarlósága ritka történelmi távlatból! Már akkor is voltak olyanok, akik nevüket mindenüve felírták, nem kímélve még a misekönyvet sem.

Anyakönyv kerül most eléem 1840-től vezetve, magyar nyelven.

Lapozgatom, egyszer csak megszűnik a magyar nyelvű bejegyzés. Alul áll : befejeztelett az anyakönyvnek magyar nyelvi vitele, mátul kezdve új rovatok szerint deákul rendeltetett iratni. 1852. febr. 18. Sporer Antal káplán. — Itt vannak Gyöngyös kiváló plébánosának Sebők Lászlónak (1836—1881) prédikációi hatalmas kéziratos könyvben. A könyvtár további anyaga : Allgemeine Weltgeschichte, 61 kötet, Christian Gottlobtól, kiadva Brünn 1786.. Allgemeine Kirchengeschichte, Arnold Geroni-tól, 20 kötetben stb.

A levéltár néhány száz régi levelet tartalmaz. Nagyobbrészt püspöki köriratok másolatai, melyeket abban az időben futár hordott faluról-falura és minden plébánia lemásolt. Az előttem lévő pl: 1785. jan. 19-én kelt. Érdekes a levél megszólítása : Dilecte Filii, kedves fiaim. Aláírása : Verus Pater Carolus Episcopus Agriensis Comes Esterházy.

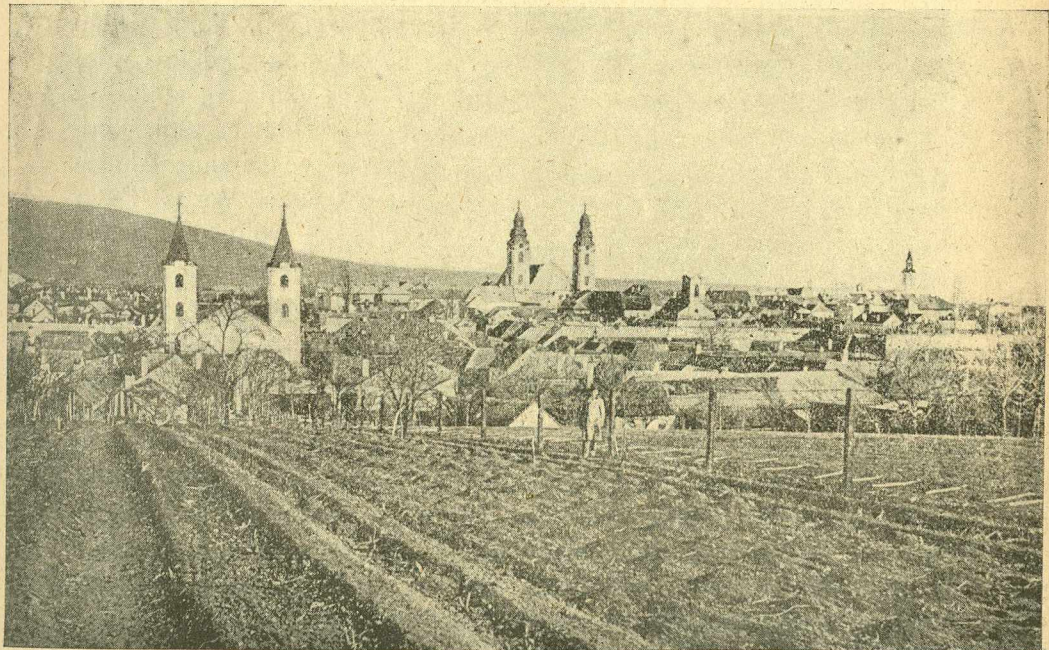
A többi tárgy között egy ezüst szekrényke vonja

leginkább magára figyelmünket. A szekrényben üveg alatt egy épen maradt női kezét látunk, melyet 1898-ban a gimnázium épületének alapásása közben találtak. Jámbor vélemény szerint az illető életében igen kegyes és jószívű asszony volt. Az egyik sarokban áll a 150 éves régi orgona szekrénye, a manualé felett olvassuk : Ujra átdolgozta 1871-ben Mooser Lajos. Egymás mellett állnak a hordoz-

ható Mária és szent Anna szobrok, melyeket még 40 évvel ezelőtt fehér ruhás leányok körmenetek alkalmával vállukon vittek. Nepumuki Szt. János szobra néhány évtizeddel ezelőtt a Vármegyei utcai híd egyik karfáján állott, ötágú lámpával megvilágítva. A falon a sok kép közül egy ékszerekkel teleaggatott Mária kép vonja leginkább magára figyelmemet. A nagyszombati csodatevő Mária kép másolata. 200 éven át volt az egyik mellékoltár képe. Régi zászlók állnak egymás mellett, a réz zászlócsúcs 12 kg. súlyú. Rengeteg szentnek a szobra, melyek a szent Bertalan és a szent Orbán templomból kerültek ide. 6 drb. barokk gyertyatartó, fából készítve. másfél méter magasak és a múzeumnak szintén értékes darabjai.

Három órát töltöttem a múzeumban. Átnéztem, amit ezen rövid idő alatt lehetett. Tüzetesen áttanulmányozni azonban napok, sőt hetek kellenek. Egy régi világ, minden dicsőségével és szomorúságával tárul itt az ember elé, mely bizonyítja, hogy a magyar sors nemcsak most, hanem régebben sem volt rózsás, de azt is bizonyítja, hogy hazánk ezeréves kultúrája mellett, a csak 600 éves városi multtal dicsekedhető Gyöngyösnek is volt kultúrája.

Szabó József.

Az év eseményei.

Egy város életében sok minden történhet esztendő alatt. Erről a sokról kell a krónikásnak beszámolnia rövid sorokban úgy, hogy aki átolvassa ezeket a szeretettel gyűjtött mozaikszemeket, megismerje Gyöngyös kultúréletének egész hímes szép mezejét ; megérezze a sorokban a mindig friss, mindig ifjú erőt, amely városunk szívét dobogtatja és az elszórt sugarak melegénél lánggra gyuljon mindaz, aki valaha is ehhez a városhoz tartozott és most tőle távol él.

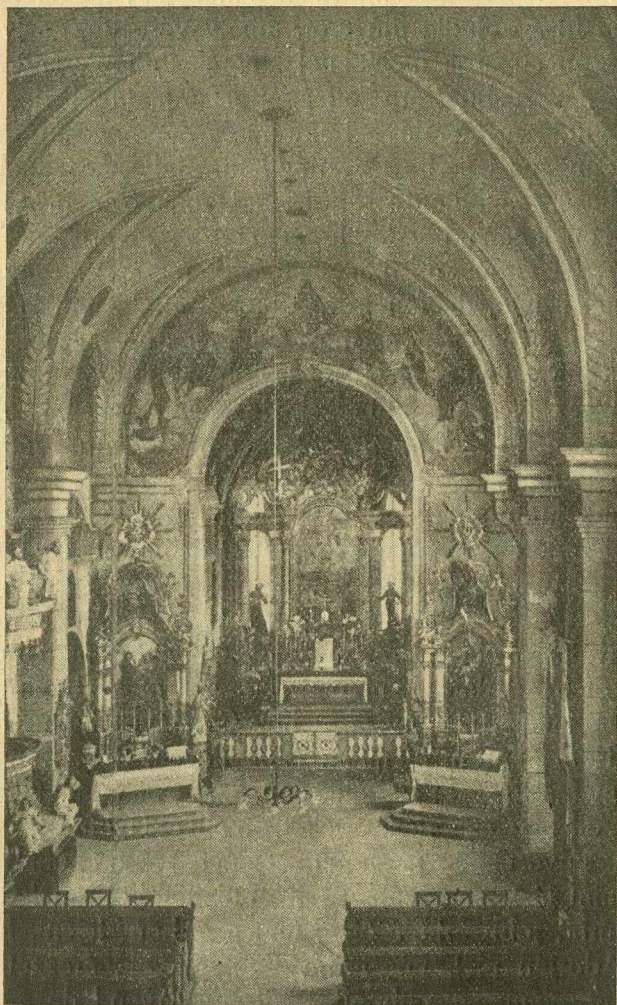
Mi akik itt vagyunk, meglepődve bámuljuk azt a nagy kultúréhséget, amellyel Gyöngyös lelkébe szív mindent, ami szép ideális és ami nem múlt dicsőség, hanem örök érték. Gyöngyös nem a jelennek, inkább a jövőnek él, „multjából táplálkozik s a jövőbe néz“ ! Hasonlatot hozok. A kis virág erősen megveti gyökerét az édes anyaföldbe, ahonnan életét szívja, de fölfelé tör, hogy minél előbb napsugárban fürödjön és másoknak édes mézet adjon. Ennél szebben nem jellemezhetem Gyöngyösnek életét. Ő is boldog, büszke multba tekint vissza, abban ver gyökerét, abból él, de vágya csak egy — *dolgozni, küzdeni, szenvedni a napsugaras jövőért és kultúrájából édes táplálékot adni fiainak.*

Amikor városunk kultúréletét röviden vázolni óhajtom, egyelőre eltérek a kronológiai rendtől, mégpedig két hatalmas intézmény kedvéért, amelyek megérdemlik, hogy első helyen emlékezzek meg róluk.

1935 október 20-a mindig emlékezetes lesz Gyöngyösön. Ekkor szentelte fel Török Kálmán pápai prelátus, volt gyöngyösi plébános a *Szent Korona-házat* (régi Almássy-palotát) és adta át az Egyházközségnek azzal a buzdítással, hogy ez a ház Gyöngyös kultúréletének vára legyen. Nem akarom kiemelni azok neveit, akik ennek a várnak köveit nagy fáradsággal összehordották, mások feladata ez. Ellenben hangsúlyozom azt az óriási értéket, amellyel Gyöngyös városa gazdagabb lett. Egyeseknek talán nem jelent sokat a Szent Korona-Ház és csak mint jó vásárt vagy szép épülettömböt értékelik föl, de nekünk kultúrát, jobb erkölcsöket, meleg otthont jelent. Így buzdította Magnin Adorján plébános is híveit : „Jöjjetek, éreztétek mindig jól magatokat a meleg otthonban.“ Úgy legyen ! de a rideg krónikásnak is szabad legyen fölmelegedni kissé ennél a gondolatnál és hozzáfűzni, legyen ez a ház tűzhelye minden szerető munkának, megmozdulásnak Gyöngyösön, legyen kisugárzója a mindent átfogó szépnak, templom mellett templomunk, édes otthonunk. És ha már régen nem lesznek azok, akik szívük melegével hozták össze ennek a háznak köveit, ezek a kövek beszéljenek majd róluk és a tőlük kapott meleget akkor is sugározzák.

A Szent Korona-háznak testvérbátyja (mert előbb született) a másik nagy kultúrtényező az *alsóvárosi kat. Kulturház*. Ez is nehezen született meg, mint minden kultúrintézmény és P. Hermenegild a Ferencesrend jelenlegi tartományfőnöke nélkül meg sem született volna. Ő kezdte, ő egyedül be is fejezte.

Ebbe a Kulturházba is Gyöngyös drága fillérei vannak beépítve,

amint a Szent Korona-Ház megvételebe, ennek a háznak is ugyanaz a célja, kultúrát terjeszteni, meleget, derűt osztani.

A felszentelő püspök, Zadravec István gyönyörűen körvonalazta a Kulturház hivatását amikor azt mondta: „légy Krisztus gondolatainak magvető munkása“! És az akar lenni, Isten segítségével az is lesz.

Ennek a két háznak össze kell fognia közös nagy munkában, közös nagy célokért. Ugy képelem ezt el én, mint a férj és feleség munkáját a csendes, ideális házasságban: „erunt duo in carne

uno“ (Mt, 19, 5). Egyek mindenben, gondolatban és kivitelben. Nagy munka ez, nagy titok ez, így írja sz. Pál is az efezusi levélben (5, 32), de Krisztusban minden lehetséges. Gyöngyös két fellegrárának megemlézése után most már lehetőség szerint kronológiai rendben futok át az év eseményein.

Május 28-án tartotta az Emericana *Stiller János emlékestjét*. Át-

éreztek mindnyájan, amit a lelkész mondott, hogy a diáknak melegszívű barátja, a szegénynek atyja, a mi kedves János bátyánk s a Gyöngyösi Kalendárium lelkes apostola nincs közöttünk már. Fölidéztük még egyszer emléket ezen a mélységesen megható gyászünnepélyen, azután összetörtük poharát, kioltottuk gyertyáját. De úgy éreztük mindnyájan, hogy az ellobbanó lángban ott világít János bátyánk lelke: „Presente“, mint a fascista hősök lelke. Mindig velünk lesz, mindig a mienk lesz.

Julius havában adták át rendeltetésének Gyöngyös város *gyümölcs-pakkolóját*, amely első az országban. Eddig bizony kezdetlegesen intézték a gyümölcsszállítást, sokszor a higiénia legegyszerűbb szabályait sem tartották be. Gyöngyös bebizonyította, hogy tud áldozatot hozni a közért. És nem tette hiába. Az idén először Londonban megjelenhetett a gyöngyösi szőlő. Speciálisan szerkesztett hűtőkocsikban tette meg a nagy út a kényes gyümölcs és nagy szenzációt keltett a londoni piacon.

Mily sokat javíthat városunk helyzetén Isten nagy ajándéka a szőlő és általában a gyümölcs. És noha az idei termés majdnem 33%-kal kisebb a tavalyinál a tavaszi fagy és jégverés miatt, mégis sok gyümölcsöt szállíthattunk Németországba és október végén elindult az első 100 hl. bor is Krakkó felé. A gyümölcs-pakkoló tehát kezdi megbecsülni magát.

Augusztus 4-én lépett az Úr oltárához *Guba Pál* ny. gimn. tanár, hogy az Istennek 50 év kegyelméért hálát adjon és aranymiséjét bemutassa. 50 esztendő az Úr szolgálatában gyönyörű munka, de kemény, göröngyös úton ért el ehhez a határkőhöz az ősz pap. És még mindig nem fáradt el, még erős hangon énekelte a Glóriát, még mindig dolgozik aranszívével az aranymisés pap. „Non recuso laborem“ — hangoztatja mindenkor.

Tartsa meg az Isten és engedje, hogy az aranszív gyémánttá edződjön az őt szeretők imája által.

Augusztus 14-én ismét temettünk. *Kemény János*, Gyöngyös város volt polgármestere halt meg. Erős egyéniség volt, nyugodt, megfontolt, kipallérozott ész, akinek sokat köszönhet a város. Amikor 1917-ben porrá égtünk, lelkében már ott a romok között kialakult az új város képe. És nem csüggedt el, dolgozott, amíg össze nem roppant. Szelleme azonban még akkor sem pihent, kiadta Elmélkedéseit (Ünnepnapok), amelyre vagyonát áldozta. Egy sok szenvedésen keresztül ment lélek szépsége mutatkozik be ezekben a sorokban.

Hadd lássa most onnan felülről, hogy Gyöngyös mennyire akar nemes és nagy lenni, olyan amilyenek ő álmodta.

Augusztus 18—20-ig az ország tűzoltóinak seregszemléje volt Gyöngyösön. A 25-ik tűzoltókongresszus, amelyen közel 2000 tűzoltó vonult fel az ország minden részéből. Megbeszélések, csapatversenyek, népünnepély tették változatossá a mozgalmas szép napokat. Milyen bizton is hajthatja fejét nyugovóra ma a gyöngyösi polgár, mert tudja, hogy vannak hűséges tűzoltói olyan vezetés mellett, mint Makrányi Gyula parancsnok. És a torony ablakán a legsötétebb éjszakában, a legnagyobb viharban is bátorítónan mosolyog ki a fény. Virraszt a tűzórség.

Szeptember hóban *Gazdagh Lajos* rendőrtanácsos távozásával nagy veszteség érte városunkat. Aki látta őt a templomban, az Americanaban finoman, csendes figyelő lélekkel ülni; aki látta őt hivatalában katonás pontossággal dolgozni, eszébe juthatott önkéntelenül is a kafarnaumi százados. Az katona létére le tudott borulni Krisztus lábaihoz, hogy még jobb katona legyen; *Gazdagh Lajos* is lelkével is tudott törődni, hogy még jobb rendőrtiszt legyen.

Nagyon kedves volt ő nekünk, hisszük ő sem felejtí el Gyöngyöst. Szeptember hava, mintha csillaghullás lett volna: még egy értéket elragadott Gyöngyöstől. A hófehér hajú *P. Unghváry Antal* v. ferences tartományfőnök a gyöngyösi teológia rendes tanára hagyott el bennünket. 48 félévig nevelte a ferences ifjúságot; félmagyarország lelkes munkásai benne szeretett Atyjukat, Mesterüket tisztelik és bálványozzák. A gyöngyösi urak kongregációjának is évekig volt prézese.

Aki egyszer beszélt vele, nem felejtette el többé *P. Antalt*. Mindenki szerette őt, férfiak könnyezték meg.

Október 23-án *Öregdiákok* vonultak végig a városon szép négyes sorokban. Ekkor lepleztük le a Szent Korona-Házban elhelyezett emléktáblát, amelyen a szent korona itt tartózkodása van megörökítve. A nagyszabású, adatokkal bizonyított ünnepi beszédet *Bártfai Szabó László* az Akadémia főkönyvtárosa mondotta. A beszéd nyomtatásban a *Kalendáriumban* jelenik meg.

Ugyan melyik gyöngyösinek nem dobogtatta meg szívét a tudós professzor, amikor azt az alig sejtett gondolatott pendítette meg, hogy a szentkuti kegyhely csodálatos Máriaképe innen Gyöngyösről került Szentkutra. Boldogok és büszkék lehetünk.

Október 20-án nagyszabású *orgonaversenyt* rendeztünk a tihanyi hősök orgonájára. A főrendező különben *Puky Árpád* Gyöngyös város polgármestere volt. Amibe pedig ő belefog, annak sikerülnie kell, Az egész várost megmozgatta, hogy ez a hangverseny méltó legyen hőseink emlékéhez. *Zalánffy Aladár* a virtuóz precizitásával szólaltatta meg az öregtemplom orgonáját és talán nem

is az volt a legszebb, amikor hatalmas akkordokat hömpölygetett a templom hajójában, hanem amikor régi idők százados emlékeit interpretálta színtelen, korabeli regisztereken. Ekkor éreztük igazán, hogy művész játszik. Többször kell ilyen hangverseny Gyöngyösön és jó magyar népünkkel is meg kell értetni, hogy az nem profanizálja templomunkat. Lélekzetvisszafojtva, áhítattal ültek a templomban a másvallásúak is. Hiszen a tiszta muzsika Istenhez emel.

Október 31-én tartotta barátságos összejövetelét a gyöngyösi

Műkedvelők Egyesülete a kat. Kultúrházban. A tavasszal alakult kis gárdának célja, hogy minden igényt kielégítő, finom művészetet adjon. Különbösen elég az Egyesület tisztviselőkarának névsorába pillantani és a pártoló tagokat ismerni, hogy rokonszenvvel forduljunk a gárda felé. Gyöngyös színe-java foglal helyet benne. Bizunk ebben a Műkedvelő Gárdában, hogy a város kultúréletemének jelentős tényezője lesz.

December 1-

én *képviselőválasztásokra* készülődik Gyöngyös. Csendes, izgalommentesen indulnak a harcok. A város választópolgárai mindig a legjobb kezekbe igyekeztek letenni az ügyek vezetését, hisszük, hogy ezuttal is így lesz.

Önzetlen emberek önzetlen munkáján épül újjá Gyöngyös. A városi képviselőválasztás lezajlása után december 15—22-ig csendes napok következnek Gyöngyösön. Az egész város lelkimagányba vonul, *missziót tartunk*. A felsővárosban két lazarista atya, az alsóvárosban két kapucinus atya lesz az Úr Isten követe. Megláto-

gatja városunkat a Krisztus. Gyöngyösiek, amikor bekopogtat hoz-
zátok, szeretettel fogadjátok — Ő az út, igazság, élet! Minden igazi
kultúra, városunk jövője boldogsága belőle indul ki, hozzá tér
vissza.

Az év kultúreseményei között nem feledkezhetünk meg Gyön-
gyös büszkeségének a *Mátrának* lendületes fejlődéséről sem. Mát-
rafüred—Mátrahaza—Kékestető, olyan állomások, hová minden
magyar szívesen látogat el télen-nyáron. Ennek a nagyarányú
fejlődésnek elsőrendű mozgató ereje Puky Árpád Gyöngyös polgár-
mestere. A városért él-hal, egészséget áldoz, de a Mátráért lángol
és másokat is tűzbe gyújt. Ha a Mátráról van szó kigyulnak sze-
mai, perzsel a szava. Édesanya nem rajong úgy dédelgetett fiáért,
mint a mi polgármesterünk a Mátráért.

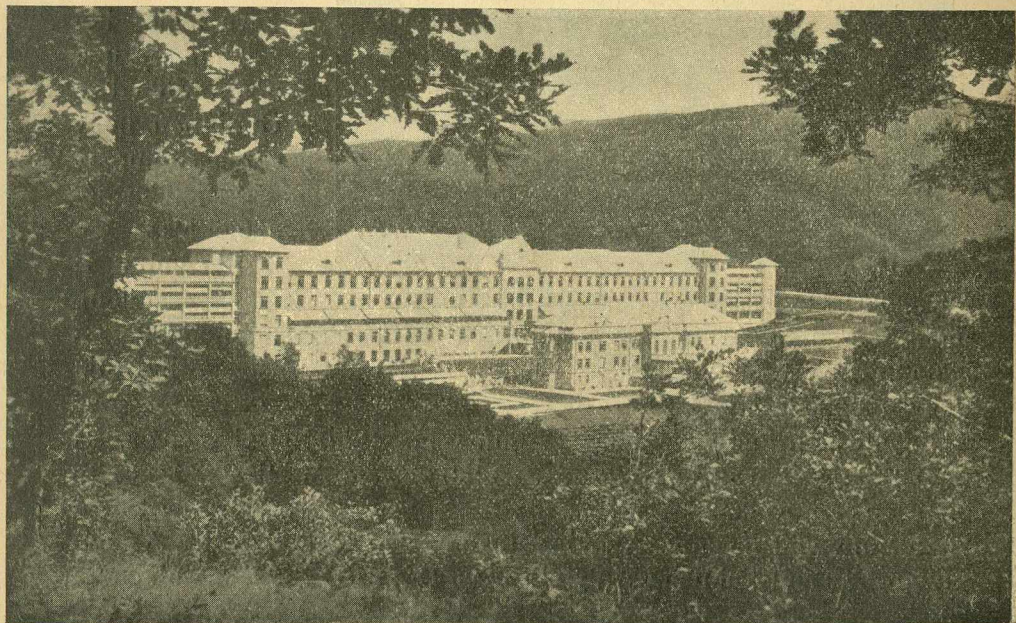
Segítse a jó Isten nagy tervei megvalósításában. Mi gyöngyö-
siek vele érzünk, vele küzdünk, hogy vele örülhessünk.

Krónikámat befejezem. Egy változatos esztendőnek színes ké-
pei futottak el szemünk előtt, mint a mozifilm. Gyöngyös város dúz-
zadó ereje, kultúrája mutatkozott be nekünk.

Gyöngyösiek legyen még szebb a jövő esztendő, meleg szív-
vel dolgozzunk ezen mindnyájan. Így azok is, akik messze távol
élnek tőlünk, jobban fogják becsülni és szeretni azt a várost, amely-
nek egyszer levegőjét szívták.

Gyöngyös, 1935. november.

P. Zsigmond.

Gyöngyös megyei város tiszti címtára.

Polgármester : Bizáky Puky Árpád dr.

Polgármester-helyettes : Orosz Ernő.

Tanácsnokok :

Bakó Oszkár dr. (közrendészet és iparügy)

Makrányi Gyula dr. (gazdasági)

Főjegyző : Szakkay Andor

Jegyző : Kovács István

Főügyész : Náray Béla dr.

Főszámvevő : Barna Jenő

Árvaszéki ülnök : vitéz Kiss Kálmán dr.

I. o. közig. fogalmazó : Hornyák Miklós dr.

Pénztárnok : Bardóczy Lajos

Számvevő : Medveczky Lajos

Műszaki tanácsos : Deseő Dénes

Mérműnök : Salamon Mátyás

Műszaki tiszt : Füleki József

Tiszti orvos : Barok József dr.

Erdőfőmérnök : Török Miklós

Pénztári ellenőr : Mihályfalvy

Jenő

Alsószámvevők :

Barna Sándor dr.

Gyulay Tibor

Közig. kiadó : Laczlau János

Iktató-kiadó : Bárány Géza

Árvaszéki iktató-kiadó : Hevesy Margit

Városgazda : Endrész József

Irnokok :

Orosz Kázmér

ifj. Hortolányi Sándor

Számtisztek :

Madár Lajos

Bakó Aurél

Pruzsinszky István

Magyary Ferenc

Állatorvos : Hajdu Izsó

Végrehajtók :

Marton Elemér

id. Hortolányi Sándor

Gyöngyösi járás.

Főszolgabíró : Gröber Ferenc dr.

Irodasegéd-tiszt : Márton József

Járáserőszak : Okolicsányi Béla dr.

Utbiztosok :

Sidló István

Riesz Márton

Domby István

Szalay István

Rendőrkapitányság.

Vezető: Róth Andor dr. tanácsos

Tanácsosok :

Gazdag Lajos dr.

Györkényi László dr.

Kapitány : Kövessy Jenő

Őrszemélyzeti parancsnok : Jáky Károly felügyelő

Hiv. tiszt : Bernáth János hiv. főtitkari címmel

Hiv. segéd-tiszt : Ivanits József

Koháry István reál-gimnázium.

Igazgató : Csengő Nándor dr.

Rendes tanárok :

Bauer Ede

Bán Imre

Gold Béla

Hedrich Ármin

Kmoschek Elek

Ludányi Béla

Luz Ignác

Mantuano József

Páll Gyula

Papp István dr.

Stiller Kálmán

Rajztanár : Kristóff Géza

Testnevelési tanár : Almássy

Gusztáv

Énektanár : Tomits György

Hitoktatók :

Bernáth Ferenc dr. (rkat.)

Csötönyi János (ref.)

Sztehló Gábor (ág. h. ev.)

Jakab Jenő dr. (izr. st. quo)

Kelemen Sámuel (izr. st. quo)

Haber J. Wolf (izr. orth.)

Iskolaorvos : Mannó Kálmán dr.

Gyöngyösi Öregdiákok Szövetsége.

Tisztikar :

Elnök : Borhi Borhy György.

Társelnökök : dr. Bártfai Szabó László és dr. Cserján Károly.

Ügyvezető elnök ; dr. Csengő Nándor.

Alelnökök : Bíró József, dr. Bozsik Pál és dr. Kurcz Jakab.

Ügyész : dr. Libisch Károly.

Főtitkár : Stiller Kálmán.

Alapító tag : Richter Gedeon.

I. Gyöngyösi rendes tagok.

Adamecz Elemér lakatos.	Barta Sándor kereskedő.
Adamecz Kálmán magánzó.	Bádonyi András földműves.
Adamecz Károly vasutas.	Bádonyi István földműves.
Adamecz Pál ny. postaaltiszt.	Bata Imre.
Adácsi Kornél ügynök.	Benei Sándor városi tisztv.
Adám Alajos szabó.	Bengyel Antal lakatos.
Adám Kálmán.	Bengyel Béla sofför.
Antal József hentes.	Berger Marcell gépészmérnök hallgató.
Bakaisz Rezső magánzó.	Berkovics Endre kereskedő.
Bakondy Dezső vaskereskedő segéd.	Berkovics István kereskedő.
Bakondy Gyula kovácssegéd.	Besze József építőmester.
Bakondy István kovácssegéd.	Bély János városi tisztv.
Bakondy Lajos kovácsmester.	Bihary Géza gabonakereskedő.
Bakondy László kovács.	Bihary László kereskedő.
Bakó Aurél városi számtiszt.	Birnbaum Béla borbély.
Bakó István.	Balatoni Dezső O. T. I. tisztviselő.
Bakó Oszkár városi tanácsos.	Birnbaum Lajos géplakatos.
Bakó Szilárd ny. áll. anyakönyvvezető.	Bíró József ny. főszolgabíró.
Bálint Andor dr. orvos.	Blau Bertalan dr. ügyvéd.
Bálint Miklós dr. ügyvéd.	Blau Izsó dr. ügyvéd.
Balázsovics Géza ügynök.	Blau László magántisztviselő.
Balázsovics József.	Blau Miklós
Balogh Dezső kárpitós.	Blau Pál
Balogh Gyula földműves.	Blumenthal Sándor mézszáros.
Balogh Zoltán ny. százados, Mátrafüred.	Bobák Sándor szabó.
Barabás Elemér birtokos.	Bocsey Bertalan kereskedő.
Barabás Géza mérnök.	Boda Lajos szobafestő.
Barabás György orvostanhallgató.	Bogdány Lajos építési vállalkozó.
Barankovits Lajos.	Bognár István hentes.
Baráth Tibor városi díjnok.	Bokk Béla pincér.
Bardóczy György fényképész.	Borbély Imre kosárfonó.
Bardóczy István városi tisztviselő.	Borhi Borhy György felsőházi tag, föld-
Bardóczky Lajos városi pénztárnok.	birtokos.
Bariska Mihály állampénztári főtanácsos.	Borhy Imre cipész.
Barna Ferenc szobafestő.	Borhy József ny. jegyző.
Barna Ferenc borbély.	Boros György gyógyszerész.
Barna Gábor vasuti hivatalnok.	Boros István gyógyszerész.
Barna János városi javadalmi tisztviselő.	Borosi József ácsmester.
Barna Jenő városi főszámvevő.	dr. Bottlik Nóra tanárnő. (dr. Vereb
Barna Sándor dr. városi aiszámvevő.	Lajosné.)
Barok István kereskedő.	Boxhorn Izidor kereskedő.
Barok Miklós dr. orvos.	Brak Dezső kereskedő.
	Brand Ferenc géplakatos.
	Bresztyenszky Imre telekkönyvvezető.

- ifj. Bresztyenszky Imre joghallgató.
 Bresztyenszky László joghallgató.
 Bronner Jenő.
 Brück József kereskedő.
 Brück László kereskedő.
 Brück Miklós kereskedő.
 Buchwein Albin földbirtokos.
 Buday Ferenc bortermelő.
 Buday József bortermelő.
 Buday László tanárjelölt.
 Büchler László jogszigorló.
 Büchler Zsigmond gőzmelomigazgató.
 Czeichner Dezső kereskedő.
 Czeisler Árpád rádiókereskedő.
 Chilkó Géza magántisztviselő.
 Chomer Kató (dr. Cinder Károlyné.)
 Csajka Antal kereskedő.
 Csányi Ármin borkereskedő.
 Csárdás Ernő városi tisztviselő.
 Csárdás László.
 Csárdás Mihály ny. vasutas.
 Cselkó Antal.
 Cserey Sándor magánzó.
 Cserján Imre gyógyszerész.
 Cserján Károly dr. ügyvéd.
 Cserta Boriska.
 Cserta György gazdálkodó.
 Cserta János állampénztári főtanácsos.
 Cserta Rezső banktisztviselő.
 Csépany József bortermelő.
 Csépany József gazdasági tanácsos.
 Bizsinszky Csépany József birtokos.
 Csomor Béla irodafőtiszt. Járásbíróság.
 Csuzdi György asztalosmester.
 Czeglédi Sándor MÁVAUT-kalauz.
 Czinder Károly dr. ügyvéd.
 Czinder Sándor államp. tisztv.
 Czipszer Miklós kereskedő.
 Czobor Mihály könyvkötő.
 Czövek Géza állatorvostanhallgató.
 Czövek Imre joghallgató.
 Danilovičs Gábor magánzó.
 Dankó József kereskedő.
 Dely Alajos javadalmi pénztáros.
 Demény János tanár.
 Demkó Dezső dr. ügyvéd.
 Demkó János ny. ker. pénztári ig.
 Demkó Jenő szöv. tisztv.
 Deseő Dénes Ludovika Akadémiai növendék.
 Deseő Lajos joghallgató.
 Diamant Ármin banktisztv.
 Diamant Dezső kereskedő.
 Diamant Ignác dr. ügyvéd.
 Diamant Lajos magánzó.
 Dobos Károly.
 Dobsa Ferenc dr. ügyvéd.
 Dózsa József kereskedősegéd.
 Dózsa Kálnán borbély.
 Dredor Ferenc szőlőbirtokos.
 Dredor György szőlőbirtokos.
 Drózsa Alfréd.
 Duba Sarolta. (Lendvay Józsefné.)
 Durnyi János magánzó.
 Durnyi Pál ny. vasuti tisztviselő.
 Eckstein Hermann borkereskedő.
 Eckstein Jenő órás.
 Elek József ügynök.
 Örkényi Gyula dr. orvos.
 Eperjessy János hentes.
 Eperjessy József fűszerkereskedő.
 Eperjessy József szőlőbirtokos.
 Fabriczius Lajos borbély.
 Farkas Ferenc dr. orvos.
 Farkas Imre gyógyszerész.
 Fazekas Jenő magántisztviselő.
 Fehér Dezső kereskedősegéd.
 Fehér István kórházi hivatalnok.
 Fehér János jav. hívt. tiszt.
 Fehér Károly leventeoktató.
 Fehér László.
 Fehér Mátyás ny. bankigazgató.
 Fehér Miklós.
 Fülöp György joghallgató.
 Fülöp István jogszigorló.
 Fülöp János pék.
 Feigl Aladár bizományos.
 Fejes István orvostanhallgató.
 Fényes Miklós dr. ügyvéd.
 Fischer József vaskereskedő.
 Fischer Rezső rádiókereskedő.
 Fischer Sámuel kereskedő.
 Fleischmann Béla borkereskedő.
 Fleischmann Béla szőlőbirtokos.
 Fleischmann Pál borkereskedő.
 Forgács László joghallgató.
 Forgács Sarolta tanárjelölt.
 Forgó Elemér szabó.
 Fónagy József kézbesítő.
 Földes Jenő dr. ügyvéd.
 Frank Jenő földbirtokos.
 Frenkl Ernő dr. orvos.
 Frenkl Ignác ny. adótiszt.
 Friedmann Ernő gabonakereskedő.
 Fülöp Sándor szőlőbirtokos.
 Gaál Géza borbély.
 Gajdóczky Dezső építési vállalkozó.
 Gajdóczky László építési vállalkozó.
 Gábris János végrehajtó.
 Gábris Lajos tanár.
 Geiger János cipész.
 Gergely Tibor postatiszt.
 Goldner Miksa kereskedő.
 Gondos Imre kereskedő.
 Gondos Miklós dr. orvos.
 Gátonyi Vilmos jogszigorló.
 Groffinger Gyula kereskedő.
 Grósz Antal dr. ügyvéd.
 Grósz Dezső kereskedő.
 Grünfeld Dezső.
 Grünfeld Elemér szódagyáros.
 Grünhut Béla.
 Grünhut József kereskedő.
 Grünhut Miklós vaskereskedő.
 Grünszner Dezső szőlőbirtokos.
 Grünszner Jenő bankigazgató.

- Grünszner Mór gyógyszerész.
 Guba Pál ny. piarista tanár.
 Gyenge István városi díjnok.
 Győry Gábor városi végrehajtó.
 Györkény László dr. államrendőrségi kapitány.
 Gyöző István ny. máv. főmérnök.
 Hahn György.
 Hahn István fakereskedő.
 Hajdu Béla dr. orvos.
 Hajdu Dezső borkereskedő.
 Hajdu Elemér ügyvéd.
 Hajdu Izsó állatorvos.
 Halász Kálmán ny. bankigazgató.
 Hahnóczky Lajos levante főoktató.
 Hahnóczky Mihály ny. járásbíróági irodalízt.
 Hammer Pál borbély.
 Hasselbauer Andor.
 Hanuszlik Árpád biztosítási ügynök.
 Havas Imre borügynök.
 Havas Jenő fakereskedő.
 Havas Pál ny. igazgató.
 Héber Antal kereskedő.
 Héber Endre.
 Héber Jenő szőlőbirtokos és borkereskedő.
 Héber József.
 Héber Lilla.
 Héber Margit.
 Hebrong Lajos.
 Hegedüs Jenő szabó.
 Heinrich István.
 Heinrich János kórházi tisztv.
 Herédy László bankigazgató.
 Herédy Dezső dr. orvos.
 Herz József textilkereskedő.
 Herzog Ernő.
 Heischrecker István géplakatos.
 Heideghy Béla dr. ügyvédjelölt.
 Hirsch Ferenc festékkereskedő.
 Hirschl Hermann dr. orvos.
 Hochwald Imre órász.
 Hoffmann Márton banktisztv.
 Hóji Lajos.
 Hornyák Ibolya. (Hornyák Miklósné.)
 Hornyák Miklós dr. polgármesteri titkár.
 Horjits Béla városi számvevőség.
 Hortolányi Sándor városi írnok.
 Horváth Lajos járásbíróági tisztv.
 Huba Alajos hentes.
 Huba Ferenc hentes.
 Huba Miklós jogász.
 Hugay Ferenc nyelvtanár.
 Hugay Péter dr. kir. járásbíró.
 Huszár József borbély.
 Imreffy László dr. orvos.
 Ivády Miklós pénzügyőr.
 Ivanics Imre pék.
 Ivanics József rendőrségi tisztv.
 Ivanics László mérnök.
 Jafcsák Pál férfisabó.
 Janka Géza Villamosművek.
 Jáger József hittanár.
 Jáger László szabó.
 Jelinek Zoltán.
 Jelinek István joghallgató.
 Jelinek László órász.
 Juhász Jenő műkereszt.
 Juhász Sándor cipész.
 Juracsik Mihály géplakatossegéd.
 Kajanek Tibor levanteoktató.
 Kardos Imre.
 Kardos Samu fakereskedő.
 ifj. Katrics Kálmán dr. jogszigorló.
 Kálmán Dezső szőlőbirtokos.
 Kálmán György bányamérnöki főisk. hallgató.
 Kálmán László mérnök.
 Káplány Sándor rendőrségi tisztviselő.
 Károlyi Gyula fuvaros.
 Károlyi Róza.
 Kekécs István városi díjnok.
 Kelemen László kereskedő.
 Keller Antal kereskedő.
 Keller Ferenc asztalos.
 Keller György.
 Keller István.
 Keller Sándor kereskedő.
 Kemény Zsigmond.
 Keresztesi István.
 Keresztesi Tibor orvostanhallgató.
 Kertész Dezső bankigazgató.
 Kertész László joghallgató.
 Kertész Tivadar orvostanhallgató.
 Kesztenbaum Leó kereskedő.
 Kévés József gazdálkodó.
 Király János.
 Kirják Emil jogász.
 Kirják Péter.
 Kiss Aladár középisk. tanár.
 Kiss Gyula lakatosmester
 Kiss Kálmán dr. árvaszéki ülnök.
 Kiss László közgyám.
 Kis Benedek Aladár dr. ügyvéd.
 Kocsis Kálmán szíjgyártó
 Kóczián György jav. hív. tisztv.
 Klein Ferenc dr. ügyvéd.
 Klein László bizományos.
 Klein Pál dr.
 Kmoschek Pál joghallgató.
 Koller Ferenc asztalos.
 Koncz Béla tisztv. járásb.
 Korcsmáros István borbély.
 Korcsmáros János szabó.
 Kornits Ferenc dr. orvos.
 Kornstein Géza kereskedő.
 Kornstein Zoltán dr. ügyvéd.
 Kossa Lajos dr. ügyvéd.
 Kosztya Ernő.
 Kovács Béla vendéglős.
 Kovács Béla villanyszerelő.
 Kovács István városi jegyző.
 Kovács Jenő bankhivatalnok.
 Kovács Miklós díjnok.
 Kovács Zoltán kereskedő.

- Kovacsóczy László ny. tb. főszolgabíró.
 Kozmáry János földbirtokos
 Kozmáry János városi díjnok.
 Kőrössy Ferenc.
 Kőszeghy Jenő ny. rendőrdíjnok.
 Kriszt Lajos kalapos.
 Krupánszky Béla kovács.
 Krupánszky Kálmán.
 Krupánszky Lajos.
 Kuharik Zoltán.
 Kulcsár Antal hentes.
 Kulcsár István, dr. orvos.
 Kurcz Antal bőrkereskedő.
 ifj. Kurcz Antal bőrkereskedő.
 Kurcz Jakab dr. ügyvéd.
 Ladányi József ügynök.
 Laszlau János városi tisztv.
 Laube Rudolf.
 Lázár Rudolf kereskedő.
 Libisch Jenő járásbírósi titkár.
 Libisch Károly dr. ny. városi tanácsos,
 ügyvéd.
 Lendvay József városi tisztv.
 Lilinger István iparos.
 Lilinger Gyula.
 Löffler Gyula tisztv.
 Löffler Miklós izr. hitkgy jegyző.
 Ludányi Béla áll. fgm. tanár.
 Madár Lajos városi számtiszt,
 Majnik Gyula joghallgató.
 Majnik Imre volt bankigazgató.
 Makkos Antal kalapos.
 Makovinyi Zoltán kereskedő.
 Makra Lajos banktisztviselő.
 Makrányi Ferenc postatiszt.
 Makrányi Gyula dr. városi tanácsos.
 Mandl Sándor kereskedő.
 Mandl Ilona illatszerkereskedő.
 Mannheim János dr. ügyvéd.
 Mannheim József.
 Marmorstein Pál.
 Martinecz Jenő géplakatos.
 Martinecz József magánzó.
 Martinecz Kálmán cipész.
 Marton Elemér városi végrehajtó.
 Matusek István gazdatiszt.
 Matusek János dr. ügyvédjelölt.
 Máyer Ákos magánalkalmazott.
 Márton Ferenc.
 Márton Oszkár óras.
 Mátray Árpád városi tisztv.
 Mátray László hivatalnok.
 Medveczky János számvevő.
 Medveczky Lajos autótaxis.
 Melicher Lajos.
 Melicher Géza adóhiv. tisztv.
 Melicher Sándor kovács.
 Merényi Gyula rendőrdíjnok.
 Mészáros János ép. váll.
 Mezei Andor dr. ügyvédjelölt.
 Mihalovics Gábor városi tisztv.
 Mihályfalvi Jenő városi tisztv.
 Mintzer János.
 Molnár Gáspár gazdász.
 Molnár Géza ny. főjegyző.
 Molnár György postatiszt.
 Molnár János ács.
 Molnár Sándor telekkönyvvezető.
 Molnár Soma dr. orvos.
 Morvai Hermann mészáros.
 Munkácsy József gazdálkodó.
 Munkácsy József bortermelő.
 Nagy Dezső géplakatos.
 Nagy György magánzó.
 Nagy József fűszerkereskedő.
 Nagy Lajos.
 Nagy László tisztviselő közjegyzőnél.
 Nagy Sándor szövetkezeti pénztáros.
 Novara Ferenc.
 Nemes Sándor jogász.
 Neswada Sándor telekkönyvvezető.
 Neumann Miklós kereskedő.
 Nowosad Albert közkórházi tisztv.
 Nussbaum Zoltán kereskedő.
 Náray Béla dr. tiszti főügyész.
 Oravec István pincemester.
 Orincsay József.
 Oros Ernő dr. ügyvédjelölt.
 Österreicher Dezső birtokos.
 Österreicher Kornél földbirtokos.
 Pajkos Lajos bankigazgató.
 Pajkos László kereskedő.
 Pampuk József birtokos.
 Pampuk Mihály kereskedő.
 Pampuk László orvostanhallgató.
 Panker Kálmán ny. jegyző.
 Papp György.
 Papp László.
 Parragh Béla joghallgató.
 Pataky Jolán orvostanhallgató.
 Pataky József postaaltiszt.
 Pátzay János kántor.
 Pethes József járásbírósi iroda-
 igazgató.
 Pethes József gazdálkodó.
 Péczely Gyula.
 Péczely József borkereskedő.
 Péczely Tibor festő.
 Péter Edit.
 Pintér József.
 Pogány Béla ny. postafelügyelő.
 Pogány István banktisztviselő.
 Pogány Lajos gépészmérnök.
 Polgár István bankigazgató.
 Polóny Elemér.
 Polóny János tanárjelölt.
 Polóny Tibor gyógyszerész.
 Polóny Zoltán.
 Popellár Ferenc postatiszt.
 Povozsányi Árpád bölcsészeltan hall-
 gató.
 Pruzsinszky János ny. telekkönyvvezető.
 Puskás Gyula gazdász.
 Puskás Rezső jogszigorló.
 Rabel Mihály villamos műszaki tisztv.
 Rákóczi Ferenc borbély.

- Reiner László kereskedő.
 Reinhardt Sándor.
 Réz József altiszt.
 Rhédey Lajos magánzó.
 Ribár Nándor mézeskelecsos.
 Rigó Endre joghallgató.
 Rosenfeld Soma földbirtokos.
 Róth Géza borkereskedő.
 Róth Siegfried joghallgató.
 Rozett Miksa dr. ügyvéd
 Rozett György.
 Rucska Alajos mézszáros.
 Rucska Imre hentes.
 Rupp Jenő mozdonyvezető.
 Rupp Lajos vasúti altiszt.
 Ruzs Arthur aligazgató.
 Ruzs Endre szőlőtelepi igazgató.
 Ruzs Gyula kereskedő.
 Ruzs Jakab birtokos
 Ruzs Lipót fakereskedő.
 Ruzsin Ferenc reálgimn. altiszt.
 Sall Béla postatiszt.
 Salzer Izidor kereskedő.
 Sankovics László hentes.
 Schönfeld Henrik szappanos.
 Schwarcz József.
 Sebestyén Tibor dr. ügyvédjelölt.
 Sefnyik József szabó.
 Seidner Zsigmond marhakereskedő.
 Seiler Gyula kereskedő.
 Seiler Lajos kereskedő.
 Seiler Miklós keresk. ügynök.
 Szentey Endre telekkönyvvezető.
 Silberkrausz László mérnök.
 Simonovics Jenő nyomdászsegéd.
 Sipos József jegyzőgyakornok.
 Smóling László asztalos.
 Smóling Sándor tanító.
 Spanyol István jogszigorló.
 Spiegel Mór kereskedő.
 Spiegel Simon bőrkereskedő.
 Steiner Endre joghallgató.
 Steiner Ervin.
 Steiner Imre fényképész.
 Steiner László kereskedő.
 Stiller Kálmán áll. reálgimn. tanár.
 Stitz Zoltán kereskedő.
 Stranzl Imre tb. fősztgabíró.
 Studer Béla jogszigorló.
 Sulyok László tanítóképzős.
 Szabó Béla jegyzőgyakornok. Főszol-
 gabíróság.
 Szabó Ferenc máv. raktárnok,
 Szabó Ferenc jegyzőgyakornok.
 Szabó Imre ny. máv. főellenőr.
 Szabó Jágó bankigazgató.
 Szabó Jenő tanítóképzős.
 Szabó József cégvezető
 Szabó József kántortanító.
 Szabó Miklós.
 Szabó Tibor.
 Szakkay Endre városi főjegyző.
 Szalay Miklós javadalmi hivatal.
 Szalmássy Gyula dr. orvos.
 Szalmássy István ügynök.
 Szalmássy Sándor borkereskedő.
 Szánthó József magánzó.
 Szánthó Zsigmond borkereskedő.
 Százmann Gyula asztalos.
 Szedmák Pál ny. vasúti főfelügyelő.
 Szenes József kereskedő.
 Szentgyörgyi Pál hentes.
 id. Szentgyörgyi Dezső ny. bankigazgató.
 ifj. Szentgyörgyi Dezső joghallgató.
 Szerencsés István főraktárnok.
 Szijártó Jenő építész.
 Szilágyi Dezső kereskedő.
 Szilárd Lajos jb. díjnok.
 Szilárd Sándor dr. ügyvédjelölt.
 Szilva Ferenc ács.
 Szirmay Károly.
 Szirmay László elektromérnök.
 Szirmay Mór.
 Szivák Zoltán.
 Szlanka Árpád kovácsmester.
 Szlovenszák János molnár.
 Szmolnik József földműves.
 Szoboczky Béla pénzügyőr.
 Szorgalmatos István cipész.
 Szabados László gyógyszerész.
 Strammuszky György telekkönyvvezető.
 Solymár (Téts) Zoltán tanító.
 Tass György kőműves.
 Toldi József járásbíróági tisztviselő.
 Tóth Béla vaskereskedő.
 Tóth Dezső kereskedő.
 Tóth Imre.
 Tóth Irén.
 Tóth István.
 Tóth János kórházi gondnok.
 Tóth József.
 Tóth László.
 Trepper Árpád magántisztviselő.
 Trepper Hermann ny. mozdonyvezető.
 Trepper Jakab kerékpár üzlet.
 Trepper Jenő könyvkereskedő.
 Trepper Soma magánzó.
 Trencsényi Sámuel kereskedő.
 Tunyogi Zsigmond.
 Ulmanek Gyula ny. gimn. tanár.
 Ungár Béla kereskedő.
 Unger József magánzó.
 Ungerleider József kereskedő.
 Urik István vendéglős.
 Urik László.
 Vadász Lajos kőműves.
 Vajda Ármin dr. ügyvéd.
 Valkó László dr. ügyvédjelölt.
 Varga Imre máv. tisztviselő.
 Varga László dr. ügyvédjelölt.
 Varga Sándor hentes.
 Vass Zsigmond borkereskedő.
 Vályi Elek máv. tiszv.
 Várady Miklós papírkereskedő.
 Vedlik Sándor ny. főjegyző.
 Veidner Árpád cipész.

Veidner Károly.
 Veiszberger Jakab.
 Veiszpek Gyula.
 Vereb György dr. ügyvéd.
 Vereb Imre dr. orvos.
 Vereb József birtokos.
 Vereb Lajos dr. orvos.
 Vértés Gyula.
 Vértés László.
 Vértés László kereskedő.
 Vértés Pál.
 Vértés Sándor ügyvédjelölt.
 Vida Kálmán cukrász.
 Villner György.
 Viktor Kálmán asztalos.
 Vincze Mihály vasúti hivatalnok.
 Waldner Adolf.
 Waldner Ernő kereskedő.
 Waldner Fülöp dr. ügyvéd.
 Waldner Mór üveges szatócs.
 Walkó József joghallgató.
 Weinfeld Lipót kereskedő,
 Weisz Armin dr. orvos.
 Weisz Bernát borkereskedő.

Weisz Dezső.
 Weisz Gábor cipész.
 Weisz Gyula birtokos.
 Weisz Jenő.
 Weisz József.
 Weisz Károly borkereskedő.
 Weisz László.
 Weisz Margit kalapkészítő.
 Weisz Miklós borkereskedő.
 Weisz Nándor kereskedő.
 Weisz Nándor.
 Weisz Pál.
 Weisz Sándor kereskedő.
 Weisz Simon Béla kereskedő.
 Weizmann Pál kereskedő.
 Welt Artur.
 Wiltner Sándor dr. kórházi főorvos.
 Wolf Béla.
 Zabóczky Gyula dr. postafelügyelő.
 Zabóczky Gyula ny. postafőtiszt.
 Zrubka Dezső kereskedő.
 Zury Béla. Adóhivatal.
 Zsiga Aladár ny. bankigazgató, föld-
 birtokos.

II. Vidéki rendes tagok.

Ács József községi főjegyző.
 Ádám Kálmán pénzügyi tanácsos.
 Csongrád.
 Adamecz József. Dunaharaszti.
 Alexander Bernát postafőnök. Ungvár.
 Alexy Károly. Debrecen.
 Antal Béla. Alberti-Irsa.
 Bak János kántortanító. Hejőkürt. Borsod vm.
 Bakajsz István kántortanító. Domoszló.
 Bakos Endre jegyző. Pély.
 Balatoni József, s. jegyző. Gyöngyöshalász.
 Dr. Balkányi Aurél ügyvéd. Kisvárdá.
 Balla Béla tanító. Jászberény.
 Baranyi András rk. lelkész. Tiszaigar.
 Bardách Dezső gyógyszerész. Ujfehértó.
 Bardóczy Gábor főjegyző. Szücsi.
 Dr. Barok Endre orvos. Jászárokszállás,
 Dr. Barta Ferenc orvos. Pászló.
 Bazsó Tivadar. Heves.
 Bedross Endre főmérnök, Temesvár.
 Balánszky József Hangya igazgató. Vámosgyörk.
 Benedek József. Jászárokszállás.
 Bengyel Gyula. Gyöngyöspata.
 Berényi Lajos kántortanító. Adács.
 Dr. Berze Nagy János kir. tanfelügyelő.
 Pécs.
 Berzsényi Gábor köz. írnok. Gyöngyöstarján.
 Dr. Bíró József vármegyei aljegyző.
 Hatvan.

Id. Blanár Imre ny. kántor. Gödöllő.
 Dr. Blanár Ödön községi főjegyző. Gyöngyössolymos.
 Blaumenthal Lajos közhivatalnok. Salgótarján.
 Bodor Gábor elemi isk. ig. Csány.
 Dr. Bodor József plébános. Kevermes.
 Csanád m.
 Bogdány Ferenc tanár. Nyíregyháza.
 Bognár János máv. főintéző. Sátoraljaújhely.
 Bokk Jenő adóügyi jegyző. Vámosgyörk.
 Bokor György kereskedősegéd. Cegléd.
 Dr. Bordás Béla orvos. Jászárokszállás.
 Bori Borhy Antal ny. községi főjegyző.
 Eger.
 Dr. Borhy István földbirtokos. Visonta.
 Boros József hadapród őrmester. Nyiradony.
 Boross József. Vámosgyörk.
 Borza Pál máv. tisztv. Szeged.
 Bossányi Lajos ny. főjegyző. Visonta.
 Bossányi László jegyzősegéd. Markaz.
 Bossányi Sándor jegyzősegéd. Markaz.
 Boxhorn Tibor orvostanhallgató. Pécs.
 Bóta Ernő jezsuita házfőnök. Kövesd.
 prof. Adolf Braun, Fiume.
 Dr. Braun Bertalan ügyvéd. Hatvan.
 Braun Elemér keresk. isk. tanár.
 Braun Pál kereskedő. Heves.
 Bródi Ferenc droguista. Jászárokszállás.
 Dr. Brüll László prof. univ. Camerino
 Universita. Italia.

- Brünaer Jenő számtanácsos. Eger.
 Buchwein Jenő gazdasági felügyelő.
 Ujfehértó.
 Buday András jegyző.
 Bukovi József borbély. Domsztló.
 Bukta István borbély. Szirák.
 Chikán Pál ny. ig.-tanító. Eger.
 Chinozányi Ede házfőnök. Szentgotthárd.
 Csala Sándor gazdálkodó. Ecséd.
 Dr. Csanády József orvos. Somogyban.
 Csárdás János isk. előjáró. Szeged.
 Császka Jenő kereskedő. Csepel.
 Csatkó Géza földbirtokos. Erdőtelek.
 Csépany Béla földbirtokos. Domsztló.
 Csépany Imre vármegyei számvevősegi
 főtanácsos. Szikszó.
 Csépany József gazdálkodó. Hevesugra.
 Csépe István tanár. Szolnok.
 Csépe Jenő polg. isk. tanár. Miskolc.
 Cserei Kálmán ny. máv. s. tiszt. Pester-
 zsebet.
 Cserey József nyug. máv. s. tiszt. Pest-
 erzsébet.
 Cserta Jenő ny. máv. hivatalnok. Szeged.
 Csiba Imre tanító.
 Csintalan István gazdálkodó. Karácsond.
 Csvincsik József. Gyöngyössolymos.
 Dr. Csizmadia László ügyvéd. Jász-
 árokszállás.
 Csollány Béla gazdálkodó. Abasár.
 Csomor Kálmán okl. gyógyszerész.
 Dombóvár.
 Csomor Máttyás telekkönyvvezetőség. Sal-
 gótarján.
 Csomor Sándor rk. lelkész. Kartal.
 Csomor Tibor tanítóképzős növ. Eger.
 Csomós Géza. Gyöngyöshalász.
 Csuhay István gépészmérnök. Salgó-
 tarján.
 Czeglényi Pál káplán. Bátor.
 Czékmány Arnold joghallgató. Ludas.
 Czinder János m. kir. főállatorvos.
 Szikszó.
 Dr. Czipó Dezső. Gyöngyöspata.
 Dr. Czurda Imre orvos. Gödöllő.
 Czurda Oszkár m. kir. gazdasági fel-
 ügyelő. Berettyóújfalú.
 Churozányi Ede ciszterc. tanár. Szent-
 gotthárd.
 Dankó Endre plébános. Adács.
 Darvas Elemér adóhív. tisztv. Szikszó.
 Debrei Ferenc rk. plébános. Erdőtelek.
 Deli Béla ny. állami főtanácsos. Szirák.
 Dr. Dely Károly törvszéki bíró. Szeged.
 Deme Alajos. Tarnaörs.
 Detki János malomtulajdonos. Kápolna.
 Deutsch Fábián kereskedő. Tiszasarud.
 Dienes Géza máv. tisztv. Atkár. máv.
 Dlabács Bertalan kántor. Markaz.
 Dobos Imre joghallgató. Eger.
 Dobos Gyula joghallgató. Eger.
 Dr. Dobsa Lajos orvos. Makó.
 Domány Ferenc. Berlin. Schönberg.
 Stürstrasse.
 Dományi Artur fakereskedő. Fogaras.
 Drávnnyik Imre gépész. Nagyréde.
 Ifj. Domszlay János. Boconád.
 Drávnnyik Jenő kántortanító. Egerfarms.
 Drávnnyik László. Nagyréde.
 Drávnnyik Ödön. Nagyréde.
 Drexler Imre postafőnök. Kiskunfélegy-
 háza.
 Durmányi Alajos rk. lelkész.
 Deme Mihály. Tarnaörs.
 Dr. Deutsch Béla. Pétervására.
 Dr. Eckstein Alfréd. Prága.
 Dr. Eckstein Jenő egyéves önkéntes. Eger.
 Ebnert Dezső főjegyző. Visznek.
 Egerland Kálmán. Eger.
 Egyed András. Kecskemét.
 Ehrlich Ignác földbirtokos. Kéltbodony.
 Elischer Antal kereskedő. Budakeszi.
 Endrész Imre vasuti alk. Vámosgyörk.
 Epstein Géza állatorvos. Mezőtúr.
 Erdős László tanító. Cserépfalu.
 Erdős László tanító. Szihalom.
 Dr. Erdős Pál járásbíró. Pétervására.
 Dr. Erlach Sándor ügyvéd. Eger.
 Fabricius László kántortanító. Tápiósnád.
 Faragó Lajos máv. intéző. Vámosgyörk.
 Faragó Viktor. Jászárokszállás.
 Farkas Zoltán bölcsészettanhallgató.
 Jászárokszállás.
 Fazekas József jegyző. Heréd.
 Fegyverneki Sándor érseki uradalmi
 erdőőr. Gyöngyössolymos.
 Fehér Dezső kántortanító. Tápiószele.
 Fehér István molnár. Abasár.
 Dr. Fehér Pál pénzügyi titkár. Pécs.
 Fehér Sándor gazdálkodó. Abasár.
 Dr. Fejes Ferenc bírósági joggyakornok.
 Abasár.
 Ferenci Antal telekkönyvvezető. Eperjes.
 Ferenci Antal telekkönyvvezető. Kis-
 ujszállás.
 Ferenci Imre adóügyi jegyző. Nagyfüged.
 Ferenci Pál kir. telekkönyvvezető. Eger.
 Ficzek Antal földbirt. Jászárokszállás.
 Flank József. Jászberény.
 Fodor Gyula ny. főjegyző. Kismajos.
 Fodor István kántor. Zsadány.
 Forgó Imre. Vámosgyörk.
 Forgó Péter. Gyöngyöshalász.
 Forgách László joghallgató. Szeged.
 Friedrich Sándor. Jászárokszállás.
 Finta Géza főjegyző. Adács.
 Gajdóczky Gyula butorkereskedő. Páris.
 Galambos Imre áldozár. Jászberény.
 Gang Lajos. Hatvan.
 Gály Sándor tanító. Jászkákóhalma.
 Gallyas János lelkész. Szeged.
 Gáspáry Alajos ny. kántortanító. Rá-
 kosliget.
 Garay János droguista. Szekszárd.
 Gelb Mór műszerész. Miskolc.
 Gergely Pál kereskedő. Wien.
 Gergely Samu kereskedő. Miskolc.
 Gergely Simon állatorvos. Nagyléta.

- Gerhard Henrik tanár. Amerika.
 Gesztes László erdész. Kerecsend.
 Glatstein György színész. Miskolc.
 Goda Géza, South Norwalk.
 Görbe Adám. Jászárokszállítás.
 Dr. Gráf Tibor fogorvos. Gödöllő.
 Graumann Lajos terménykereskedő
 Nyíregyháza.
 Groszmann Ignác kereskedő. Gyöngyös-
 tarján.
 Grosz Tibor kereskedő. Sirok.
 Grünfeld István gazd. segédtsízt. Selyp.
 Grünwald János órá és ékszerész. Pécs.
 Gulyás Vince főjegyző Szurdokpüspöki.
 Guttman Lipót orvos. Turkeve.
 Gyika Emil törvénytudó bíró. Miskolc.
 Gyóni János plébános Kotáj.
 Dr. György Lipót orvos. Turkeve.
 Györy Béla főjegyző. Egerág.
 Györf Miklós. Tura.
 Dr. Győző Nándor. Ujkécske.
 Gyulai István villanygári intéző. Diós-
 győr.
 Háder Iván gazdász. Hatvan.
 Hacsavecz János papnövendék, Gyön-
 gyóshalász.
 Hahn Pál gazdász. Alkár.
 Hajnal Imre őrmester. Miskolc.
 Halász Gyula kereskedő. Jászárokszállítás
 Halász István ref. lelkész. Etyek.
 Dr. Hallay Imre orvos. Eger.
 Hasenfeld György földbirtokos. Verpelét.
 Hauer Lajos jegyző. Gyöngyöspata.
 Hauer László főjegyző. Sarud.
 Havas Mihály polg. isk. igazgató. Siófok.
 Héber Andor. Vámosgyörk.
 Héber Imre. Vámosgyörk.
 Hebrong István Jászfényszaru.
 Hegedűs Antal forg. adóellenőr. Eger.
 Hegedűs Jenő ig. kántortanító. Szur-
 dokpüspöki.
 Dr. Hegedűs Zoltán rendőrkap. Miskolc.
 Hellschein Antal vendéglős. Siófok.
 Dr. Herbst Géza körorvos. Nádudvar.
 Herz Jenő kereskedő. Jászberény.
 Dr. Herz Mihály orvos. Cegléd.
 Herceg Lajos s. lelkész. Miskolc.
 Ifj. Herz Sándor gazdász. Karácsond.
 Herédy Béla jegyző. Vécs.
 Dr. Heves Kornél főrabbi. Szolnok.
 Dr. Holczer József. Karácsond.
 Holländer Béla biztosító tisztv. Kis-
 kunfélegyháza.
 Holló József. Vécs.
 Hollós Béla. Baja.
 Hollós Ferenc postamester. Adács.
 Horkits Gusztáv fűszerkeresk. Szeged.
 Horn Béla birtokos. Sirok.
 Horváth Endre önkéntes. Tarnaszádány.
 Horváth László jegyzőgyakornok. Atány.
 Horváth László. Tarnaszádány.
 Hruska József vármegyei irodaigazgató.
 Szolnok.
- Hugay János vasutas. Vámosgyörk.
 Hudela Antal. Nagyfüged.
 Hulinay Gyula okl. gazdatiszt.
 Huszár András. Gyöngyóshalász.
 Huszár József vasutas. Vámosgyörk.
 Hirling Gyula. Hatvan.
 Dr. Hirling Dezső. Jászapáti.
 Hern József tanár. Debrecen.
 Ivády János adóügyi jegyző. Parád.
 Ivanich Ferenc postafőtiszt. Jászberény.
 Ivanich Géza és Imre vendéglősök.
 Mátrafüred.
 Ivanich László. Diósgyőr.
 Izrael György. Abasár.
 Izrael János segédjegyző. Ludas.
 Jabkovszky Mihály ny. tanár. Rudna.
 Jablonszky György m. kir. állami sző-
 lészeti felügyelő. Miskolc.
 Jakab Gusztáv főjegyző. Nyírmada.
 Jakublik József tanító. Pálosvörösmart.
 Jámbor Ferenc rk. gimn. tanár. Eszter-
 gom.
 Jantsits Endre kir. kincstári tanácsos.
 Kaposvár.
 Javoroczkly János plébános. Jászáro-
 kszállítás.
 Jelenszky Kálmán ny. községi jegyző.
 Vámosgyörk.
 Jelenszky László. Nagyfüged.
 Dr. Jónap István orvos külföldön.
 Jónap László kereskedő. Miskolc.
 Joó György áll. elemi isk. ig. Hatvan.
 Juhász Emil. Csány.
 Juhász József káplán.
 Juhász Kálmán földbirtokos. Csány.
 Juhász Sándor földbirtokos. Csány.
 Juszkó István. Edelény.
 Kádár József. Gyöngyóshalász.
 Kádár József adóügyi jegyző. Sashalom.
 Kaknics Kálmán borbély. Diósgyőr.
 Dr. Kakuk János főorvos. Temesvár.
 Kalivoda Kálmán rk. kántortanító. Hev-
 sugra.
 Kálmán István. Gyöngyöspata.
 Kalocsay Lajos gazda. Karácsond.
 Kardos Herman ny. telekkönyvvezető.
 Makó.
 Kardos Jenő kereskedő. Szolnok.
 Kardos Kálmán kereskedő. Pesterzsébet.
 Kárpáthy László tanítóképző. Eger.
 Kárpáti Antal bányaintéző. Salgótarján.
 Dr. Katona Gyula orvos. Jászárokszállítás.
 Dr. Kautsek Ferenc orvos. Jászberény.
 Kekécs Kálmán birtokos, gazd. taná-
 csos. Gyöngyösoroszi.
 Kekéts Gyula uradalmi jószágigazgató.
 Nagykaroly. Románia.
 Kelemen István tűzérosztály. Miskolc.
 Kern György állomásfőnök. Dunaha-
 raszti.
 Kévés Sándor jegyző.
 Király Jenő adóügyi jegyző. Gyöngyös-
 solymos.

- vit. Kisbenedek János. kántortanító.
Edelény.
- Kiss Benedek Dezső. Detk.
- Kiss Imre plébános. Jászladány.
- Kiss József tanító. Gyöngyössolymos.
- Kiss Lajos igazgató-tanító. Jászdózsza.
- Kiss Sándor főállatorvos. Miskolc.
- Kiszner Zsigmond földbirtokos.
- Kládok László. Szolnok.
- Klein Gyula órás. Páris.
- Klein Lajos gyógyszerész. Heves.
- Klein László kereskedő. Jászladány.
- Koch Antal kereskedő. Berlin.
- Kocsis Mihály O. T. I. tisztv. Miskolc.
- Kocsis Sándor plébános. Gyöngyöspata.
- Kocsis Sándor plébános. Kunhegyes.
- Kohn Zsigmond kereskedő. Szirák.
- Kollár Győző plébános. Tarnazsadány.
- Komjáti Imre. Gyöngyöshalász.
- Komjáti Lajos. Gyöngyöshalász.
- Konc László legyző. Detk.
- Dr. Koppányi Gyula. Amerika.
- Dr. Koppányi Tivadar egyetemi tanár.
Amerika.
- Dr. Korányi Aladár tanár. Nyíregyháza.
- Korcsmáros Mihály nyug. csendőr.
- Kornstein Jenő orvos. Apc.
- Kovács Ferenc m. kir. honvédőrnagy.
Kőszeg.
- Kovács József elemi isk. tanító. Szurdokpüspöki.
- Kovács László borbély. Gyöngyöspata.
- Kovács László nyug. tanító. Jászárokszállás.
- Kovács Miklós állami borászati főfelügyelő. Miskolc.
- Kozmáry László földbirtokos. Lencsés-tanya. Abauj-torna m.
- Kövágó Bertalan borbély. Érsekújvár.
- Kövágó Sándor törvényszéki bíró.
- Köves Géza cukorgyári főkönyvelő.
Hatvan.
- Krakóczy Béla segédjegyző. Jákóhalma.
- Králik József főmozdonyfelvigyázó. Hatvan.
- Dr. Králik József plébános. Nádudvar.
- Krieger István kereskedő. Ujhatvan.
- Krupánszky Jenő kovács és kerékgyártó. Gyöngyöspüspöki.
- Kubacska László szervita növendékpap.
Eger.
- Kucsik László főhadnagy. Székesfehérvár.
- Kun Béla segédjegyző. Putnok.
- Kusner István hittanár. Eger.
- Kusner József főjegyző. Tarnaméra.
- Kürthy Menyhért főigazgató. Eger.
- Kozmáry Zoltán gyógyszerész. Gönc.
- Kozmáry Félix jegyző. Szolnok.
- Kecskeméthy Géza szőlészeti és borászati főfelügyelő. Ináras Kakucs.
- Dr. Krupánszky László honv. százados. Sopron.
- Ladányi Aladár ny. máv. főintéző. Kisujszállás.
- Ladányi Zoltán fűszerkereskedő. Tura.
- Lassu István. Tápaiösülysáp.
- Lassu János állomásfelvigyázó. Vámosgyörk.
- Lassu Sándor. Karácsond.
- Lesnyovszky Armand plébános. Kocsér.
- Dr. Lesnyovszky Ernő ügyvéd. Ausztrália.
- Lichtenstein Sándor. Hatvan
- Dr. Lintner Béla ügyvéd. Doboz.
- Lipovniczky Sándor plébános. Jéke.
- Lippe Zoltán gyógyszerész. Rákosszentmihály.
- Liszky Sándor. Apcz.
- Lőrincz Ferenc. Nagymány.
- Lővey Lajos. Zaránk.
- Dr. Lantos Ignác ügyvéd. Debrecen.
- Madarász Gyula gépészmérnök. Amerika.
- Magócsy Miklós községi főjegyző. Vámosgyörk.
- Magyari Pál pénzügyigazgató. Eger
- Majercsik Sándor jegyző. Cseh megszállt területen.
- Majnik Sándor. Ecség.
- Majzik Ferenc jegyző. Ecség.
- Makács Pál építővállalkozó. Tiszaroff.
- Dr. Makra László orvos. Gödöllő.
- Makra Sándor uradalmi főintéző. Naszály.
- Makrányi Jenő gazdatiszt. Kecskemét.
- Maksa János káplán.
- Mándics Ervin számmellenőr. Eger.
- Dr. Mandl Ernő orvos. Abbazia.
- Márher Alajos. Vácszentlászló.
- Markovics Imre kereskedő. Gyöngyössolymos.
- Márkus Zoltán vármegyei irodaigazgató. Eger.
- Mártus Ferenc építési vállalkozó. Eger.
- Máthé Pál teológus. Eger.
- Matiz János ig. tanító. Vámosgyörk.
- Matiz József adóügyi jegyző. Detk.
- Mátray László ékszerész. Páris.
- Mátray Sándor földbirtokos. Gyöngyöspata.
- Matyasovszky Alajos ny. igazgató tanító Dány. Pest m.
- Matzner Sándor gyógyszerész. Arad.
- Maxer Egon. Fiume.
- Mede József jegyző. Szücsi.
- Medveczky Antal. Dunaharaszti.
- Rev. Father Medard Medveczky. New-York.
- Meiszter József máv. felügyelő. Miskolc.
- Melicher József főjegyző. Abasár.
- Melicher Sándor plébános. Nagyfüged.
- Mersitz Géza Amerikában van.

- Mészáros Dezső földbirtokos. Székes-
fehérvár.
- Mihalovics Géza m. kir. honvédőrnagy.
Abaújszántó.
- Mihalovics Gyula plébános. Temesség.
- Mihalovics József rendőrkapitány. Miskolc.
- Miller Antal tanár. Réde.
- Miskolczy Andor vendéglős. Vámosgyörk.
- vitéz Mohács (Blanár) Sándor kántortanító. Borsodbogács.
- Mojzes Károly jegyző. Megszállt terület.
- Dr. Mojzes Lajos mentőorvos. Kispest.
- Molnár Ferenc egyévi önkéntes. Eger.
- Molnár Ferenc. Hatvan.
- Molnár János tanító. Nagyréde.
- Dr. Molnár Rudolf ügyvéd. Jászárokszállás.
- Molnár Vilmos tanító. Lőrinci.
- Morvai Dezső állatorvos. Zsombolya.
- Mozsár Imre forg. adóhiv. vezet. Eger.
- Mravcsik József. Pásztó.
- Müller Jakab. Kiskunhalas.
- Morik Gábor egy. professor. Sao Paoló.
- Nagy Aladár állatorvos. Tiszafüred.
- Nagy Antal plébános. Balmazújváros.
- Nagy Balázs papnövendék. Gyöngyöstarján.
- Nagy Jenő állatorvos. Tiszafüred.
- Nagy Józsa László főhadnagy. Kaposvár.
- Nagy Lajos kántor Nagyréde.
- Nagy László nyug. vasutas. Hatvan.
- Nagy Miklós főjegyző. Ludas.
- Nagy Sándor igazg. tan. Nagytálya.
- Nagy Sándor plébános. Kaál.
- Dr. Nagy Sándor plébános. Szajol.
- Nagyfejeő Ernő segédjegyző. Tarnaméra.
- Nagyfejeő Ferenc papnövendék. Gyöngyöstarján.
- Nagyfejeő István ny. jegyző. Tarnaméra.
- Nemes Sándor joghallgató. Eger.
- Nemoda János ny. jegyző. Jászárokszállás.
- Nemoda József adóügyi jegyző. Jászárokszállás.
- Német József plébános.
- Német Mihály. Kisterenyé.
- Neszvadba Dezső jegyző. Megszállt terület.
- Neumann Jenő. Amerika.
- Neumaser Béla tanító. Ároktő.
- Neumayer Károly hittanár. Veszprém.
- Notter Gyula községi főjegyző. Tóalmás.
- Novák Lajos földbirtokos. Pétfürdő.
- Nyilas Ferenc földbirtokos. Zagyvaszentjakab.
- Nékám István városi jegyző. Salgótarján.
- Dr. Oláh Elemér rendőrségi fogalmazó. Baja.
- Oláh József tanító. Jászárokszállás.
- Oraveczi János tanító. Nagyréde
- Orincsay Miklós gazd. tanár. Makó.
- Dr. Pádár Aladár ügyvéd. Jászárokszállás.
- Paizs Miklós Boconád.
- Pálinkás József jogszigorló. Abasár.
- Palla Sándor állampénztári tisztv. Szirák.
- Papácsi Pál mozdonyvezető. Sátoraljaújhely.
- Parragh Béla joghallgató. Eger.
- Párvy Gyula máv. főraktárnok. Hatvan.
- Pászty István uradalmi intéző. Nagyecsed.
- Pászty Lajos gazdász. Abasár.
- Pátzay Gyula zeneakadémiai hallgató. Budapest.
- Pátzay István uradalmi intéző. Nagyecsed.
- Dr. Pauntz Jenő orvos. Parad.
- Pelle János. Detk.
- Perez Jenő fűszerkereskedő.
- Petheő Andor földbirtokos. Szarvasgede.
- Petheő Géza. Tar.
- Pethes Emanuel. Jászárokszállás.
- Petrák József gazdász. Gyöngyöspata.
- Pócs László joghallgató. Szeged.
- Pozzik Árpád nyug. máv. tisztv. Kispest.
- Frater Póka János szervita. Máriaremete.
- Pokorny László később Borhy. Olaszország.
- Dr. Pokorny Nándor tb. vármegyei főorvos.
- Pollák Imre. Nyiregyháza.
- Pollák Mátyás kereskedő. Nyiregyháza.
- Pollák Sándor gabonakereskedő. Nyiregyháza.
- Polyák György joghallgató. Pécs.
- Potgár Burger Ernő. Kadarkút.
- Pichler Richard. Wiener.
- Rábel Imre okl. gyógyszerész. Tiszaörs.
- Racskó János tanító. Jászárokszállás.
- Rácz Imre papnövendék. Eger.
- Rácz Pál plébános. Oros (Szabolcs m.)
- Radvánszky Iván. Szarvas.
- Radványi Dezső főmérnök. Szombathely.
- Rafinszki Gergely Szent-Ferencrendi áldozópap.
- Reiner Zoltán. Páris.
- Révffy Jenő kántor. Pély.
- Dr. Richer Albin orvos. Badacsony.
- Rosenberg Ernő jegyző. Megszállt terület.
- Roselt Andor. Belgium.
- Rosner Imre földbirtokos. Pusztamajka.
- Rózsa Sándor adóügyi jegyző. Gyöngyöspata.
- Rubinka György rk. kántortanító. Nagyfűged.
- Ruzsnyák József adótiszt. Hatvan.
- Radvánszky József rk. lelkész. Szolnok.
- Radvánszky Ferenc máv. főtiszt. Rákosszentmihály.
- Saári Tivadar jegyző.
- Salamon József. Sátoraljaújhely.
- Sándor Kálmán hírlapíró.
- Sánkovich Lajos hentes. Eger.

- Sárkány Ferenc. Wien.
 Schidló Bertalan. Apcz.
 Schmidl Dávid állatorvos.
 Schneider Ede mozitulajdonos. Heves.
 Schwartz Gyula. Jászárokszállás.
 Dr. Schwartz Gyula ügyvéd.
 Schwartz Gyula bankhivatalnok. Jász-
 árokszállás.
 Schwartz Endre. Jászárokszállás.
 Schwartz Lajos kereskedő Jászárokszállás.
 Schwartz Zoltán. Amerika.
 Scipiades Béla. Jászapáti.
 Sebők Antal adótanácsos.
 Sebők Ferenc ny. bankigazgató. Esztergom.
 Sebők István máv. tisztv. Barcika.
 Seidner Jenő marhakereskedő. Vámosgyörk.
 Sentényi Alajos kántortanító. Boldog.
 Sentényi Béla ügyvédjelölt. Tarnaörs.
 Sereő Sándor. Jászfényszaru.
 Serfőző Antal teológus. Eger.
 Silberfeld Jakab főrabbi. Békéscsaba.
 Simon Péter joghallgató. Delk.
 Simsay Lajos százados. Eger.
 B. Sinkovics József Frigyes ferencrendi szerzetes. Szeged.
 Siroki (Braun) Jenő földbirtokos. Sirok.
 Dr. Sohr Gyula ügyvéd. Hatvan.
 Somay László joghallgató. Kecskemét.
 Somogyi Dezső Hangya tisztv. Miskolc.
 Somogyi Ernő földbirtokos. Balassagyarmat.
 Sőreghy Rezső. Pestújhely.
 Sperlach Géza nyug. járásbírósi elnök. Zalaegerszeg.
 Spiegel Mór csemegekereskedő. Wien.
 Steiner Andor bányatisztv. Rózsaszentmárton.
 Steiner Gyula mozitulajdonos. Sátoraljaújhely.
 Steiner László. Amerika.
 Dr. Sterk István orvos. Győr.
 Strammer József. Páris.
 Stranzl Imre szolgabíró. Tiszafüred.
 Sajtos Dénes ny. máv. tisztv. Vámosgyörk.
 Szabó Antal gazd. főtan. Bélapátfalva.
 Dr. Szabó Árpád állatorvos. Óreglak.
 Dr. Szabó Farkas bencés theol. tanár. Pannonhalma.
 Szabó Ferenc vasutas. Wien.
 Szabó Ferenc jegyzőgyakornok. Nagyréde.
 Szabó János ny. máv. előljáró. Kalocsa.
 Szabó János ny. községi főjegyző. Egercsehi.
 Szabó János kántortanító. Nagybárkány.
 Szabó László s. jegyző. Kisköre.
 Szabó Tibor. Kisköre.
 Szabó Zsigmond. Búj.
- Szabóczy Béla pénzügyőr. Heves.
 Szalla László malomellenőr. Heves.
 Szalmássy Béla községi főjegyző. Mát-raderecske.
 Szánthó Dezső. Rákosliget.
 Szánthó György. Pétervására.
 Szánthó Sándor főintéző. Sinátorpuszta.
 Szánthó Sándor gazdatiszt. Erd.
 Szedmák Antal ny. főjegyző. Gödöllő.
 Szedmák János máv. tisztv. Vámosgyörk.
 Szekeres Sándor gyógyszerész. Nagydorog.
 Szepesi Sándor papnövendék. Ludas.
 Széplaky György földbirtokos. Karácsond.
 Szilágyi András s. jegyző. Parád.
 Szilvay Gyula Mezőgazd. int. állattenyésztési oszt. vez. Kairó.
 Szily Dezső vámszaki tiszt. Pesterzsébet.
 Szita Mihály plébános. Apc.
 Szlatkány Sándor pénzügyi főszemlész. Eger.
 Szlovácsik János ny. plébános. Apc.
 Szoboczy Gyula kereskedő. Jászberény.
 vitéz Szobotics Miklós főhadnagy. Nyiregyháza.
 Szokoli Gyula községi főjegyző Tard.
 Szőke Béla. Gyöngyöstarján.
 Dr. Szöllős Dezső. Debrecen
 Sztankó Endre. Pécel.
 Dr. Szankó Viktor klinikai orvos. Csepel.
 Szulovszky Alajos jegyző.
 Szulovszky Antal jegyző. Tar.
 Szulovszky Gyula jegyző.
 Szulovszky Gyula. Pásztó.
 Szulovszky József jegyző. Tar.
 Szűcs Lajos művezető. Ecséd.
 Stopkó István ny. rajztanár. Pásztó.
 Sztancsik Erzsébet (Rabel Imréné). Tiszsaörs.
 Takács Gyula malomtulajdonos. Csécse.
 Takács István tanító. Eger.
 Takács Sándor malomtulajdonos. Kétbodony.
 Takács Zoltán malomtulajdonos. Kétbodony.
 ifj. Tarcsányi Sándor malomtulajdonos. Ludas.
 Telek István tanító. Egyéd.
 Thököly Imre rk. plébános. Arló.
 Tircza Elemér ny. számvevősegi tanácsos. Heves.
 Torday Lajos községi főjegyző.
 Dr. Tornáry János városi tanácsnok. Vác.
 Tóth Alajos káplán. Felsőiszkar.
 Tóth Elek. Vámosgyörk.
 Tóth Gyula községi főjegyző. Gyöngyösoroszi.
 Dr. Tóth István orvos. Gyöngyöspata.
 Tóth Jenő kántortanító.
 Zetelaky Török Antal ny. kántortanító. Kisköre.

- Török Gyula jogszigorló. Gyöngyös-
tarján.
- Török István kántor. Gyöngyöstarján.
(1886.)
- Török István kántor. Gyöngyöstarján.
(1906)
- Török Kálmán. Gyöngyöstarján.
- Török Kálmán egri egyházmegyei ka-
nonok. Eger.
- Török László jegyző. Kisköre.
- Török Zoltán máv. tisztv. Kápolna.
- Trepper Adolf tanító. Szeged.
- Trepszó Béla. Vörösmart.
- Turi Dezső máv. főszertárnok. Hatvan.
- Turi Sándor papnövendék. Eger.
- Dr. Tuschák Henrik orvos. Budatétény.
- Ujhelyi István ref. lelkész.
- Ujhelyi Jenő ref. lelkész. Vecsés.
- Ungár István. Heves.
- Váczy József önkéntes. Eger.
- Valaska János. Pálosvörösmart.
- Valy Simon gazdálkodó. Atkár.
- Dr. Várady Sándor orvos. Zirc.
- Dr. Várady Sándor orvos. Mőcsa.
- Varga Imre adóügyi jegyző. Jászalsó-
szentgyörgy.
- Varga János kántortanító. Jánoshalma.
- Dr. Varga Árpád orvos. Miskolc.
- Vargha Miklós szabó. Eger.
- Várkonyi Sándor főjegyző. Hatvan.
- Dr. Vásárhelyi Béla bábaképző tanár-
segéd. Szolnok.
- Dr. Vastagh Zoltán m. kir. rendőrkapitány.
Kőszeg.
- Vértes Pál. Páris.
- Veszelovszky István tanító. Abasár.
- Veszelovszky József. Ózd.
- Vizler László borbély. Parád.
- Vóna Gábor. Rimaszombat.
- Vóna Pál. Pély.
- Dr. Nicola Visontai. Róma.
- Wagner Elek jegyző.
- Dr. Wahl Imre. New York.
- Wahl Rudolf szőlőbirtokos. Heves.
- Waldmann Mór mérnök. Páris.
- Waldmann Zoltán mérnök. Nagybánya.
- Weidner Kálmán megyei főtit. Eger.
- Weinberger Izidor mérnök. Páris.
- Weiner László. Szeged.
- Weisberger Dezső. Sárospatak.
- Weisberger István önk. orvos. Eger.
- Weiner Adolf állatorvos. Szécsény.
- Weisz Arthur. Szücsi.
- Weisz Arthur gazd. s. tiszt. Selyp.
- Weisz Ede szabó. Töketerebes.
- Dr. Weisz Fülöp ügyvéd. Tokaj.
- Weissmann Dávid kereskedő Tisza-
füred.
- Weissmann Gyula kereskedő, Debrecen.
- Weissmann Miklós kereskedő. Tisza-
füred.
- Weiszpek Sándor p. ü. tanácsos. Jász-
apáti.
- Weber Richárdné szül. Rédey Sándor
Margit. Sarajevo.
- Dr. Zachár Kálmán ügyvéd kormány-
főtanácsos. Gödöllő.
- Zakkay Aladár ny. polg. isk. igazgató.
Abony.
- Zakkay Ferenc ny. postás. Mezőcsát.
- Zakkay József plébános. Mezőcsát.
- Zakkay Lajos szabó. Gyöngyöshalász.
- Zákó Dezső főjegyző. Szélevény.
- Zarubay László mérnök. Szekszárd.
- Zavaskó György tisztv. Wien.
- Zemniczky Károly. Gyöngyöstarján.
- Zimmermann Ferenc. Buiák.
- Zsiga Gyula birtokos. Monosbél.
- Zsuri Sándor nyomdász.
- Zudla Péter. Perczes. Borsod megye.

III. Budapesti csoport.

- Elnök : *Bártfai Szabó László dr.*, kormányfőtanácsos, főkönyvtáros. Bp.
V. Akadémia u. 2. Telefon : 21—8—11.
- Alelnök : *Bozsik Pál dr.*, ny. prépost-plébános, Gyöngyös város v.
országgyűlési képviselője. Remetekertváros, Béla király út 3.
- Pénztáros : *Gyöngyösi József dr.* kormányfőtanácsos, ügyvéd, akinek
23.449 számú csekkszamlájára a Szövetség részére szánt pénz-
küldemények a rendeltetés megjelölésével beküldhetők. Bp. IV.
Károly körút 20. Telefon : 89—2—75.
- Titkár : *Rácz Lajos dr.*, orvos, Bp. V. Sas u. 11. Telefon : 80—5—63.
- Választmány : *Alszegehy Zsolt dr.* egyetemi m. tanár, *Bariska Mihály*
dr. kereskedelmi iskolai tanár, *Barna Lipót* bankár. Bonkáló

Sándor dr. ny. egyetemi tanár, Braun Jenő mérnök, Dicity Dezső dr. igazgató, Domány Gyula dr. bankigazgató, Domány Imre dr. főorvos, Gerő Ármin dr. főorvos, Hajdú István dr. miniszteri s. titkár, Ipolyi Ferenc postaigazgató, Józsa Ferenc műszaki tanácsos, Kalmár Béla főkapitányhelyettes, Kerekes Miklós dr. főállatorvos, Kiss Ferenc dr. ny. postafőigazgató, Makra Zoltán dr. miniszteri tanácsos, Megyeri József dr. reáliskolai tanár, Polgár Lajos dr. ügyvéd, Richter Gedeon kormányfőtanácsos, gyáros, Scipiades Elemér dr. egyetemi tanár, Sebes Gyula reál-gimnáziumi igazgató, Semsey (Burghoffer) Géza főiskolai tanár, Szántó Miklós dr. orvos, Szegő Ferenc dr. ügyvéd, Szerdahelyi Károly gyógyszerész, Várhidy Lajos dr. igazgató.

Rendes tagok :

- Acsay István ny. főigazgató, Bp. Madách Imre gimnázium VII. Barcsay-u. 5.
 Alszeghy Zsolt dr., egyet. m. tanár, Bp. II. Mária-tér 3. sz.
 Ambrus Sándor, gyógyszerész, Bp. V. Bálvány u. 9.
 Antal Zoltán, detektívfelügyelő, Főkapitányság Bp. V. Ferenc József-tér 7. vitéz Bachó Gyula, alezredes, Bp. VIII. Ludovika Akadémia.
 Dezséri Bachó László, tüzérezredes és író, Bp. VIII. Ludovika Akadémia.
 Balás Géza, főellenőr, Bp. V. Szabadság-tér 8/9. Magyar Nemzeti Bank.
 Balogh András, százados, Bp. VI. Szondy utca 98.
 Dr. Bariska Mihály, ker. isk. tanár. Bp. VII. Thököly-út 48.
 Barna István. Bp. XI. Műegyetem-rakpart 3.
 Barna Jenő, Bp. VII. Baross tér 4.
 Barna Károly, rádiógyáros. Bp. I. Kelenhegyi-út 48.
 Barna Lipót, bankár, Bp. V. Nádor-u. 26.
 Barna Ödön, gyógyszerész, Bp. VI. Izabella-u. 94.
 Dr. Baróky Lajos, rendőrtanácsos, Bp. I. Rercsényi-u. 10.
 Barakovits János, műorgonaépítő, Rákospalota, Pázmány-u. 72.
 Bercelly László, pénzügyi fogalmazó, Bp. VII. Síp-u. 6.
 Dr. Berczelly Rudolf, rendőrkapitány, Bp. VII. Síp-u. 6.
 Dr. Beregi Sándor. ügyvéd, Bp. VI. Rózsa-u. 63.
 Berger József, Bp. IV. Petőfi Sándor-u. 7.
 Berger László, Bp. VII. Kisdíófa-u. 13.
 Dr. Blanár Imre nyelv-tanár, h. tolmács, Bp. I. Naphegy-u. 17.
 Bognár János, hentes. Bp. VII. Rottenbiller-u. 42.
 Dr. Bognár Mihály, ügyvéd, Bp. V. Zoltán-u. 8.
 Bokros Sándor, főhadnagy, Bp. IX. Üllői-út 55.
 Dr. Bonkáló Sándor egyet. tanár. Bp. VIII. Sándor-u. 22.
 Bottlik Pál, főhadnagy. Bp. XI. Vak Botlyán u. 3.
 Dr. Bozsik Pál, ny. prépost-plébános, Remetekertváros Béla király-u. 3.
 Bőjtös Imre okl. gazda, Bp. IX. Üllői-út 11/13.
 Braun Jenő mérnök, Borászati Lapok szerkesztője, Bp. V. Batory-u. 12.
 Dr. Bruchner Endre, orvos, Bp. VII. Erzsébet-körút 58.
 Brünauer Dezső, ny. Máv. főfelügyelő, Bp. VII. Szent Domokos-u. 19.
 Büchler Károly, tisztviselő, Bp. V. Árpád-u. 12.
 Dr. Csanádi Pálné (Keller Klára) Bp. VI. Eötvös u. 35.
 Császká Jenő, kereskedő, Csepel.
 Csathó Andor, min. tanácsos, Bp. I. Atilla-körtér 15/21.
 Csathó Jenő, temetk. vállalkozó, Rákospalota.
 Cserey József, Máv. segédtiszt, Pesterzsébet Bánffy-u. 26.
 Cserey Kálmán ny. Máv. tiszt. Pesterzsébet Rudolf-u. 88.
 Csépany Béla, m. kir. dohánygyári oszt. vezető, Bp. IX. Thaly Kálmán-u. 24.
 Dr. Czigler Jenő, ügyvéd. Bp. V. Alkotmány-u. 4.
 Csontos Gyula, főrendező, színművész, Bp. II. Szemlőhegy-u. 15.

- Dr. Csuhaý Sándor, rendőrfőtanácsos, Bp. V. Ferenc-József-tér 7. Főkapit.
 Csuhaý István, mérnök, Bp. VIII. Kisfaludy-u. 19.
 Demuth Sándor, m. kir. pénzügymin. főszámtanácsos, Bp. V. Sziget-u. 9.
 Deseő Lajos, joghallgató, Bp. Mátra-u. 9.
 Dr. Dicienty Dezső, igazgató, Bp. II. Hermann O.-u. 15. Ampelologiai-int.
 Dr. Domány Imre, orvos, Bp. V. Báthory-u. 10.
 Dr. Domány Gyula, bankigazgató, Bp. VI. Kmetty-u. 25.
 Dr. Domány Tibor, ügyvéd, Bp. IV. Magyar-u. 46.
 Domány Izidor, ny. táblabíró, Bp. V. Alkotmány-u. 20.
 Dr. Dombay Árpád, kir. járásbíró, Bp. V. Markó-u. 25. Közp. kir. járásbíroság.
 Dudás András, gyógyszerész, Bp. VI. Főveny-u. 5.
 Dr. Ecsedy Ernő, orvos, Bp. VIII. József-körút 44.
 Dr. Ecsedy Kálmán, ügyvéd, Bp. VII. Király-u. 101.
 Ehrlich Lajos, szőlőbirtokos, Bp. XI. Németszőlgyi-árok 54.
 Elekes István, reálgimn. tanár, Bp. I. Attila-u. 1/3. Werbőczy-reálgimn.
 Dr. Feiner György, orvos, Bp. Népszínház-u. 19.
 Dr. Feldmann Henrik, főorvos, Bp. V. Báthory-u. 20.
 Fischer András, Bp. IX. Üllői-út 11—13.
 Fischer Antal, ny. állategészségügyi tanácsos, Bp. V. Hollán u. 20.
 Fischer, Halász Anny, hegedűművész, Bp. V. Hollán u. 20.
 Fischer Jenő, droguista, Bp. V. Korall-u. 10.
 Dr. Fleischmann István, orvos, Bp. VI. Andrassy-út 18.
 Fleischmann Oszkár, okl. mérnök, Bp. V. Vilmos császár-út 16.
 Forrai Imréné (Péter Magda) Bp. V. Falk Miksa u. 10.
 Dr. Frankovszky Gyula, ügyvéd, Bp. II. Fő-u. 23.
 Frankovszky Béla, tengerészkapitány, Bp. I. Kernes-u. 6.
 Friedmann Adolf, tőzsdés, Bp. I. Bercsényi-u. 6.
 Dr. Fuchs Sándor ügyvéd, Bp. VI. Csengeri-u. 57.
 Fülöp János, min. tanácsos, Bp. VII. Peterdy-u. 4.
 Dr. Galamb Sándor, színműv. akadémiai tanár, Bp. Krisztina-körút 83.
 Dr. Gál Dénes orvos, Bp. V. Lipót-körút 17.
 Gáspáry József, ny. kántortanító, Rákospalota IV. u. 4.
 Géczy István, Bp. IX. Üllői-út 80. Ludovika Akadémia.
 Gruber Pál, Bp. V. Gróf Tisza István-u. 8/10. Magyar Általános Takarékpénztár.
 Gerő Béla, bankigazgató, Bp. V. Vilmos császár-út 58.
 Dr. Gerő Ármin, főorvos, Bp. II. Zsigmond-u. 25. Lukács-fürdő.
 Dr. Gleichmann Lajos, ügyvéd, Bp. IV. Kossuth Lajos-u. 17.
 Dr. Glüek Ernő, ügyvéd, Bp. V. Honvéd u. 40.
 Goldstein Ernő, gyáros, Bp. VI. Csengery u. 47.
 Gordon (Grüssner) Zita, színművész, IV. Bécsi-u. 3.
 Dr. Grófcsik Dezső, orvos, Ujpest, Erkel-u. 26.
 Dr. Grünhut Ferenc, orvos, Bp. VIII. Népszínház-u. 19.
 Grüssner Zoltán, Bankigazgató, Bp. IV. Bécsi-u. 3.
 Dr. Gyöngyösi József, ügyvéd, m. kir. korm. főtan., Bp. IV. Károly-körút 20.
 Dr. Győző Imre, ügyvéd, Bp. V. Súlyom-u. 16.
 Dr. Győző Lajos, ügyvéd, Bp. V. Lipót-körút 17.
 Gyulay Antal, Bp. V. Tükör-u. 2. Pécsi közsén és fakeresk. rt.
 Dr. Gyulay József, kir. osztályvezető, Bp. VIII. József-u. 35. II. 15.
 Gyulay László, gázgyári tisztv. Bp. VII. Amerikai-út 61.
 Dr. Gyurkovits László ny. O.F.B. tanácselnök, Bp. I. Orlai-u. 2. B.
 Gyurosovits György, gépészmérnök, Bp. VIII. Kistemplom-u. 3.
 Dr. Hajdu István, min. s. titkár, Bp. V. Kossuth L.-tér 11. Földműv. min.
 özv. Hajdú Jenőné, Bp. VIII. Nagyfuvaros-u. 3.
 Halász Sándor, Bp. VII. Király-u. 9. Krausz és Böhm cég.
 Halász Miklós, terménykeresk., Bp. III. Zsigmond-tér 9.
 Dr. Hám Gyula, ny. kincstári ügyész, Bp. II. Bimbó-u. 135.
 Hasenfeld Oszkár, tisztviselő, Bp. V. Kertész u. 16.
 Heuduska Rezső, vezérigazgató, m. kir. korm. főtan., Bp. VII. Szabó József-u. 14.
 Dr. Hellenberg Árpád, ügyvéd, Bp. IV. Eskü-tér 6.
 Herzfelder Ármin, a Bürgermeister F. utóda cég főnöke, Bp. VI. Teréz-körút 7.
 Herzfelder Lipót, Bp. V. Alkotmány-u. 18.
 Himfy József, cégvezető, Bp. I. Fürj-u. 36.

- Hirschl Hugó, tőzsdeügynök, Bp. VI. Andrásy-út 9.
 Dr. Hodossy Gedeon, e. ü. főtanácsos, Bp. IV. Kossuth L. u. 2.
 Hoffmann József, gépészmérnök, Pestszenterzsébet, Vörösmarty-u. 13.
 Holländer László, Bp. VI. Csengery-u. 80.
 Dr. Horváth Jenő, reálgimn. igazgató, Bp. V. Ilona-u. 4.
 Hulyák István, mérnök, Remetekertváros.
 Ipolyi Ferenc, postaigazgató, Bp. I. Márvány-u. 40.
 Dr. Ipolyi Ferenc, orvos, Bp. I. Márvány-u. 40.
 Jaczó Sándor, állampénztári tanácsos, Rákoscsaba, Losonczy-u. 9.
 Jeszenszky Lajos, ny. állomásfelügyelő, Bp. VI. Thököly-u. 93.
 Józsa Ferenc, Beszkárt műszaki tanácsos, mérnök, Bp. XI. Mészöly-u. 7.
 Jónás Pál, tisztviselő, Bp. V. Bálvány-u. 18.
 Dr. Józsa Jenő, főorvos, Bp. IV. IV. Apponyi-tér 6.
 Kállay József székesfőv. tanácsjegyző, Bp. I. Bercsényi-u. 10.
 Kállay Kálmán, gépész, Bp. I. Csörsz-u. 8. I. 3.
 Kalkbrenner Antal, ny. tank. főigazgató, Bp. XI. Tarcali-u. 6.
 Dr. Kallós Samuné, Bp. Pannonia-u. 36.
 Kalmár Béla, főkapitányhelyettes, Bp. V. Ferenc József-tér 7. Főkapit.
 Káplány Dóra, tanárnő, Bp. IV. Egyetem u. 6.
 Kardos Armin, kereskedő, Bp. VI. Paulay Ede-u. 16.
 Kardos Kálmán kereskedő, Pestszenterzsébet.
 Dr. Karnis Nándor, orvos, Bp. I. Hieronymi-út 1. Uj szent. János-hórház.
 Katona Dezső, főállatorvos, Bp. IX. Tűzoltó-u. 57.
 Keller Antal, tőzsdetanácsos, Bp. V. Lipót körút 21.
 Keller László, kereskedő és lapszerkesztő, Bp. V. Lipót körút 27.
 Kemény Gábor, állatorvos, Bp. V. Kossuth L.-tér 11. Földműv. min. III. iőoszt.
 Kemény Nándor, festőművész, Bp. VII. Thököly-út 35.
 Dr. Kerekes M. Miklós, főállatorvos, Bp. VIII. Kálvária-tér 18.
 Dr. Kertész Arnold, ügyvéd, Kispest, Üllői-út. 186.
 Kertész Sándorné (Barna Kornélia) Bp. V. Klotild u. 14.
 Kiss Béla, középisk. tanár, Rákospalota, Istvánteleki-u. 6/8.
 Kiss Dezső, ny. Máv. főfelügyelő, Bp. VII. Aréna-út.
 Dr. Kiss Ferenc, ny. postafőigazgató, Bp. VI. Hajós-u. 17.
 Kiss János, postamérnök, Bp. VII. Mecsek-u. 5.
 Klein József, szerkesztő, Bp. VII. Dohány-u. 12—14. Tolnai Világlapja.
 Dr. Klein Lajos, Bp. I. Zugligeti út 19.
 Klein Miklós, gyógyszerész, Bp. VI. Váci-út 49. Lehel gyógyszertár.
 Dr. Kocsis Antal, postatanácsos, Bp. I. Bendegúz-u. 33.
 Szendrői Kovách Andor, huszáralezredes, Bp. XI. Horthy M.-út 24.
 Kovács Kálmán, postafőellenőr, Bp. IV. Központi Főposta.
 Krupánszky Kálmán, postafőellenőr, Bp. VIII. Tömő u. 32.
 Kubinyi László s. titkár, Bp. VIII. Fiúmei-út 19/B.
 Kunetz Ervin, Bp. Műgyetem-rakpart 3.
 Laykauf Aladár, Máv. főintéző, Bp. VI. Andrásy u. 73/75.
 Óhidi Légman Lothár, tanár, Bp. VIII. Nagytemplom-u. 25.
 Lettlinger Tibor, Máv. tiszt, Dunakeszi, Ósz-u. 11.
 Lippe Zoltán gyógyszerész, Rákosszentmihály.
 Losonczy Zoltán, hírlapíró, Bp. VIII. József-krt. 5. Budapesti Hirlap.
 Dr. Löwy Ernő, orvos, Bp. Teréz-krt. 34.
 Majzlik Viktor, közig. bírósági tanácselnök, Bp. IV. Kecskeméti-u. 14.
 Dr. Makra Zoltán, min. tanácsos, Bp. I. Szentháromság-tér 5. Pénzügy. min.
 Makrányi Ferenc, Bp. VI. Király-u. Borpalota.
 Mandl Endre, Bp. X. Endre-u. 18.
 Dr. Marton László, főtisztv., Isaszeg.
 Dr. Márton Ferenc, orvos, Bp. I. Hiernyomi-út 1. Uj szent. János-kórház.
 Mede Sándor, postatiszt, Bp. Keleti p. u. 72. sz. postahivatal.
 Dr. Megyery József, tanár, Bp. II. Toldy Ferenc-u. 9. Reáliskola.
 Meleghegyi Tibor, Pestszentlőrinc, Bakay-u. 55.
 Mészáros Dezső, Bp. IX. Soroksári-út 58. Vásárpénztár.
 Mihálka Margit, zeneműv. főisk. növ., Bp. IX. Metyás-u. 16.
 Dr. Mojzes Lajos, fogorvos, Bp. VI. Csengery-u. 69. Charité-poliklinika.
 Molnár Iz-ó, bankhivatalnok, Bp. VIII. Népszínház-u. 17.
 Molnár István, Ulrich műszaki cégv., Bp. V. Tátra-u. 14. I. 3.

- Morik Henrik, hentes, Bp. II. Medve-u. 12.
 Dr. Morvai Oszkár, ügyvéd, Bp. II. Margit-kr. 50/52.
 Mörík Miklós, Lakihegy.
 Nagy Sándor, miniszterelnökségi altiszt, Bp. II. Fortuna-u. 10. I. 9.
 Navara Alajos, postaaltiszt, Bp. VII. Thököly-u. 17.
 Dr. Nemes Móric, ügyvéd, Bp. V. Személynök-u. 9—11.
 Nussbaum Pál, Bp. VII. Rákóczi-út 60.
 Dr. Ocsovay József, Máv. titkár, Bp. VI. Teréz-kr. 54—62.
 Paczek Jenő, gyógyszerész, Bp. I. Szebenyi A. tér 1.
 Palotai Ernő, Máv. intéző, Bp. VII. Dembinszky-u. 29. I. 11.
 Papácsi Elemér, ny. felügyelő, Bp. X. Allomás-u. 11.
 Pászty István, Pestszentlőrinc, Ganz kertváros 325.
 Dr. Pauncz Tivadar, orvos, Bp. VI. Teréz-kr. 25.
 Perez Jenő, igazgató, Bp. I. Páva u. 15.
 Pogány Zoltán, postatiszt, Bp. IV. Főposta.
 Dr. Polgár Lajos, ügyvéd, Bp. V. Báthory-u. 17.
 Polgár Tibor, karnagy, Bp. XI. Fadrusz u. 6.
 Porkoláb Richard, közigazg. bírós. Bp. XI. Horthy M. u. 37.
 Prohászka Lajosné (Komjádi Ilona), Bp. V. Visegrádi-u. 16. I. 4.
 Pugesz Jenő, textilkereskedő, Bp. VII. Károly-kr. 19.
 Ráb Antal, Bp. VIII. Rákóczi-út 35—37. Nemzeti Színház.
 Rábl Dezső, okl. mérnök, Bp. VIII. Népszínház-u. 1. Anyagvizsg. áll.
 Dr. Rácz Lajos orvos, Bp. V. Sas-u. 11.
 Rác Jenő, gyógyszerész, Bp. VI. Izabella-u. 83.
 Radnich László, mérnök, Bp. XI. Fehérváry-út 81. Gamma R. T.
 Rechnitz Kurt, orvos, Bp. VIII. József körút 77.
 Dr. Reiner Arnold, ügyvéd, Bp. VI. Bulyovszky-u. 40.
 Reiner Miksa, gyógyszerész, Pestszenterzsébet, Horthy M. u. 13.
 Dr. Rendes Miklós, ügyvéd, Bp. V. Lipót-kr. 17.
 Reismann Zoltán, főszerkesztő, Bp. V. Báthory-u. 22. Borászati Lapok.
 Resetka Miklós, Máv. segédltiszt, Bp. VIII. Viola-u.
 Dr. Réti Illés Elemér, ügyvéd, Bp. V. Erzsébet-ter 1.
 Richter Gedeon, gyógyszervegyészeti gyáros, m. kir. korm. főtan., Bp. IV. Ferenc József-rkp. 26.
 Sandrich György, postafőtanácsos, Bp. IV. Főposta.
 Sankovics Gyula, fodrász, Bp. V. I. Rottenbiller-u. 5.
 Schwartz Kálmán, optikus, Bp. VII. Rákóczi-ut 6.
 Schweitzer Ivánné (Rusz Vanda), varrógépnagykeresk., Bp. VII. Szt. Domonkos-u. 18.
 Schweitzer Henrik, varrógépnagykeresk., Bp. VII. Thököly-út 49.
 Dr. Schweiger Béla, ügyvéd, Bp. V. Zoltán-u. 11.
 Sebes Gyula, reálgimn. igazgató, Bp. X. Belső Jászberényi-út 32.
 Sebős István, IV. Reáltanoda-u. 1—3. Vízművek.
 Dr. Semsey (Burghoffer) Géza, főisk. tanár, Bp. IX. Soroksári-út 58.
 Dr. Scipiades Elemér, egyetemi tanár, Pécs, Nőgyógy. klinika.
 Silbermann Gábor, kereskedő, Bp. VII. Klauzál-u. 16.
 Silberkrausz Gyula, kereskedő, Bp. VI. Szív-u. 35. II. 14.
 Dr. Smóling Miklós, rendőrkapitány, Bp. X. Gergely-u. 10. Kapitányság.
 Dr. Smóling Jenő, főorvos, Bp. IX. Üllői-út 25.
 Somogyi Andor, gépészmérnök, VI. Váci-út 95. Magy. Acélárúgyár rt.
 Somogyi Katinka, Bp. Lövház u. 16/B.
 Sonnenschein Oszkár, Ujpest, Váci-út 77. Egyesült Izzó.
 Spanyol Tibor, polg. isk. tanár, Pesthidegkút.
 Steinitz Gábor, papírkereskedő, Bp. Lipót-kr. 22.
 Steinitz István, főisk. hallg. Bp. V. Lipót körút 22.
 Stichleutner Károly, fõv. fõtisztv., Bp. I. Gyõri-út 14.
 Bártfai Szabó László, korm. fõtanácsos, fõkönyvtáros, Bp. V. Akadémia-u. 2.
 Szabó Gyula, mûszaki nagykereskedõ, Bp. V. Vilmos cs. u. 68.
 Dr. Szalay Pál, ny. kir. tanfelügyelő, Bp. I. Kelenhegyi-út 3.
 Dr. Szalay Gyuláné (Stark Izabella), tanár neje, Bp. I. Attila-u. 69.
 Dr. Szántó Miklós, orvos, Bp. VI. Podmaniczky-u. 27.
 Szántó Menyhért, gyárigazgató, Bp. V. Vécsey-u. 4.
 Szatmáry István, postatanácsos, Bp. VI. Angol-u. 33.

- Szedmák Béla, vegyész, Bp. VIII. Kerepesi u. 17.
 Dr. Szegő Ferenc, ügyvéd, Bp. V. Lipót-krt. 13.
 Dr. Székely Dezső, ügyvéd, Budakalász.
 Dr. Székely Dezső, ny. gyermekvédelmi liga titkár, Bp. VIII. Magdolna-u. 25.
 Székely Zsigmondné (Rusz Anna) Bp. V. Személynök u. 27.
 Dr. Szelenszky István, orvos, Bp. VII. Uzsoki-u. kórház.
 Szerdahelyi Károly, gyógyszerész, Bp. V. Arpád-u. 12.
 Szilvány Géza, Bp. VI. Szondy-u. 80.
 Szita Dezső, vámszaki tisztv., Pesterzsébet, Erzsébet-u. 82.
 Szöllősy Gyula, tisztv., Bp. VI. Bethlen G.-u. 6.
 Dr. Sztankó Viktor, orvos, Csepel, Fő-u. 82.
 Takács Andor, ny. polg. isk. tanár, Bp. VI. Szondy-u. 93.
 Tóth Pál, Bp. I. Zugligeti-út 53.
 Dr. Tóth Tibor, orvos, Bp. VII. Rákóczi út 25.
 Thury Mária, előadóművész, Bp. IX. Liliom-u. 2.
 Urik Andor, elektrotisztv., Bp. VI. Kun-u. 4/a.
 Vargha Tivadar, ny. ig. tanító, Bp. I. Hunyadi János-út 3.
 ifj. Vargha Tivadar, légügyi főellenőr, Bp. I. Hunyadi János-út 3.
 Vargha Zoltán, műkertész, Csobánka.
 Várhidy Lajos, szerk. igazgató, IV. Irányi-u. 27. Városok Lapja.
 Vesselovszky László, tisztv., Bp. IX. Közraktár-u. 30 Hangyaközpont.
 Vértes Gyula, Bp. V. Vilmos császár-u. 32. Angol Magyar Bank.
 Dr. Vértes József, ügyvéd, Bp. VI. Eötvös-u. 42.
 Dr. Vidor Jenő, ügyvéd, Bp. VI. Ferenc József-rakpart 27.
 Dr. Vidor Rezső, fogorvos, Bp. VI. Sziv-utca 33.
 özv. Visontai Henrikné, Bp. V. Táttra u. 20/B.
 Dr. Visontai György, ügyvéd, Bp. V. Klotild-u. 3.
 Wahl József, gyógyszerész, Bp. VII. Szövetség-u. 6.
 Dr. Waller Antal, ny. m. kir. zálogházi aligazgató, Bp. I. Tárogtató-u. 32.
 Dr. Wallesz Antal, izr. hitközségi jegyző, Ujpest.
 Dr. Weisz Arnoldné (Rusz Lili) orvos neje, Bp. IV. Károly körút 18.
 Weisz Mihály, Bp. VII. Erzsébet-körút 19.
 Dr. Weisz Pál, ügyvéd, Bp. VII. Erzsébet-körút 19.
 Wimmerth Győző, ny. Máv. főint., Pestszentlőrinc, Kézdivásárhely-u. 10.
 Dr. Wimmerth László, orvos, Pestszentlőrinc, Kézdivásárhely-u. 10.
 Dr. Zachár Kálmán, ügyvéd, korm. főtanácsos, Gödöllő.
 Zellnik Vilmos, tisztv., Bp. V. Wekerle Sándor-u. 4.
 Dr. Zoltán Jenő, ügyvéd, Bp. V. Kálmán-u. 15.
 Zombory József, Máv. főint., Bp. III. Csanády-u. 7.
 Zsuri Sándor, nyomdász, Bp. VIII. József-u. 58. fszt. 6,
 Zsiga László, magánzó, Rákosszentmihály, Neményi-u. 20.
 Dr. Zsoldos Henrik, ügyvéd, Bp. V. Pannonia-u. 4.

Gyöngyösi keresztrejtvény.

Készítette: Rácz Lajos dr.

1		2	3	4	5		6	7	8	9	10
		11					12				
13	14		15				16			17	
18		19		20						21	
22			23		24				25		
26				27				28			
		29									
30	31							32			33
34					35		36		37		
38				39				40		41	
42			43						44		45
		46					47			48	
49											

A tagtársaink által készített gyöngyösi vonatkozású keresztrejtvényeket jövőre szívesen közöljük.

Megfejtések beküldési határideje 1936 február 1. A megfejtők között három értékes könyvet sorsolunk ki.

Vízszintes sorok: 1. A gyöngyösi öregdiákok legkedvesebb emlékei közé tartozik. 11. Latin birtokosnévmás ragozva. 12. Trianon óta Magyarország határfolyója. 13. Kémiai elem vegyjele. 15. Olasz gyarmat fővárosa, sok szó esik most róla. 17. Jelenlegi európai uralkodó monogramja. 18. Latin birtokos névmás. 20. A pápa koronája feles ékezzettel. 21. Budapesti pénzintézet, Gyöngyösön is van fiókja. 22. „Láng” anagramja. 24. Sportegylet rövidítése. 25. Kémiai fogalmakat kifejező összetett szókban fordul elő. 26. Görög sziget neve magyarosan írva, egy latin közmondással kapcsolatban szoktuk emlegetni. 28. Házi állat, többesszámban. 29. Gyöngyöstől délnyugatra fekvő két község neve. 30. A tűzes vas teszi. 32. Substantia magyarul. 34. Selvem franciául. 35. Gyöngyösön is természetett fontos takarmánynövény genusneve feles ékezzettel. 37. Latin eredetű szó, egy kiváló magyar ásványvizet neveznek így. 38. A gyöngyösi szőlősgazda teszi. 39. Hossz- és súlymérték szokásos rövidítése. 41. A méhészek emlegetik gyakran ezt a szót. 42. A gyöngyösi gimnázium szigoráról híres volt igazgatójának monogramja. 43. Gyöngyösi Öreg Diákok Szövetsége Budapesten, rövidítve. 45. Egy volt gyöngyösi plébános monogramja. 46. Gyöngyösi sportklub rövidítése. 47. Cél németül. 49. Messze földön híres gyöngyösi termék.

Függőleges sorok: 1. Gyöngyöstől keletről fekvő két község neve. 2. Kémiai elem vegyjele. 3. Aeneasban van. 4. Kelet angolul. 5. Olykor ezt is szívesen teszi a gyöngyösi ember. 6. A legelső latin ige, amellyel első osztályos korunkban megismerkedtünk. 7. Geológiailag fontos hegység. 8. Amibe valami kerül. 9. Francia és olasz névelő. 10. Gyöngyösi költő (1816–865), a gyöngyösi cigányok „zeneigazgatója”. 14. Ebben a minőségben sokszor kaptunk büntetést diákkorunkban. 16. Boldogult Pintér Kornél tanárunk így nevezte a szekundát. 17. A gyöngyösi gimnázium volt igazgatója. 19. Vulkanikus kőzet, a Mátra geológiai jellegét ez adja meg. 21. Abesszinia császára volt. 23. Női név franciásan. 25. Ezeket a betűket római számjegyek írásánál használjuk. 27. A Mátra legszebb pontjának nevéből a mássalhangzók. 28. Üdítő ital, feles ékezetekkel. 31. Becézett férfinév. 33. Nép faj, 35. „Közeg” anagramja. 36. Az teszi, aki a brokátot készíti. 39. Szörnyű méreg. 40. Egyiptomi istennő, magyaros helyesírással. 43. Gyöngyösi Öregdiákok, rövidítve. 44. Német határozószó. 46. Kettős mássalhangzó. 48. Reál-gimnáziumunk jelenlegi tanárának monogramja.

SZLOBODA

DIVATKÜLÖNLEGESSÉGEK ÁRÚHÁZA

GYÖNGYÖS

Választékban a legnagyobb

Minőségben a legjobb!

Árban a legolcsóbb!

8 fővárosi nívón álló

kirakatom mindenről

tájékoztatást nyújt!

SZIGORÚAN SZABOTT ÁRAK!

Gyöngyösi Bank Részvénytársaság

Gyöngyös

ALAKULT: 1888. ÉVBEN.

ALAPTŐKÉJE : 600.000 PENGŐ
TARTALÉKAI : 460.000 PENGŐ

Fiókhintézet : Jászárokszálláson.

Érdekközösségben a Magyar Olasz Bank r.-t.-gal.

A m. kir. Osztalysorsjáték főelárusítója.

NEMZETI HITELINTÉZET R.-T.

GYÖNGYÖSI FIÓKJA

TELEFON : 83.

HANISZ TÉR 4. SZ.

TAKARÉKBETÉTEK — JELZALOGKÖLCSONÖK

Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság képvisellete.

Központ : Budapest, VII. Vilmos császár út 25.

ALAPTŐKE ÉS TARTOZÉKAI : 3.000.000 PENGŐ.

FIÓKOK :

BUDAPESTEN :

- I. Krisztina város
- VIII. József város
- VIII. Budapestvidéki Rákóczi ut 9.

VIDÉKEN :

Balassagyarmat	Kispest	Szeged
Gyöngyös	Mezőtúr	Szentos
Gyula	Miskolc	Törökszentmiklós
Hódmezővásárhely	Nyiregyháza	Zalaegerszeg
	Sátoraljaujhely	

DR. BLANÁR IMRE

hites angol tolmács

BUDAPEST

Iroda :

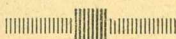
VI. Andrásy-ut 18. I. em. 3.

Telefon : 25—5—89

Lakás :

I. Naphegy-utca 17. I. 5.

Telefon : 54—3—33.

Angol nyelvoktatást is vállal.

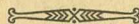
Polóny J. örökösök

„ÓRANGYAL”

gyógyszertára

Gyöngyös, Szt. Korona tér 3 sz.

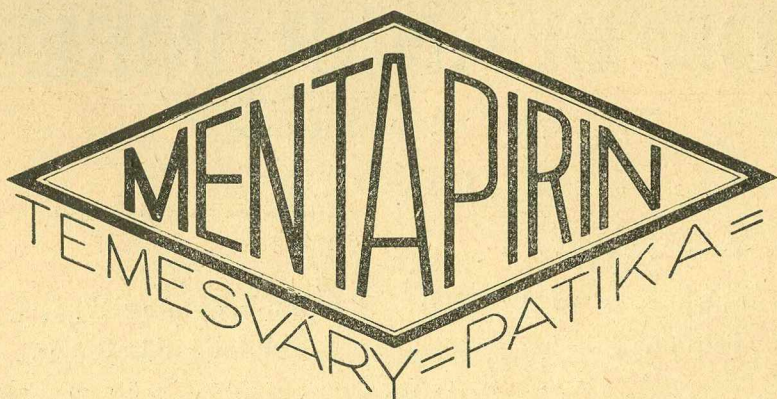
(a Nagytemplommal szemben) — TELEFON : 85.

**Hazai és külföldi gyógyszerkülönlegessé-
gek, drogéria és pipere cikkek, illatszerek és
betegápolási cikkek állandó nagy raktára.**

Fejfájás

Fogfájás

Influenziás megbetegedésnél

FÓGEL GYULA

műórás, látszerész és ékszerész.

GYÖNGYÖS

Hanisz Imre tér 12. Országzászló mellett.

„TELLUS“, „Alpina-Gruen“ és törhetetlen „Wyler“ órák gyöngyösi egyedárúsítója. Dúsan felszerelt raktárt tartok más márkás ú. m. Omega, Doxa stb. órákból is. SZEMÜVEGEK óriási választékban orvosi rendelésre, vagy anélkül is szakértelemmel lesznek kiszolgálva. Különlegességek üvegekben és keretekben.

Hőmérők, lázmérők és mindennemű optikai cikkek. EZÜST és ALPAKKA dísztárgyak. Modernül felszerelt javító műhelyemben minden igényeknek megfelelő munkát végzek.

MAGYAR ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.
FIÓKJA
GYÖNGYÖS

HANISZ-TÉR 9.

TELEFON : 48.

ALÁP - ÉS TARTALEKTŐKE 33,850.000 PENGŐ.

Kölcsönöket ad mezőgazdasági ingatlanokra és házakra.

Financirozási hiteleket nyújt. —

Lombard kölcsönöket folyósít. —

Betéteket elfogad könyvecskére és folyószámlára.

GYÖNGYÖSI TAKARÉKPÉNZTÁR
EGYESÜLET

ALAPITVA : 1867 ÉVBEN

Érdekközösségben (affiliált) a Magyar Általános Hitelbankkal és a Magyar Leszámitoló — és Pénzváltó bankkal. —

**Kölcsönöket folyósít.
Elfogad betéteket.
Minden banki üzlet előnyös lebonyolítására megbízásokat vállal!**

TELEFON : 18.

TELEFON : 18

BOROK**SZŐLŐVESSZŐK,
GYÜMÖLCSFÁK**

megbízható beszerzési helye:

SZABÓ GYÚLA

szőlő és kertgazdasága

GYÖNGYÖS

Mindennemű

úri és női fodrászati

kiszolgálások.

manikűr, ondulálás gépondulálás, hajfestés

elsőrendű kivitelben szakszerűen eszközölhetők

GRÜNZWEIG ERNŐ úri és női fodrász szalonjában
Hanisz tér 13. Mávaut. megálló mellett.Vásároljunk **GYÖNGYÖSÖN****KOVÁTS K. JÓZSEF**

cégnél, ahol legolcsóbban kapható:

mész, cement, gipsz, menyezet nád, téglá, tetőcserép, saját gyártmányú betoncső, cement- és mozaiklap. Tűzálló schamottanyagok. Első-endű különféle hazai kőszén és tűzifa.

ALAPITVA : 1906. ÉVBEN — TELEFON : 118. -- ALAPITVA : 1906. ÉVBEN

Gyöngyösvidéki könyvnyomda, Gyöngyös

Szt. Bertalan ucca 10. (Téven ház.)

A „Gyöngyösi Ujvilág“ kiadóhivatala.

Mindennemű nyomdai munkák legjobb
és legolcsóbb beszerzési forrása !

Richter Gedeon

Vegyészeti Gyár Rt.

Budapest, X.

Ideális fertőtlenítőszer a

Hyperol

szilárd, 35⁰/_o-os hydrogen superoxyd, 20 db 1 gr-os tablettát tartalmazó fiolákban és poralakban

A száj és torok fertőtlenítésére, fogextrakciók, szájműtétek után

Hyperol
szájviztabletta

illatosított Hyperolt tartalmazó tabletták. A mindennapi fog- és szájápoláshoz. — Járványok esetén nélkülözhetetlen

KERTÉSZ JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA, KARCAG.